1998 Nobel Edebiyat Ödülü

JOSÉ SARAMAGO

MAĞARA

2. BASIM

"Proust'ta olduğu gibi, Saramago'nun cümlelerinden birinin içine çekilmek de, bir dolambaçtan biçim alan bir dünyaya çekilmektir." *The New York Times Book Review*

Çeviren: **SILA OKUR**

José Saramago

Portekizli yazar, şair, oyun yazarı ve gazeteci José Saramago, 16 Kasım 1922-18 Haziran 2010 tarihleri arasında yaşamıştır. Kitaplarının satış rakamı sadece Portekiz'de iki milyonu geçmiş, yapıtları 25 dile çevrilmiştir. Din konusundaki görüşleri nedeniyle yapıtları Portekiz Hükümeti tarafından sansürlenince Kanarya Adaları'nda Lanzarote'ye yerleşen yazar, ölümüne kadar burada yaşamıştır. Şöhrete ancak ellili yaşlarında, *Baltasar ile Blimunda* adlı romanıyla kavuşan Saramago, 1969'dan ölene kadar Portekiz Komünist Partisi'nin bir üyesi olmuştur. Yapıtlarında mitleri, ülkesinin tarihini ve gerçeküstü imgelemi kullanan yazar, pek çok önemli ödül almış, 1998 yılında da Nobel Edebiyat Ödülü'nün sahibi olmuştur. Saramago'nun Kırmızı Kedi Yayınevi'ndeki diğer kitapları: *Kabil, Bütün İsimler, İsa'ya Göre İncil, Çatıdaki Pencere, Yitik Adanın Öyküsü, Ölüm Bir Varmış Bir Yokmuş, Baltasar ile Blimunda, Filin Yolculuğu, Kopyalanmış Adam, Bilinmeyen Adanın Öyküsü* ve *Suların Sessizliği*.

Sıla Okur

1980 yılında İstanbul'da doğdu. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı, yüksek lisansını İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültürel İncelemeler bölümünde tamamladı.

Başlıca Çevirileri: Woody Allen, *Yan Etkiler*; *Sırf Anarşi*; George Blecher, *Başkaldırı Da Var*; Anthony Burgess, *Deptford'daki Ölü Adam*; Tess Gerritsen, *Hasat*; John Twelve Hawks, *Tabula*; *Yolcu*; *Altın Kent*; Arnaldur Indridason, *Sular Çekildiğinde*; *Sesler*; Soren Kierkegaard, *İroni Kavramı*; Stefan Mani, *Gemi*; David Mitchell, *Jacob de Zoet'in Bin Sonbaharı*; Gregory Norminton, *Aptallar Gemisi;* Charlotte Rogan, *Hayata Tutunananlar*; Will Self, *Büyük Maymunlar*; *Şemsiye*; Danielle Trussoni, *Angelopolis*.

KIRMIZIKEDI

Kırı ızı Kedi Yayınevi: 362
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 40

Özgün adı: *A Caverna*

Mağara
José Saramago
Çeviren: Sıla Okur

© José Saramago and Editorial Caminho, SA, Lisboa, 2000
by arrangement with Literarische Agentur Mertin Inh. Nicole Witt e. K.,
Frankfurt am Main, Germany
Bu kitabın Türkçe yayın hakkı Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.
© Kırı ızı Kedi Yayınevi, 2013

Yayın Yönetmeni: İlknur Özdemir

Son Okuma: Mert Tanaydın
Kapak Tasarımı ve Grafik: Yeşim Ercan Aydın

Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, elektronik veya mekanik yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Bu kitabın ilk baskısı 2005 yılında yapılmıştır.
Kırmızı Kedi'de Birinci Basım: Ekim 2014, İstanbul
ISBN: 978-605-4927-84-5
Kırmızı Kedi Sertifika No: 13252

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere/İSTANBUL
Tel: 0212 412 17 77 Sertifika No: 12027

Kırmızı Kedi Yayınevi
kirmizikedi@kirmizikedikitap.com / www.kirmizikedikitap.com
www.facebook.com/kirmizikedikitap / twitter.com/krmzkedikitap
kirmizikediedebiyat.blogspot.com.tr
Ömer Avni M. Emektar S. No: 18 Gümüşsuyu 34427 İSTANBUL
T: 0212 244 89 82 F: 0212 244 09 48

José Saramago

MAĞARA

Çeviren: Sıla Okur

ROMAN

KIRMIZIKEDI

Pilar için

Ne tuhaf bir sahne bu anlattığın ve ne tuhaf tutsaklar,
Bizim gibiler tıpkı.

Platon, *Devlet*, 7. Kitap

Kamyoneti kullanan adamın adı Cipriano Algor, mesleği çömlekçilik ve yaşı altmış dört, ama yaşını hiç göstermiyor. Yanında oturan adamsa damadı Marçal Gacho, o daha otuzunda bile değil. Buna rağmen yüzüne baksanız onu da daha genç sanırsınız. Belki dikkatinizi çekmiştir, iki adamın da pek duyulmadık soyadları var. Soyadlarının kökenini, anlamını ve nedenini onlar da bilmiyor. Bilseler "algor" sözcüğünün anlamının insan ateşlenip yatağa düşmeden önce bedenini titreten pis bir üşüme duygusu olduğunu, "gacho"nunsa öküzlerin boyunduruk vurulan yerlerine dendiğini, canları epey sıkılırdı herhalde. Genç adamın üstünde bir üniforma var ama belinde silah yok. Yaşlı adamın üzerindeyse sıradan bir ceket, cekete iyi kötü uyan bir pantolon, kravat takmadığı halde yaka düğmelerine kadar iliklenmiş bir gömlek var. Direksiyonu kavrayan eller sert ve güçlü, tam köylü eli, ama mesleği gereği her gün yumuşacık kille temas ettiğinden olsa gerek, hassaslıklarını gösteren bir duruşu da yok değil. Marçal Gacho'nun sağ elinde olağanüstü bir şey yok, ama sol elinin tersini boydan boya, başparmağının kökünden serçeparmağının köküne dek çaprazlama geçen, bir yanık sonucunda oluşmuş gibi duran bir yara var. Başta kamyonet lafı geçti ya, aslında araç bu adı hak etmiyor: Eski model, orta boy bir minibüs bu ve kasası tabak çanakla dolu. İki adam yirmi kilometre geride kalmış evlerinden ayrıldığında daha gün ışımamıştı bile, ama şimdi güneş dünyayı yeterli ışıkla doldurmuştu ki, Marçal Gacho'nun yarası ve Cipriano Algor'un ellerinin hassaslığı üzerine yorumlarda bulunmak fırsatı doğmuştu. İki adam, çukurlarla delik deşik bir

yolda kırılacak eşya taşıyor olmanın verdiği tedirginlikle, yavaş yavaş ilerliyor. Düz ve sıradan tabak çanak gibi birinci, hatta ikinci derecede bile önemli olmayan malların teslimatı, resmi düzenlemeler gereği kuşluk vakti yapılırdı, iki adamın yollara bu kadar erken düşmüş olmasının tek nedeni, Marçal Gacho'nun mesaiye Merkez'in kapıları halka açılmadan en geç yarım saat önce başlama zorunluluğuydu. Damadını işe bırakmak zorunda olmadığı, ama yine de mal teslimatı yaptığı günlerde Cipriano Algor'un bu kadar erken kalkması gerekmiyor. Ancak on günde bir gidip Marçal Gacho'yu işten alarak kırk saatlik dinlenme hakkını ailesiyle geçirmesini sağlıyor, bu sürenin ardından, minibüsün kasasında teslim edecek malı olsa da olmasa da onu yine işe bırakıyor. Cipriano Algor'un Marta adlı, merhum annesinin soyadı Isasca ve babasının soyadı Algor'u taşıyan kızı, kocasını her ay altı gece ve üç gün görebiliyor. Geçen gece hamile kaldı ama henüz bundan haberi yok.

Geçmekte oldukları bölge ruhsuz ve kirli, dönüp de bakmaya değmeyecek bir yer. Birileri bu uçsuz bucaksız, kır havasından çok uzak bölgelere Tarım Kuşağı, bu da yetmezmiş gibi Yeşil Kuşak adını vermiş, ama yolun iki tarafında sanki sonsuzluğa kadar uzanan dümdüz araziler, devasa, düz çatılı, renksiz plastikten yapılmış, zamanın ve tozun toprağın etkisiyle boz bulanık bir renk almış yapılarla dolu. Yoldan geçenlerin göremeyeceği iç mekânda bitkiler yetişmekte. Arada bir, arkasında kocaman römorkları sebzelerle dolup taşan kamyonlar yan yollardan çıkıp anayola katılırlar, ama bu işlem genellikle geceleri yapılır, gündüz saatinde yola düşenler ya acil bir iş için trafikten özel izin almışlardır ya da uyanamamışlardır. Marçal Gacho ceketinin kolunu usulca sıyırarak saatine baktı, trafiğin giderek yoğunlaşması onu tedirgin ediyor çünkü Sanayi Kuşağı'na girmelerinden sonra yoğunluğun daha da artacağını biliyor. Kayınpederi bu hareketi gördü ama bir şey dememeyi tercih etti, şu damadı iyi çocuktu hoş çocuktu, fakat bir o kadar da evhamlıydı, doğuştan telaşlı,

bol bol zamanı olsa da geç kalacağından korkan, yetişecek bir yeri olmadığında da o bol zamanı nasıl dolduracağını bir türlü bilemeyen tiplerdendi. Benim yaşıma geldiğinde nasıl olacak kim bilir, diye düşündü. Tarım Kuşağı'nı arkalarında bıraktılar ve giderek kirlenen yol Sanayi Kuşağı'nın içine dalarak sadece her tür, boy ve biçimde fabrikaları değil, silindir ve küre şeklinde yakıt tanklarını, elektrik trafolarını, boru şebekelerini, hava kanallarını, asma köprüleri, kimi siyah kimi kırmızı her kalınlıktan künkleri, atmosfere zehirli dumanlar saçan bacaları, uzun kollu vinçleri, kimya laboratuvarlarını, petrol rafinerilerini, pis, geniz yakan, mide bulandıran kokuları, insanın beynini oyan matkap seslerini, mekanik testerelerin zırıltısını, buharlı çekiçlerin acımasız darbelerini ve –nadiren de olsa– kimsenin ne üretildiğini bilmediği sessiz bölgeleri yararak ilerlemeye başladı. İşte o sırada Cipriano Algor, Telaş etme, zamanında varırız, dedi, damadı da, Telaş etmiyorum ki, dedi telaşını zar zor gizleyerek. Etmediğini biliyorum, lafın gelişi söyledim, dedi Cipriano Algor. Sadece yerel trafiğin kullandığı bir servis yoluna döndürdü minibüsü, Kestirmeden gidelim, dedi, eğer polis çevirecek olursa ne konuştuğumuzu unutma, kente gitmeden önce buradaki fabrikalardan birine uğramamız gerekiyordu. Marçal Gacho derin bir nefes aldı, anayolda trafik sıkıştığı zaman kayınpederi bir yerden mutlaka bir kestirme yol bulur çıkarırdı. Onu telaşlandıran, yaşlı adamın dalgınlıkla kestirme yolun girişini kaçırma olasılığıydı. Neyse ki, kendisinin bütün korkularına ve kayınpederinin usanmak bilmeden yaptığı uyarılara rağmen, polise hiç yakalanmamışlardı daha. Bir gün küçük bir çocuk olmadığımı anlayacak, diye düşündü Marçal, ve her seferinde buradaki fabrikalardan birine uğramış gibi yapacağımızı hatırlatmaktan vazgeçecek. Ama ikisinin de aklına, trafik polisinin sürekli hoşgörüsü ya da iyi niyetli umursamazlığının altında yatan gerçek nedenin, kendilerine ceza yemeden o yollardan nasıl defalarca geçtikleri sorulsa verecekleri cevap olan kısmet veya şans değil, Marçal Gacho'nun üzerindeki güvenlik görevlisi

üniforması olduğu bir türlü gelmiyordu. Eğer Marçal Gacho bunu bilseydi, üniformasının ona kattığı ciddiyet ve ağırbaşlılığı daha iyi değerlendirirdi, eğer Cipriano Algor bunu bilseydi, damadına daha az kinayeli, küçük düşürücü söz söylemeye özen gösterirdi. Eskiler ne doğru söylemiş, genç adamın gücü var, kafası yoktur, ihtiyar adamınsa kafası var gücü yoktur diye.

Sanayi Kuşağı geçildikten sonra kent başlar. Aslında bu ilk yerleşim birimlerine kent denemez çünkü asıl kent uzakta, güneşin gül pembesi ilk ışıklarının okşadığı yerlerde filizlenmektedir, bundan öncekilerse bakımsız ve yoksul ailelerin ellerine geçirdikleri her türlü yapı malzemesiyle, özellikle yağmur ve soğuğu kesmek için diktikleri derme çatma gecekonduların oluşturduğu bir keşmekeştir. Kent sakinlerinin deyişiyle, buralar hiç tekin değildir. Buralarda, arada bir, zorunluluğun yasa kural dinlemediği varsayımından yola çıkılarak yiyecekle dolu bir kamyon durdurulur ve kasasındakiler göz açıp kapayıncaya kadar toplanıp götürülür. Son derece etkili ve verimli olan bu operasyon, daha öncekilerin başarısızlığı üzerine kafa yorularak bulunmuştu, o acı yenilgilerin başta gelen nedenleri stratejiden yoksunluk, taktik demeye bin şahit isteyen çağdışı nafile çabalar ve güçlerin birleştirilememesi, yani her adamın kendi başına buyruk davranmasıydı. Gece boyu bölgeden sürekli araç geçtiği için, soygunda başvurulan ilk yöntem olan yol kesmek, saldırganları kendi kazdıkları kuyuya düşürüyordu çünkü ilk kamyon durdurulduktan sonra peşinden hemen diğerleri de yaklaşıyor, başı belada olan sürücüye destek kuvvetleri yetişiyordu. Bu soruna çözüm, polislerin de kendi aralarında konuşurken kabul ettikleri gibi, beklenmedik bir zekâ pırıltısının eseri olarak bulunmuştu. Saldırganlar, biri taktik, diğeri stratejik olmak üzere iki gruba ayrılıyordu. Taktik grup belirlenen kamyon geçtikten hemen sonra yolu tamamen kesiyor, birkaç yüz metre ötede bekleyen stratejik grupsa yolun kesildiğini ışıkla haber aldıktan sonra derhal ikinci bir barikat oluşturup kurbanın ağa düşmesini bekliyordu. Artık seçilen kamyonun sürücüsünün,

oturup soyulmayı beklemekten başka yapacağı bir şey yoktu. Karşı yönden gelen trafiği kesmek gereksizdi çünkü ilerde ne olduğunu gören sürücüler kendiliklerinden duracaklardı. Durmayıp soyulan sürücüye yardım etmeye gelenleri de çevik kuvvet adlı bir birim taş yağmuruna tutarak uzaklaştırırdı. Barikatlar sedyeyle taşınan koca kayalardan kurulurdu ve soygunun hemen ardından, az önce kamyonun içinde ne var ne yoksa sırtına vurup boşaltmış saldırganlardan birkaçı, olayla bir ilgileri olmadığına yemin üstüne yeminler ederek taşları bankete taşımaya yardımcı olurlardı. Bunlar gibi adamlar yüzünden bizim de adımız kötüye çıkıyor, yoksa biz dürüst insanlarız, derlerdi ve Merkez'e geç kalmamak için bir an önce yolun açılmasını bekleyen sürücüler bunlara, Tabii, tabii, deyip geçerlerdi. Cipriano Algor'un minibüsü böyle saldırılardan, mahalleyi genellikle gündüz gözüyle geçtiği için kurtulmuştu bugüne dek, ama kim bilir, toprak kaplar genellikle yoksul ailelerin sofralarında boy gösterip çabuk kırıldıkları için, günün birinde gecekondu mahallesindeki ailesinin iki yakasını bir araya getirmeye çalışan bir kadıncağız, kahvaltı sofrasında evin reisine, Bize yeni tabak lazım, diyebilirdi, adam da buna karşılık, Olur, arada bir üzerinde Çömlekçi yazan bir minibüs görüyorum, herhalde içinde tabak da vardır derdi. Birkaç fincan da ayarlasan fena olmaz, diyebilirdi kadın hazır kocasını eşref saatinde yakalamışken. Tamam, fincan da alırım, merak etme sen.

Gecekondularla kentin ilk binaları arasında, iki düşman devleti ayırmak için kurulmuş bir tampon bölge gibi binasız ve insansız bir arazi vardı, ama bu toprağa yakından bakınca palet izleri ve normalde olmayacak biçimde düzleşmiş alanlar görülürdü, bunlar ancak koca kolları ve kepçeleriyle altında eski bir ev mi var, taze bir fidan mı, korunağına sığınılan duvar mı var, yoksa bir zamanlar bir gölgenin vurduğu ve bir daha hiç gölgelenmemiş bir toprak mı demeden ne bulursa fırlatıp atan o korkunç iş makinelerinin eseri olabilirdi. Ama nasıl ki hayatımızdaki her şeyi yitirdiğimizi düşünür de sonra birkaç parça şeyin durduğunu

fark ederiz, burada da çevreye saçılmış bazı öteberiler, diyelim birkaç parça çaput, ufak tefek çöp yığınları, biraz paslı teneke, üç beş çürük tahta, rüzgârla savrulan bir muşamba, zamanında bu bölgenin de itilmişlerin meskeni olduğunu anlatıyor bize. Kent binaları çok yakında piyade erleri gibi ilerleyip bu toprağı da ele geçirecek, kent binalarıyla gecekonduyu ayırmak için incecik bir şerit kalacak arada, tabii üçünü imar hamlesi başlayana dek.

Demin tekrar döndükleri anayol genişlemişti ve artık ağır araçlara ayrılmış özel bir şerit açılmıştı, her ne kadar minibüsün ağır vasıta sayılması ancak engin bir hayal gücünün ürünü olabilirse de, mal taşıyan ticari bir araç olması, sürücüsüne inleyerek ve homurdanarak egzozlarından kapkara dumanlar saçan devasa makinelerle, yani kamyonlarla kendini bir tutma fırsatı veriyor, kasadaki tabak çanağı zangır zangır titretme pahasına çevik hareketlerle bu kamyonları sollama olanağı tanıyordu. Marçal Gacho tekrar saatine baktı ve daha rahat bir nefes aldı. Zamanında işine varacaktı. Henüz şehrin dışında sayılırlardı, birkaç caddeyi aşacak, sola, sonra sağa, bir daha sola, tekrar sağa, yine sağa, sola, sola, sağa dönecek ve düz gidecek olmalarına rağmen sonunda bir meydana çıkacaklar, bütün zorlukların üstesinden gelmiş olacaklardı çünkü geniş bir cadde, güvenlik görevlisi Marçal Gacho'nun mesaiye başlaması gerektiği, çömlekçi Cipriano Algor'un da mallarını teslim edeceği yere onları ulaştıracaktı. Çok uzakta, caddenin iki yanında sıralanan binaların tümünden daha yüksek bir duvar yolu kesti. Aslında yolu kesmesi bir göz yanılgısından ibaretti, zira bu duvarın yanından dolaşan yollar vardı ve duvar denen şey, tek başına ortada dikilen bir duvar değil, kocaman bir binanın, devasa, dört köşe bir anıtın hiç penceresi olmayan, pürüzsüz bir malzemeyle kaplanmış cephelerinden biriydi. İşte geldik, dedi Cipriano Algor, hem de mesaiden on dakika önce, Neden geç kalmak istemediğimi çok iyi biliyorsun, yerleşik güvenlik görevlisi adayı listesindeki pozisyonumu etkileyebilir bu, Karın yerleşik güvenlikçi olacağın fikrine pek bayılmıyor ona bakarsan, Bu ikimiz için de

daha iyi olacak, hayatımızı kolaylaştıracak, daha yüksek bir yaşam standardına erişebileceğiz. Cipriano minibüsü binanın köşesinde durdurdu, damadının sözlerine cevap verecek gibi görünüyordu ama aksine, Şu binaları niye yıkıyorlar, diye sordu, Sonunda izni kopardılar herhalde, Ne izni, Birkaç haftadır ek bir bina yapılacağı söyleniyordu, dedi Marçal Gacho minibüsten inerken. Üzerinde Güvenlik Görevlileri Hariç Girilmez yazılı büyük bir tabelanın asılı olduğu bir kapının altında durmuşlardı. Cipriano Algor, Belki, dedi, Belkisi melkisi yok, yıkım başladığına göre ek binayı yapacaklar demektir, Pardon, ben ek binayı değil yaşam standardınızı kastetmiştim, bu işin hayatınızı kolaylaştıracağı konusunda seninle tartışmayacağım, sayılmayacağımıza göre fazla da yakınacak bir şey yok, Senin fikirlerine saygı duyuyorum ama benim de kendi fikirlerim var ve günü geldiğinde Marta da bu konuda bana katılacak, göreceksin. Birkaç adım gittikten sonra durdu ve damadını işe bırakan kayınpedere böyle veda edilmeyeceği kafasına dank ettiğinden geri döndü ve dedi ki, Teşekkür ederim, kolay gelsin, On gün sonra görüşürüz, dedi çömlekçi de, Evet, görüşürüz, dedi güvenlik görevlisi aynı anda kapıya yönelen bir meslektaşına el sallarken. Birlikte içeri girdiler ve kapı kapandı.

Cipriano Algor motoru çalıştırdı ama hemen yola çıkmadı. Yıkılmakta olan binalara baktı. Binalar pek yüksek olmadığından, düzenli ve sağlam bir yapıyı göz açıp kapayıncaya kadar moloz keşmekeşine döndüren, hızlı, modern ve izlemesi keyifli patlayıcı yöntemini kullanmıyorlardı. Bulunduğu sokağı dik kesen yol trafiğe kapanmıştı haliyle. Malı teslim etmek için Cipriano Algor'un yıkılmakta olan parselin arkasına geçmesi, çevresini dönmesi ve düz gitmesi gerekiyordu, onun çalacağı kapı, demin Marçal Gacho'nun girdiği kapının bulunduğu köşeye en uzak noktada, binayı boydan boya kesecek hayali bir çizginin diğer ucunda yer alıyordu. Çaprazında, diye düşünerek açıklamayı iyice kısalttı çömlekçi. On gün sonra damadını almaya geldiğinde şu binalardan iz bile kalmamış olacaktı, havayı dolduran yıkım

tozları çökmüş, hatta yeni binanın temellerinin oturtulacağı kocaman çukur bile kazılmış olurdu. Sonra üç duvar dikecekler, bunlardan biri Cipriano Algor'un az sonra geçeceği sokağa paralel ilerleyecek, diğer ikisi de yıkılan binalar ve parselin ortasından geçen yolun gözden çıkarılmasıyla elde edilen arazinin çevresini kapatıp şimdi görebildiği cepheyi ortadan kaldıracaktı, güvenlikçilerin girdiği kapının başka bir yere taşınması gerekecekti ve sayılı gün içinde, gözleri en keskin izleyici bile fark edemeyecekti nerenin yeni nerenin eski olduğunu, hele hele dışardan değil içerden bakarsa, hiç. Çömlekçi saatine baktı, hâlâ erkendi, damadını işe bıraktığı günler malları teslim etmeden önce iki saat kadar beklemesi gerekiyordu, tabii bunun üzerine sırada beklediği zaman da eklenecekti, Ama en azından kuyruğun önlerinden bir yer kapacağım, hatta birinci bile olabilirim, diye düşündü. Birinci olabildiğinden değil, her zaman ondan daha erken kalkan, belki de geceyi kuyrukta beklerken, kamyonlarında geçiren birkaç sürücü olurdu. Gün ışırken kamyonlarından çıkar, sokağın içindeki bir dükkânda bir fincan kahve içer, belki bir sandviç yer, soğuk ve puslu havalarda bir tek brendi atar, ondan sonra açılış saatine kadar kamyonların çevresinde birbirleriyle havadan sudan konuşurlardı, kapıların açılmasına on dakika kala önce acemiliğin verdiği telaş ve heyecanla genç sürücüler rampaya park ettikleri kamyonlarına koşup harekete hazırlanırlar, daha deneyimli olanlar son bir iki lakırdı etmek, sigaralarından son bir fırt çekmek için biraz daha oyalanırlardı çünkü yeraltında motorlar çalışırken sigara içmek yasaktı. Dünyanın sonu değil ya, diye bellemişlerdi, acele etmeye ne gerek var?

Cipriano Algor minibüsü çalıştırdı. Yıkılan binalar dikkatini dağıtmıştı ve kaybettiği zamanı telafi etmek istiyordu, oysa bu, dünyanın en saçma, en anlamsız deyimiydi, insanlığın yitirdiği zamanı telafi etme şansının asla olmayacağı gibi çok acı bir gerçeği saklamaya çabalayan boş bir laftı sonuçta, zaman dediğimiz şey, biz onu gerektiği gibi kullanamadık diye bir köşeye yaslanıp

dinlenecek, onun yokluğunun farkına varalım diye dünyanın en sabırlı adamı gibi istifini bozmadan bekleyecek değildi ki. Kimin önce, kimin sonra geleceğini düşünmenin verdiği acele duygusuyla, binanın diğer cephesinin önünden geçen yolda hızla sürdü minibüsünü çömlekçi. Her zaman olduğu gibi, kapıların açılmasını bekleyen insanlar şimdiden bir kuyruk oluşturmuştu. Bodrum kata inen rampaya girişi sağlayan sol şeride geçti, mal üreticisi olduğuna dair verilen kimlik kartını görevliye gösterdi ve araç kuyruğuna, kasasındaki kolilerin üzerinde yazanlara bakılırsa cam eşya taşıyan bir kamyonun arkasına girdi. Minibüsten inerek önünde kaç kişi olduğunu, dolayısıyla aşağı yukarı kaç dakika bekleyeceğini hesaplamaya girişti. On üçüncüydü. Bir daha saydı, hayır, bir yanlışlık yoktu. Batıl inançlı biri olmasa da, bu sayının uğursuzluğu hakkında tonla şey duymuştu, havadan sudan konuşurken bile densizin biri mutlaka ortaya atılır, bu sayının geçtiği bir işte yaşanan olumsuz, hatta ölümcül olayları ballandıra ballandıra anlatırdı. Daha önce on üçüncü olup olmadığını hatırlamaya çalıştı, ama sonuçta ya hiç olmamıştı, olduysa da unutmuştu. Kendine çok kızdı, uydurma, gerçek dışı bir inanış uğruna kaygılanmak saçmalığın dik âlâsıydı, hem evet, daha önce niye aklına gelmemişti bu, sayı diye bir şey yoktu ki, çevremizdeki şeyler bizim onlara numara vermemizle uzaktan yakından ilgili değillerdi, ha on üç numara olmuşlardı, ha kırk dört, son tahlilde, hangi sıraya konduklarının farkında bile olmadıkları düşünülebilirdi. İnsanlar eşya değildir, insanlar hep birinci sırada olmak isterler, diye düşündü çömlekçi. Üstelik orada olmak da yetmez, insanlar bunun bilinmesini ve diğerlerinin bunu fark etmesini isterler, diye mırıldandı. Bodrumda, biri girişi diğeri de çıkışı kontrol eden iki güvenlik görevlisi dışında kimse yoktu. Hep böyle oluyordu, sürücüler kuyruğa girer girmez kamyonlarından iniyor ve kahve içmek için sokaktaki bir dükkâna gidiyorlardı. Eğer benim burada kalacağımı sanıyorlarsa, diye yüksek sesle konuştu Cipriano Algor, çok yanılıyorlar. Ardından, sanki teslim edeceği

hiç mal yokmuş gibi, minibüsü geri vitese taktı ve kuyruktan ayrıldı, Böylece on üç numara olmam, diye düşündü. Biraz sonra başka bir kamyon rampaya girdi ve onun boşalttığı yeri doldurdu. Sürücü kamyondan indi ve saatine baktı, Hâlâ zamanım var, diye düşünmüş olmalıydı. Sürücü gözden kaybolduktan sonra çömlekçi birkaç çevik hareketle aracını tekrar kuyruğa soktu, kurnazlığını çok takdir ederek, Artık on dördüncüyüm, dedi. Arkasına yaslandı ve iç geçirdi, yukarıdaki trafiğin gürültüsü buraya kadar geliyordu, genellikle kahve içmek için diğer sürücülerin yanına gider, gazete de alırdı ama bugün canı istemiyordu. Kendi içine çekilir gibi gözlerini kapadı ve derhal rüya görmeye başladı, damadı geldi gözlerinin önüne, yerleşik kadroya alındığı zaman nasıl her şeyin bir gecede değişeceğini, Marta'yla artık atölyede kalmayacaklarını, kendi hayatlarını kurmaya çalışacaklarını anlatıyordu, Kadere engel olunmaz, bunu anlamaya çalış, eğer ekmeğini yediğin insanlar seni terfi ettiriyorsa ellerini açıp şükretmelisin, kader bizden yanayken ona sırt çevirmek aptallık olur, hem senin en büyük arzun Marta'nın mutluluğunu görmektir, bu yüzden sen de sevinmelisin bu işe. Cipriano Algor bir yandan damadını dinler bir yandan da gülümserken diyordu ki, Bunları söylemenin nedeni, beni hâlâ on üç numara zannetmen, oysa ben artık on dört numarayım, bilmiyorsun. Sert kapanan kamyon kapılarının gürültüsüyle sıçrayarak uyandı, mal teslimi saati gelmişti demek ki. Ama daha rüyanın tesirinden tam kurtulamamış olmanın etkisiyle, Benim sıram değişmedi ki, diye düşündü, ben yine on üçüncüyüm ama on dördüncünün yerinde duruyorum.

Öyleydi de. Yaklaşık bir saat sonra sırası geldi. Minibüsten inip kabul masasına yaklaştı, elinde her zamanki gibi üç nüsha halinde teslimat belgesi, bir önceki teslimata ilişkin fatura, her teslimatta sunulması gereken ve malların incelenmesi sırasında saptanacak tüm üretim hatalarından üreticinin sorumlu olduğunu bildiren kalite güvencesi ve üreticinin başka hiçbir ticari işletmeye mal satmaması şartı koşan, bu şartın ihlal edilmesi

halinde üreticiye cezai yükümlülük atfeden sözleşme vardı. Her zamanki gibi malların indirilmesine yardım etmek için bir görevli yanaştı, ama kabul bölgesi müdür yardımcısı görevliye seslenerek, Malların yarısını indir ve teslimat belgesiyle karşılaştır, dedi. Şaşıran ve telaşlanan Cipriano Algor, Yarısı mı, neden, diye sordu, Satışlar geçen haftalarda birdenbire düştü, hiç talep olmadığı için depodaki size ait malları da iade etmemiz gerekecek galiba, Depodakileri iade mi edeceksiniz, Evet, sözleşmenizde yer alıyor, Sözleşmede yer aldığını biliyorum ama o sözleşme benim başka müşteriye mal satmamı da yasaklıyor, o halde söyler misiniz ben bu malın kalan yarısını nereye satayım, Bu beni ilgilendirmez, ben sadece görevimi yapıyorum, Müdürle görüşebilir miyim, Uğraşmaya değmez, sizinle görüşmeyi kabul etmeyecektir. Cipriano Algor'un elleri titriyordu, yanına yöresine bakınarak ona destek olacak birilerini aradı, ama ardından gelen üç kamyonun sürücülerinin ifadesiz suratlarından başka bir şey göremedi. Buna rağmen bir sınıf dayanışması oluşturmaya çalıştı, İnanabiliyor musunuz, bir adam el emeği göz nuru mallarını getiriyor, tırnaklarıyla çıkardığı çamuru yoğuruyor, kendisinden istenen tabağa çanağa elleriyle şekil veriyor, hepsini fırınlıyor ama şimdi diyorlar ki ürettiklerinin yarısını alacaklarmış ve depoda ona ait ne kaldıysa iade edeceklermiş, adalet mi bu şimdi. Sürücüler birbirlerine bakıp omuz silkmekle yetindiler, nasıl tepki vereceklerini ve daha önemlisi kime tepki vereceklerini bilemiyorlardı, hatta biri sigara paketini çıkararak olayla hiçbir ilgisinin bulunmadığını göstermek istedi, ama bodrumda sigara içilemeyeceğini hatırladı ve kamyonuna binerek kendisini kurtardı. Çömlekçi, itirazlarını sürdürürse her şeyini kaybedebileceğini anladı, kendi eliyle çıkardığı yangına körükle gitmekten başka bir şey değildi yaptığı, hem yarısını da olsa mal satmak hiç satmamaktan iyiydi, zaman içinde durum düzelirdi ne de olsa. Kaderine razı gelip müdür yardımcısına döndü, Hiç değilse satışların neden bıçak gibi kesildiğini söyleyebilir misiniz, Evet,

sanıyorum plastikten yapılma çömlek taklitleri yüzünden, hem gerçeğinden ayırt etmeye imkân yok, hem de gerçeğine göre çok daha hafif ve ucuz, Ama bu insanların benim mallarımı almasına engel değil ki, toprak topraktır sonuçta, doğaldır, gerçektir, Bunu müşterilere anlatın, hem sizi endişelendirmek istemem ama bundan sonra mallarınız yalnızca koleksiyoncuların ilgisini çekecektir ve bunların da sayısı iki elin parmaklarını geçmez. Sayım yapılmıştı, müdür yardımcısı teslimat belgesinin üzerine, Yarısı alındı, yazdı ve dedi ki, Bizden haber almadan başka mal getirmeyin, Peki üretime devam edeyim mi, diye sordu çömlekçi, Orası size kalmış, bir şey diyemem, Peki iadeler, depoda kalan malları iade edeceğinizi söylediniz, çömlekçinin sesi o kadar acı dolu ve çaresiz çıkıyordu ki, müdür yardımcısı avutmak ister gibi bir sesle konuştu, Bakarız. Çömlekçi minibüse bindi ve öyle sert hareket etti ki, yükün yarısı boşaltıldığı için artık dayanağı kalmamış kutulardan bazıları kasa boyunca kaydı ve arka kapıya çarptı. Kırılırsa kırılsın, bana ne, diye öfkeyle bağırdı. Çıkış rampasının sonunda durmak zorundaydı, kurallara göre bodruma giriş ve çıkış sırasında kimlik kartının gösterilmesi gerekiyordu, tam bir bürokrasi işte, sanki üretici olarak giren adam çıkışta üretici olmayacak mıydı, ama demek ki bir bildikleri varmış çünkü içeri üretici olarak giren Cipriano Algor, eğer dile getirilen tehditler doğru çıkarsa, artık üretici olmayabilirdi. Her şey on üç numaranın suçuydu mutlaka, önce geleni arkaya koymaya çalışan insanları hiç umursamazdı kader. Minibüs rampadan çıkarak gün ışığına karıştı, şimdi eve dönmekten başka yapılacak bir şey yoktu. Çömlekçi acı acı gülümsedi, on üç numaranın bir kabahati yok, ben birinci de gelsem verilen karar değişmeyecekti, şimdi yarısını alalım sonrasına bakarız, canına yandığımın.

Gecekondu mahallesindeki kadın, hani şu yeni tabak ve fincan isteyen, kocasına sordu, Çömlekçinin minibüsünü gördün mü, ve kocası cevap verdi, Evet, durdurdum ama sonra bıraktım, Neden, Sürücünün yüzünü görseydin sen de aynısını yapardın.

Çömlekçi minibüsü durdurdu, iki camı da sonuna kadar açtı ve birinin gelip onu soymasını bekledi. Bazı çaresizlik hallerinin, hayatın bazı sillelerinin kurbanını böylesi dramatik kararlara, hatta belki daha da kötülerine ittiği görülmemiş şey değildir. Bir an gelir ki bunalan veya darmaduman olmuş insanın kafasında bir ses yankılanır, Çek ipini rahvan gitsin, der insan kendi kendine, ve içinde bulunduğu duruma, durumun gelip onu bulduğu yere göre ya gider cebindeki son kuruşu bir piyango biletine yatırır, veya baba yadigârı kol saatiyle annesinden armağan gümüş sigara tablasını kumar masasında öne sürer, olmadı beş kez art arda kırmızı geldiğini bile bile rulette kırmızının üzerine oynar, bazen siperden tek başına fırlar ve düşmanın makineli tüfek salvolarına karşı süngü hücumuna kalkar, kimi zaman da minibüsü durdurur, iki camı da ardına kadar açar ve gecekondu mahallesindeki insanların geleneksel silahları olan sopalarla, bıçakla ve duruma uygun gördükleri diğer kesici ve delici aletlerle saldırıya geçmesini bekler, Madem bunları Merkez'deki yetkililer istemiyor, soyguncular alsın daha iyi, Cipriano Algor'un son düşüncesiydi. Beklenen soygunu gerçekleştirmek için on dakika boyunca gelen giden olmadı, on beş dakika geçmesine rağmen minibüsün tekerleğine işemek veya arkada nasıl bir mal olduğunu koklamak için bir sokak köpeği bile uğramadı yanına ve ancak yarım saat geçtikten sonra üstü başı pislik içinde, uğursuz görünümlü bir adam yaklaşıp çömlekçiye, Bir sorun mu var, yardım edeyim mi, itebilirim istersen, belki aküsü bitmiştir, dedi. En güçlü ruhların bile dayanılmaz bir zayıflık ânı vardır, vücut ruhun yıllarca zorla

öğrettiği metanet ve sükunet dayatmalarına karşı koyar ve içinden ne geçiyorsa onu yapar ya, her halinden hırsızın önde gideni olduğu anlaşılan bu adamdan gelen böylesi bir yardım teklifinin, Cipriano Algor'a gözlerini yaşartacak kadar dokunmasına hiç şaşırmamalıyız, Hayır, teşekkür ederim, dedi ama tam iyi kalpli haydut gözden uzaklaşırken minibüsten fırladı, arka kapıyı ardına kadar açtı ve aynı anda, Beyefendi, bakar mısınız, gelin lütfen, diye bağırdı. Adam durdu, Yani yardım istiyor musun, Hayır hayır, yardım istemiyorum, O zaman ne istiyorsun, Bana bir iyilik yapar mısınız. Adam yaklaştı ve Cipriano Algor dedi ki, Bu altı tabağı karınıza verin, benden armağan, şu kaseleri de alın, Ama ben bir şey yapmadım ki, dedi adam kuşkuyla, Yapmış kadar oldunuz, eğer testi de lazımsa bunu alın, Evet, evde bir testi olsa fena olmazdı, Tamam işte, alın o zaman. Çömlekçi adamın bir koluna önce altı düz tabağı, ardından altı çorba kâsesini yerleştirdi, diğer kolu zaten testiyle dolu olduğundan adam memnuniyetini ancak ne kadar içten olabilirse o kadar da sahte olabilecek, teşekkür ederim, sözüyle dile getirdi ve kendisinden hiç beklenmeyen bir şey daha yapıp başıyla hafifçe selam verdi, adamın mensubu olduğu sosyal sınıfta asla rastlanmayacak bu hareket, kendimizi hayatın zaten ayan beyan ortada olan benzerliklerini ve bağlantılarını değil, çelişkilerini yakından incelemeye versek hayatta karşılaşacağımız en içinden çıkılmaz muammaları bile kolayca çözüp atabileceğimizi öğretti bize.

Haydut gibi göründüğü halde haydut olmayan, ya da bu sefer olmamayı tercih eden adam başına gelenlere bir anlam vermeye çalışarak gecekondu mahallesinin derinliklerinde kaybolduğunda, Cipriano Algor minibüsünü tekrar hareket ettirdi. En keskin gözler bile minibüsün amortisörlerine ve lastiklerine binen ağırlığın azaldığını göremezdi çünkü ağırlık açısından bakıldığında, on iki tabak ve bir testi ticari araçlara, hatta bunun gibi orta boy olanlara bile, on iki beyaz gül yaprağı ve bir kırmızı gül yaprağının uçup konuverdiği bir gelinin mutlu başına olduğu kadar

yük olabilirdi ancak. Az önceki mutlu sözcüğü rastlantı sonucu söylenmedi, Cipriano Algor'un yüz ifadesi hakkında kullanabileceğimiz en hafif sıfat bu çünkü şu anda yüzüne bakan hiç kimse, Merkez'in malların sadece yarısını satın aldığını anlayamaz. Ne yazık ki, iki kilometre sonra Sanayi Kuşağı'na girdiğinde o amansız ticari engelin hatırası tekrar aklını kurcalamaya başladı. Kapkalın sütunlar halinde duman kusan devasa bacaları görünce, bu korkunç fabrikalardan hangisinin toprak ve çömlek taklidi korkunç plastik kapları ürettiğini düşünmeden edemedi, Mümkün değil, diye mırıldandı, çömleğin ne sesini ne ağırlığını taklit edebilirler, üstelik görmekle dokunmak arasında bir ilişki olduğunu okumuştum bir yerlerde, gözler toprağa dokunan parmakların ötesini görebilir, parmaklarsa gözün ne hissettiğini hiçbir şeye dokunmadan anlayabilirmiş. Sanki yeterince acı çekmiyormuş gibi, Cipriano Algor kaplarını pişirdiği eski fırınını düşündü, bir de bu kahrolası makinelerin dakikada kaç tabak, çanak, bardak, fincan ve sürahi üretebildiğini, el emeği göz nuru testi ve sürahilerinin yerini alacak kaç parça eşya çıkarabildiğini. Bunlar ve kayda girmeyen diğer soruların sonucu olarak çömlekçinin suratı yeniden asıldı ve karardı, yolculuğun geri kalanı, Merkez, çömlekçinin belki ilk kurbanı olduğu bu yeniden yapılanma hareketinde ısrarcı olursa, Algor ailesini ne kadar zor bir geleceğin beklediğini düşünmekle geçti. Ama Cipriano Algor'un hakkını tümüyle teslim etmek gerek, gecekondu mahallesi hakkındaki dedikodulara inanacak olursa onu soymaya gelen o adama bol keseden dağıttığı armağanlar için ruhunun pişmanlıkla dolmasına hiçbir zaman izin vermedi. Sanayi Kuşağı'nın en ucunda birkaç tane küçük, eski tip fabrika duruyordu, bunlar nasıl olduysa devasa modern fabrikaların arazi açlığına ve ürün bolluğuna direnebilmiş işletmelerdi ve Cipriano Algor ne zaman mesleğinin geleceği hakkında düşüncelere dalıp ruhunda sıkıntılar yaşasa, ona bir avuntu kaynağı olurlardı. Sonları yakındır artık, diye düşündü ve bu sefer çömlekçilik mesleğini değil,

küçük fabrikaları kastetti, ama bunun nedeni yeteri kadar uzun düşünmemiş olmasıydı, hepimize zaman zaman olur ya, bir sonuca ulaşmayı gereksiz buluruz çünkü bizi dosdoğru sonuca götürecek yolun ortasında durmayı tercih etmişizdir.

Cipriano Algor Yeşil Kuşak'ı çabucak geçti, üzeri zaten cansız renkli olduğu halde tozdan ötürü iyice boz bulanıklaşmış plastik çatılarla örtülü uçsuz bucaksız tarlalara bir kez bile bakmadan, burası içine her zaman sıkıntı verirdi, bir de bugün baksa neler hissederdi siz düşünün. Bir zamanlar sunaktaki azizlerden birinin kutsal cüppesinin eteklerini kaldırıp altında sade vatandaşlarınki gibi etten kemikten bacak mı var, yoksa bir çift kaba saba direk mi diye bakan o adam gibi, çömlekçi de uzun zamandır minibüsü durdurup o damların altına ve duvarların arasına girmek, orada meyve veren, koku salan, meyvesini dişleyebileceği, kökünü yaprağını pişirip sofraya koyabileceği türden gerçek bitkiler mi yetişiyor, yoksa çevresindeki ve tepesindeki malzemenin yapaylığından gelen dayanılmaz melankoli, içerde yetişen şeyleri de mi onulmaz bir yapaylığa itmiş, bunu görmek istiyordu. Yeşil Kuşak'tan sonra saptığı tali yol boyunca, orman değil koruluk bile denemeyecek birkaç cılız ağaç, pek iyi bakılmayan tarlalar, koyu renkli ve pis bir suyun aktığı ırmak ve köşede kapısı ve penceresi kalmamış, çatısı yer yer göçmüş, içi bitkilerin eline düşmüş üç ev harabesi vardı, bitkiler, daha evlerin temelleri kazılırken hazırlık yapmaya başlamış ve evler terk edildiği gün karşı konulamaz bir güçle saldırıya geçmiş gibi duvarların arasında kalan odaları tek tek, hunharca ele geçirmişlerdi. Köy birkaç yüz metre sonra başlıyordu ve ortasından geçen yol, içine giren birkaç sokak ve şekilsiz bir meydandan ibaretti, bu meydanın ortasında, iki koca çınarın gölgesi altında kurumuş bir kuyu duruyordu ve başındaki tulumbayla çıkrık, sadece süstü artık. Cipriano Algor meydanda durmuş konuşan birkaç adama el salladı ama Merkez'e mal teslimatından dönerken yaptığı gibi durup onlara katılmadı, o an ne yapacağını bilmiyordu ama tanıdığı insanlarla bile olsa laklak

edecek hali olmadığını biliyordu. Çömlek atölyesi ve kızı ve damadıyla oturduğu ev köyün diğer ucunda, kırsal bölgede, öbür evlerden biraz daha uzaktaydı. Cipriano Algor köye girdiği sırada zaten yavaşlamıştı ama şimdi daha da yavaşladı, kızının öğlen yemeği hazırlıklarını tamamlamak üzere olduğunu düşündü, yemek saati gelmişti, Ne yapsam, şimdi mi söylesem, yemekten sonra mı, diye soruyordu kendi kendine, En iyisi sonra söyleyeyim, minibüsü kulübenin orada bırakırım, bugün alışveriş falan yapmam gerekmediği için bir şey getirip getirmediğime bakmayı düşünmez, hiç değilse huzur içinde yemeğimizi yeriz, yani o yer, benim yiyecek halim kalmadı, sonra olanları anlatırım, belki hemen sonra da değil, akşamüzeri, çalışırken söylerim, yemekten hemen sonra öğrenmesi, hemen önce öğrenmesi kadar kötü olur. Köyün bitiminde yol bir tarafa kıvrılırdı ve son binanın ardından büyük, en az on metre yüksekliğinde bir dut ağacı görürdünüz, işte çömlek atölyesi oradaydı. Madem şarabı koydular, içeceğiz artık, dedi Cipriano Algor bitkin bir gülücükle ve içmek yerine tükürmenin ne kadar da iyi olacağını hayal etti. Minibüsü sola, eve doğru çıkan hafif rampaya döndürdü ve geldiğini duyurmak için üç kez korna çaldı, bunu hep yapardı ve bugün yapmasa kızı tuhaf bir şeyler olduğunu anlayabilirdi.

Ev ve atölyenin kurulduğu geniş arazi bir zamanlar dövenlerin ve pullukların dolaştığı bir yerdi kuşkusuz, bu arazinin ortasına Cipriano Algor'un adaşı çömlekçi büyükbabası, ne belleklerde ne kayıtlarda kalmış günün birinde bu dut ağacını dikmeye karar vermişti. Evden biraz uzakta kalan fırın, bir modernleşme hamlesinin sonucu olarak Cipriano Algor'un yine adaşı olan babası tarafından, eski fırının yerini almak üzere kurulmuştu, fırın eski dediysek antik çağlardan kalma değildi elbette, birbirinin üzerine, küçüğü üste gelmek üzere konmuş, külah biçimli iki kütüğe benzerdi uzaktan, ne zamandan beri böyle olduğu bile unutulmuştu. Yeni fırın eski temellerin üzerine inşa edilmiş, bugün Merkez'in sadece yarısını aldığı kap kacaklar da

pişirildikten sonra soğumuş, yeniden doldurulmayı bekliyordu. Cipriano Algor minibüsü abartılı bir dikkatle tahta kulübenin önüne, iki odun yığınının arasına park etti, sonra gidip fırına bakarak birkaç dakika kazanmayı düşündüyse de, bu eylemine haklı bir gerekçe bulamadı, bazı günler kentten döndüğünde fırın çalışıyor olursa gidip bir göz atar, içinde pişmekte olan kapların renginden fırının sıcaklığını kestirmeye çalışır, koyu kırmızının kiraz rengine, kiraz renginin portakala dönüp dönmediğine bakardı. Gereksindiği cesareti yolda yitirmişçesine put gibi hareketsiz duruyordu ki kızının sesiyle hareket etmek zorunda kaldı, İçeri gelmeyecek misin, yemek hazır. Babasının neden geciktiğini merak eden Marta kapıya çıkmıştı, Haydi gel, yemek soğuyor. Cipriano Algor içeri girdi, kızını öptü ve kendisini banyoya kilitledi, bu bölme eve onun gençliğinde eklenmişti ve uzun zamandır büyütülme, yenilenme ihtiyacındaydı. Aynada kendisine baktı ama yüzünde yeni bir çizgi veya kırışık bulamadı, herhalde içimde bir şey var, diye düşündü ve musluğu açıp ellerini yıkadıktan sonra çıktı. Mutfakta yemek yerlerdi, oturdukları masa daha güzel günler ve daha kalabalık toplantılar görmüştü zamanında. Ama, Justa Isasca'nın ölümünden beri, ki kendisinden bu öyküde belki hiç söz etmeyeceğiz ve soyadını bildiğimiz için burada ön adını anmakla yetineceğiz, babaları masanın başında, Marta annesinden boşalan yerde ve Marçal da evde olduğu zamanlar karısının karşısında otururdu. İşler nasıl gitti, diye sordu Marta, Bildiğin gibi, diye cevapladı babası ve tabağına doğru eğildi, Marçal telefon etti, Öyle mi, ne dedi, Yerleşik güvenlikçi kadrosuna terfi ettiğinde bizim de Merkez'e yerleşebileceğimizden söz ediyormuş sana, Evet bunu konuştuk, Fikrine yine destek vermediğin için sana kızmış, Ama o zamandan beri fikrimi değiştirdim ve bunun ikiniz için de daha iyi olacağını düşünüyorum, Birdenbire fikir değiştirmene ne sebep oldu, Hayatın boyunca çömlek atölyesinde çalışmak istemezsin herhalde, Hayır ama yaptığım işi seviyorum, Kocanla birlikte olmalısın, önümüzdeki günlerde çocuğun olacak

ve üç kuşağın ömrünü tırnaklarıyla toprak yoğurarak kazanması yeter de artar bile, Peki sen de bizimle gelip atölyeyi bırakmaya razı mısın, Bırakmak mı, hayır, bunu tartışmam bile, O zaman her şeyi kendin mi yapacaksın, toprağı kazacaksın, yoğuracaksın, çarkta şekillendireceksin, sonra fırını yakacaksın, dolduracaksın, boşaltacaksın, malları minibüse doldurup teslim edeceksin öyle mi, sana hatırlatırım, bizimle birlikte olduğu günler Marçal'ın yardım etmesine rağmen zorlanıyoruz bunca işi yaparken, Birini bulurum canım, köyde bir sürü aylak oğlan var, Artık kimsenin çömlekçilik yapmak istemediğini pekâlâ biliyorsun, köyden sıkılan çocuklar Sanayi Kuşağı'nda çalışmaya gidiyor artık, çömlekçilik yapmak için toprağını bırakan yok, İşte sana gitmen için bir neden daha, Seni burada yalnız bırakacağımı sanmıyorsun değil mi, Ara sıra gelip beni görürsün, Baba lütfen, ben çok ciddiyim, Ben de öyle canım.

Marta kalkıp tabakları topladı ve ailede gelenek olduğu üzere ana yemekten sonra içilecek çorbayı dağıtmaya başladı. Babası onu izledi ve içinden, Bu konuşmayla işleri güçleştiriyorum, en iyisi hemen söylemek, dedi. Ama söylemedi, kızı bir anda sekiz yaşına döndü ve babası kızına, Bak, aynı annenin ekmek hamuru yoğurması gibi, dedi. Kili öne ve arkaya doğru katlıyor, avuçlarıyla iyice çekiştirerek düzeltiyor, masaya hızla fırlatıyor, sıkıştırıp ovuşturuyor ve aynı işlemlere yeni baştan başlıyordu, Bunu neden yapıyorsun, diye sordu kızı, Hamurun içinde pütürler veya hava kabarcıkları kalmaması için, yoksa kaplar zarar görür, Ekmek için de aynı şey mi yapılıyor, Ekmekte pütürleri yok etsen yeter, hava kabarcıkları önemli değil. Küçük bir silindir şekline girmiş kili bir tarafa bıraktı ve başka bir parçayı yoğurmaya başladı, Artık senin de öğrenmen gerek, dedi ama hemen sözlerinden pişmanlık duydu, Komik olma, kızcağız daha sekiz yaşında, ve şöyle düzeltti, Haydi dışarı çık da oyna, burası soğuk, ama kızı kalmak istediğini söyledi, çok yumuşak olduğu için parmaklarına yapışıp duran bir kil parçasından bebek yapmaya çalışıyordu,

O kil işe yaramaz, bunu al, bundan bir şeyler yapabilirsin, dedi babası. Marta ona kaygıyla bakıyordu, yemeğini yerken tabağına bu kadar eğilmesi, dolayısıyla yüzünü gizleyerek korkularını da gizlemeye çalışması hayra alamet değildi, belki Marçal'la yaptığı konuşma yüzündendir, ama o konuyu tartıştık ve o zaman şimdiki kadar kötü görünmüyordu, belki de hastadır, bitkin görünüyor, hatta tükenmiş, bir gün annem bana, Dikkatli ol, kendini çok zorlama, demişti, ben de karşılık vermiştim, Sadece kollarının güçlü olması yeter, omuzlarını kullanma tekniğini de biliyorsan vücudunun geri kalanı hiç güç harcamaz, Bırak bu ağızları, bir saat yoğurduktan sonra saç diplerim bile ağrımaya başlıyor, Çünkü son zamanlarda çok yoruluyorsun, Belki de artık yaşlandığım içindir, Böyle konuşma anne, sen eski topraksın, sana bir şey olmaz, ama kim derdi ki bu konuşmadan iki hafta sonra kadıncağızın cenazesi kalkacak, ölümün yaşama yaptığı sürprizler böyledir işte, Ne düşünüyorsun baba. Cipriano Algor ağzını peçeteye sildi, içmek istercesine bardağını kaldırdı ama dudaklarına götürmeden tekrar bıraktı. Anlat hadi, dedi kızı ve adamın omuzlarındaki ağırlığı atmasını kolaylaştırmak için, Hâlâ Marçal'ı mı düşünüyorsun yoksa başka bir şey mi aklını kurcalıyor, diye sordu. Cipriano Algor bardağını aldı, şarabın kalanını bir dikişte bitirdi ve hızla, sözcükler alev toplarıymış da ağzında tutmak istemiyormuş gibi cevap verdi, Bugün malların yarısını teslim aldılar, toprak kapların gözden düştüğünü, müşterilerin yeni çıkan plastik taklitlere yöneldiğini söylediler, Beklenmedik bir şey değil bu, eninde sonunda olacaktı, toprak kaplar çatlıyor, dökülüyor, kolay kırılıyor ama plastik çok daha sağlam ve dayanıklı, Aradaki fark toprağın insana benzemesi, ona iyi davranman gerek, Plastiğe de öyle, ama haklısın, kesinlikle toprağa olduğu kadar değil, Daha da kötüsü, onlardan bir haber almadan yeni mal getirmememi söylediler, O zaman üretimi durdurmamız gerekecek, Hayır durduramayız çünkü yeni mal istediklerinde tabakları aynı gün içinde götürmemiz gerekir, sipariş geldikten sonra fırını yakacak

zamanımız olmaz, Peki o arada ne yapacağız, Bekleyeceğiz, sabredeceğiz ama ben yarın yollara düşüp çevrede satış yapabilir miyim diye bakacağım, Daha iki ay önce yapmıştın bunu, çok alıcı çıkmaz herhalde, Beni vazgeçirmeye çalışmıyorsun, değil mi, Hayır, olanları salim kafayla gözden geçirmeye çalışıyorum, sen daha demin bir ailede üç kuşağın çömlekçi olması yeter demedin mi, Sen zaten dördüncü kuşak olmayacaksın çünkü kocanla birlikte Merkez'de yaşayacaksın, Evet, ben gideceğim ama sen de benimle gelmelisin, Sana söyledim, hiçbir şekilde gidip Merkez'de yaşamam ben, Bu zamana kadar emeğimizin meyvelerini satın alarak geçimimizi sağlayan Merkez'di, satacak malımız kalmayıp orada yaşamaya başladığımızda da ekmeğimizi verecek, Marçal'ın maaşı sayesinde, Bir damadın kayınpederine destek olmasında kötü bir şey yok ki, Kayınpederine göre değişir, Yapma baba, şimdi gururun hiç sırası değil, Bu gurur değil, Ne o zaman, Açıklayamayacağım bir şey, salt gururdan öte, başka türlü bir duygu, bir tür utanç belki, ama özür dilerim, böyle söylememem gerekliydi, Ben sadece seni yüzüstü bırakmak istemiyorum, Belki kentteki dükkânlara mal satarım, Merkez'den izin almama bakar, hem sonuçta benden daha az mal alıyorlarsa, elimde kalan malları başkasına satmama engel olamazlar, Sen de gayet iyi biliyorsun baba, kentteki dükkânlar güçbela ayakta duruyor, artık herkes Merkez'den alışveriş yapıyor ve insanlar Merkez'de yaşamak için can atıyorlar, Ben atmıyorum, Peki Merkez mallarımızı almaktan tamamen vazgeçerse ve insanlar hep plastik tabak çanak kullanmaya başlarlarsa ne yapacaksın, Umarım o günleri görmeden ölürüm, Nasıl, annem gibi mi, Annen çömlekçi çarkının başında, çalışırken gözlerini yumdu, keşke ben de onun kadar şanslı olabilsem, Ölümden konuşmaz mısın baba, Ölümden ancak hayattayken konuşabiliriz, başka zaman değil. Cipriano Algor kendisine biraz daha şarap koydu, kalktı, görgü kuralları sofradan kalkınca sona ermiş gibi ağzını elinin tersiyle sildi ve dedi ki, Gidip biraz kil çıkarmam lazım, elimizdeki bitti sayılır. Tam kapıdan

çıkacakken kızı seslendi, Baba, aklıma bir fikir geldi, Fikir mi, Evet, Marçal'ı arayıp satın alma bölümünün müdürüyle konuşmasını isteyebilirim, Merkez'in ne planladığını öğrenir belki, bu kısıntı geçici mi yoksa kalıcı mı diye sorsa cevap verirler herhalde, patronlarının Marçal'ı ne kadar beğendiğini biliyorsun, Öyle diyor ama, Öyle diyorsa öyledir, diye sabırsızca karşılık verdi Marta ve ekledi, Ama istemiyorsan hiç aramam, Hayır, bana bakma, ara, iyi bir fikir, hatta şimdilik elimizdeki tek fikir, ama Merkez'deki müdürlerden birinin planlarını ikinci kademeden bir güvenlik görevlisiyle tartışacağını pek sanmıyorum, ben bu adamları ondan daha iyi tanırım, bu insanların nasıl tipler olduğunu bilmek için orada çalışmak gerekmiyor, hepsi kendini beğenmiş, çok önemli olduğunu sanan adamlardır, hem zaten bölüm müdürü de daha yukardan aldığı emirleri yerine getiren bir piyondur sadece, belki de ne kadar önemli bir adam olduğunu kanıtlamak için doğru olmayan açıklamalarla bizi kandırır bakarsın. Marta bu uzun tiradı dinledi ama hiçbir tepki vermedi. Eğer babası son sözü söylemeye niyetliyse, ki öyle görünüyordu, onu bu zevkten yoksun bırakmayacaktı. Babası çıktığında sadece, Daha anlayışlı olmalıyım, diye düşündü, kendimi onun yerine koymalıyım, adamcağız bir anda her şeyinden oldu, işini kaybetti, tüm alışkanlıklarını terk etmek zorunda kaldı, evini, atölyesini, fırınını, hayatını. Son sözcüğü yüksek sesle tekrarladı, Hayatını, ve hemen gözleri doldu, kendisini babasının yerine koymuştu ve babasının sıkıntılarını paylaşıyordu şimdi. Çevresine bakındı ve ömründe ilk kez nasıl her şeyin kille kaplanmış olduğunu gördü, kil tozuna değil, kil rengine bürünmüştü üç kuşak boyunca ellerini her gün kile ve suya daldıran, ekmeğini topraktan çıkaran insanların dokunduğu her şey, sonra dışarı baktı ve parlak külrengi fırını gördü, son boşaltmalarından bu yana sıcaklığını yavaş yavaş kaybeden fırın, sahiplerinin terk ettiği bir eve benziyordu, ama sabırla beklemekteydi, eğer bu işe son nokta konmamışsa yarın yine bir çıradan çıkacak ilk alevle ısınmaya başlayacak, içinde ılınan hava kuru kili okşar-

casına saracaktı, sonra çok yavaş adımlarla hava hareketlenmeye başlar, içerdeki ışık giderek artar, gündoğumu gibi sıkıntılı ve alacakaranlık geçen birkaç dakikadan sonra aniden alevler parlayıverirdi. Buradan gittiğimiz zaman bunu bir daha hiç göremeyeceğim, dedi Marta, ve dünyada en sevdiği insana veda ediyormuşçasına yüreği sızladı, ama o an bu kişinin kim olduğunu bilemiyordu, belki merhum annesiydi, belki sıkıntılı babası, hatta belki de kocası, evet, kocası olmalıydı, en akla yakını buydu çünkü o adamın karısıydı. Derken killeri kıran tokmağın sesi çalındı kulağına, hep yeri delip çıkıyormuş gibi gelen ses bugün farklıydı, çünkü çalışma gereksiniminden kaynaklanan bir zorunlulukla değil, o gereksinimi toptan yitirmiş olmanın verdiği öfkeyle yankılanıyordu. Marçal'ı arayacağım, dedi Marta kendi kendine, böyle homurdanmaya devam edersem babam kadar üzüleceğim ben de. Mutfaktan çıkıp babasının yatak odasına gitti. Cipriano Algor'un gider ve gelir hesapları yaptığı küçük masanın üstünde, antika görünümlü bir telefon vardı. Santral numaralarından birini aradı ve güvenlik bölümünü istedi. Neredeyse aynı anda bir erkek sesi sertçe, Güvenlik, dedi, bu hız Marta'yı şaşırtmadı çünkü söz konusu güvenlik olduğunda en önemsiz saniyelerin bile çok büyük değeri olduğunu herkes bilirdi, Güvenlik görevlisi Marçal Gacho'yla görüşebilir miyim, dedi Marta, Kim arıyor, Ben karısıyım, evden arıyorum, Güvenlik görevlisi Marçal Gacho şu an görevde, telefona gelemez, O halde bir mesaj iletebilir misiniz, Karısı mısınız, Evet, adım Marta Algor Gacho, kayıtlarınızdan kontrol edebilirsiniz, O halde mesaj alamadığımızı, sadece kimin aradığını belirttiğimizi biliyorsunuz, Ona en kısa zamanda evi aramasını söyler misiniz, Acil bir durum mu, diye sordu ses. Marta bir an düşündü, hayır, değildi, bir ölüm kalım meselesi yoktu önlerinde, fırında ciddi bir arıza çıkmamıştı, hele erken doğum hiç değildi ama sonunda, Evet, bir hayli acil, dedi, Not alacağım, dedi adam ve kapattı. Marta bıkkınca iç geçirdi ve ahizeyi yerine koydu, yapılacak başka bir şey yoktu, durum artık onların kontrolünde

değildi, güvenlik görevlileri, onlara verilen yetkiyi insanların gözüne sokmadan yaşayamazlardı, bu kadar önemsiz, sıradan bir durumda, bir kadının kocasıyla konuşmak için Merkez'i aradığı, ne ilk ne de son olan bir durumda bile illa yapacaklardı şunu. Marta bahçeye çıktığında tokmağın sesi artık yeraltından değil, kaynaklandığı yerden, yani çömlek atölyesinin, kil kuyusundan çıkarılan çamurun saklandığı karanlık köşesinden geliyordu. Kapıya yürüdü ama içeri girmedi, Telefon ettim, dedi, mesajımı iletecekler, Bakalım iletecekler mi, dedi babası ve başka tek söz etmeden önündeki en büyük kil yığınına tokmağıyla girişti. Marta uzaklaştı çünkü hem babasının bilerek yalnız kalmak için gittiği bir alana girmek istemiyordu, hem de kendi işleri vardı, irili ufaklı birkaç düzine testinin saplarının takılması gerekliydi. Yan kapıdan girdi.

Marçal Gacho akşamüstüne doğru, vardiyası bittikten sonra telefon etti. Karısının söylediklerine bölük pörçük sözcüklerle karşılık verirken kayınpederinin kurban gittiği ticari saygısızlığa dair hiçbir üzüntü, kaygı veya kızgınlık belirtmedi. Dalgın dalgın konuşuyordu ve sesi, aklından başka şeylerin geçmekte olduğunu düşündürüyordu, Evet, ha, evet, anlıyorum, belki, beklenmedik bir şey değildi herhalde, ilk fırsatta bakarım, her zaman değil, kesinlikle, evet, anlıyorum, tekrar etmene gerek yok, ve konuşmayı bitirirken ağzından ilk kez tam bir cümle çıktı, onun da konuyla bir ilgisi yoktu, Merak etme, ısmarladıklarını unutmam. Marta kocasının iş arkadaşlarının ve başka insanların önünde, belki de yatakhaneleri denetlemeye gelmiş bir amirinin yanında konuşmak zorunda olduğunu, gereksiz, hatta tehlikeli bir merak uyandırmamak için de rol yapmaya mecbur kalmış olabileceğini anladı. Merkez'in personel örgütlenmesi çok katı kurallarla belirlenen bölümlere göre yapılmıştı ve her ne kadar bölümler birbirinden bağımsız hareket etmese ve edemese de, iki bölüm arasında iletişim kurmak için kullanılan yolları tanımlamak ve çözmek çoğunlukla zor oluyordu. Görevinin doğası ve bunun doğrudan sonucu olarak alt düzey personel içinde değil azımsanmak, göze bile çarpmayacak kadar az önem taşımak, ikinci dereceden bir güvenlik görevlisinin anlatılan türde örtük nüansları çözmesine olanak tanıyacak algılama gücüne ve keskin bir zekâya sahip olmasının önünde engel oluşturur kuşkusuz, ama Marçal Gacho, meslektaşlarının en ferasetlilerinden biri olmasa da, içinde bir parça hırs barındırır ve bu hırsın hedefi önce yerleşik güvenlik

görevlisi kadrosuna, ardından da elbette birinci derece güvenlikçi kadrosuna yükselmektir ama hırsının onu yakın gelecekte nerelere götüreceğini, eğer varsa uzak geleceğinde onu nasıl yollardan geçireceğini bilemeyiz. Merkez'de çalışmaya başladığı ilk günden itibaren gözlerini ve kulaklarını açık tutarak ne zaman konuşmak veya konuşmamak, ya da sadece renk vermemek gerektiğini çok iyi öğrenmişti. Evliliklerinin ikinci yılı dolarken, Marta evlilik adı verilen ve kaçınılmaz olarak bir alışveriş oyununa dönüşen bu kurumda kendisinden tarafa düşen kocasını enine boyuna tanıdığını düşünüyordu, ona şefkat adına elinden ne geliyorsa verirdi ve eğer çiftin özel hayatlarının daha derinine dalmak bu öykü için vazgeçilmez bir unsur olsaydı, kocasına aşkını hiddetle haykırmaya hazır olduğunu da söyleyebilirdik, ama kendisini kandırmak gibi bir huyu yoktur, üstelik, biraz ısrar edecek olsak, sonunda kocasının biraz fazla düzgün ve ihtiyatlı olduğunu kabul edecek, ama içten pazarlıklı olduğunu kesinlikle reddedip neden hep kişiliğin bu olumsuz yönlerine merak sardığımızı sormadan edemeyecektir. Marta kocasının konuşma nedeniyle şimdiden sıkılmaya başladığından emindi, satın alma bölümünün müdürüyle konuşma düşüncesi onu huzursuz etmeye başlamıştı bile, ama bir astın üstüyle konuşmak zorunda kaldığında duyduğu utangaçlık veya çekingenlikten değil, zira Marçal Gacho görevde olduğu zamanlar dışında çevredekilerin hiç dikkatini çekmeme, hele dikkat çekmesinin zararına olacağını hissettiği durumlarda toptan araziye uyma becerisiyle hep gurur duymuştu. Sonuç olarak Marta'nın fikri iyi bir fikirdiyse, o anda, babasının dile getirdiği gibi, ellerindeki tek fikir olduğu için iyiydi. Cipriano Algor mutfaktaydı, damadının verdiği kopuk ve dalgın cevapları duymuş olamazdı, ama sanki duymuş da bir dakika sonra yatak odasından çıkan kızının bitkin yüzünden okuduklarıyla kopuk sözlerin arasını da doldurmuş gibi anlayışla bakıyordu. Böyle ufak tefek bir konu yüzünden çenesini yarmaya değmeyeceği için hiç zaman kaybetmedi ve hemen, Evet, diye sordu,

böylece de, Bölüm müdürüyle konuşacak, gibi zaten meydanda olan bir gerçeği dile getirmek zorunda kalan Marta oldu, halbuki ağzını açmasına bile gerek yoktu, kısacık bir bakışma bile yeterli olabilirdi. Hayat buydu işte, söylenmeye değmez ya da bir kez söylendikten sonra bir daha söylenmesi gerekmez sözlerle doluydu, söylediğimiz her söz, söylenmeyi kendi özünden ötürü değil, ağızdan çıkmasının yaratacağı sonuçlardan ötürü daha çok hak eden başka bir sözün yerini alıyordu. Akşam yemeği sessizlik içinde geçti, boş gözlerle izlenen televizyonun önündeki iki saat de öyle ve Cipriano Algor birkaç aydır alışkanlık edindiği üzere televizyon izlerken uyuyakaldı. Uykusunda kaşlarını çatıyordu, içindeki kızgınlık ve üzüntünün, yaşlı bedenini hem darbeyi tüm şiddetiyle hissedebilmesi için gündüz, hem de acısını daha katlanılır kılmak için gece uyanık tutmasını isterken, uykuya bu kadar kolay yenik düşmek nedeniyle kendisini azarlar gibi bir hali vardı. Silahsız ve savunmasız kalmış, başı arkaya devrilmiş, ağzı yarı açılmış halde uyurken, umutsuz bir terk edilmişliğin anıtı gibiydi, yarı yolda yırtılıp içindekileri yerlere döken bir torbaya benziyordu o haliyle. Marta babasını tutkulu bir dikkatle izlerken düşünüyordu, Bu benim yaşlı babam, aslında yaşlı demek de haksızlık oluyor bir yandan, insan altmış dört yaşındaki birine, babam kadar bitkin ve yıkılmış da olsa, yaşlı dememeli, belki eski günlerde, dişlerin otuzunda dökülmeye başladığı ve ilk kırışıklıkların yirmi beşinde görülmeye başladığı zamanlarda yaşlı sayılırdı babam, ama günümüzde insan ancak seksen yaşından sonra o kaçınılmaz ve tartışılmaz yola ansızın, damdan düşer gibi giriyor, geri dönmek için değil bir fırsat, umut bile kalmıyor ve işte ancak o zaman yaşadıklarımıza son günlerimiz diyebiliyoruz. Merkez ürünlerimizi almayı keserse ne yaparız, kime satarız mallarımızı herkesin beğenisini Merkez'in sunduğu ürünler belirlerken, diye meraklandı Marta, malların yarısını satın almaya karar veren bölüm müdürü değildir, emir ona da bir amirinden, dünyadan bir çömlekçi eksilmiş umurunda bile olmayan adamın

tekinden gelmiştir ve malların yarısını almak ilk adımsa, ikinci adım alışverişi toptan kesmek olur, bu felakete hazırlıklı olmalıyız, olmalıyız olmasına da insan kafasına çekiçle vurulmasına nasıl hazırlanır bilemiyorum, üstelik Marçal yerleşik kadroya terfi ettiğinde babamla ne yapacağımı hiç bilemiyorum, burada yapayalnız ve işsiz bırakamam onu, her şeyden önce komşular hayırsız evlat der, hem onlara gelene kadar daha da kötüsü ben kendime söylerim bunu, annem hayatta olsaydı her şey bambaşka olurdu çünkü insanlar ne derse desin iki zayıflık toplanınca daha büyük bir zayıflık etmiyor, taptaze bir güç ediyor desem de inanmamak lazım, bu hiç gerçekleşmedi ve asla gerçekleşmez herhalde, ama öyle günler oluyor ki gerçekleşmesini yürekten istiyorum, hayır, baba, hayır, Cipriano Algor, ben buradan taşındığımda sen de benimle geleceksin, gerekirse zor kullanacağım, insanın kendi başına da gayet güzel yaşayabileceğinden hiç kuşkum yok ama evinin kapısını kapatır kapatmaz insanın ölmeye başladığına da inanırım. Sanki biri kolundan tutup sertçe çekiştirmiş ya da düşüncelerde adının geçtiğini duymuş gibi, Cipriano Algor birden irkilerek uyandı ve dikildi. Elleriyle yüzünü ovuşturdu ve iş üstünde yakalanmış çocuklara özgü hafif sersem bir bakışla, İçim geçmiş, dedi. Televizyonun önünde yaptığı şekerlemelerden ne zaman uyansa hep aynı şeyi söylerdi, İçim geçmiş. Ama bu gece diğer gecelere benzemediğinden mırıldanarak başka şeyler de söyledi, Keşke hiç uyanmasaydım, uyurken işi gücü olan bir çömlekçiydim hiç değilse, Bir farkla, rüyanda yaptığın işler gerçekte hiçbir şey üretmez, dedi Marta, Sanki uyanıkken farklı mı, hayatının her ânını deli gibi çalışarak geçiriyorsun ve bir gün bu rüyadan ya da kâbustan uyandığında sana yaptıklarının beş para etmediğini söylüyorlar, Yaptıkların değersiz değildi baba, Değersizmiş gibi geliyor şimdi, Bugün çok kötü bir gündü, yarın sakin kafayla düşünüp önümüze attıkları bu dertten bir çıkış yolu bulabileceğimize inanıyorum, Evet, bence de sakin kafayla düşünelim. Marta babasına sıcak bir öpücük kondurdu,

Haydi artık yat da kafanı dinlendir biraz. Cipriano Algor odasının kapısına geldiğinde bir an duraladı ve geriye döndü, o an için duraksamış gibi görünse de ağzını açtı ve herkesten önce kendini inandırmak istermişçesine, Belki Marçal yarın telefon eder, belki bize iyi haberler verir, dedi, Kim bilir baba, dedi Marta, elinden geleni yapacağını biliyorum.

Marçal ertesi gün telefon etmedi. O gün, yani çarşamba geçti, perşembe geçti, cuma ve cumartesi geçti, pazar geçti ve nihayet pazartesi günü, yani malların yarısının geri çevrilmesinden neredeyse bir hafta sonra Cipriano Algor'un evindeki telefon çaldı. Söylemesine rağmen çömlekçi yollara düşüp müşteri aramamıştı. Zor geçen saatleri, fırını dip köşe, tepeden tırnağa, kılı kırk yararak, sanki hayatının en büyük pişirme işine hazırlanıyormuş gibi temizlemek türünden, birçoğu temelde gereksiz ufak tefek işlerle doldurdu. Kızı için bir miktar kil yoğurdu, ama buna fırına gösterdiği kadar dikkat ve özen göstermedi, hatta o kadar elinin ucuyla yapmıştı ki Marta kilin topaklarını gidermek için babasının ardından hamuru tekrar yoğurmak zorunda kaldı. Odun kırdı, avluyu süpürdü ve bir akşamüstü, insanların ahmak ıslatan dediği iç sıkıcı tekdüze yağmurun aralıksız yağdığı üç sa-

ati bahçedeki kulübede geçirdi, kâh başını aksi yöne de çevirse hiçbir şey göremeyeceğini bilen kör bir adamın sabitliğiyle dümdüz bakarak, kâh avuçlarının içindeki çizgileri, en kısası ya da en uzunu, en düzü veya en kıvrımlısı ona bir yol gösterir, bir tanesi zorlandığında omuz verir, öbürü önünü aydınlatır, belki biri içine düşmekte olduğu tehlikeli sulardan kurtarır diye uzun uzun, doyasıya inceledi. O akşamüstü yağmur durduğunda Cipriano Algor sokağa çıkıp ana caddeye doğru yürüdü, kızının atölye kapısında onu izlediğinden habersizdi, nereye gideceğini söylememişti ama Marta da sorma gereği duymamıştı. İnatçı keçi, diye düşündü Marta, minibüsle gitse ne olurdu, yağmur her an yeniden başlayabilir. Marta'nın kaygılanması çok doğaldı ve insan her babanın kızından böyle bir endişe beklerdi çünkü eskiler

kaç kere ne demiş olurlarsa olsunlar, bu havalara güven olmazdı. Ama bu sefer taşı toprağı sarmalayan boz bulanık gökten yağmur tekrar kıvrıla kıvrıla gelse bile, insanı iliklerine kadar ıslatan bir sağanak olamaz, köy mezarlığı çok yakın, anayola çıkan sokaklardan birinin sonunda ve Cipriano Algor'un adımları, adam yaşını başını almış olmasına rağmen genç insanların alelacele bir yere giderken attığı adımlardan. Ama adımların yaşı önemsiz şimdi, kimse bugün ondan acele etmesini istemesin. Marta'nın minibüsle gitmesini önermesi de yanlış olurdu, zira biz mezarlıkları, hele de böyle kıyıda köşede kalmış ufak köy mezarlıklarını, yürüyerek ziyaret etmeliyiz, yukardan gelen ve doğruluğu ya da kesinliği tartışılmayacak bir buyruktan ötürü değil, insan haysiyetine duymamız gereken saygıdan ötürü, hem değil mi ki insanlar çoktan ölüp gitmiş bir azizin kavalkemiğine ziyarette bulunmak için uçsuz bucaksız yolları teptiler yalınayak yüzyıllar boyu, biz kendi anılarımızın ve sevgimizin yattığı, belki bir damla gözyaşı dökeceğimiz yere başka yolla gidemeyiz. Cipriano Algor karısının mezarı başında birkaç dakika geçirecek, çoktan unuttuğu duaları tekrar hatırlamak için değil, erdemli bir kadın olmasından ötürü mutlaka gittiğini ve istediği her şeyi yapmaya kabil ermişlerle yan yana olduğunu düşündüğü cennette karısının ona bir kolaylıkta bulunması için de değil, sadece yakınmak için, Bana yaptıkları haksızlık Justa, kızımızla birlikte verdiğimiz emekle alay ettiler, toprak kaplara ilgi kalmadığını, kimsenin bunları istemediğini söylediler, biz artık çatlak bir çanak gibiyiz ve tutunmamız için bir neden kalmadı, sen yaşarken daha güzel günler gördün. Mezarlığın içindeki mıcırla kaplı patikaların yanında küçücük göletler var, her tarafta ot bitiyor ve yüzyıldan kısa süre içinde bu toprak yığınlarının altında kimlerin gömülü olduğu unutulacak, bilen kalsa bile ölülerle kimse ilgilenmeyecek çünkü birinin söylediği gibi, modası geçmiş bir tabak kırıldığında parçalarını birlikte tutmak için en az tabak kadar eski suratlı o demir kelepçeleri kullanmanın bir anlamı yoktur, bu meyanda, ufalanıp gitmiş

hayatları da anılar ve pişmanlık kelepçesine vurmanın anlamı olamaz. Cipriano Algor karısının mezarına yaklaştı, o üç yıldır toprağın altındaydı ve üç yıl boyunca hiçbir yerde görünmemişti, evde yoktu, çömlek atölyesinde yoktu, yatağa girmemişti, dut ağacının gölgesine gelmemişti, cayır cayır yanan güneşin altında kil çukuruna uğramamıştı, masaya veya çömlekçi çarkının başına oturmamıştı, mazgaldan dökülen külleri temizlememişti, toprak tabak ve çanakların kurumaya çıkarıldığını görmemişti, patates soymuyor, kil yoğurmuyor ve, Hayat böyle işte Cipriano, sana yaşamak için sadece iki gün veriyor ve topu topu bir buçuk gün yaşayabilen ne kadar çok insan olduğunu düşündüğümüzde yakınacak bir şey kalmıyor, dememişti. Cipriano Algor üç dakikadan fazla beklemedi mezarın başında, dua okuyarak ya da okumayarak mezarın önünde dikilmenin değil, mezara kadar gelmenin, o yolu yürümenin önemli olduğunu bilecek kadar akıllıydı, mezar başında uzun uzun dikilen adam kendisini izliyordur mutlaka, daha da kötüsü, başkalarının onu izlemesini umuyordur gizliden gizliye. Düşüncenin müthiş hızı ve en içinden çıkılmaz durumlara düştüğümüzü sandığımız durumlarda bile dümdüz ilerlemesi, çünkü aslında her yönde birden ilerlemesiyle karşılaştırıldığı zaman, zavallı sözlerin değil ilerlemek, bir adım atmak için bile izin aldığı, izni koparsa bile aniden karşısına çıkan bir sıfat ya da eylem üzerinde tökezlediği, sendelediği ya da duraladığı ortaya çıkıyor, bu nedenledir ki Cipriano Algor aklındaki her şeyi karısına anlatacak kadar zaman bulamadı, Haksızlık yapıldı demekle yetindi ama şimdi, mezarlığın kapısına doğru yürürken mırıldandıklarına kulak verirsek, tam da söylemek istediklerini dile getirdiğini görürüz. Tepeden tırnağa siyahlara bürünmüş bir kadın kapıdan girip yanından geçtiği sırada mırıldanmayı kesti, hep böyleydi işte, biri girerken diğeri çıkardı, kadın, İyi günler Senhor Cipriano, dedi, saygı ve hürmetle selam vermek hem aralarındaki yaş farkı hem de ülkelerindeki gelenekler dolayısıyla yerinde bir davranıştı, adam da, İyi günler, diye karşılık verdi, kadının

adını söylememesinin tek nedeni, adı bilmemesi değil, kocasının yasını tutmak için baştan aşağı siyahlara bürünmüş bu kadımn gelecekteki olaylarda da, bu olayların aktarımında da bir rol oynamayacağını düşünmesiydi, oysa kadıncağız ertesi gün atölyeye gelip yeni bir testi almayı düşünüyordu ve bunu çömlekçiye söyledi, Yarın size uğrayıp yeni bir testi alacağım, umarım eskisinden daha sağlamdır, eskisinin sapı elimde kaldı geçen gün, kendisi bin parçaya bölündü ve sular olduğu gibi mutfağa yayıldı, bana nasıl iş çıktığını tahmin edersiniz, tabii testinin hakkını yememek lazım, epey yaşlanmıştı zavallı, ve Cipriano Algor cevap verdi, Atölyeye gelmenize hiç gerek yok, size yarın kırılanın yerine yeni bir testiyi ücretsiz olarak, üreticiden bir armağan şeklinde bizzat teslim ederim, Bunu dul olduğum için söylemiyorsunuz değil mi, diye sordu kadın, Kesinlikle hayır, sadece iyi niyetimizin bir göstergesi olarak düşünün, stokta belki de hiç satamayacağımız pek çok testi var, O halde, Senhor Cipriano, şükranla kabul ediyorum, Rica ederim, ne demek, Yeni bir testiyi ücretsiz almak önemli bir şey, Tamam ama şey nitelemesini kullanabileceğimiz kadar da önemsiz, Peki, yarın sizi bekliyorum, tekrar teşekkür ederim, Yarın görüşmek üzere. Az önce düşüncenin her yönde birden ilerlediğini söylemiştik ya, bu nedenle dul kadıncağızın hiçbir bedel ödemeden yeni bir testiye kavuşacak olması, onu böyle keyifsiz bir akşamüstünde evden çıkıp kocasını mezarı başında yâd etmeye zorlayan huzursuzluğu biraz hafifletti diye şaşırmamak gerekir. Tabii o hâlâ mezarlığın girişinde duruyor ve bu beklenmedik armağana ev kadınlığının tüm evcimenliğiyle seviniyor olsa da, acı ve görev bilincinin onu çağırdığı yere mutlaka gidecek, ama belki zannettiği kadar gözyaşı dökmeyecek şimdi. Akşamüstü yavaş yavaş akşama dönüyor, mezarlığın yakınındaki evlerde soluk ışıklar yanmaya başladı, ama alacakaranlık biraz daha diretecek ve kadının hortlaklar ya da hayaletlerden korkmadan Tanrı'ya ve Meryem Ana'ya yakarmasına, kocasının ruhuna dua okumasına izin verecek.

Cipriano Algor köydeki son evi arkasında bırakıp yüzünü çömlek atölyesine çevirdiğinde, kapının üzerinde metal bir kafes içinde duran çok eski fenerin yandığını gördü, her ne kadar bir gece bile bu fener yanmadan geçmemişse de, bu sefer fenerin yandığını gördüğünde içi rahatladı ve sıkıntısı azaldı, sanki ev ona, Seni bekliyorum, demişti. Havaya yön veren ve kafasına estiğince yol tutan görünmez dalgalarla savrulmuş birkaç damla yağmur çarptı yüzüne, birazdan bulutlar elekten un geçirir gibi yağmur dökmeye başlayacaklardı yine, bu kadar yağış varken kap kacak ne zaman kururdu bilemedi. Alacakaranlığın verdiği huzurdan mı, yaptığı kısacık mezarlık ziyaretinden mi, yoksa siyahlı kadına yeni bir testi vereceğini söylediğinden mi bilinmez, Cipriano Algor şu sırada emeğinin karşılığını alamamış ya da elindeki bir şeyleri yitirmiş olmanın huzursuzluğunu hissetmiyor. Böyle bir anda, insan ıslak toprağın üzerinde, gökyüzünün en alt katmanı başına bu kadar yakın halde yürürken, Al mallarının yarısını evine dön, veya, Kızın bir gün seni tek başına bırakıp gidecek, gibi saçma sapan sözler kimin aklına gelirdi? Çömlekçi yolun sonuna vardı ve derin bir nefes aldı. Kurşuni bulutların önünde sadece silueti görülen karadut ağacı, adı gibi kapkara duruyordu. Fenerin ışığı değil tepesini aydınlatmak, alt dallarına bile zor yetişiyor, ağacın kalın gövdesini ve önündeki toprağı aydınlatmakla yetiniyordu. Eski kulübe o tarafta, son sakini yıllar önce Justa'nın kollarında öldükten ve kadın kocasına, Bir daha evimde hayvan istemiyorum, dediğinden beri boş duruyor. Kulübenin karanlık kapısının önünde ansızın bir şey ışıldıyor ve aynı anda kayboluyor. Bunun ne olduğunu öğrenmek için Cipriano Algor önce kulübenin kapısına kadar yaklaştı, sonra çömelerek içeri baktı. İçerisi zifiri karanlık. Vücudunun fenerden gelen ışığı kestiğini fark eden Algor, biraz kenara çekildi. İki parlak nesne vardı, iki gözdü bunlar, köpek gözleri, Veya kurt yavrusudur, ama büyük olasılıkla köpektir, diye düşündü çömlekçi, düşüncesinde haklı olmalıydı çünkü bu bölgede pek kurt görülmez,

kedilerin gözleriyse, ister evcil olsun ister vahşi, tam dedikleri gibi kedigözüdür, en kötüsü yavru bir kaplanın gözleri olabilir bunlar, büyüğü kulübeye sığmaz ne de olsa. Cipriano eve girdiğinde kedilerden veya kaplanlardan söz etmedi, mezarlık ziyaretini de anlatmadı ve siyahlı kadına ücretsiz bir testi verme niyeti şimdi tartışılacak bir konu değildi, bu nedenle kızına sadece, Dışarıda bir köpek var, dedi, bir cevap beklercesine duraksadı ve ekledi, Dut ağacının altında, kulübede. Marta yeni yıkanmış, üstünü değiştirmiş, akşam yemeğini hazırlamadan önce beş dakikacık oturmaya niyetlenmiş olduğu için sokak köpeklerinin nerelerde dolaşacağını veya konaklayacağını düşünecek durumda değildi, Bırak kalsın orada, eğer gece dolaşmayı sevmeyen bir hayvansa sabahleyin çekip gider zaten, dedi, Ona verebileceğimiz yiyecek var mı, diye sordu babası, Öğlen yemeğinin artıkları, biraz da bayat ekmek var, suya ihtiyacı yoktur herhalde, gökten yeterince yağdı, Tamam, hazırlayıver de götüreyim, Nasıl istersen baba, ama onu beslersen kapımızdan hiç ayrılmayacağını biliyorsun, Haklısın, ben de onun yerinde olsam aynısını yapardım. Marta artıkları ocağın yanında sakladığı eski bir tabağa sıyırdı ve üzerine biraz çorba döktükten sonra, Al ama aklından çıkarma, daha yeni başlıyoruz, dedi. Cipriano Algor tabağı aldı ve kızı, Constante öldüğünde annemin ne dediğini hatırlıyor musun, evde köpek istemediğini söylemişti, diye konuştuğunda mutfaktan çıkmak üzereydi, Evet hatırlıyorum, ama eğer o hayatta olsaydı, o istenmeyen köpeğe yemek vermek için dışarı çıkan ben olmazdım, diye cevapladı ve kızının mırıldanarak, Haklısın, dediğini duyamadan çıktı. Yağmur tekrar başlamıştı, gökten yere düşen damlalar şeklinde değil de havanın içinde bir o tarafa bir bu tarafa savrulan su zerrecikleri halindeki ahmak ıslatan, tüm mesafeleri ve nesneleri allak bullak ediyordu, fırın tası tarağı toplayıp gitmek üzereymiş gibi dururken, minibüs de içten yanmalı motora sahip, bildiğimiz üzere yeni model olmasa da modern sayılabilecek bir ulaşım aracına değil, ortaçağdan kalma bir at arabasına

benziyordu. Dut ağacının yapraklarından su damlacıkları rasgele, bir oradan bir buradan, ara sıra süzülüyordu, sanki ağacın şemsiyesi dışında kalan bölgelerde saat gibi işleyen hidrolik ve hidrodinamik yasaları, iş dut ağacına gelince ortadan kaybolmuşlardı. Cipriano Algor yiyecek tabağını bıraktı ve birkaç adım geri çekildi ama köpek kulübeden çıkmadı, Açsındır herhalde, dedi çömlekçi, ya da aç olduğunu bana göstermek istemeyecek kadar onurlu köpeklerden birisin. Bir dakika daha bekledi, ardından eve girdi ama kapıyı tamamen kapatmadı. Aralıktan pek bir şey göremese de bir karaltının kulübeden çıkıp tabağa ilerlediğini seçti, aynı zamanda köpeğin, artık kurt veya kedi değil köpek olduğu kesindi, önce eve bir bakış atıp ardından tabağa eğildiğini de gördü, sanki yağmura rağmen rahat evinden çıkıp onu beslemeye gelen yabancıya bu kadar olsun şükran duyması gerektiğinin farkındaydı. Cipriano kapıyı kapattı ve mutfağa girdi, Yemeye başladı, dedi, Eğer o kadar açsa şimdiye bitirmiştir, dedi Marta gülümseyerek, Haklısın, diye yine gülümseyerek cevap verdi babası, eski zaman köpeklerinin zamane köpekleriyle aynı olduğunu varsayıyordu. Kendi yemekleri çok sadeydi ve çabucak yenip bitti. Yemekten sonra Marta dedi ki, Bir gün daha geçti ve Marçal'dan haber yok, hiç değilse bir telefon edip iki satır konuşabilirdik, ondan saatlerce başından geçenleri anlatmasını istemiyorum, Belki satın alma bölümünün müdürüyle konuşamamıştır, O zaman açıp bunu söylese ya, İşinin o kadar da rahat olmadığını sen de çok iyi biliyorsun, dedi çömlekçi, beklenmeksizin damadının tarafına geçerek. Kızı ona afallamış halde, söylediklerinin anlamından çok ses tonuna hayret ederek baktı, Sen Marçal'ın yaptıklarına pek bahane bulmazdın genelde, Ben onu severim, Sevmeye seversin de ciddiye almazsın, Ciddiye alamayacağım insan, tanıdığım iyi kalpli, dost canlısı bir çocukken bir güvenlik görevlisine dönüşen o adamdır, O hâlâ iyi kalpli ve dost canlısı biri, üstelik güvenlik görevlisi olarak çalışmak, başka herhangi bir işi yapmaktan daha az haysiyetli veya dürüst değil, Ama

başka herhangi bir iş de değil, Aradaki fark ne, Aradaki fark, bugün tanıdığımız Marçal'ın bir güvenlik görevlisi olması, tepeden tırnağa güvenlik görevlisi haline gelmesinden, hatta kalbinin bile güvenlik görevlisi olduğundan kuşkulanmam, Yapma baba, insan damadı hakkında böyle konuşmaz, Haklısın, özür dilerim, bugün eleştiri ve suçlamadan uzak durmam gerekir, Nedenmiş o, Çünkü mezarlığı ziyaret ettim, köydeki bir kadına bir testi armağan ettim ve bir köpeğimiz oldu, bunların hepsi çok önemli şeyler, Testiden haberim yoktu, Sapı kadıncağızın elinde kalmış ve testi yere düşüp paramparça olmuş, Gayet normal bu, sonsuza dek sağlam kalacak değil ya, Ama testinin eskidiğini kabul edecek kadar dürüst bir kadındı, bu yüzden testide üretim hatası varmış gibi yapıp ona ücretsiz olarak yeni bir testi vereceğimi söyledim, aslında gibi yapmanın da âlemi yok, yeni testiyi veririm gider, açıklamaya gerek var mı, Kim bu kadın, Isaura Estudiosa, birkaç ay önce dul kalan var ya, Daha gencecik kadın o, Bak eğer aklından geçiyorsa hemen söyleyeyim, evlenmek gibi bir niyetim yok, Aklımdan geçtiyse bile fark etmedim, aslında geçirsem hiç de fena olmazdı, madem bizimle Merkez'e taşınmayı istemiyorsun, burada bir başına kalmamış olurdun, Benim tekrar evlenmeye niyetim yok, hele ilk karşılaştığım kadınla evlenmeye hiç niyetim yok, cümlenin diğer yarısını da uzatıp gecemi mahvetmezsen çok memnun olurum, Özür dilerim, öyle demek istememiştim. Marta kalktı, tabakları, çatalları ve bıçakları topladı, masa örtüsünü ve peçeteleri katladı, çömlekçilik sanatının, böyle kaba saba ürünler vermek için kullanılsa da, artık sevimsizliğini anlamış olacağınız böyle küçük bir köyde uygulansa da, büyük, büyük, büyükbabalarının hayvansı ve vahşi doğalarını ya çoktan unutmuş ya da doğdukları günden beri hiç öğrenmemiş günümüz üst sınıflarının sofra adabına uygun düşmediğini sanmak büyük bir hata olurdu. Bu Algorlar öğrendiklerini çabuk beller ve iyice pekiştirmek için hemen uygulamaya geçerler ve Marta, en son kuşağa mensup olması nedeniyle kendini geliştirme

olanaklarından en çok yararlanabilmiş birey olarak, şehirde okuma şansını elde etmişti bile, yani o kocaman ve kalabalık merkezlerin köylere göre bazı avantajları vardır herhalde. Eğer buraya dönüp çömlekçi olmuşsa, bu onun böyle bir meslek edinmek için özgür iradesiyle yaptığı bilinçli bir tercihten ötürüydü, tabii baba mesleğini sürdürecek erkek kardeşi olmayışı da bu tercihi yapmasındaki önemli nedenlerden biri, üstüne üstlük kalbinin derinliklerinde duyduğu sonsuz aile sevgisi, anne ve babası yaşlandığında onlara başınızın çaresine bakın diyeceği türden bir tavır takınmasını da engelliyordu kuşkusuz. Cipriano Algor televizyonu açmıştı ama çok geçmeden kapattı. Eğer biri ona televizyonu açmasıyla kapatması arasında ne görüp duyduğunu sorsa cevap veremeyebilirdi, ama başka bir soru sorulsa, sözgelimi, Çok dalgın görünüyorsun, aklında ne var, cevap vermeyi inatla ve kararlılıkla reddederdi. Ne demek istiyorsun, ben dalgın değilim, gibi bir karşılık vererek köpek için duyduğu çocukça kaygıyı gizlemek ister, hâlâ kulübede mi duruyor, yoksa açlığını yatıştırıp enerjisini toplayınca daha iyi yiyecekler, ya da evi rüzgâra ve yağmura karşı daha kuytu bir sahip aramaya mı çıkmış, diye meraklandığını kimseye göstermemeye çalışırdı. Odama gidiyorum, dedi Marta, kaç zamandır erteleyip durduğum dikişler var, artık kıyısından başlamam gerek, Ben de birazdan yatacağım, dedi babası, kendimi çok bitkin hissediyorum, hiçbir şey de yapmadım oysa, Olur mu, kil yoğurdun ve fırını temizledin, O kilin mecburen tekrar yoğrulacağını ve fırının değil bir duvarcı ustasına, bir temizlikçiye bile gereksinim duymadığını bilmiyor musun sanki, Günler hep aynı, farklı olan saatler, gün bittiği zaman yirmi dört saati de aynı şekilde, ne bir eksik ne bir fazla yaşanıp geçmiş oluyor, boş boş geçirilen saatler bile, ama senin günlerin de saatlerin de böyle değil, Zaman filozofu mu olacaksın başımıza, dedi babası ve Marta'yı alnından öptü. Kızı da onu öptü ve gülümseyerek, Gidip köpeğine bakmayı unutma, dedi, O şimdilik yolu buraya düşmüş ve kulübenin yağmura karşı iyi bir sığınak olacağını akıl

etmiş herhangi bir köpek, belki tasmasında kaybolması durumunda aranacak bir telefon numarası yazılıdır, belki de köyden birinin köpeğidir de sahibinden dayak yedi diye kaçmıştır ki durum buysa sabah kalktığımızda burada olmayacaktır, köpekleri iyice tanıyorsun artık, dövse de sevse de sahibini benimser bu hayvanlar, bu nedenle şimdilik ona benim köpeğim deme, daha onu gündüz gözüyle görmedim bile, sevip sevmeyeceğimi bilmiyorum, Ama sevmek istediğini biliyorsun, bu da ilk adım sayılır, Bir de duygu filozofluğun eksikti, değil mi, dedi babası, Köpek olur da yanımızda kalırsa, adını ne koymayı düşünüyorsun, diye sordu Marta, Henüz bunun için çok erken, Sabah kalktığında buradaysa ağzından ilk önce adını duymalı, Ne olursa olsun Constante koymayacağım, o bir daha sahibesine dönmeyecek, dönse de onu bulamayacak bir köpeğin adı, dolayısıyla buna Kayıp adını koysak fena olmaz, Aslında Buldum daha da uygun bir isim, Öyle köpek ismi olur mu, Kayıp diye de olmaz, Haklısın, kayıptı ve ben onu buldum, bu durumda adını böyle koyalım, Sabahleyin görüşürüz baba, iyi uykular, Sana da iyi uykular kızım, dikişin başında çok oturma, gözlerini yorarsın. Kızı odasına çekildiğinde Cipriano Algor kapıyı açtı ve dut ağacına doğru baktı. Ahmak ıslatan hâlâ ıslatacak ahmaklar arıyordu ve kulübenin içinde bir yaşam belirtisi yoktu. Acaba hâlâ orada mı, diye düşündü. Gidip bakmamak için kendisine yalandan bir bahane uydurdu, Yok artık, ne idüğü belirsiz bir sokak köpeği için tekrar mı ıslanacağım, bir kez ıslanmak yetti. Odasına gidip yattı, yarım saat kitap okuduktan sonra uykuya daldı. Bir ara uyandığında lambasını yakıp saate baktı, dört buçuğu gösteriyordu saat. Yatağından kalktı, bir çekmecede duran el fenerini aldı ve pencereyi açtı, yağmur durmuştu, kapkara gökyüzünde yıldızları seçebiliyordu. Cipriano Algor feneri yaktı ve kulübeye doğrulttu. Işık kulübenin içini aydınlatacak kadar güçlü değildi ama Cipriano Algor buna gerek duymuyordu zaten, iki ışıklı yuvarlak, iki göz yeterdi ve vardı da.

Ürettiği malların daha zahmet edip minibüsten bile indirmediği yarısını satamadan kös kös geri döndüğünden beri, Cipriano Algor yıllar boyu devamlı çalışıp çok az tatil yaparak edindiği erken kalkma alışkanlığını ve şöhretini korumayı bırakıvermişti. Artık güneş yükseldikten sonra kalkıyor, tıraş ve banyo için zaten tıraşlı olan bir yüze ve temizliğe alışkın bir bedene ayrılması gerekenden kesinlikle daha fazla zaman ayırıyor, kahvaltıda pek bir şey yemese de uzun süre oyalanıyor ve sonunda, kalktığından beri yerine gelmeyen neşesini bir tarafa bırakıp işe koyuluyor. Ama bugün, gecenin geri kalanını gelip elinden yemek yiyen bir kaplanın rüyasını görerek geçirdikten sonra, güneş gökyüzünü ışıkla boyamaya başlar başlamaz battaniyeyi üstünden atarak fırladı. Pencereyi değil kapıyı hafifçe aralayarak havanın nasıl olduğuna bakmak istedi, daha doğrusu kendisini, hava durumunu kontrol etmek için kapıyı araladığına inandırmak istedi ama çok da iyi biliyordu ki böyle bir alışkanlığı yoktu çünkü havanın nasıl olsa ya bugünkü gibi güneşli ya da dünkü gibi yağınurlu olacağını bilecek kadar uzun yaşamış bir adamdı, zaten bizim havanın nasıl olduğuna bakmaktaki asıl amacımız da hava bizim istediğimiz şeyi mi yapıyor diye kontrol etmektir, başka şey değil. Uzun sözün kısası, Cipriano Algor kapıyı araladığında esasen köpeğin hâlâ kulübede oturup bu yeni sahibinin ona yeni bir isim mi vermesini beklediğini, ya da sonuçsuz bekleyişten sıkılıp daha ilgili bir sahip mi aramaya gittiğini öğrenmek istiyordu. Köpeğin görünen kısmı bir çift sarkık kulak ve üst üste koyduğu ön patilerinin üstünde duran bir burundan ibaretti, ama bu kadarını

gördükten sonra geri kalanının kulübede olduğundan kuşkulanmak için bir neden kalmamıştı. Siyahmış, dedi Cipriano Algor. Dün gece hayvana yemek götürdüğünde, köpeğin bu renk olduğunu, veya aramızdaki çokbilmişlerin mutlaka atılacağı gibi, bu renksizlikte olduğunu sanmıştı, sonuçta hayvan koyu renkliydi ve değil mi ki karanlıkta beyaz kediler bile gri görünürdü, zifiri karanlıkta, karanlığa rağmen gölge etmeyi başaran bir dut ağacının dibinde, üstelik de nesneleri canlılardan ayıran çizgileri hepten bulandırarak canlıları da eninde sonunda dönüşecekleri nesnelerle geçici olarak bir tutan gece yağmurunun altında, o köpek de kapkara görünmüştü gözüne. Köpek aslında siyah değil, sadece kulakları ve burnu siyah, bedeninin geri kalanıysa çoğunlukla boz renkli, arada koyu ve kuzguni siyah lekeler var. Çömlekçinin altmış dört yaşında olduğu, yaşın getirdiği tüm görme sorunlarını yaşadığı ve fırındaki sıcaklık dolayısıyla gözlük takmaktan vazgeçtiği hesaba katıldığında, Siyahmış, dediği için onu suçlayamayız, ne de olsa hayvanı ilk defa gece karanlığında ve yağmur altında gördü, şimdi de uzaktan bakıyor ve puslu görüyor sabah aydınlığında. Cipriano Algor nihayet köpeğin yanına gittiğinde bir daha asla, Siyahmış, diyemeyecek, hatta, Boz renkliymiş, demesi bile çok yanlış bir tanımlama olacak, hele de köpeğin göğsünden karnına kadar, zarif bir kravat gibi süzülen ince beyaz bir akıtması olduğunu fark ettiğinde. Marta'nın sesi kapının diğer tarafından duyulur, Uyan baba, köpek seni bekliyor. Uyandım, hemen geliyorum, diye cevapladı Cipriano Algor ve hemen sözcüğünü kullandığı için hemen pişman oldu çünkü yaşını başını almış koca adamın, nice zamandır beklediği bir armağana kavuşmuş çocuklar gibi sevinmesi en iyi olasılıkla çocukça, daha da kötüsü gülünçtü, zira biliriz ki böyle yerlerde, oyuncakta hiç aranmayan bir özellik olan yararlılık bir köpekte ne kadar fazlaysa hayvanın değeri o kadar çok olur ve hayallerin ya da rüyaların gerçekleşmesi söz konusu olduğunda, gece boyu kaplanlar görmüş bir insanı bir köpekle avunduramazsınız. Kendi kendisini

sertçe azarlamasına rağmen Cipriano Algor bu sabah yıkanıp giyinirken fazla özen göstermedi, üstüne bir şeyler geçirip odadan çıktı. Marta sordu, Ona yiyecek bir şeyler hazırlayayım mı, Hayır sonra yer, şimdi yemek dikkatini dağıtır, İyi o zaman, koş da ehlileştir şu yabani canavarını, O yabani canavar falan değil, zavallı bir köpekcik, ne zamandır pencereden izliyorum, Evet, ben de bir kez baktım, Nasıl buldun, Bence çevredekilerden birinin köpeği değil, Bazı köpekler evin arka bahçesinden hiç ayrılmaz, orada yaşar ve ölürler, tabii açık araziye götürülüp bir ağacın dalına asıldıkları ya da kafalarına bir kurşun yiyip öldürüldükleri zamanlar dışında, Güne başlamak için ne de güzel bir sahne tasvir ettin öyle, Haklısın, sabah sabah içi kaldırmıyor insanın, o halde güne daha az insanca ama daha merhametli ve sıcak bir şekilde başlayalım, dedi Cipriano Algor bahçeye çıkarken. Kızı onu takip etmedi, kapının eşiğinde durup izlemekle yetinirken, Bu onun işi, diye düşündü. Çömlekçi birkaç adım attı, açık ve sert, ama fazla yüksek olmayan bir sesle kararlaştırdığı ismi söyledi, Buldum. Köpek onu gördüğünde zaten başını kaldırmıştı ve şimdi, beklediği adı duyduğunda, kulübeden tamamen çıktı, ince ve genç bir köpekti, orta irilikteydi ve kıvırcık bir postu vardı, siyaha çalan duman renginde olmasına rağmen, demin adı geçen kravat benzeri beyaz akıtma göğsünü ortadan ikiye bölüyordu. Buldum, dedi çömlekçi tekrar, birkaç adım atarak, Buldum, gel. Köpek olduğu yerde durarak kuyruğunu sallamaya başladı ama hareket etmedi. Bunun üzerine çömlekçi, gözleri köpeğinkilerle aynı hizaya gelecek biçimde çömeldi ve daha yoğun, telaşlı bir sesle, çok önemli bir kişisel gereksinimini dile getiriyormuş gibi konuştu, Buldum. Köpek bir adım attı, ardından bir adım daha, bu kez durmayarak onu çağıran kişiye, kolunun ancak uzanabileceği kadar yaklaştı. Cipriano Algor sağ elini köpeğin burnuna değdi değecek biçimde uzattı ve bekledi. Köpek önce birkaç kez elini kokladı, sonra boynunu uzatarak soğuk burnunu kendisine uzanmış parmaklara sürdü. Çömlekçi elini yavaşça köpeğin en

yakın kulağına doğru götürdü ve onu okşadı. Köpek son adımı da attı, Buldum, Buldum, dedi Cipriano Algor, adın daha önce neydi bilmiyorum ama bundan sonra adın Buldum. Ancak o zaman fark etti köpeğin tasmasının bulunmadığını ve tüylerinin sadece duman rengi değil, çamur ve bitki parçacıklarıyla bezeli olduğunu, bu, hayvanın yolu takip etmek yerine tarlalar ve kırlardan geçerek daha zorlu bir yolculuk yaptığının göstergesiydi. Marta onlara katıldı, elindeki tabakta çok değil, sadece bu tanışma toplantısını pekiştirecek ve vaftizi kutlayacak kadar yiyecek vardı, Sen ver, dedi babası ama o karşı çıktı, Hayır, sen ver, benim onu beslemek için daha birçok fırsatım olacak. Cipriano Algor tabağı yere bıraktı ve zorlanarak doğruldu, Ah şu dizlerim, geçen yılki gibi bile olsalar her şeyimi verirdim, O kadar fark var mı, diye sordu kızı, İnsan bu yaşa gelince bir gün bile fark ediyor, durumu kurtarıyorsa bazı şeylerin düzelmesi kurtarıyor. Köpek, yani Buldum, madem artık bir adı var ona başka bir şekilde seslenmemeliyiz, az önce alışkanlık yüzünden sarf ettiğimiz köpek sözcüğünden başka, dünyadaki canlıları taşlardan ve bitkilerden ayıran hayvan veya yaratık sözcüklerini de kullanmamalıyız, tabii ne de olsa arada bir fazla tekrarlardan kaçınmak için bu sözcüklere başvurabiliriz, tam da bu nedenle Cipriano Algor'u anlatırken zaman zaman çömlekçi, adam, yaşlı adam veya Marta'nın babası gibi tanımlamalar kullandık. Neyse, yeni adıyla Buldum önüne konan tabaktaki yiyecekleri iki dil darbesiyle silip süpürerek dünkü açlığının henüz bastırılmamış olduğunu kanıtladıktan sonra, ikinci bir tabak yemek isteyen bir insanın bakışlarıyla başını kaldırdı, veya Marta bu bakışı öyle yorumlamış olacak ki, Sabırlı ol, dedi, öğlen yemeği daha sonra, sen bu arada midendekilerle idare et, ama bu yargı, insan beyninin ulaştığı diğer birçok yargı gibi aceleyle alınmıştı çünkü inkâr etmeye hiç niyetinin olmadığı açlığına rağmen, Buldum'un başını kaldırmasının nedeni yiyecek değil, bundan sonra ne yapması gerektiğine dair bir beklentiydi. Susamıştı, susuzluğunu yağmurun evin dört bir çevresinde oluşturduğu

herhangi bir birikintiden giderebilecek durumda olsa da, bir nedenden ötürü tereddüt ediyordu, insan duygularından söz ediyor olsak bu nedene rahatlıkla görgülü olmak veya titizlik adını verebilirdik. Yiyeceğini çamurların arasından dişleriyle çıkarmasını izlemek yerine bir tabakta ona sunduklarına göre, su da bu iş için ayrılmış bir kaptan içilmeliydi. Susamıştır, dedi Marta, köpekler çok su içer, Şu tarafta bir sürü birikinti var, dedi babası, oralardan içmediğine göre canı su içmek istemiyor, Eğer o bizim köpeğimiz olacaksa, yersiz yurtsuz bir hayvanmış gibi birikintilerden su içmesine izin veremeyiz, böyle bir yükümlülüğümüz var artık. Cipriano Algor köpeği kendi sesine alıştırmak için bir sürü anlamsız mırıltı ve homurtu çıkarıp bu seslerin arasında sık sık ve bilerek, bir o kadar da ısrarla Buldum sözcüğünü söyleyedursun, Marta içeri gidip büyükçe bir toprak çanağa su doldurarak bunu kulübenin yanına koydu. İnsanların köpekler hakkında okuduğu binlerce öyküye, bu sadık hayvanların örnek yaşamlarını ve muhteşem mucizelerini dinlediği konuşmalara dayanarak edindiği kuşkuculuğu temelinden sarsan bir hareketle, Buldum yeni sahiplerini bir kez daha şaşırtarak olduğu yerde kaldı ve Cipriano Algor'un sözünü bitirmesini beklermiş gibi yüzünü dikkatle incelemeyi sürdürdü. Çömlekçi sözünü bitirip köpeği serbest bırakıyormuş gibi bir hareket yaptıktan sonra hayvan dönüp su içti. Daha önce böyle davranan bir köpek görmemiştim, dedi Marta, Bunca şeyden sonra en kötüsü, diye karşılık verdi babası, birinin çıkagelip bu köpeğin kendisine ait olduğunu söylemesi olacak, Böyle bir şeyin olacağına hiç ihtimal vermem, Buldum'un buraların köpeği olmadığı kesin, bekçi köpekleri ve çoban köpekleri onun yaptığını yapmaz, Yemekten sonra yine de çıkıp ortalığa soracağım, Isaura'nın testisini de götürebilirsin, dedi Marta yüzündeki gülücüğü gizlemeye zahmet bile etmeden, Evet, bunu da düşünmüştüm, büyükbabam hep bugünün işini yarına bırakma derdi, diye karşılık verdi Cipriano Algor uzaklara bakarak. Buldum suyunu içmişti ve ne çömlekçinin, ne de kızının ona ilgi

gösterdiğini anladığından, kulübesinin önüne, fazla nemli olmayan bir toprak parçasına yattı.

Kahvaltıdan sonra Cipriano Algor depodan bir testi seçti, bunu minibüsteki kutuların arasına dikkatle, devrilmeyeceği bir biçimde yerleştirdi ve sürücü koltuğuna oturup motoru çalıştırdı. Buldum başını kaldırdı, bu tür bir sesin ayrılık anlamına geldiğini ve birinin ortadan kaybolmasına eşlik ettiğini belleğine kazıdığından olacak, böyle felaketleri önlemek için daha önceki deneyimlerinden elde ettiği bilgileri uygulamaya koydu. Uzun bacakları üzerine dikilerek kuyruğunu kamçı gibi şiddetle sallamaya başladı ve bu mülke sığındığından beri ilk defa Buldum havladı. Cipriano Algor minibüsü dikkatle dut ağacına doğru sürdü ve kulübenin az gerisinde durdurdu. Buldum'un ne istediğini anladığını sanıyordu. Yolcu tarafının kapısını açtı ve daha davetiye çıkarmaya olanak bulamadan Buldum içeri atladı. Cipriano Algor köpeği götürmeyi düşünmemişti, sadece köydeki bazı yerlere uğrayacak, şöyle şöyle renkli, bu irilikte, böyle kravatlı ve öylesine erdemli bir köpeği tanıyıp tanımadıklarını soracak, bu sırada da gökyüzünde melektir, cindir, şeytandır onu kim izliyorsa yüreğinin elverdiğince yakaracak, o ruhani varlıklardan ellerinden geleni artlarına koymayıp köpeği kime sorsa olumsuz cevap almasını sağlamalarını dileyecekti. Buldum'un yanında yolculuk yapması, onu her seferinde anlatmanın tekdüzeliğini ve hep aynı sözleri kullanmanın sıkıcılığını giderecekti, sadece, Bu köpek sizin mi, veya yakınlık derecesine göre, Bu hayvancık senin miydi, diye soracak, Hayır, veya, Evet, cevaplarını alacak, eğer ilk cevabı alırsa sorduğu kişinin fazla düşünmesini engellemek için derhal bir sonraki evin kapısını çalacak, yok korktuğu başına gelir de ikinci cevabı alırsa bu sefer Buldum'un hareketlerini dikkatle izlemeye başlayacaktı, ne de olsa bu köpek, onun müstakbel sahibi olmayı hedefleyen birinin kandırmacalarına ve sahte gülücüklerine pabuç bırakacak kadar soysuz bir hayvan değildi. Motorun çalıştığını duyan Marta ellerindeki kili bile temizlemeden atöl-

yenin kapısına çıkıp köpeğin de gidip gitmediğini sordu. Babası, Evet, geliyor, dedi ve bir an sonra avlu o kadar metruk, Marta o kadar yalnızdı ki bu olay ikisinin de başına ilk kez geliyormuş gibi hissetti elinde olmadan.

Soyadının kökeni ve tarihçesi en az Gacho ve Algor kadar esrarlı olan Isaura Estudiosa'yı görmeye gitmeden önce on iki evin kapısını çalan çömlekçi, çok şükür hepsinden, Benim değil, Hayır, kimin olduğunu bilmiyorum, gibi benzer cevaplar almıştı. Esnaftan birinin karısı Buldum'u o kadar beğendi ki onu satın almak için cömert bir teklifte bulundu ve bu teklifi Cipriano Algor tarafından derhal geri çevrildi, kimseyi bulamadığı üç evdense ekmek kapılarını bekleyen köpeklerin tehditkâr hırıltıları yükseldi, Cipriano Algor, sanki evrensel bir yasa içinde bir köpek olan evde başka bir köpeğin bulunmasını yasaklıyormuş gibi bu hırıltıları olumsuz cevaplar olarak algıladı ve kavranması zor bir yaklaşımla, Buldum'un o evlere ait olamayacağı sonucunu çıkardı. Cipriano Algor sonunda minibüsü siyahlı kadının evinin önünde durdurdu ve kapıyı çaldı, kadın kapıyı açtığında olağandan hayli yüksek bir sesle günaydın dedi, bu karışıklığın tek müsebbibi, iki yaşlı dul insanı evlendirmek gibi olmayacak bir fikir ortaya atan Marta'ydı, bu fikrin bu biçimde ortaya atılması bile Isaura Estudiosa için hakaret niteliğindeydi çünkü kadıncağız olsa olsa kırk beşindeydi ve insan tutup da ne olur ne olmaz diye buna birkaç yaş daha ekleyecek olsa, kadının yaşından çok daha genç gösterdiğine değinmeden edemezdi. Günaydın Senhor Cipriano, dedi kadın, Sözümü tuttum ve size testiyi getirdim, Çok teşekkür ederim, keşke zahmet etmeseydiniz, dün mezarlıkta yaptığımız konuşmadan sonra insanların ve eşyanın birbirine çok benzediğini fark ettim birden, ikisinin de belirli bir ömrü var, dünya üzerinde sayılı gün yaşadıktan sonra aniden yok olup gidiyorlar, Öte yandan, kırılan testinin parçalarını süpürüp suyunuzu yeni bir testiye koyduğunuzda eskisinin yerini doldurmuş oluyorsunuz, ama insanlar için böyle değil, her insanın doğumunda ona

şekil veren kalıp sonsuza dek parçalanıyor ve bu yüzden her insan diğerinden farklı, Tabii, insanlar kalıplardan çıkmıyor ama ne demek istediğinizi anlıyorum, İçimdeki çömlekçi konuştu, siz onu dikkate almayın, yenisini buyurun, umarım bunun kulpu öbürü gibi çabucak elinizde kalmaz. Kadın ellerini uzatıp testinin gövdesini kavradı, sonra onu göğsüne bastırdı ve tekrar teşekkür etti, Size çok müteşekkirim Senhor Cipriano, ve tam o anda minibüsteki köpeği gördü, O köpek, dedi. Cipriano Algor elektrik çarpmış gibi titredi, Isaura Estudiosa'nın o köpeğin sahibi olabileceğini hiç düşünmemişti ama kadın hayvanı tanımış gibi O köpek, demişti ve yüzünde gökte aradığını yerde bulan insanlara özgü bir şaşırma ifadesi vardı, bu yüzden varın siz düşünün Cipriano Algor'un nasıl bir tereddütle, Sizin mi, dediğini ve canı gönülden hayır cevabı almayı dilediğini, cevabı duyunca da ne kadar rahatladığını, Hayır benim değil ama birkaç gün önce buralarda gördüm, hatta seslendim ama beni duymazdan geldi, çok iyi bir köpek, Dün mezarlıktan döndüğümde onu dut ağacının altında, daha önceki köpeğimiz Constante için yaptığımız kulübenin içinde buldum, aslında karanlık çöktüğü için kendisini değil, parlayan gözlerini görebildim yalnızca, Gerçek sahibini arıyormuş demek ki, Gerçek sahibi ben miyim bilemiyorum, aslında biraz da onu soruşturmak için yola çıkmıştım, belki sahibi vardır, Buralarda mı, diye sordu Isaura Estudiosa ve cevabı beklemeden devam etti, sizin yerinizde olsam hiç uğraşmazdım, buraların köpeği olmadığı belli, çok uzaklardan gelmiş, başka bir yerden, belki başka bir dünyadan, Neden öyle diyorsunuz, Bilmem, belki de diğer zamane köpeklerinden çok farklı göründüğü içindir, Daha onu görmediniz bile, Gördüklerim bana yetti, hatta bakmak istemiyorsanız onu ben alabilirim, Öbür köpeğim olsa verirdim de biz bunu sahiplenmeyi kararlaştırdık, tabii asıl sahibini bulamazsak, Yani onu çok istiyorsunuz, Adını bile koyduk, Ne koydunuz, Buldum, Kayıp bir köpek için güzel bir isim, Kızım da böyle söyledi, Madem bakmak istiyorsunuz ortalıkta

sahibini aramayın öyleyse, Ama köpeği sahibine götürmek benim görevim, kendi köpeğim kaybolsa birinin bunu yapmasını isterdim, Eğer götürürseniz en azından köpeğin isteklerini hiçe saymış olacaksınız, buralara geldiğine göre yaşamak için başka bir yer arıyor, Öyle düşünürseniz haklısınız, ama insanın yasaları ve gelenekleri de dikkate alması gerek, Bırakın yasaları ve gelenekleri Senhor Cipriano, zaten sizin olana sahip çıkın, Bu bencillik olmaz mı, İnsanın bazen bencil olması gerekiyor, Gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz, Evet, Bu görüşme beni çok mutlu etti, Beni de öyle, Senhor Cipriano, Tekrar görüşmek üzere, Mutlaka görüşelim. Testiyi bağrına basan Isaura Estudiosa minibüsün geri dönüp yoluna gitmesini izledi, köpeğe ve aracı kullanan adama baktı, adam ona el salladı, köpekse yuvasını ve üzerini örten dut ağacını düşünüyor olmalıydı.

Böylece Cipriano Algor atölyeye beklediğinden çok daha çabuk dönmüş oldu. Isaura Estudiosa ya da kısaca Isaura tarafından verilen öneri mantıklı, akılcı ve duruma çok uygun düşen bir öğüttü ve eğer dünyanın genel işleyişine uyarlanacak olsa, kusursuzluğa bir adım uzakta olan bir program için mevcut düzenlerin buna uydurulması hiç de zor olmazdı. Ama asıl hayran olunacak şey, kadının bu öneriyi büyük bir rahatlıkla, adeta hiç düşünmeden, iki kere ikinin dört ettiğini söyleyecek bir insanın, ikiyle birin toplamının üç ettiğini düşünmemesi kadar doğal bir davranışla ortaya koymuş olmasıydı, Isaura haklı, önemli olan hayvanın arzularını ve bu arzular doğrultusunda gerçekleşen iradesini dikkate almak. Sahibi her kimse, veya, düzeltelim, her kimdiyse, buraya gelip, O köpek benimdir, diye iddia etme hakkından yoksun çünkü eğer Buldum'a insanlara özgü Tanrı vergisi olan konuşma fırsatı tanınsaydı, o mutlaka, Bu adamı sahibim olarak istemiyorum, diyecekti. Bu arada, bin şükür o testi kırıldı, çok yaşa aklım kadına yeni bir testi armağan etmeyi düşündüğün için, akşamüstü yaşanan o karşılaşmayı da unutmamak lazım, yas tutan eşlere mezarlık ziyareti için hiç uygun bir ortam

yaratınamasına rağmen bizi oraya kadar götürüp karşılaşmamızı sağlayan kötü hava koşullarında bile böyle önemli bir olay yaşandı. Hiç kuşku yok ki Buldum Tanrı'nın sevgili kulu ve istediği yerde, istediği kadar kalma hakkına sahip. Üstelik Cipriano Algor'un mutluluğunu ve huzurunu katlayan bir şey daha var, kadının verdiği akıl sayesinde, aynı köyde yaşayan ve arasının çok da iyi olmadığı Marçal'ın ailesinin kapısını çalmak zorunda da değil, yok köpeğin sahibini aradığı halde dünürlerinin evine uğramasaydı, durum daha da tatsızlaşabilirdi, hem köpek onların olamaz zaten, aileyi yıllardır tanıyor ve köpek konusunda zevklerinin buldok ve benzeri bekçi köpeklerinden tarafa olduğunu biliyor. İyi bir gün geçirdik, dedi Cipriano Algor köpeğe.

Birkaç dakika sonra eve dönmüşlerdi. Minibüs durur durmaz Buldum sahibine dikkatle baktı, şimdilik yardımcı süvari görevinin bittiğine karar verdi ve arabadan atlayıp kulübesine doğru ilerledi, ama yürüyüşünde çevreyi keşfe çıkmak için en doğru zamanı seçtiğine inanan bir insanın kendinden emin havası vardı. Onu bağlasam mı acaba, diye merakla düşündü çömlekçi, ama sonra köpeğin orayı burayı koklayıp etrafa çişiyle işaret koyduğunu görünce, Hayır, bağlamama gerek yok, kaçmak isteseydi şimdiye çoktan giderdi. Eve girdiğinde kızının sesini duydu, telefonda konuşuyordu, Dur, dur, babam şimdi geldi. Cipriano Algor ahizeyi aldı ve hemen sordu, Bir haber var mı. Hattın diğer ucundaki Marçal Gacho bir anlık duralamadan sonra, birbirlerini bir haftadır görmemiş bir damat ve kayınpederin telefonda da olsa konuşmaya bu biçimde başlamamaları gerektiğine inanan biri olarak, sakin sakin günaydın dedi ve Cipriano'nun hatırını sordu, Cipriano Algor da tersçe günaydın dedikten sonra hiçbir geçiş cümlesine gereksinim duymadan, Bekliyorum işte, bir haftadır bekliyorum, sen benim yerimde olsan ne hissederdin, dedi, Özür dilerim ama müdürle ancak bugün konuşabildim, diye açıklama getirdi Marçal, kayınpederinin gereğinden sert konuştuğunu, ima yoluyla da olsa, belirtmekten özenle kaçınarak, Peki

ne dedi, Bir karar vermemişler ama bu durumdan etkilenen tek kişi sen değilmişsin, bazı malların gözden düşüp diğerlerinin öne çıkması Merkez'de handiyse her gün yaşanan bir olaymış, aynen böyle dedi, handiyse her gün yaşanan bir olaydır, Peki sen nasıl bir izlenim edindin, İzlenim mi dedin, Evet, ses tonundan, sana bakışından bize yardımcı olmak istediğine dair bir duygu edindin mi, Sen de gördün, gayet iyi biliyorsun, seninle konuşurken hep akıllarının başka yerde olduğu izlenimini verirler, Haklısın, Açık konuşmam gerekirse, artık senden mal alacaklarını sanmıyorum, bu onlar için çok basit bir karar, bir ürün ya satar ya satmaz, başka bir şey düşünmezler, orta yol yoktur bunlar için, Peki ya benim için, ya bizim için, bu kadar basit mi, umursamayacağımız bir durum mu, bizim için de orta yol yok mu, diye sordu Cipriano Algor, Ben elimden geleni yaptım, alt tarafı bir güvenlik görevlisiyim ne de olsa, Evet, başka bir şey yapamazdın zaten, dedi çömlekçi ve son sözcükte sesi çatladı. Kayınpederinin ses tonu değiştiğinde Marçal Gacho yapmış olduğu felaket tellallığından utandı ve durumu toparlamaya çalıştı, Tüm kapıları kapatmadı, durumu inceliklerini söyledi, bence umudumuzu yitirmeyelim, Ben umut etmek için çok yaşlıyım Marçal, bana hemen gerçekleşecek şeyler gerekli, görüp göremeyeceğim bile belli olmayan bir yarına ertelenen ümitler değil, Anlıyorum baba, hayat iniş ve çıkışlarla dolu, her şey değişiyor ama umudunu yitirme, çömlek atölyesi olsa da olmasa da biz varız, Marta ve ben. Konuşmanın aile dayanışmasıyla ilgili bölümünün nereye gittiği belliydi, ona göre hayatlarında yaşamakta oldukları ve yaşayacakları tüm sorunlar, üçü birden Merkez'e taşındıkları gün sona erecekti. Başka koşullar altında ve başka bir ruh halindeyken Cipriano Algor buna sert bir tepki gösterebilirdi, ama şimdi, ya teslimiyet hüzün kanatlarıyla ona dokunduğu için, ya da elinde yitirmeye hiç niyeti olmadığı Buldum'u olduğu için, hatta belki de iki insanın aralarına bir testinin soğuk gövdesi girdiği halde yaptığı sıcak konuşmanın etkisinde olduğu için yumuşakça

cevap verdi çömlekçi, Seni perşembe günü aynı saatte alırım, eğer kulağına bir şey çalınırsa bize de haber ver, ardından Marçal'ın karşılık vermesine fırsat bırakmadan, Karını veriyorum, diyerek konuşmayı bitirdi. Marta, Marçal'la biraz daha konuştu, Bekleyip neler olacağını göreceğiz, dedi ve, Perşembeye görüşürüz, dedikten sonra kapattı. Cipriano Algor çıkıp atölyeye gitmişti, çarklardan birinin önüne oturmuş, başı eğik duruyordu. Justa Isasca'nın hayatı, ağır bir kalp krizi yüzünden oracıkta erken sona ermişti. Marta öbür çarkın başına oturdu ve bekledi. Zar zor geçen bir dakikadan sonra babası başını kaldırıp ona baktı, sonra da uzaklara. Marta dedi ki, Köyde çok zaman geçirmedin, Evet, geçirmedim, Köpeğin sahibi var mı diye bütün evlere uğradın mı, Birkaç tanesine uğradım, sonra devam etmeyi gereksiz buldum, Neden, Sorguya mı çekiyorsun beni, Hayır baba sadece biraz aklını dağıtmaya çabalıyorum, seni üzgün görmek beni mahvediyor, Üzgün değilim ki, O zaman moralsizsin, Moralsiz de değilim, Peki, dediğin gibi olsun, hiç değilse neden devam etmeyi gereksiz bulduğunu söyler misin, Köpeğin köyde bir sahibi varsa ve hayvan bundan kaçmışsa, üstelik geri dönme şansı olduğu halde geri dönmek istememişse, bunu özgür olmak ve başka bir sahip bulmak için yapmıştır diye düşündüm, Öyle düşünürsen haklısın, Ben de tam böyle söyledim, Kime. Cipriano Algor cevap vermedi. Ardından, kızı ona sakin sakin bakmayı sürdürdüğü için ekledi, Köydeki o kadına, Hangi kadına, Testi götürdüğüm, Ha doğru, sen ona testi vermeye de gitmiştin, Testiyi bu yüzden minibüse koydum ya, Evet, Tabii, Madem öyle, sana Buldum'un sahibini aramanın gereksiz olduğunu anlatan da o kadındı, Evet, oydu, Akıllı bir kadınmış anlaşılan, Öyle görünüyor, Testiyi de aldı demek, Ne var, almayacak mıydı, Sinirlenme baba, güzel güzel konuşuyoruz, bir adamın bir kadına bir testi vermesinden daha doğal ne olabilir şu dünyada, Ne güzel söyledin, hem bizim konuşmamız gereken çok daha önemli şeyler var ve sen ortalık sütlimanmış gibi davranıyorsun, Ben de bu önemli

şeylere gelmeye çalışıyordum, O zaman neden lafı döndürüp dolaştırdın, Çünkü seninle babam değilmişsin gibi konuşmayı seviyorum, eğer izin verirsen birbirini çok seven iki insanmışız gibi davranalım, yani baba-kız olduğumuz için birbirimizi seviyoruz ama baba-kız olmasaydık da yine severdik birbirimizi, işte öyle, Birazdan ağlatacaksın beni, benim yaşımdaki insanların gözyaşlarının ne kadar sinsi olduklarını bilirsin, Seni mutlu görmek için her şeyi yapacağımı da sen bilirsin, Ama sen yine de beni sizinle birlikte Merkez'de yaşamaya ikna etmeye çalışıyorsun, bunun başıma gelebilecek en kötü şey olduğunu bile bile, Ben başına gelebilecek en kötü şeyin kızından ayrılmak olduğunu sanıyordum, Haksızlık ediyorsun, özür dilesen iyi olur, Haklısın, ayıp ettim, özür dilerim. Marta kalktı ve babasına sarıldı, Özür dilerim, dedi tekrar, Önemli değil, dedi çömlekçi, bu talihsiz duruma düşmemiş olsak böyle konuşmazdık. Marta sandalyesini babasınınkine yaklaştırdı, oturdu ve adamın elini tutarak dedi ki, Sen köydeyken aklıma bir fikir geldi, Nedir, Şu Merkez konusunu bir tarafa bırakalım, yani senin gelip bizimle yaşaman tartışmasını, Anlaştık, Bu nasıl olsa bugünden yarına değişecek bir durum değil, zamanı geldiğinde sen düşünür taşınır kararını verirsin, hayat senin hayatın ne de olsa, Biraz nefes aldırdığın için teşekkür ederim, Seni sıkboğaz etmek istemiyorum, Peki bunun dışında ne söyleyecektin, Sen gittikten sonra ben buraya gelip çalışmaya başladım, küçük vazoların çok azaldığını gördüm, tam oturup bir vazoya başlamıştım ki, daha kil çarktayken bu işe beyhude devam etmenin ne kadar saçma olduğunu fark ettim, Ne açıdan beyhude, Hiç kimse tek bir vazo bile sipariş etmedi, biz üretsek bile koşa koşa gidip vazo alacak kimse yok, tabii vazo derken diğer her şeyi de kastediyorum, büyük küçük, yararlı yararsız fark etmez, Evet, seni anlıyorum ama bizim yine de hazırlıklı olmamız gerek, Neye hazırlıklı, Yeni siparişler geldiğinde hazır olmalıyız, Peki o zamana kadar ne yapacağız, Merkez bizden mal almayı hepten keserse ne yapacağız, neyle geçineceğiz,

bahçedeki dutların olgunlaşmasını, Buldum'un nasılsa önüne çıkmış kör topal bir tavşanı tutmasını mı bekleyeceğiz, Bu seninle Marçal için bir sorun değil ki, Baba, Merkez'i tartışmamak konusunda anlaşmıştık, Tamam, devam et, Diyelim ki bir mucize oldu ve Merkez fikrini değiştirdi, değiştireceğine inanmıyorum ya, sen de içinden inanmıyorsun, biliyorum, olur da Merkez fikir değiştirene kadar biz burada ne kadar boş boş oturabilir, daha da kötüsü kimsenin almayacağı malları anlamsızca üretmeyi sürdürebiliriz, Şu durumda başka ne yapabiliriz bilmiyorum, Ben senin gibi düşünmüyorum, Peki nasıl düşünüyorsun, ne gibi şahane bir fikir buldun, Başka şeyler üretmeliyiz, Eğer Merkez bazı mallarımızı almayı durdurduysa, başka mallarımızı alma olasılığı da epey düşüktür, Belki alırlar belki almazlar, Ne diyorsun sen kızım, Bence biz bebek üretmeye başlayalım, Bebek mi, diye dehşetli ve şaşkın bir sesle bağırdı Cipriano Algor, ömrümde bundan daha gülünç bir fikir duymadım, Evet baba, bebek, heykelcik, biblo, süs eşyası, adını ne koymak istersen koy ama sonucu görmeden bu fikre gülünç deme, Sanki Merkez ürettiğin bu bebekleri kesinlikle alacakmış gibi konuşuyorsun, Kesinlikle bildiğim bir şey varsa, dünya başımıza yıkılana kadar burada boş boş oturamayacağımızdır, Benim dünyam yıkıldı zaten, Seninki yıkılırsa benimki de yıkılır, bu yüzden sen bana yardım et, ben de sana yardım edeyim, Bunca yıl kap kacak ürettikten sonra insan modeli çalışma hünerimi yitirmişimdir, Ben de öyle, ama madem Isaura Estudiosa'nın açıkladığı gibi köpeğimiz bulunmak için kaybolmuş, biz de bu hünerimizi gökte ararken kilde bulmak için yitirmiş olmayalım, Bu riskli bir girişim ve kötü bitebilir, Ama gördük ki riskli olmayan girişimler bile kötü bitebiliyor. Cipriano kızına sessizce baktı, ardından bir parça kil alıp buna kabaca bir insan şekli verdi. Nereden başlayacağız, diye sordu, Her zamanki gibi en başından, hem biliyorsun, başlamak bitirmenin yarısıdır, dedi Marta. özelkitapgrubu

Otoriter, yoz, insanın elini kolunu bağlayıcı öğütler veren basmakalıp sözler, bunlara zaman zaman hiç beklenmedik biçimde değer atfedilip inciler adı verilse de, dünyayı kasıp kavuran en şiddetli vebalardan bile tehlikeli ve zararlı bir salgındır. Kafası karışık olanlara, Kendini bilmek gibi erdem olmaz, deriz, sanki insanın kendini bilmesi, dört işlem adıyla anılan aritmetik hareketlerinin en zor ve karmaşık, üstelik adı sanı bilinmeyen beşinci kardeşi değilmiş gibi, çevresinde olan bitene kayıtsız kalanlara, Azimli sıçan mermeri deler, deriz, sanki dünyanın acı ve acımasız gerçekleri her gün bu sözün aksini kanıtlamıyormuş gibi ve kararsızlara, Başlamak bitirmenin yarısıdır, deriz, sanki başladığımız nokta gevşekçe sarılmış bir yün çilesinin apaçık önümüzde duran ucuymuş ve onu çekmeye başladıktan sonra çilenin sonuna rahatça ulaşacakmışız, üstelik bu arada hiç kördüğüme, eprimiş yünlere rastlamayacak, bir basmakalıp söz daha kullanacak olursak, sessiz sedasız çile dolduracakmışız gibi. Marta babasına, Başlamak bitirmenin yarısıdır, dediğinde sanki yapmaları gereken masa başına oturup uzunca bir dinlenmeden sonra aniden tüm hünerini ve çevikliğini geri kazanmış parmaklarıyla birbiri ardına biblolar yapmaktan ibaretmiş gibi konuşmuştu. Bunlar saf ve hazırlıksız insanların hülyalarıdır, başlangıç hiçbir zaman yün çilesinin ucu gibi açıkça meydanda değildir, bilakis, başlangıç dediğimiz uzun ve insana acı veren bir süreçtir, işin hangi yöne ilerlediğini görmek için ağır ağır ve titizce araştırmalar yapılır, değneğiyle yönünü bulmaya çalışan kör bir adam gibi yol alınır, başlangıç bitirmenin yarısı falan değil, salt başlangıçtır ve ondan

önce ne olup bittiyse beş para etmez. Bu nedenle Marta'nın sonraki sözleri daha az basmakalıptı, Önümüzdeki üç gün içinde bir sunum hazırlamamız gerek, işadamları ve yöneticiler buna sunum diyorlar galiba, Pardon, anlayamadım, dedi babası, Bugün pazartesi, sen Marçal'ı perşembe günü alacaksın, demek ki o gün satın alma müdürünün karşısına çıkıp yaptığımız biblolar hakkındaki teklifini götüreceksin, bunun için çizimler, örnekler, modeller, fiyatlar ve onları ürettiğimiz bibloları almaya, üstelik bu kararı önümüzdeki yıl değil şimdi vermeye ikna edecek her şey elinde olmalı. Söylediklerini tekrar ettiğini bilmeden, Nereden başlayacağız, diye sordu ama Marta'nın cevabı bu kez farklıydı, Yarım düzine, belki daha az örnek belirlesek bile yeter, kendimizi çok zora sokmayalım, ondan sonra bir günde kaç biblo üretebileceğimizi hesaplarız, tabii bu duruma göre değişir, bibloları heykeltıraş gibi ince ince işleyecek miyiz, yoksa birbirine benzer kadın ve erkek figürleri üretip bunları mesleklerine göre giydirecek miyiz, bunu düşünelim, ama figürlerin hepsi ayakta durmalı, deneyip gördüğüm kadarıyla bu çok daha kolay, Giydirmekle neyi kastediyorsun, Yani çıplak figüre, onun kişiliğini ve bireyselliğini belirtecek giysiler ve aksesuarlar eklemeyi diyorum, bu şekilde çalışırsak daha hızlı yol alırız, giydirmek dediğin boya işi ne de olsa, ama hiç bulaşma olmamalı, Sen bu işe epey kafa yormuşsun, dedi Cipriano Algor, Çok değil, hızlı düşündüm sadece, Ve iyi düşünmüşsün, Beni utandırma, Ve çok düşünmüşsün, kabul etmek istemesen de, Bak kızarmaya başladım bile, Şansım varmış ki sen aynı anda çok, hızlı ve iyi düşünebilme yeteneğine sahipsin, Boşuna dememişler kızını dövmeyen dizini döver diye, Hiç uymadı ama neyse, nasıl figürler yapmamız gerektiğini düşünüyorsun, Çok eski şeyler yapmamalı, birçok meslek tamamen tarihe karıştı ve günümüzde kimse o adamların zamanında ne işle uğraştığını bilmiyor, öte yandan çok modern de olmamalı, o işi plastik bebekler görüyor, kahramanlar, Rambo'lar, astronotlar, canavarlar, robotlar ve haydutlar hep plastik, tabii silahları

da, bunu unutmamak gerek, Biliyorsun ben de yaşlı beynimden arada sırada birkaç düşünce kırıntısı çıkarabiliyorum, tabii seninkiler kadar iyi olmasa da, Alçakgönüllü numarası yapma şimdi, sana hiç yakışmıyor, Elimizdeki resimli kitapları incelesek diyorum, örneğin büyükbabanın sana aldığı ansiklopedi, eğer onlarda bibloya model olarak kullanabileceğimiz bir şey bulursak satın alma bölümünün müdürüne çizim gösterme işini de aradan çıkarmış oluruz, resimleri kitaptan kopyaladığımızı anlamaz, anlasa da umursamaz, Okulda olsak bu fikrine yıldızlı pekiyi verirdim, Bana iyi de yeter, daha az dikkat çekerim, O zaman araştırmaya başlayalım.

Tahmin edebileceğiniz gibi, Algorların aile kitaplığı ne çok geniş, ne de çok kaliteli parçalar barındırıyor. Böyle uygarlıktan uzak bir yerde yaşayan sıradan insanların derya gibi bilgili olmalarını beklemezseniz de, raflarda üç yüze yakın kitap var, bazıları çok eski, çoğunluğu orta yaşta, geri kalanı az çok güncel ve birkaç tanesi de yepyeni bunların. Köyde, kitabevi gibi eski ve soylu bir adın hakkını verecek herhangi bir dükkân yok, onun yerine küçük bir kırtasiyeci var ve bu adam yalnızca ısmarlanan ders kitaplarını, bir de çok nadir olarak televizyonda ve radyoda hayli adı geçen, içeriği, üslubu ve amacı köy sakinlerinin beklentilerini karşılayacak olan edebi eserleri şehirden getirtir. Marçal Gacho meraklı ve bilinçli bir okur olmasa da, Marta'ya armağan olarak bir kitap alıp atölyeye geldiği zaman, iyi olanla vasat olan arasındaki farkı bildiği anlaşılır, gerçi iyi ve vasat o denli yakın kavramlardır ki sürekli birbirine karışır ve ortalığı karıştırırlar. Baba kızın demin masaya koyup açtıkları ansiklopedi, tarihte yayımlandığı türünün en iyisi olarak gösteriliyordu, tabii bugün bakıldığında artık hiçbir işe yaramayan bilgi alanları hakkında pek çok ayrıntı sunarken, bugün hayatımızı derinden etkileyen alanlar hakkında birkaç belirsiz nitelemeden öteye gidemiyordu. Bugünün, dünün ve evveli günün ansiklopedileri art arda sıraya dizildiğinde, dondurulmuş zamanların, yarıda kesilmiş eylemlerin,

son ya da sondan bir önceki anlamlarını arayan sözcüklerin ardışık görüntülerini oluştururlar. Ansiklopediler hareketsiz sinema makineleri gibidir, bobinleri sıkışmış bu projektörler, sonsuza dek ve hiç değişmeden durmakla lanetlenmiş, bu nedenle de zaman içinde eskiyen, köhneleşen ve gereksizleşen birtakım sahneleri delice bir inatla hiç bıkmadan yansıtırlar. Cipriano Algor'un babasının satın aldığı ansiklopedi, pek hatırlayamadığımız bir dize kadar muhteşem ve yararsızdı. Ama çok kibirli ve nankör olmayalım, sakla samanı gelir zamanı gibi bir özlü söz ortaya atmış atalarımızın ruhunu minnetle anmadan geçmeyelim. Bugün, eskimiş ve sararmış sayfaların başına eğilip hava değmemiş, güneş yüzü görmemiş, kardeşleriyle beraber kalın bir cildin içinde hapis yatmış kâğıdın kokusunu içlerine çeken baba-kız, hiçbir işe yaramadıklarını düşündükleri bir şeyin içinde gereksedikleri bilgileri ararken, bu atasözünün önemini tekrar kavrıyorlar. Çıktıkları yol boyunca, başında tüylü bir şapka, belinde kılıç ve gömleğinde dantel işlemeler bulunan bir akademi üyesi buldular, bir palyaço ve bir cambaz buldular, elinde tırpanıyla duran bir iskelet buldular ve derhal geçtiler, at binmiş bir kadın ve gemiden inmiş bir amiral buldular, bir boğa güreşçisi ve kırmalı gömlek giymiş bir köylü buldular, bir boksör ve rakibini buldular, bir karabinyer ve bir kardinal buldular, bir avcıyla avını, izne çıkmış bir gemiciyle bir yargıç, bir soytarıyla harmani giymiş bir Romalı buldular, bir derviş ve bir harbeci buldular, bir gümrük görevlisi ve oturmakta olan bir yazman buldular, bir postacı ve bir Hint fakiri buldular, bunlarla beraber bir gladyatör ve bir lejyoner, bir hemşire ve bir hokkabaz, bir lord ve bir ozan, bir eskrimci ve bir arıcı, bir madenci ve bir balıkçı, bir itfaiyeci ve bir flavtacı buldular, iki kukla buldular, bir tekne kaptanı buldular, bir amele buldular, azizler ve azizeler, bir zebani, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh, her rütbeden askerler ve kurmaylar buldular, bir dalgıç ve bir patenci buldular, bir muhafız ve bir oduncu gördüler, gözlük takan bir ayakkabıcı gördüler, biri trampet öbürü boru

çalan iki adam buldular, omzuna şal başına eşarp almış yaşlı bir kadın buldular, pipo içen yaşlı bir adam buldular, bir Venüs ve bir Apollon buldular, fötr şapka takmış bir beyefendi buldular, bir piskopos buldular, kadın şeklinde bir sütun ve bir Atlas buldular, biri at binmiş diğeri yayan giden iki mızrakçı buldular, türban takmış bir Arap ve Çinli bir mandarin buldular, bir havacı, bir çeşnicibaşı ve bir fırıncı buldular, bir silahşör buldular, önlüklü bir hizmetçi ve bir Eskimo buldular, sakallı bir Asurlu buldular, bir bahçıvan buldular, bir adam buldular ki çıplaktı ve bütün kasları, iskeleti ve sinir sistemi meydandaydı ve bir kadın buldular ki yine çıplaktı ama sağ eliyle kasıklarını, sol eliyle de göğüslerini örtmüştü. Aslında daha pek çok şey buldular ama bunlar hedeflerine uygun değildi çünkü ya kilden yapılması çok zor heykelciklerdi, ya da kâh tıpa tıp benzeyen, kâh yakınından bile geçmeyen portreleriyle sayfaları dolduran ünlülere aitti, bunlardan herhangi birinin heykelciğini yapmak, ünlü kişi yaşıyorsa kendisinin, yaşamıyorsa haris vârislerinin şimşeklerini üzerlerine çekerdi, sonra da işin yoksa uğraş dur kişilik haklarına tecavüz ve daha bilmem ne suçlamalarla açılan davalar yüzünden mahkeme kapılarında. Peki bunlardan hangilerini seçeceğiz, diye sordu Cipriano Algor, üç veya dört tanesinden fazlasıyla uğraşamayız, eğer kaliteli ve güzel bir iş çıkarmak istiyorsak, Merkez bizden mal alacak mı almayacak mı karar verene kadar bir hayli alıştırma yapmamız gerekecek, Biliyorum baba, ama bence en iyisi onlara altı biblo sunalım, dedi Marta, eğer kabul ederlerse üretimi iki aşamaya böleriz, bitiş tarihleri üzerinde anlaştık mı bir sorun kalmaz, veya, bu daha yüksek bir olasılık, kendileri müşterilerinin bu biblolara rağbet edip etmeyeceğini belirlemek için iki veya üç tanesini seçerler, Ve bundan öteye gitmeyebilir, Elbette öyle ama altı biblo götürmemiz durumunda onları ikna etmek daha kolay olacaktır, sayılar önemlidir, sayılar insanı etkiler, psikolojik bir şey bu, Psikolojiden pek anlamam ben, Ben de anlamam ama bütün cahilliğimize rağmen arada sırada böyle sezgisel

zekâ pırıltıları gösteriyoruz, Olsun, sen yine de o pırıltıları babanın geleceğinden uzak tut, baban hep yeni günün kendisine iyi veya kötü ne getireceğini bekleyerek yaşadı bugüne dek, Günün getirecekleri bir şeydir, bizim o güne nasıl bir katkıda bulunacağımız başka bir şey, Önceki gün işte, Pardon, anlamadım, Yaşadığımız güne getirdiğimiz şey, bir önceki gündür, hayat dediğin de önceki günleri sırtında taşımaktan ibarettir, nasıl ki taş toplayan bir adam an gelir topladıklarını taşıyamaz olur, biz de bir gün gelir sırtımızdaki günlerin ağırlığı altında eziliriz ve konu kapanır, yani insanın son günü, başka bir günün önceki günü olmayan bir gündür, Beni bunalıma sokmak istiyorsun değil mi, Hayır istemiyorum, ama istiyorsam da bunun suçlusu sen olabilirsin, Neyin suçlusu, Seninle ne konuşursak konuşalım sonunda hep ciddi konulara dönüyoruz, Peki o halde, daha ciddi bir konudan konuşalım, bibloları seçelim. Cipriano Algor öyle kahkahalarla gülen bir adam değildir, adamakıllı bir gülücük görmek bile zordur dudaklarında, olsa olsa gözünün bakışı değişir bir an, veya dudakları, daha geniş bir gülümsemeye yer vermemek için hafifçe büzülüp açılır da neşelendiğini anlarsınız. Hayır, Cipriano Algor gülen bir adam değildir ama gördüğümüz gibi, bugün dudaklarında hazır bekleyen bir gülücük var. Pekâlâ, dedi, altı biblo olana kadar bir ben seçeceğim bir sen seçeceksin, ama seçerken işin kolay olmasını ve müşterilerimizin bilmesek de tahmin ettiğimiz zevkini göz önünde bulundur, Tamam, başla, Soytarı, dedi baba, Palyaço, dedi kızı, Hemşire, dedi baba, Eskimo, dedi kızı, Mandarin, dedi baba, Çıplak adam, dedi kızı, Hayır, onu seçemezsin, Merkez çıplak adam istemez, Neden peki, Nedeni mi var, çıplak da ondan, O zaman çıplak kadın, O hiç olmaz, Neden ama, üstünü örtmüş ya, Örtmüş de ne olmuş, daha bile müstehcen, böyle örtüneceğine her şeyini gösterse daha iyiydi, Sen nereden biliyorsun bunları, Çünkü yaşadım, gördüm, okudum ve hissettim, Okumak neye yarıyor, Okuyarak her şeyi öğrenebilirsin, Ben de okudum, O zaman sen de bir şeyler biliyorsundur, Pek emin değilim, Daha dikkatli okuyacaksın öyleyse, Nasıl,

Herkes için aynı yöntem yararlı olmaz, her kişi kendi yöntemini geliştirmeli, kendisine en uygun yolu benimsemelidir, bazıları hayatlarını okuyarak geçirirler ama ak kâğıda yazılmış kara sözcükleri okumaktan öteye gitmezler, bu sözcüklerin şiddetli bir ırmağın ortasına atılmış taşlar olduğunu ve bizi bir kıyıdan ötekine geçirmeye yaradığını anlayamazlar, oysaki önemli olan öteki kıyıdır, Belki, Belki ne, Belki o ırmakların iki değil pek çok kıyısı vardır, belki her okuyucu kendi kıyısıdır aslında ve ulaşılmaya değer tek kıyı o kıyıdır, Çok güzel, dedi Cipriano Algor, yaşlı insanların genç kuşakla tartışmaya girmemeleri gerektiğini bir daha kanıtladın, biz hep kaybediyoruz ne de olsa, ama bu yolda birkaç şey öğrenmiyor da değiliz, Yardım edebildiğime sevindim, Şimdi altıncı bibloyu seçelim, Çıplak erkek olamaz, Hayır, Çıplak kadın da olamaz, Hayır, O zaman Hint fakiri olsun, Fakirler de, çömlekçiler ve yazmanlar gibi, zamanlarının çoğunu oturarak geçirirler, ayağa kalkan bir fakir diğer insanlardan ayırt edilemez, oturan fakirin biblosu da diğerlerinden küçük olur, O halde askere ne dersin, Asker fena değil ama kılıcını ve şapkasındaki tüyleri halletmemiz gerek, tüyler de çok sorun olmaz ama kılıcı bacağına yapıştırmamız gerekir, o zaman da kılıç gibi değil, bacağına girmiş kıymık gibi görünür, Tamam o zaman, sakallı Asurlu olsun, Kabul edildi, sakallı Asurluyu yapalım, kolay ve küçük, Avcı ve köpeğini de düşündüm ama köpeği yapmak askerin kılıcını yapmaktan daha fazla iş açacaktı başımıza, Tüfeği de unutma, dedi Cipriano Algor, köpek dedin de, Buldum ne yapıyor acaba, unuttuk gitti hayvanı, Uyuyordur herhalde. Çömlekçi kalktı ve perdeyi açtı, Kulübesinde göremiyorum, dedi, İşine bakıyordur, evi koruma görevini yerine getiriyordur, ortalığı kolaçan ediyordur, Tabii eğer kaçmamışsa, Başımıza daha acayip şeyler gelmedi değil ama kaçacağını sanmam. Heyecanlanıp korkan Cipriano Algor hızla kapıyı açtı, az daha köpeğe takılıp düşecekti. Buldum, kapının önündeki paspasa boylu boyunca uzanmıştı, burnunu da kapıya çevirmiş bekliyordu. Sahibini görünce doğruldu. Buradaymış, diye seslendi

çömlekçi, Ben de gördüm, dedi Marta içerden. Cipriano Algor kapıyı kapatmaya yeltendi, Bana bakıyor, dedi, Ne olmuş, sana daha önce de baktı, İyi de ne yapacağım, Ya kapıyı kapatıp onu dışarıda bırakacaksın, ya da onu içeri çağırdıktan sonra kapıyı kapatacaksın, Komiklik yapma, Komiklik yapmıyorum, Buldum'un eve girip girmemesine bugün karar vermen gerek, ama unutma, onu bir kez aldın mı konu kapanacak, Constante eve istediği gibi girip çıkardı, Haklısın ama o daha çok kulübesindeki özgürlüğü tercih ederdi, ama yanılmıyorsam bu köpeğin yiyeceğe olduğu kadar arkadaşlığa da ihtiyacı var, Bu gerekçe yeterli, dedi çömlekçi. Kapıyı ardına kadar açtı ve bir el hareketi yaptı, İçeri. Gözlerini sahibinden ayırmayan Buldum çekinerek bir adım attı, sonra emri tam anlamadığını göstermek istercesine durdu. Içeri, dedi çömlekçi tekrar. Köpek yavaşça ilerledi ve mutfağın ortasında durdu. Evimize hoş geldin, dedi Marta, ama bu evin kurallarını hemen öğrenmen gerek, bir kere ihtiyaçlarını, hem küçüğünü hem büyüğünü, dışarı yapacaksın, aynı şey yiyecek için de geçerli, gün içinde istediğin gibi girip çıkabilirsin ama geceleri evi beklemek için kulübede yatacaksın, şimdi benim seni sahibin kadar sevmediğimi düşünme, üstelik bilmelisin ki senin arkadaşlığa ihtiyacın olduğunu ona ben söyledim. Bu konuşma boyunca Buldum gözlerini bir an için olsun ondan ayırmamıştı. Söylenenlerden pek bir şey anlamıyordu ama bu küçük köpeğin beyni, öğrenmek için izlemesi ve dinlemesi gerektiğini biliyordu. Marta'nın konuşması bittikten sonra birkaç saniye daha bekledi, ardından gidip mutfağın bir köşesine kıvrıldı, ama yattığı yeri ısıtacak kadar bile zamanı olmadı çünkü Cipriano Algor oturur oturmaz Buldum yerinden fırladı ve gidip o sandalyenin yanına yattı. Sorumluluklarını ve görevlerini anladığına dair sahiplerinin aklında hiçbir şüphe kırıntısı kalmasın diye, daha çeyrek saat bile geçmeden tekrar yerinden kalktı ve bu kez gidip Marta'nın ayaklarının dibine kıvrıldı. Köpekler, arkadaşlıklarına ne zaman ihtiyaç duyulduğunu anlarlar.

Sonraki üç gün hummalı bir çalışmayla, sevinçli bir telaş içinde, kâğıt ve kil üzerinde sürekli bir şeyler yapıp bozmayla geçti. İkisi de bu fikrin ve fikri hayata geçirmek için verdikleri emeğin, umursamazca reddedilmek ve, Böyle bibloların modası geçti, gibi anlamsız bir açıklama duymak olabileceğini akıllarına bile getirmek istemiyorlardı. Gemileri batmış baba-kız, bir adaya doğru kürek çekiyorlardı ama orada taşıyla toprağıyla gerçek bir ada mı var, yoksa gördükleri bir seraptan mı ibaret, bilmiyorlardı. Marta'nın çizimi daha iyi olduğu için, seçilen altı biblo figürünü kâğıda geçirmek onun göreviydi, klasik yöntemleri kullanarak fırınlanacak bibloların ne büyüklükte olacağını belirliyordu ve çizimlere bakılırsa heykelcikler bir karış yüksekliğinde olacaktı, tabii onun küçük elleriyle ölçüldüğü gibi değil, babasının karışıyla. Bunun ardından çizimleri renklendirme işi geldi, bu karmaşık ve güç bir işti ama üzerine çok titizlenildiğinden değil, hangi figüre hangi renklerin daha iyi gideceğini pek kestiremediklerinden, zira ansiklopedi zamanının baskı tekniklerine göre hazırlanmıştı, çok ayrıntılı gravürler içeriyordu ama boyama açısından yapabildiği tek şey, düz beyaz kâğıdın üzerine farklı sıklıklarda siyah çizgiler çekerek şekle hafif de olsa bir karşıtlık katabilmekti. Bibloların en kolayı hemşire figürüydü haliyle. Beyaz kep, beyaz bluz, beyaz etek, beyaz ayakkabı, her şey bembeyaz olmalıydı, sanki bu yaratık hemşire değil de dünyadaki insanların acılarını dindirmek ve hastalıklarını iyileştirmek için gelmiş ve benzer giysili bir başkası gelip kendi acılarını dindirip hastalıklarını iyileştirene dek bu uğurda ter dökecek bir melekti. Eskimo da pek bir sorun çıkarmadı, üstündeki postların bir kısmı gri bir kısmı bej olacaktı, birkaç beyaz benek de eklenirse kutup ayısı postu giydiği de düşünülebilirdi, bu bibloda asıl önemli olan, gerçek bir Eskimo yüzü yaratmaktı. Palyaço söz konusu olduğunda sorunlar çoğalacaktı çünkü o fakir bir palyaçoydu. Sefil bir şaklaban olmak yerine zengin bir palyaço olsaydı, her türlü cart renk kullanılabilirdi üzerinde, külahına, gömleğine ve pantolonuna da

gelişigüzel pullar serpilebilirdi. Ama o aç gezme raddesinde yoksul bir palyaçoydu, üstünde hiçbir zevki veya tarzı yansıtmayan paçavralar vardı, dizlerine kadar inen bir palto, salkım saçak bir pantolon, kendisi gibi üç kafayı içine alabilecek kadar geniş bir yakalık, tavan pervanesi gibi duran bir papyon, alev kırmızısı bir gömlek ve mavna büyüklüğünde ayakkabılar. Bunları insan canı hangi renkte isterse boyayabilir çünkü bu yoksul bir palyaço olduğu için, kimse tutup da bu toprak biblonun, adamcağızın palyaçoluk yapmadan önce tercih ettiği renklere ve tarza uyum gösterip göstermediğini kontrol etmezdi. Esasen, feleğin sillesini yemiş bu adamın şekillendirilmesi, başta çok zor gelen avcı ya da askerden daha güç olmayacaktı. Palyaçodan soytarıya geçmek benzerden ikize, yakından aynıya, türdeşten özdeşe geçmek olacaktı. Farklı uygulanacak olsa da birinde kullanılan renkler öbüründe de kullanılabilir, kostümde yapılacak ufak tefek değişiklikler palyaçoyu soytarı, soytarıyı palyaço yapabilirdi. Aslına bakarsanız bu iki karakter giysiler ve işlev bakımından birbirinin tıpatıp aynısıydı, aralarındaki tek fark, toplumsal açıdan bakıldığında, palyaçoların sarayda kralın huzuruna çıkmamalarıydı. Uzun cüppeli mandarin ve entari giymiş Asurluya da fazla özen göstermek gerekmiyordu, Eskimonun gözlerine yapılacak birkaç rötuşla adamı Çinli diye pazarlamak mümkün olabilirdi, Asurlunun kıvırcık uzun sakalı, yüzünün alt kısmında çalışmayı kolaylaştırıyordu. Marta çizimleri üçerli setler halinde yaptı, ilk çizim orijinallerine tamamen sadık kalırken ikinci çizimde tüm aksesuarlar çıkarılmış, üçüncüsünde tüm yüzeysel ayrıntılar temizlenmişti. Bu şekilde, teklif konusunda son sözü söyleme hakkına sahip Merkez yetkilileri figürleri daha rahat inceleyebilecekti, olur da onay verirlerse, bu akıllıca manevra sayesinde çizimlerle gerçek biblolar arasında uyuşmazlık olduğu iddiasında bulunamayacaklardı sonradan, yani baba-kız böyle umuyordu. Marta üçüncü sete başlayıncaya kadar Cipriano Algor olanları izlemekle yetinmişti, elinden bir şey gelmediği için sıkıntıdaydı, üstelik müda-

hale edecek olsa işleri daha da yavaşlatıp zorlaştıracağını bildiği için hepten bunalıyordu. Ancak, Marta önüne üçüncü çizimleri yapacağı kâğıt tomarını çeker çekmez, diğer iki çizim setini toparlayıp çömlek atölyesinin yolunu tuttu. Marta ardından ancak, Ilk seferinde düzgün çıkmazsa sinirlenme, diyebildi. O günün tamamında ve ertesi gün Marçal'ı Merkez'den alma saati gelene kadar çömlekçi, hemşireler ve mandarinlere, soytarılara ve Asurlulara, Eskimolara ve palyaçolara benzeyen bibloları yapıp yapıp bozdu, bozup bozup yaptı, başta hiçbir şeye benzemeyen heykelcikler, parmakları beyninin verdiği komutları daha iyi uygulamaya başlayıp gömüldükleri kilin ruhunu yakaladıkça biçim ve anlam kazandı. Aslında pek az kişi parmaklarımızda, ilk boğum, orta boğum ve son boğum arasında bir yerlerde küçücük bir beyin olduğunu fark eder. Gerçekte beynimiz, hani dünyaya birlikte geldiğimiz, kafamızın içinde taşıdığımız ve biz onu taşıyalım diye bizi oradan oraya taşıyan organımız, ellerimizin ve parmaklarımızın neler yapması gerektiği konusunda çok kısıtlı, dağınık, belirsiz ve basit fikirlere sahiptir. Örneğin başımızdaki beyin aniden bir resim yapma, heykel biçimlendirme, müzik besteleme veya edebiyatla uğraşma, yazma isteğine kapılırsa, parmaklara bir komut gönderip neler olacağını beklemekle yetinir. Ellere ve parmaklara komut verdi ya, kolların bu uzantıları işlerini bitirir bitirmez görevin tamamlanmış olacağına inanır veya inanır gibi yapar. Beyin verdiği komutla ortaya çıkan sonucun, ki bu sonucun en basit hali bile son derece karmaşıktır, neden komutu vermeden önce hayal ettiği sonuçla en ufak bir benzerlik taşımadığını soracak kadar meraklı bir organ değildir. Ancak bir şeyi hatırlatmak gerek, parmaklarımızın doğuştan beyni yoktur, bu küçük beyinler zamanla ve gözlerimizin gördükleriyle gelişir. Gözlerin yardımı önemli olduğu gibi, gözlerin baktığı şeylerin niteliği de önemlidir. Bu nedenle parmaklar gizli şeyleri açığa çıkarmakta hep çok başarılı olmuşlardır. Başımızdaki beynin sahip olabileceği tüm içgüdüsel, büyülü veya doğaüstü –ne demekse–

nitelikler, ona parmaklarımızdaki küçük beyinler tarafından öğretilir. Başımızdaki beynin bir taş nedir bilmesi için, parmakların önce bu nesneye dokunması, bunun pürüzlü yüzeyini, ağırlığını ve yoğunluğunu hissetmesi, hatta bununla kendilerini kesmesi gereklidir. Bundan nice sonradır ki beyin taş denen şeyle, bıçak adını vereceği bir gereç veya put adını vereceği bir figür yapabileceğini fark eder. Başımızdaki beyin her zaman ellerin arkasından gelmiştir ve onları kumanda eder gibi göründüğü bu anda bile, parmaklar yaptıkları araştırmaların sonucunu ona özetlemek durumundadır, kile dokunduğunda cilde yayılan titreme, oyma kaleminin yırtıcı keskinliği, tepsiyi ısıran asit, yayılan kâğıdın hafifçe oynaması, dokuların niteliği, liflerin çapraz kesişmesi, dünyayı kabartmalarla aktaran alfabe ve daha niceleri beyne iletilir. Bir de renkler vardır. Aslında beyin, renkler hakkında sandığımızdan çok daha az bilgiye sahiptir. Gözlerin ona gösterdiğini iyi kötü anlar, ama bunları bilgiye çevirmek gerektiğinde, yön bulma güçlüğü diyebileceğimiz bir sıkıntıya düşer. Hayat boyu edinilen deneyimlerin bilinçsizce nakşettiği sırlardan ötürü, temel renkler ve yan renkler dediği ışık oyunlarının adlarını hiç duraksamadan söyleyebilir, ama iş anlaşılmazın kıyısında, anlatılmazın sınırında duran, gözlerin olan biteni hayretle ve biraz da takdirle izlerken parmakların ve ellerin icat etmekte olduğu, belki hiçbir zaman gerçek bir adı olmayacak renkleri adlandıracak sözcükler söylemeye geldiğinde anında bulanır, afallar ve çakılır kalır. Haksızlık etmeyelim, belki bu rengin bir adı vardır ve bu adı, şarkıyı oluşturan notaları tek tek yazar gibi boyaları birbirine karıştıran eller biliyordur sadece, üstlerine bulaşan ve içlerine işleyen boya, adını parmakların silinmez belleğine kazımıştır ve bir tek ellerin görünmez bilgileri, rüya dediğimiz sonsuz kumaşı boyayacak yetiye sahiptir. Gözün gördüğünü sandığı şeye güvenen başımızdaki beyin, ışık ve gölge durumuna, rüzgâr olup olmamasına, ıslak veya kuru olmasına bakarak bir kumsala beyaz veya sarı veya altın rengi veya külrengi veya eflatun veya aradaki

herhangi bir renk adını verebilir, ama sonra parmaklar devreye girer ve bir buğday hasadı edasıyla yerden dünyanın tüm renklerini toplar. Biricik sanılan şey çoğullaşır, zaten çoğul olan daha da fazlalaşır. Tabii tek bir rengin parlamasında veya tek bir notanın kulaklara çalınmasında, hem adı olan hem adlandırılmayı bekleyen diğer tüm renklerin ve notaların da izi vardır, bu meyanda, görünüşte dümdüz ve pürüzsüz olan bir yüzey dünya tarihinde yaşanmış tüm deneyimlerin izlerini içinde barındırabilir. Malzemenin ve eşyanın arkeolojisi insanlığın arkeolojisidir. Bu kil parçasının gizledikleri ve gösterdikleri, bir varlığın zamanda ve mekânda yaptığı yolculuğun izleridir, tırnakların bıraktığı çizikler, yanıp bitmiş ateşlerin külleri ve geride bıraktığı kömürleşmiş odunlar, bizim kemiklerimiz ve diğerlerinin kemikleri, görünmez menzillere doğru sonsuz kez çatallaşan ve ilerde yeniden buluşan yollardır. Yüzeydeki bu zerrecik bir hatıradır, şuradaki çöküntü uzanmış yatan bir bedenin izidir. Beyin bir soru sordu ve bir ricada bulundu, el cevap verdi ve harekete geçti. Marta bunu başka biçimde anlattı, İşi kavramaya başladın.

Ben erkek işi yapmaya gidiyorum, bu yüzden senin evde kalman gerek, dedi Cipriano Algor minibüse doğru ilerlerken onu görüp peşine takılan köpeğe. Buldum'u minibüse çağırınalarına gerek yoktu, kapıyı, hemen kovulmayacağını anlayacağı kadar uzun süre açık bırakmak yeterli oluyordu, ama bu sefer minibüse doğru telaşla seğirtmesinin nedeni, insana garip gelse de, köpekçe bir korkuyla, onu bir başına bırakacaklarını sanmasıydı. Marta bahçeye çıkmıştı, babasıyla konuşarak minibüse doğru yürüyorlardı ve elinde çizimlerle üretim teklifinin bulunduğu zarf vardı, her ne kadar Buldum'un bu zarfların ne olduğu ve ne işe yaradığı konusunda pek açık bir fikri olmasa da, deneyimleri sayesinde arabaya binmek üzere olan insanların ellerinde bir şeyler taşıdığını, hatta bu yükü kendileri arabaya binmeden önce arka koltuğa bıraktığını biliyordu. Bu deneyimler ışığında bakıldığı zaman, Buldum'un belleğindeki hangi birikimlerden yola çıkarak Marta'nın bu yolculukta babasına eşlik edeceği korkusuna kapıldığını anlamak mümkündü. Buldum buraya geleli birkaç gün olmuştu ama sahiplenici evini kendi evi gibi benimsemekte gecikmemişti, ama içgüdüsel mülkiyet duygusu çevresine bakıp, Bunların hepsi benim, demesine izin verecek kadar güçlenmemişti henüz. Hem zaten cinsi, boyu, kişiliği ne olursa olsun hiçbir köpek bu kadar büyük ve sahiplenmeci sözler söylemez, olsa olsa, Bunların hepsi bizim, diyebilir, üstelik söz konusu bu çömlekçilerin taşınır ve taşınmaz malları olunca, Buldum adlı köpek on yıl sonra bile kendisini üçüncü mal sahibi gibi göremez. En fazla yapabileceği, iyice yaşlı bir köpek haline geldi-

ğinde, kendisini tehlikeli ve karmaşık, deyim yerindeyse anlam kaymalarıyla dolu, bir şeyin içinde zannetmekti, bu şey parçalardan oluşan bir bütündü, ama onu oluşturan parçalar aynı zamanda parçası olduğu bütünün de ta kendisiydi. İnsan beyninin iyi kötü anlayabileceği ama çok zorlanmadan anlatması mümkün olmayan bu çetin fikirler, köpek cinsinin günlük ekmeğidir, hem soyut anlamıyla, hem de bu soyut fikrin yol açtığı somut sonuçlar bakımından. Ama siz şimdi, köpek ruhunu havada süzülen huzurlu bir bulut, yumuşak ışıkların yeryüzünde oynaştığı bir ilkbahar sabahı, bahçe ortasında, içinde beyaz kuğuların salındığı bir göl gibi düşünmeyin, eğer böyle olsaydı Buldum bir anda, Ya ben ne olacağım, ya ben, diye acınası bir biçimde sızlanmaya başlamazdı. Acı çeken bu ruhun çıkardığı yürek burkan seslere tepki olarak, onu Merkez'e götüren görevin sorumluluğu altında ezilmiş Cipriano Algor, Bu yüzden senin evde kalman gerek, demekten daha iyi bir söz bulamadı, ama hayvanı asıl avutan bu değil, Marta'nın zarfı babasına verdikten sonra geriye iki adım atması ve bu sayede Buldum'un yapayalnız kalmayacağını fark etmesiydi, zira her ne kadar yukarda a+b biçiminde göstermeye çalıştığımız kadarıyla her parça ait olduğu bütünün aynı zamanda ta kendisiyse de, iki parçanın bir araya gelmesi çok daha farklı bir bütün oluşturuyordu. Marta babasına el salladı ve eve girdi. Köpek onu hemen takip etmek yerine, yola bağlanan yokuşu inmekte olan minibüsün, köydeki ilk evin arkasında kaybolmasını bekledi. Hemen ardından mutfağa girdiğinde, sahibesinin yine birkaç gündür oturup çalışmakta olduğu sandalyeye yerleştiğini gördü. Sanki bir acıyı ya da karaltıyı silmek istercesine gözlerini ovuşturuyordu. Buldum daha hayatının baharında olduğu için, insanlardaki gözyaşlarının önemi ya da anlamı hakkında açık, kesin ve biçimlenmiş fikirlere sahip değildi, ancak bu renksiz sıvıların insanoğlu denen duygu, akıl ve acımasızlık çorbasına tuz katan bir çeşni olduğunu düşündüğünde, ağlayan sahibesinin yanına gidip başını usulca onun dizlerine dayamanın çok da

büyük bir hata sayılamayacağında karar kıldı. Yaşlı ve yaşın giderek ağırlaştırdığını varsaydığımız ağır suçluluk duygusuyla olumsuzluğu kendisine düstur edinmiş bir köpek, böyle bir sevgi gösterisini küçümsemeyle karşılardı, ama bu yalnızca, ihtiyarlığın verdiği boşluğun, kalp ve gönül meselelerinde fazlanın eksikten daha iyi olduğunu unutturmasına bağlanabilirdi. Duygulanan Marta önce hafifçe başını okşadı, köpeğin kımıldamadığını gördüğünde bir parça kömür aldı ve kâğıda bir resmin ilk çizgilerini çekmeye başladı. Önce, gözyaşları düzgün görmesini engelliyordu, ama eli çizime hâkim olmaya başladıkça gözyaşları çekildi ve köpeğin başı, bulanık bir birikintinin ortasından yükselir gibi tüm güzelliği ve gücüyle, tüm gizemi ve meraklılığıyla karşısına çıktı. Bu andan itibaren Marta, Buldum'u, Cipriano Algor'un sevdiğini bildiğimiz kadar çok sevecektir.

Çömlekçi köyü ve artık kimsenin onarmakla uğraşmayacağı üç metruk evi arkasında bırakmıştı, pislikten koyulaşmış dereyi geçmekteydi ve yabana bırakılmış tarlaları, ilgi görmeyen koruluğu aşacaktı, bu yolculuğu o kadar sık yapmıştı ki, artık çevresindeki çaresizliği görmüyordu bile, ama bugün aklında iki önemli konu vardı ve bunlar dalgınlığını haklı çıkarır nitelikteydi. Bunlardan biri Merkez'e yapacağı ticari ziyaretin onda uyandırdığı kaygıydı elbette, bundan ayrıca söz etmeye gerek yok, ama diğeri, etkilerinin ne kadar süreceğini bilemediği, aklını dehşetli kurcalayan bir dürtüydü, Isaura Estudiosa'nın evinin sokağından geçme, testiden bir yakınması olup olmadığını öğrenme, sonradan ortaya çıkan bir üretim hatası var mı, suyu iyi döküyor mu, soğuk tutuyor mu diye sorma dürtüsüydü. Cipriano kadını uzun süredir tanıyordu, zaten işi gereği köy çevresinde tanımadığı hiç kimse kalmamıştı ve aileyle fazla yakınlığı olmasa da kızıyla birlikte, Isaura'nın uzak bir köyden gelin geldikten sonra küçük yerleşim birimlerinde gelenek olduğu üzere soyadını aldığı merhum Joaquim Estudiosa'nın cenazesi için mezarlığa gitmişlerdi. Cipriano Algor mezarlıktan ayrılırken kadına

başsağlığı dileğinde bulunduğunu hatırlıyor, üstelik tam da aylar sonra yeniden karşılaşıp kırılmış bir testi üzerine görüşlerini paylaşacakları yerde yapmıştı bunu. Köydeki pek çok duldan biriydi, altı ay boyunca ağır yas tutacak, sonraki altı ay da zorunlu olarak hafif yas tutacak kadınlardan biri, ama o yine de şanslılardan sayılırdı, zira geçmişte ağır yaslar ve hafif yaslar kadının bedeni üzerinde ve tabii ruhu üzerinde onulmaz yaralar açardı, bu da yetmezmiş gibi töreler dul kadınların ömürlerinin sonuna kadar siyah giyinmelerini zorunlu kılardı. Cipriano Algor mezarlıktaki iki buluşma arasında geçen uzun süre zarfında Isaura Estudiosa'yla hiç konuşup konuşmadığını merak etti ve, Onu hiç görmedim, cevabından ötürü hayrete düştü, ama isterseniz biz bu ayrıksı duruma pek şaşırmayalım, ne de olsa yazgımız tarafından yönetilen konularda on milyonluk bir kentte mi yaşıyoruz, yüz hanelik bir köyde mi pek fark etmez, yazgının ol dediği olur, öl dediği ölür. Bu noktada Cipriano Algor'un aklına yine Marta geldi, aklını bir türlü rahat bırakmayan hülyalar için yine onu suçlayacak oldu ama her zaman tetikte bekleyen adalet duygusu hemen atılarak, Gerçeklerden kaçmaya kalkma, dedi, kızını bu işe karıştırma, o sadece senin duymak istediğin sözleri söyledi, şimdi önemli olan Isaura Estudiosa'ya testi dışında verebileceğin bir şeyin olup olmadığını düşünmek, tabii kadının senin ona vermeyi hayal ettiğin şeyi almayı isteyip istememesi de önemli, dikkat edersen bir şey hayal edebileceğini varsayıyorum burada. Bu nutuk, aşılamaz bir engel olan ikinci kaygısı, daha doğrusu üçü bir arada kaygısı, yani toprak biblolar, Merkez ve satın alma müdürü tarafından sertçe kesildi. Ne çıkacak, merak ediyorum, bir şey çıkarsa, bu işten, diye mırıldandı çömlekçi, öğe dizilişi açısından felaket olan bu cümlenin, biraz yakından incelenmesi durumunda, daha heyecan verici bir konu olan Isaura Estudiosa hakkında da söylenmiş olabileceği anlaşılırdı. Geç kaldık, Tarım Kuşağı'na, veya acı gerçekleri şirin sözcüklerle gizlemeye çalışanların taktığı adla Yeşil Kuşak'a girdik bile, uçsuz bucaksız

uzanan külrengi tarlalar, her biri aynı boyda kesilmiş plastik çatılardan oluşan ve duruma göre taşlaşmış buzdağlarına ya da noktaları silinmiş domino taşlarına benzeyen seralar her yeri kapladı. İçerde soğuk yok, hatta orada çalışan insanlar sıcaklıktan bunalıyor, kendi terlerinde pişiyor, fenalık geçiriyor, acımasız ellerce suyu sıkılıp bırakılmış paçavralara dönüyorlar. Anlatmanın birçok yolu olsa da çekilen acı aynı. Bugün minibüs boş, Cipriano Algor, ürettiklerinin rağbet görmemesi gibi karşı konulamaz bir nedenden ötürü artık üreticiler arasında değil, şimdi yanında sadece yarım düzine çizim var, onlar da Buldum'un hayal ettiği gibi arka koltukta değil, Marta'nın bıraktığı yerde, yani yolcu koltuğunda duruyor, çizimler bu yolculuğun tek menzili ve tek pusulası, neyse ki çömlekçi, o çizimleri yapan insan birkaç saniyeliğine her şeyin bittiğini düşünmeden önce evden ayrılmıştı. Manzaranın bir ruh hali olduğunu, çevremizdekileri gönül gözümüz yardımıyla gördüğümüzü söylerler, ama o doğaüstü duyu organlarımız bu fabrikaları ve depoları, gökyüzünü yiyip bitiren dumanı, zehirli tozları, sonu gelmeyen çamur deryasını, her yere ve her şeye yapışan kurum taneciklerini, evvelki günün çöpünün üstüne dökülen dünün çöpünü, dünün çöpünün üstüne dökülen bugünün çöpünü göremediği içindir ki burada en sağlam ve huzurlu ruhun bile bahtının açık olduğu duygusunu yitirmesi için başındaki gözlerle çevreyi süzmesi yetiyor.

Sanayi Kuşağı'nın ötesinde, yolun kıyısında, gecekonduların kurulduğu çorak arazilerin üzerinde, yanmış bir kamyon duruyor. Taşıdığı mala dair hiçbir iz yok, yanında yöresinde alevlerden kapkara olmuş birkaç kutu var, onlar da malın türü veya menşeine dair herhangi bir bilgi açıklamıyor. Demek ki yük ya alevlere yem olmuş ya da yem olmaktan son anda kurtarılmış. Kamyonun çevresi ıslak, bu da itfaiyenin kazaya müdahale ettiğini gösteriyor, ama kamyon tamamen yandığına göre, belki de geç kalmış. Önde iki tane trafik polisi arabası park etmiş, yolun karşı tarafındaysa zırhlı bir askeri araç var. Çömlekçi olan biteni daha iyi

görebilmek için yavaşlayacak oldu, ama kaba ve suratsız polisler devam etmesini istediler. Ölen olup olmadığını soracak kadar zaman buldu ama polisler soruyu duymazdan geldi. Kollarını deli gibi sallayarak, Devam et, devam et, diye bağırdılar. Tam o sırada Cipriano Algor yana baktı ve gecekonduların arasında askerlerin dolaştığını gördü. Hızla ilerlediği için daha fazlasını seçemedi ama askerlerin evdekileri zorla çıkarttığını görebilmişti. Bu seferki saldırganların yağmayla yetinmedikleri belliydi. Daha önce böyle bir olay yaşanmadığı için bilinmeyen bir nedenden ötürü kamyonu ateşe vermişlerdi, belki kamyon sürücüsü saldırganlara aynı şiddetle karşı koymuştu, ya da gecekonduların organize soyguncuları taktik değiştirmeye karar vermişlerdi, ama bu tür şiddet eylemlerinin onlara ne gibi bir yarar sağlayacağı belirsizdi çünkü bu hareketler ancak polisin onlara göstereceği şiddeti haklı çıkarmaya yarardı. Bildiğim kadarıyla, diye düşündü çömlekçi, asker ilk defa gecekondu mahallesine giriyor, daha önceki olaylarla hep polis ilgilenmişti, hatta soyguncular polise güvenirdi, ne de olsa gelir, birkaç soru sorar, belki bir iki kişiyi gözaltına alırlardı, hayat hiçbir şey olmamış gibi devam eder, alınan adamlar da bir süre sonra yine ortaya çıkarlardı. Çömlekçi Cipriano Algor, testi verdiği kadın olan Isaura Estudiosa'yı ve bir süre sonra karşısına çıkıp biblolarının estetik değeri konusunda birtakım açıklamalar yapacağı Merkez'in satın alma müdürünü unutmuştu, o sırada düşüncesini yolun kenarında cayır cayır yanmış, taşıdığı yükten, tabii eğer taşıyorduysa, eser kalmamış kamyona yoğunlaştırmıştı. Eğer, eğer. Kullandığı bağlacı birkaç kez tekrarladı, bir taşa takılıp sendeleyen adamın bir kez daha sendelemek için dönüp taşa tekrar takılması gibi, taşa takıla takıla içinden bir kıvılcım çıkaracağı beklentisiyle düşündü, ama kıvılcımın çıkmaya niyeti yoktu, Cipriano Algor bu uğraşla üç kilometre kadar yol aldı, tam Isaura Estudiosa satın alma müdürüyle arazi çatışmasına girecekti ki bir kıvılcım düştü ve alevler belirdi. Kamyonu gecekondulardaki soyguncular değil polisin ta kendisi yakmıştı,

askerleri çağırmak için bir bahane uydurmuşlardı böylece, Her şeyine iddiaya girerim ki böyle olmuştur, diye homurdandı çömlekçi, bir anda çok yorulmuş, çökmüştü, verdiği zihinsel uğraştan ötürü değil, ansızın dünyanın nasıl bir yer olduğunu fark ettiği için, yalanın hep baki, doğrununsa hep kayıp olduğunu anlamış, uzaklarda bir yerlerde doğrular olsa bile bunların sürekli değiştiğini, olası bir doğrunun haklılık nedenlerini araştırmak için yeterli zaman olmadığı gibi, bu doğrunun muhtemel bir yalan olup olmadığını da inceleme zorunluluğu bulunduğunu görmüştü. Cipriano Algor saatine baktı, ama niyeti zamanı öğrenmektiyse bu hareket ona pek yarar sağlamadı, yalan ihtimalleri ve doğru olasılıkları arasında yaptığı tartışmanın sonucu olarak, cevabı öğrenmek için bakıyordu saatine, dik açı görürse cevap evetti, yok karşısına dar açı çıkarsa önüne heybetli bir belki dikilmiş olacaktı, geniş açı ona gayet umursamazca hayır diyecekti, düz bir çizgi görürse de bu konu üzerinde daha fazla düşünmemesi gerektiğini anlayacaktı. Sadece birkaç saniye sonra saatine tekrar baktığında, ulvi cevaplar yerine saatin saniyeleri, dakikaları ve saatleri gösteren gerçek, işlevsel, itaatkâr parçalarını gördü, Zamanında geldim, dedi kendi kendine ve haklıydı, gerçekten de zamanında gelmişti çünkü biz zamanın önünde arkasında, üstünde altında olabilirdik ama dışında asla olamazdık, ne içindeyim zamanın, ne de büsbütün dışında diyenlere hak vermek gerek. Artık kente gelmiş ve onu varış noktasına götürecek caddeye girmişti, önünde, minibüsten daha hızlı giden düşünceleri ilerliyordu, satın alma müdürü, satın alma, müdür, zavallı Isaura Estudiosa çok gerilerde kalmıştı. Caddenin sonunda, yolu kesen devasa duvarın üzerinde kocaman, beyaz bir dikdörtgen afiş asılıydı, üzerinde yoğun ve parlak bir maviyle, GÜVENLİKTE YAŞAYIN, MERKEZ'DE YAŞAYIN, yazıyordu. Sağ alt köşede kısa bir çizgi, onun da altında daha küçük, siyah harflerle yazılmış bir yazı vardı, Cipriano Algor'un miyop gözleri bu yazıyı seçemiyordu ve seçmesi aslında gerekli değildi, büyük harflerle yazılmış diğer

mesajdan daha gerekli değildi bu ama madem bu kadar sözünü ettik, pek bir işe yaramasa da söyleyelim, AYRINTILI BİLGİ MERKEZ'DE, yazıyordu. Bu afiş zaman zaman duvardaki yerini alır, üstündeki sözler değişmese de resimler farklılaşırdı, bazen mutlu aile tablosu gösterilir, otuz beş yaşındaki baba, otuz üç yaşındaki anne, on bir yaşındaki oğlan ve dokuz yaşındaki kızın yanında kimi zaman da yaşı belirsiz, saçlarına ak, suratlarına kırışıklar düşmüş büyükanne ve büyükbaba bulunurdu, devamlı gülümsemek zorunda olan aile efradı, inci gibi beyaz ve düzgün dişlerini kente sergilerdi. Cipriano Algor bu daveti uğursuz bir belirti olarak yorumladı, damadının, yerleşik güvenlik görevlisi kadrosuna alındığında hep beraber Merkez'e yerleşeceklerini, belki yüzüncü kere duyurması, şimdiden kulaklarındaydı, Bizi de böyle bir afiş yaparlar, diye düşündü, çift olarak Marta ve kocası var zaten, ikna ederlerse beni de büyükbaba olarak çıkarırlar, büyükannemiz yok, üç yıl önce öldü ama ne yapalım, mutlu aile tablosunu tamamlamak için köpeğimiz Buldum var, onu koyarız, ne tuhaftır her mutlu reklam ailesinin bir köpeği vardır, sanki hayvancık o güruha insanüstü bir değer katar. Cipriano Algor Merkez'e paralel ilerleyen bir sokağa döndüğü sırada aklından, Hayır, bu olanaksız, diye geçiriyordu, Merkez kedi köpek kabul etmiyor, en fazla kafeste muhabbetkuşu, bülbül, kanarya, guguk kuşu, olmadı akvaryum balığı kabul ediyorlardır, balıklar da ne kadar tropik ve bol yüzgeçli olursa o kadar iyi, ama bırak köpeği, kediyi bile kapıdan sokmazlar, bir bu eksikti, zavallı Buldum'u bir daha evsiz bırakmak, bir kere sokağa atıldığı yetmemiş gibi, tam o sırada Cipriano Algor'un düşüncelerine bir resim girdi, Isaura Estudiosa'nın önce mezarlık duvarının kenarında duran resmi, ardından testiyi göğsüne bastırmış hali, son olarak da kapıdan ona el sallayan görüntüsü, ama resimler girdikleri hızla kaybolup gittiler çünkü satıcıların mallarını teslim ettiği, satın alma müdürünün faturaları denetleyip hangi malın alınacağına, hangisinin alınmayacağına karar verdiği bodrum katının kapısına gelmişti.

Boşaltılan kamyonun dışında kuyrukta iki araç daha vardı. Çömlekçi işi mantığa vurduğunda, mal indirmeye gelmediğine göre kuyruğa girmek zorunda olmadığına karar verdi. Başvuracağı konu doğrudan satın alma müdürünü ilgilendiriyordu ve onun yardımcıları ya da genellikle aşırı titiz olan memurları tarafından görülecek bir iş değildi, bu nedenle doğrudan bankoya yaklaşıp neden geldiğini söylemesi daha doğru olacaktı. Minibüsü park etti, kâğıtları aldı ve kendisinin sert sandığı, oysa dışardan bakan, ortalama gözlem gücüne sahip birinin haydi haydi fark edeceği, vücudun dengesini bozacak kadar titrek adımlarla yağ lekeleriyle bezeli yolu geçti ve kabul masasına yaklaştı, orada duran memuru kibarca selamladı ve müdürle görüşmek istediğini söyledi. Memur bu isteğini iletti ve yerine döndü, Şimdi geliyor, dedi. Aradan on dakika geçtikten sonra, Cipriano Algor'un istediği gibi bölüm müdürü değil, müdür yardımcılarından biri göründü. Algor, görevi amirinin önünde sinek teli işlevini üstlenmekten başka hayat gayesi olmayan birine derdini anlatmayı hiç istemiyordu doğrusu. Neyse ki Cipriano Algor söze girer girmez durumu kavrayan müdür yardımcısı, işi uzatmanın kendisini çok yıpratacağını, bu adamın isteğiyle, bu tür işleri halletmek için göreve getirilen ve bu işler için o kadar maaş alan adamın ilgilenmesi gerektiğini anladı. Davranışından kolayca görüldüğü kadarıyla, müdür yardımcısı sosyallik özürlü bir adamdı. Çömlekçinin sözünü yarıda kesti, elindeki teklif zarfını kaparcasına aldı ve uzaklaştı. Birkaç dakika sonra, girdiği kapıda belirdi, Cipriano Algor'un yaklaşmasını işaret etti, böyle durumlarda adımların daha da titrekleştiğini belirtmemiz gerekmez herhalde, çömlekçiyi içeri buyur ettikten sonra görevinin başına döndü. Satın alma müdürü teklifi sağ elinde tutuyordu, çizimlerin bulunduğu kâğıtları da fal bakar gibi masasına yaymıştı. Cipriano Algor'a oturmasını işaret etti, bu talihli olay sayesinde çömlekçi titreyen bacaklarını düşünmeyi bırakabildi ve konuya girdi, İyi günler efendim, sizi rahatsız edip işinizi böldüğüm için özür dilerim

ama kızımla ben böyle bir fikir geliştirdik, daha doğrusu bu benim de değil kızımın fikriydi. Satın alma müdürü sözünü kesti, Senhor Algor, devam etmeden önce Merkez'in şirketinizden ürün almayı tamamen durdurduğunu söylemek isterim, yani alıma ara verilinceye kadar bize sağladığınız ürünlerden söz ediyorum, o zamanki durdurma kararı şimdi kesinlik kazanmıştır. Cipriano Algor başını eğdi, sözcüklerini çok dikkatli seçmesi gerekiyordu, biblo teklifini tehlikeye atacak hiçbir şey söylememeli veya yapmamalıydı, bu yüzden mırıldanmakla yetindi, Bunu bekliyordum zaten, ama açıkçası size bunca yıl üretici olarak hizmet verdikten sonra bu sözleri duyuyor olmak çok acı bir durum, Hayat bu, her şey sona erebilir, Ve her şey yeniden başlayabilir, Başlayanlar asla eskileri olmaz ama. Satın alma müdürü durakladı, dikkati dağılmış gibi önündeki çizimleri karıştırdı ve dedi ki, Damadınız benimle görüştü, Benim isteğim üzerine geldi efendim, ben istedim, düşmüş bulunduğum bilinmezlikten çıkmak, üretime devam edip etmeyeceğimi anlamaktı amacım, Artık anladınız, Evet efendim, anladım, Ayrıca bilmelisiniz ki Merkez'de bir ticari kural, hatta kuraldan da öte onur meselesi olarak algılanan bir durum vardır, o da ticari hareketler konusunda üçüncü kişilerden, hele de Merkez çalışanlarından hiçbir şekilde baskı kabul etmemektir, Bu baskı değildi efendim, Ama işimize müdahale sayılırdı, O halde özür dilerim. Bir sessizlik daha. Bu boş lafları daha ne kadar dinleyeceğim, diye düşündü çömlekçi sıkıntıyla. Cevabını alması uzun sürmedi, satın alma müdürü büyükçe bir defter açtı, sayfalarını karıştırmaya başladı, sonra önüne çektiği küçük bir hesap makinesine birtakım sayılar yazdı ve sonunda konuştu, Depomuzda size ait pek çok mal var, bunları indirimli fiyatlarla, hatta zararına bile satsak tüketmemiz mümkün görünmüyor ve mallar çok yer kaplıyor, bu nedenle sizden mallarınızı en fazla iki hafta içinde tahliye etmenizi istemek zorundayım, yarın bunu telefonla size bildirmesi için birini görevlendirecektim aslında, Minibüsüm küçüktür, hepsini boşaltmam için

epeyce sefer yapmam gerekecek, Bir günlüğüne kamyon kiralasanız boşaltabilirsiniz, Peki şimdi ürünlerimi kime satacağım, diye çaresizlikle sordu çömlekçi, Bu sizin sorununuz, benim değil, Hiç değilse artık kentteki mağazalarla iş yapabileceğim, Sizinle sözleşmemiz sona erdiği için artık kime isterseniz mal satabilirsiniz, Girdiğim zahmete değerse, Aynen öyle, krizden ortalık kırılıyor, ama, satın alma müdürü ansızın durdu, çizimleri topladı ve gerçekten ilgileniyormuş gibi bir ifadeyle, sanki kâğıtları ilk kez görmüşçesine birer birer incelemeye başladı. Cipriano Algor, Ama ne, diye soramazdı, endişesini gizlemek zorundaydı, sonuçta, hatta sonuçta değil her şeyden önce, bu adam satın alma müdürüydü ve oyunun kurallarını o belirlerdi, oynadığı oyunsa hakça olmaktan uzaktı çünkü bütün kartlar, üstelik görebileceği şekilde, ona dağıtılmıştı, hatta görünüşe bakılırsa kartların değerini bile o belirliyordu, yani papazı asın altına kızın üstüne koysa, hatta valeyi ikiyle eşdeğer tutsa, ikiyi de bütün surat kartlarından değerli kılsa kimse ağzını açıp da tek söz söyleyemezdi, gerçi masada altı biblo olduğu için sayı üstünlüğü çömlekçideydi ama bu da pek kayda değer bir üstünlük değildi. Satın alma müdürü kâğıtları tekrar topladı, dalgınca bir köşeye kaldırdı, deftere bir kez daha baktıktan sonra sözünü tamamladı, Ama zamana ve değişen zevklere ayak uyduramamış geleneksel ürünlere piyasanın hiç talep göstermeme eğilimi değişse bile, Merkez bu teklifinizi kabul edecek olursa ürünlerinizi yine başka hiçbir mağazaya satamayacaksınız, Bibloları kentteki diğer mağazalara veremeyeceğimizi mi söylemek istiyorsunuz, Söylediklerimi doğru fakat eksik anlamışsınız, Affedersiniz, bu söylediğinizi hiç anlayamadım, Bibloları satmakla kalmayacak, bir mucize eseri ilgi gösteren çıksa bile başka hiçbir ürününüzü Merkez dışındaki tüccarlara veremeyeceksiniz, Yani tekrar Merkez'in üreticisi haline geldiğimde başka kimseye ürün satamayacağım, Elbette, ama buna şaşırmamanız gerek, kural hep böyle olagelmiştir, Efendim öte yandan bazı ürünlere Merkez hiç ilgi göstermediğine göre

üreticinin bunları başka mağazalara satma özgürlüğü olması gerekmez mi, Biz ticaret dünyasında yaşıyoruz Senhor Algor, bu dünyanın gerçeklerine ışık tutmayan hiçbir varsayım Merkez'i ilgilendirmez, tabii bu kendi varsayımlarımızı üretemediğimiz anlamına gelmesin, ürettik, hatta bazılarını piyasaya açmak zorunda bile kaldık ama bu varsayımlar da sözünü ettiğimiz dünyanın gerçeklerine uyum sağladı, hatta gün gelip işler beklediğimiz gibi gitmeyince ortalıktan çekilmeyi bildi. Cipriano Algor zokayı yutmaması için kendi kendine telkinde bulundu. Satın alma bölümünün müdürüyle girilecek çata çat bir tartışmanın sonu belliydi, Ben böyle diyorum, sen öyle diyorsun, ben ak diyorum, sen kara diyorsun, diye giden tartışma hayra varmazdı, tek bir sözcüğün bile yanlış yorumlanması, ikna sanatının en seçkin örnekleriyle oya gibi işlenmiş bir konuşmanın mahvolmasına yol açabilirdi, köprüyü geçene kadar ayıya dayı demek de ihtiyatlı olmanın bir parçasıydı. Satın alma müdürü ona yarı gülümseyerek baktı ve devam etti, Size bunları neden anlattığımı gerçekten bilmiyorum, Aslına bakarsanız ben de şaşırdım, ben basit bir çömlekçiyim, satacağım üç beş parça mal bana zaman harcamanızı ve sabır göstermenizi, aklınızdan geçenleri paylaşarak beni onurlandırmanızı haklı çıkarmaz, diye karşılık verdi Cipriano Algor ve anında dilini ısırdı, konuşma zaten gergindi, yangına körükle gitmeme kararı almıştı ama şimdi tutmuş bir kez daha kışkırtmıştı adamı, hem de gözüne sokarcasına, basiretsizce. Korktuğu sert cevabı almamak için ayağa kalktı ve, Zamanınızı aldığım için bağışlayın efendim, dedi, çizimler hakkında karar verdiğiniz zaman bana bildirirsiniz, tabii eğer, Eğer ne, Eğer kararınızı zaten vermediyseniz, Ne kararı, Bilmiyorum efendim, aklınızdan geçenleri okuyamam, Bibloları satın alınama kararı olabilir mi, diye sordu satın alma müdürü, Evet efendim, diye cevapladı çömlekçi ve gözünü adama dikti, oysa kendisini hem aptallık hem de saygısızlık ettiği için suçlamakla meşguldü o sırada, Henüz bir karara varmadım, Ne zaman varacağınızı sorabilir

miyim, içinde bulunduğumuz durumun güçlüğünden ötürü, Çabuk davranacağım, dedi satın alma müdürü sözünü keserek, hatta belki yarın bile haber verebilirim, Yarın mı, Evet, yarın, çevreye Merkez'in size son bir şans daha vermediği haberini yaymanızı istemiyorum, Bu söylediklerinizden, vereceğiniz kararın olumlu olacağı sonucunu çıkarabilir miyim, Olabilir, ama şu an size bundan fazlasını söyleyemem, Teşekkür ederim efendim, Şimdilik bana teşekkür etmenizi gerektirecek bir durum yok, Yok ama yanımda götüreceğim umut için teşekkür ediyorum, bu bile önemli bir şey, Siz siz olun asla umuda güvenmeyin, Doğru söylüyorsunuz ama elimizden başka ne gelir ki, gerek duyduğumuz anda tutunabileceğimiz bir dalımız olmalı, İyi günler Senhor Algor, İyi günler efendim. Çömlekçi kapının kolunu tuttuğunu, çıkmak üzere olduğunu fark etti ama satın alma müdürünün sözü daha bitmemişti, Kaplar için sizi buraya getiren müdür yardımcısıyla bir tahliye planı oluşturun, tüm parçaları, tek bir tabak kalmamacasına iki hafta içinde boşaltmak zorunda olduğunuzu unutmayın, Peki efendim. Tahliye planı sözü bir sivilin ağzına yakışmıyordu, mal iadesinden çok askeri harekâtı ilgilendiren bir kavram gibiydi ve Merkez'le çömlek atölyesinin konumlarına göre, harfiyen uygulansa ya düzenli bir biçimde geri çekilip güçler yeniden toparlandıktan sonra, yani bibloların alım kararı verildiğinde bir daha saldırıya geçmeyi, ya da cepheden panik halinde, darmadağınık, gemisini kurtaran kaptan duygularıyla kaçmayı gerektirirdi. Cipriano Algor müdür yardımcısını dinliyordu, adam nefes bile almadan, Her gün saat dörtte, diyordu, işi ya kendiniz yapacaksınız ya da dışardan adam getireceksiniz, buradaki personele ücret ödeyecek olsanız bile izin veremeyiz, ama aklından Merkez'e üç beş tane kaba, sırlı toprak çanak ya da Asurlu mu, hemşire mi, soytarı mı olduğu belirsiz güdük biblolar satacağım diye bu aşağılanmaya katlanmaya, aptal yerine konmaya, aptal yerine konmak neyse, adam yerine bile konmamaya, Merkez'in mutlak haklılığını kabul etmeye, ele emeği göz nuruna

beş para değer biçilmemesini sineye çekmeye değer mi diye geçiriyordu, Bunun için buradayız işte, bize peş paralık değer vermedikleri için. Sonunda minibüse oturdu ve saatine baktı, damadını almasına daha neredeyse bir saat vardı, Merkez'e girmek geçti aklından, müşteri kapısından alışveriş yapmak için girmeyeli epey uzun zaman olmuştu, zaten gerekli şeyleri personel indiriminden yararlandığı için hep Marçal alırdı, üstelik Merkez'e sadece vitrinlere bakmak için girmesi pek hoş karşılanmazdı, içerde eli boş dolaşırken görülen herkes güvenlik görevlilerinin gereksiz yere ilgisini çeker, hatta düşünün nasıl komik bir durum yaşanabilir, Marçal kendi kayınpederine gelip, Baba, bir şey almayacaksan niye dolaşıyorsun burada, diye sorabilirdi, babası da bunun üzerine şöyle karşılık verirdi, Çömlek bölümüne gidip hâlâ Algor Çömlekçilik'in mallarını satıyorlar mı diye bakacağım, mermer parçalı testiye kaç para istediklerini öğreneceğim, hazır gitmişken tezgâhtara, vay canına, bu ne kadar güzel bir parça, bugünlerde böyle harika, ince işlenmiş mal üreten yok, diyebilirim, bölüm sorumlusu konu hakkında bu kadar bilgili birinin mallara ilgi göstermesinden hareketle yüz tane daha mermer parçalı testi siparişi verilmesini isteyebilir, biz de bu sayede sonunda elimize ne geçeceğini bilmediğimiz palyaço, hemşire ve soytarı biblosu maskaralığından kurtuluruz. Cipriano Algor kendi kendine, Hayır, gitmeyeceğim, demek zorunda kalmadı, bunu haftalardır belki yüz kez kızına ve damadına söylüyordu zaten, bir kez daha hatırlatmasına gerek yoktu. Başını direksiyona yaslamış, bu anlamsız ve sonuçsuz düşüncelerin ortasında savruluyordu ki, çıkışta duran güvenlikçi yaklaştı ve, Eğer işiniz bittiyse beklemeyin, dedi, burası otopark değil ki. Çömlekçi, Değil, dedi ve başka tek söz söylemeden motoru çalıştırıp uzaklaştı. Güvenlikçi minibüsün plakasını bir kâğıda yazdı, aslında yazmasına gerek yoktu çünkü orada işe başladığı günden beri yüzlerce kez görmüştü aracı, zaten yazmasındaki asıl neden adamın ters ters, Değil, demesiydi, insan bir güvenlik görevlisine böyle davranamazdı,

daha saygılı, itaatkâr olmalı, Haklısınız beyefendi, gibi hoş sözler söylemeliydi, kaldı ki güvenlikçi sinirlenmekten çok bozulmuştu, Burası otopark değil ki, gibi ukalaca bir laf etmemesi gerektiğini düşünüyordu, dünyanın hâkimiymiş gibi davranmıştı ama aslında ömür çürüttüğü bu it bağlasan durmaz bodrumun bile hâkimi değildi. Plakanın üstünü çizdi ve görev yerine döndü.

Cipriano Algor damadını personel girişinden alacağı saate kadar zaman geçirebileceği sessiz bir sokak aradı. Minibüsü üç sokak ötede olmasına rağmen Merkez'in bir duvarını, hatta konutların bulunduğu kısmının duvarını gören bir köşeye park etti. Diğer duvarlarda, dışarıya açılan kapılar sayılmazsa, tek bir delik bile yoktu, dümdüz ve kesintisiz duvarlardı bunlar, içerdekilerin gün ışığından ve havadan mahrum bırakılmasının ardında, güvenlik adına getirilen kısıtlamaların suçu yoktu oysa. O düz duvarların aksine, buradan görebildiği duvar pencerelerle bezenmişti, onlarca, yüzlerce, binlerce pencere vardı ve istisnasız hepsi kapalıydı çünkü içerde klima çalışıyordu. Normalde, gerçek yüksekliğini bilmediğimiz bir binanın boyunu tahmin etmeye çalışırız, iki katlı, beş katlı, on beş, yirmi, otuz katlı, veya daha az, daha çok, birden sonsuza kadar yolu var diye yaklaşık ölçüler veririz. Merkez'in binası çok küçük, ya da çok büyük değil, yeraltında on kat ve yerüstünde kırk sekiz kat var hepi topu. Madem Cipriano Algor minibüsü park etti ve bekliyor, biz de fırsattan istifade Merkez'in boyutları hakkında biraz bilgi verelim, kısa duvarların genişliği yaklaşık yüz elli metre kadar, uzunlarıysa üç yüz elli metrenin biraz üzerindeydi, tabii buna öykümüzün başında ayrıntılarıyla değindiğimiz ek bina dahil değil. Hesabımızı biraz daha ileri götürür ve her katın yüksekliğini, katları birbirinden ayıran duvarı da ekleyerek üç metre olarak düşünürsek, yeraltındaki katlar da dahil olmak üzere binanın toplam yüksekliği yüz yetmiş dört metre çıkar. Bu sayıyı genişlik olan yüz elli ve uzunluk olan üç yüz elliyle çarparsak, yuvarlamaları ve aritmetik hatalarını da kapsayacak şekilde dokuz milyon yüz otuz beş

bin metreküplük bir hacim elde ederiz, bir iki sıfır, üç beş virgül oynar elbette. Merkez gerçekten çok büyük ve bu büyüklüğü hayretler içinde fark etmeyen kimse yok. Ve burası, diye mırıldandı Cipriano Algor kendi kendine, damadımın beni yaşatmak istediği yer, şu açılamayan pencerelerden birinin arkası, pencere açtırmamaya da iyi bahane bulmuşlar, sözde klima sistemi etkileniyormuş, ama gerçekte insanların intihar etme şansını da elinden alıyorlar, kendisini yüz metreden boşluğa bırakacak kadar çaresizliğe düşmüş bir adamın durumu herkesi meraklandırır ve istenmeyen bir ilgi çeker çünkü. Cipriano Algor şimdiye kadar bir değil bin kez baba, hatta büyükbaba yadigârı çömlek atölyesini bırakmayacağını, gidip Merkez'de oturmayacağını söylemiş ve kocası yerleşik güvenlik görevlisi kadrosuna terfi ettiğinde, kadının yeri kocasının yanı olduğu için onunla gitmek zorunda kalacak zavallı kızı Marta da, iki üç gün önce, Merkez'de oturma kararını sadece babasının verebileceğini kabul etmişti, bu kararı üçüncü kişiler kesinlikle etkileyemezdi, bunu baba sevgisi veya iyi yetişmiş çocuklarda yaşlılara karşı edinilen ve yaşlılar ne kadar engellemeye çalışırsa çalışsın önüne geçilemeyen merhamet duygusunun yol açtığı gözyaşları kisvesine sokup haklı çıkarmaya çalışsalar bile durum değişmeyecekti. Gitmeyeceğim, gitmektense ölürüm, diye mırıldandı çömlekçi, ama bu sözlerin, tam da böylesine kesin ve büyük sözler olduğu için, derinlerde yatan başka bir düşünceyi, kendisine bile açıklamaya yanaşmadığı, bir testinin en ince yanındaki küçükten de küçük bir çatlağa benzer bazı korku ve kaygıları gizlediğini fark etmemiş de değildi. Testi benzetmesinin yapılması, Isaura Estudiosa'nın tekrar Cipriano Algor'un aklına düşmesi için en iyi nedendi ve bu neden üstüne düşeni yaptı, ancak bu akıl yürütmenin, tabii bunda bir akıl yürütme olduğunu, kadının ani bir düşünce patlaması yüzünden aklına düşmediğini varsaymak zorundayız, seçtiği yol onu pek utanç verici bir sonuca götürdü ve bu sonuç bilinçsiz mırıltılarda dile geldi, Öyle olsa gelip Merkez'de oturmak zorunda kalmam.

Bu sözü söyler söylemez Cipriano Algor'un yüzünde beliren hoşnutsuzluk ifadesi, Isaura Estudiosa'yı düşünmekten gözle görülür bir keyif almasına rağmen ruh halinde meydana gelen değişiklikleri engelleyemediğini kanıtlıyordu. Onu düşünmekten neden hoşlandığını anlatmak için nefes tüketmenin hiçbir anlamı yok, hayatta bazı şeyler kendi kendilerini tanımlar, örneğin belirli bir adam, belirli bir kadın, bir sözcük, bir an, bunları aktarmak insanlara ne anlatmak istediğimizi belli etmek için yeterlidir, ancak öyle durumlar olur ki, söz konusu aynı adam veya aynı kadın, hatta aynı sözcük ve aynı an da olsa, bunlara başka bir açıdan, farklı bir ışık altında bakıldığında kuşkular ve endişeler, havanın bozacağına dair işaretler, tuhaf bir yürek sızısı görülür ve işte bu nedenle Cipriano Algor'un Isaura Estudiosa'yı düşünürken aldığı zevk bir anda sönüp gitmiştir, suçlu olan, Öyle olsa gelip Merkez'de oturmak zorunda kalmam, şeklinde sıralanıp giden sözcüklerdir, bunların diğer anlamı, Onunla evlenirsem bana bakacak biri olur, biçiminde özetlenebilir ama malumu ilam etmenin gereği yoktur, malum olan, bir erkeğin ayırdına varıp kabullenmekte en zorlandığı şeylerin kendi zaafları olduğudur. Hele de bu zaaflar en olmadık yerde ortaya çıktığında, zamansız geliştiği için dalına pamuk ipliğiyle bağlı meyvelere benzer. Cipriano Algor iç geçirdi ve saatine baktı. Güvenlik bölümünün kapısından damadını alma zamanı gelmişti.

Buldum, Marçal'dan hoşlanmadı. Anlatılacak o kadar olay, umutlarda ve moralde o kadar iniş çıkış vardı ki, Merkez'den çömlek atölyesine yapılan yolculuk sırasında köpeğin esrarengiz gelişini ve o zamandan beri sergilediği gizemli davranışlarını anlatmak, Cipriano Algor'un aklına bile gelmedi. Ama çömlekçinin hakkını vermek gerek, öykü anlatan insanların doğal titizliği, böylesi bir ayrıntının atlanmasına göz yumamaz, aslında Algor'un ihtiyar belleğinde bu olay bir anlığına alevlense de, Marçal'ın araya girip neden evde olup bitenleri ona hiç anlatmadıklarını, Marta'yla beraber çevirdikleri bu biblo işinden neden en son onun haberi olduğunu haklıdan da öte bir kızgınlıkla sorması nedeniyle tekrar küllenip gitti, Sanki sizin için ben yaşamıyorum, diye söylendi Marçal öfkeyle. Mahcup olan Cipriano Algor sanatsal yaratım sürecinde insanın nasıl yoğunlaştığını ve dış dünyayla ilişkilerini kopardığını, ayrıca telefona bakan kişinin, Merkez'in dışında oturan güvenlik görevlilerinin ailelerine nasıl eşekçe davrandığını anlattı ve birkaç güzel sözle anlattıklarını süsleyerek konuyu kapattı. Neyse ki bu sırada yanmış kamyonun yanına gelmişlerdi de, aile kavgasına dönüşebilecek çapta bir tartışma geçici de olsa dindi, ama olayın geçiştirildiğini düşünmeyin, kapalı kapılar ardında, yatak odasında karısıyla yalnız kaldığında Marçal Gacho bu işi yeniden alevlendirecek. Rahatladığı yüzünden okunan Cipriano Algor, toprak biblo konusunu bırakıp yanmış kamyonun onda uyandırdığı kuşkuları dile getirdi, bu görüşlere Marçal, adam yerine konmamış olmasının içinde bıraktığı hırsla, polisin, yerel yönetimlerin, hele de silahlı kuvvetlerin işlerini her zaman

ciddiyetle ve dürüstlükle yaptıklarını alabildiğine sertçe bildirerek karşı çıktı. Cipriano Algor omuz silkti, Bunları sadece Merkez'de güvenlik görevlisi olduğun için söylüyorsun, sen de benim gibi normal bir vatandaş olsan başka türlü düşünürdün, dedi, Merkez'de güvenlik görevlisi olmam beni asker ya da polis yapmaz, diye karşılık verdi Marçal, Yapmaz tabii ama yakınsın yani, ha oldun ha olacaksın, Şimdi de Merkez'in güvenlik görevlilerinden birinin yanında oturmasından, seninle aynı havayı solumasından utandığını mı söyleyeceksin, çömlekçi hemen karşılık vermedi, damadını kışkırtmak için duyduğu aptalca ama keyifli dürtüye yine karşı koyamadığı için kendi kendine kızdı, Neden yapıyorum bunu, diye sordu, sanki cevabını bilmiyordu, bu adam, Marçal Gacho denen bu adam, kızını ondan almaya çalışmıştı, hatta onunla evlenerek kızını kesin ve geri dönüşü olmayacak bir biçimde ondan koparmıştı, Sonunda bunlara hayır demekten bitkin düşüp Merkez'de yaşamayı kabul etsem bile bu değişmeyecek. Sonra, sözcükleri zorla çıkarıyormuş gibi yavaş yavaş konuşarak, Özür dilerim, dedi, seni kızdırmak istemedim, kabalık etmek de istemedim ama bazen elimden bir şey gelmiyor, engel olamıyorum, bana neden diye sorma çünkü söyleyemem, söylesem bile bir dizi yalandan başka bir şey olmaz bu, ararsan bir sürü neden var ortada, hiçbir zaman neden kıtlığı çekmiyoruz, hep doğru nedeni bulamasak da, belki hiçbir şeyin eskisi gibi olmamasıdır neden, belki de yaşlıların bir saatte bir gün yaşlanmaları, işlerin iyi gitmemesi de olabilir, olduğumuzdan başka hiçbir şey olamayacak bizlerin birden dünyada bize gerek kalmadığını anlamamız da, oysa biz hep gerekli olduğumuzu varsayar, bize verilecek görevler için yeterli olduğumuza inanırdık, bu inanç biz yaşadıkça sonsuz olacakmış gibi gelirdi, zaten sonsuzluk da bizim ömrümüz kadardı. Marçal hiçbir şey demedi, sol elini, kayınpederinin direksiyonu tutmakta olan sağ elinin üzerine koymakla yetindi. Cipriano Algor sertçe yutkundu, elini yumuşak fakat kararlı biçimde korumaya niyetli ele baktı, elin bir ucundan diğerine

uzanan, nasılsa derinin altındaki damarlara erişememiş çok fena bir yanığın hatırası titrek yara izine baktı. Deneyimsiz ve becerik-siz Marçal, sadece birkaç haftadır çıktığı kızın, hatta onun babası-nın gözüne girebilmek, yetişkin bir erkek olduğunu kanıtlamak için fırını ateşlemeye yardım etmek istemişti, oysa daha ergenlik-ten yeni çıkmış, eli ayağı birbirine dolaşan bir çocuktu ve hayatta tek bildiği, çömlekçinin kızma âşık olduğuydu. Böyle kesin bilgi-lere sahip olmuş hiç kimse, genç adamın kulübeden kütükleri bi-rer birer çıkarması ve fırına atmasındaki hevesin nasıl bir şey ol-duğunu hayal etmekte zorlanmaz, çocukcağızın tek amacı Marta'yı şaşırtmak ve sevindirmek, annesinden iyi niyetli bir gü-lücük görmek ve babasının zorla da olsa, Bu çocukta iş var, deme-sini sağlamaktı. Ama aniden, çömlekçilik mesleğinde daha önce hiç böyle bir olay yaşanmadığı için kimse nasıl olduğunu anlaya-madan, yılan diline benzer çevik, ince ve sinsi bir yalaz fırının ağ-zından kükreyerek fırlamış, o kadar yakında, o kadar masum ve hazırlıksız duran çocuğun elini alçakça ısırıvermişti. Bu olay, Gacho ailesinin Algor ailesine duyduğu garezin başlangıcı olmuş-tu, Algor ailesinin bağışlanamaz bir dikkatsizlik ve ihmalkârlıkla davrandığını düşünmekle kalmıyorlar, tipik Gacho anlayışsızlı-ğıyla genç bir çocuğu hiç uğruna çalıştırarak onun emeğini sö-mürdüklerine inanıyorlardı. İnsanoğlunun beyni, sadece uygar-lıktan uzak yerleşim birimlerinde böyle sersemce fikirler üretmez elbette. Marta sık sık Marçal'm eline pansuman yaptı, yaralı eli nefesiyle serinletti ve avuttu, çiftin tutkuları o denli güçlüydü ki, birkaç yıl sonra evlendiler bile, ama bu mutlu olay, aileleri buluş-turmayı başaramadı. Şimdilik aşkları uykuya yatmış gibi görünü-yor ama merak etmeyin, zamanın ve hayat gailesinin doğal sonu-cudur bu, eğer ki atalarımız bazı şeyleri biliyorduysa ve o bilgi modern cehalete hâlâ merhem olabilecek nitelikteyse, insanları kendimize güldürmemek için alçak sesle, çıkmadık candan ümit kesilmez diyelim. Çünkü tepemizdeki bulutlar ne kadar kara olursa olsun, onların üstündeki gökyüzü hep masmavidir ve

tufanlar, ceviz iriliğinde dolular, yıldırımlar hep gökten yere düşer, insan böyle gerçeklerle yüz yüze kaldığındaysa ne düşüneceğini bilemez. Marçal elini çekti bile, erkekler arasında şefkat gösterisi böyle ani ve hızlı yaşanmak zorundadır, kimileri bunu erkekliğin verdiği ağırbaşlılığa yontarlar, belki haklıdırlar ama, Cipriano Algor'un derhal minibüsü durdurması, damadına olanca kuvvetiyle sarılması ve, Elini elimin üstüne koyduğun için teşekkür ederim, sözleriyle şükranını dile getirmesi, kelimenin tam anlamıyla çok daha erkekçe olurdu. Oysa çömlekçi, durumun ciddiyetini kendi çıkarına kullanıp bu ânı satın alma müdürünün verdiği ültimatomdan yakınmak için fırsat bildi ve teşekkür edeceğine dedi ki, Bana bütün malları boşaltmam için iki hafta verdiğine inanabiliyor musun, İki hafta mı, Evet, iki hafta, üstelik bana yardım eden kimse de olmayacakmış, Keşke elimden bir şey gelse, Gelemeyeceğini biliyorum, üzülme, hem hamal olarak çalıştığının görülmesi kariyerin için pek de iyi olmaz, ama bundan da kötüsü, kimsenin istemediği bir dolu tabak çanağı ne yapacağımı hiç bilmiyorum, Belki bazılarını satabilirsin, Atölye de dolup taşıyor zaten, O zaman durum kötü desene, Şeytan diyor dök yol kenarına gitsin, Polis izin vermez ki, Altımdaki minibüs değil damperli kamyon olursa görürdüm iznini, bir düğmeye bastım mı ne var ne yoksa banketi boylar, Belki birkaç kere yapabilirsin ama sonunda trafik polisi yakana yapışır, Bir seçenek de dağ başında bir mağara bulmak, öyle çok büyük olmasına da gerek yok, içine doldurmalı hepsini, sonra düşün, bundan iki bin yıl sonra koca koca arkeologlar oturmuş tartışıyorlar, bu kadar toprak tabak, çanak, fincan ve testi nereden gelmiş, kimseciklerin yaşamadığı bu mağaraya niye doldurulmuş diye, Buralarda şimdi kimse yaşamıyor olabilir ama iki bin yıl içinde kent çok daha ötelere kadar genişleyecektir bence, dedi Marçal. Az önce söyledikleri durup düşünmesini zorunlu kılmışçasına durakladı ve kısa bir sessizlikten sonra, nasıl olduğunu anlayamadan dört dörtlük bir akıl yürütmeyle sonuca varmış insanların hafif şaşkın ses tonuyla ekledi,

Veya Merkez. Bildiğimiz gibi bu kayınpeder ve damadın hayatlarındaki Merkez sorunu karmaşıklığın da ötesinde bir çetrefillikte-dir, güvenlik görevlisi Marçal Gacho'nun Merkez'e gönderme yapmasının asla küllenmemiş bir tartışmayı yeniden alevlendirmesi, Veya Merkez, gibi tehlikeli bir sözün tüm eski anlaşmazlıkları ve yanlış anlamaları, en olmadık suçlamaları tekrar edecek sonuçsuz bir atışmayı başlatması gerekirdi, ama olmadı. Her zaman dışardan bakan kişiler olarak onların anlayamadıkları konular üstünde tam bir kavrayış sahibiyiz ya, Marçal'ın söylediği bu sözlere rağmen ikisinin de sessizliği bozmamasının nedeninin, sözlerde gerçek bir yenilik yatması olduğunu biliyoruz. Bazıları durumun böyle olmadığını söyleyebilir, tam tersine, Merkez'in gelecekte minibüsün şimdi geçmekte olduğu tarlaları da kapsayacak şekilde büyüme olasılığını dile getirerek, güvenlik görevlisi Marçal Gacho'nun, ekmeğini kazandığı şirketin zamanda ve mekânda genişlemeyi gerektiren yayılmacı politikayı desteklediğini öne sürebilir. Bu yorum doğru ve geçerli sayılabilir, konuyu dallanıp budaklanmadan kapatabilirdi, ama işin içinde o algılanamayacak kadar küçük duraklama, açık konuşalım, hayli farklı düşünme yeteneğine sahip birine hiç konduramayacağımız düşünce kesintisi var ki, bu da bizi kesin bir yargıya varmaktan alıkoyuyor. Böyle olsaydı, Marçal Gacho'nun önünde açılan yolda ilerleyemeyeceğini, zira o yolun başkasına yazılmış olduğunu düşünebilirdik. Çömlekçiye gelince, o, bir gülü öldürmenin en iyi yolunun, onu daha goncayken açılmaya zorlamak olduğunu bilecek kadar yaşadı. Dolayısıyla damadının sözlerini belleğine yazdı ve bunların gerçek anlamını kavramamış gibi yaptı. Köye gelene kadar tekrar konuşmadılar. Cipriano Algor, Marçal'la köye dönerken hep yaptığı gibi, Marçal'ın sevimsiz ailesinin kapısında durdu ve ona içeri girip annesini ve eğer evdeyse babasını öpecek, görüşmeyeli nasıl olduklarını soracak, çıkarken de, Yarın tekrar uğrarım, uzun uzun otururuz, diyecek kadar zaman tanıdı. Genellikle aile sevgisi göstermek için beş dakika yeterli oluyordu, diğer

haberler ve daha önemli konular ertesi güne kalabilir, bazen öğlen yemeği sırasında konuşulabilirdi ama bu neredeyse her zaman Marta'nın yokluğunda yapılacak bir işti. Ancak bugün beş dakika yeterli olmadı, on dakika da, Marçal kapıda göründüğünde aradan yirmi dakika geçmişti. Hızla minibüse bindi ve kapıyı sertçe kapadı, yüzü ciddi, hatta neredeyse karanlıktı, gencecik yüzünün hazır olmadığı bir ağırlık çökmüştü ifadesine. Bugün epey uzun kaldın, biri mi hasta, bir terslik mi var, diye sordu kayınpederi kibarca, Hayır, bir şey yok, seni beklettiğim için özür dilerim, Canın bir şeye sıkılmış sanki, Dedim ya, bir şey yok, sen kafanı takma. Eve geldiler sayılır, Cipriano Algor minibüs sola kıvrılıp eve çıkan yokuşa girdiğinde vitesi küçültürken, Isaura Estudiosa'nın evinin önünden onu düşünmeden geçtiğini fark eder ve tam da bu sırada yokuştan aşağı havlayarak bir köpek koşmaya başlar, bu Marçal'ın o gün yaşadığı ikinci sürprizdir, hatta evde ne olduğunu bilmiyoruz ama belki üçüncü bile olabilir. Bu köpek nereden çıktı, diye sordu, Birkaç gün önce geldi, biz de kalmasına izin verdik, iyi bir köpek, adını da Buldum koyduk, aslına bakarsan o bizi buldu ya. Minibüs yokuşun başına erişip durduğunda, birkaç şey aynı anda, ya da çok kısa aralıklarla yaşandı, Marta mutfak kapısına çıktı, çömlekçi ve güvenlik görevlisi arabadan indi, Buldum hırladı, Marta Marçal'a doğru koştu, köpek biraz daha sertçe hırladı, erkek karısına, kadın kocasına sarıldı, sonra öpüştüler, köpek hırlamayı kesip Marçal'ın botlarına saldırdı, Marçal bacağını salladı, köpek bırakmadı, Marta, Buldum, diye bağırdı, babası da bağırdı, köpek botu bırakıp Marçal'ın bileğini yakalamaya çalıştı, Marçal köpeğe hafif bir tekme savurdu, Marta, Ona vurma, dedi, Marçal yakındı, Ama beni ısırdı, Çünkü seni tanımıyor, Burada beni köpekler bile tanımıyor, bu korkunç sözler Marçal'ın ağzından konuşur gibi değil, ağlar gibi, her bir sözcük tarifsiz acılarla ve sıkıntıyla dolu biçimde döküldü, Marta kollarını kocasının boynuna doladı, Bir daha sakın bunu söyleme, tabii kocası da söylemedi, bazı sözler vardır ki hayatta yalnız bir kez

söylenir ve bir daha ağza alınmaz, ama Marta o sözleri hayatının son gününe kadar içinde duyacak, bu sırada Cipriano Algor'un ne yaptığını soracak olursanız size verebileceğimiz en kolay cevap, Hiçbir şey, olurdu, ama doğru söylemiş sayılmazdık çünkü Marçal'ın sözlerini duyunca kafasını derhal uzaklara çevirdi, yani bir şey yaptı. Köpek kulübesine doğru çekiliyordu ama yarı yolda durup olanları izlemeye koyuldu. Arada sırada boğazından bir hırıltı yükseldi. Marta, İnsanların sarılmasına alışık değil, bana saldırdığını sandı, dedi, Cipriano Algor ise daha anlamsız bir fikir attı ortaya, Belki üniformadan hoşlanmıyordur, daha önce üniformalı birinden kötülük gördüyse. Marçal cevap vermedi, iki duygu arasında sıkışıp kalmıştı, bunlardan biri söylediği sözle o zamana kadar içine attığı çok derin bir üzüntüyü açıkça itiraf etmiş olmak, diğeri de o sözü söylemenin, daha nereye varacağını bilmek için çok erken olduğu halde bir yoldan ayrılıp diğerine geçtiğinin işareti olmasıydı. Marta'yı alnından öptü ve, Gidip üstümü değiştireyim, dedi. Hava hızla kararıyordu, yarım saat içinde gece karanlığı çökecekti. Cipriano Algor kızına, Satın alma bölümündeki adamla konuştum, dedi, Tabii ya, köpek falan derken görüşmenin nasıl geçtiğini sormayı unuttum, Bana yarın cevap verebileceğini söyledi, Ne çabuk, Biliyorum, inanılması güç ama bundan da garibi, cevap olumlu çıkabilir, bana lafı oraya getirmek istiyormuş gibi geldi, Umarım doğru hissetmişsindir, Ama bildiğim tek dikensiz gül sensin, Ne demek istiyorsun, Demek istiyorum ki her iyi haberin ardından bir da kötü haber gelir, Bugünün kötü haberi ne, Depoda kalan tüm malları iki hafta içinde boşaltmam gerekiyor, Ben gelip sana yardım ederim, Olmaz öyle şey, Merkez'den sipariş alırsak her dakikamızı figürleri son hallerine getirmek, kalıp çıkarmak, boyamak, fırını doldurup boşaltmakla geçirmemiz gerekecek, hem zaten depodaki malları indirmeye başlamadan önce yeni siparişlerin ilk partisini götürmek istiyorum, bakarsın adam fikrini değiştirir, Peki ellerinde kalan onca tabak çanağı ne yapacağız, Merak etme, onu da Marçal'la konuştum, ücra bir

mağaraya bırakacağız, isteyen gelip alır, Zaten taşıma sırasında birçoğu da kırılacaktır, Herhalde. Köpek yaklaşıp burnuyla Marta'nın eline dokundu, yeni aile yapısını anlatmasını ister gibi bir hali vardı. Marta onu azarladı, Bundan sonra çok uslu olacaksın ve şunu sakın unutma, kocamla senin aranda bir tercih yapmam gerekirse her zaman kocamı seçerim. Dut ağacının gölgesinden geriye kalan küçücük parça, yaklaşan gecenin loşluk adına ne varsa silip süpürerek her yeri karanlığa boğmasıyla birlikte kaybolmaya yüz tutmuştu. Cipriano Algor mırıldandı, Marçal'a da dikkat etmemiz gerekecek, demin söylediğiyle suratıma yumruk yemiş oldum, Çok ağır bir sözdü gerçekten, canımı çok yaktı. Mutfak kapısının üstündeki ışık yandı. Marçal kapıda göründü, üzerine günlük ev kıyafetlerini geçirmişti. Buldum ona dikkatle baktı, başını kaldırarak ona doğru birkaç adım attı ve durup bir şey beklercesine izlemeye başladı. Marçal köpeğe yaklaştı, Dost olduk mu, diye sordu. Köpeğin soğuk burnu, elinin tersindeki yara izini hafifçe okşadı, Dostuz. Çömlekçi, Gördün mü, haklıymışım, dedi, köpeğimiz Buldum üniformalardan hoşlanmıyormuş, Hayatta her şey bir üniformadır, dedi Marçal, üniforma giymediğimiz tek zaman, çıplak dolaştığımız zamandır, buna boş yere sivil gezmek demiyorlar, ama artık sesi sıkıntılı değildi.

Yemek boyunca en çok Marta'nın biblo üretme fikrini nasıl bulduğunu konuştular, tabii bunun yanında son birkaç gün içinde evi temelinden sarsan kuşkular, korkular ve umutlardan, daha pratik şeylerden söz etmek gerektiğinde üretimin her aşaması için ne kadar zamana ihtiyaç duyulacağından, yaptıkları diğer ürünlere oranla çok daha farklı olacak emniyet sürelerinden konuştular, Ne kadar sipariş vereceklerine bağlı, çok fazla da iyi olmaz, çok az da, buğday için güneş, şalgam için yağmur istemek gibi bir şey bu, eskilerin böyle bir sözü vardı, tabii plastik seralar icat edilmeden önce, dedi Cipriano Algor. Sofrayı topladıktan sonra Marta kocasına yaptığı çizimleri, çeşitli taslakları, renk denemelerini, modelleri çıkardığı ansiklopediyi gösterdi, ilk bakışta, bunca

heyecana yol açmayacak kadar basit bir iş gibi görünüyordu, ama insan unutmamalı ki hayat denen seyrüsefer sırasında kimilerinin saçlarını okşayan yel, bazılarına feci bir kasırga olur, her şey geminin büyüklüğüne ve yelkenlerinin sağlamlığına bağlıdır. Odalarına girip kapılarını kapattıklarında, neden biblo fikrini daha önce anlatmadığına dair Marta'ya hesap sormanın anlamsız olduğunu düşündü Marçal, zira hem köprünün altından çok sular akmış, geçerken de onun bütün öfkesini, kırgınlığını, hiçe sayılmışlığını götürmüştü, hem de umursanmadığını hissetmek ya da hayal etmekten çok daha ciddi bir şey vardı şimdi aklında. Çok daha ciddi ve en az onun kadar acil bir şey. On günlük bir ayrılıktan sonra yuvasına ve karısına dönen bir adam, hele de Marçal gibi genç biriyse, aslında ihtiyarlıktan ötürü tutkularını kaybetmemiş olmak kaydıyla daha yaşlı bir adam da bu meyanda sayılabilir, önce duyularının patladı patlayacak arzusunu tatmin eder, gevezelik etmeyi sonraya bırakır. Kadınlar başka türlü düşünür halbuki. Eğer zaman sıkıntısı yoksa, bilakis, kimilerinin pek söylemeyi sevdiği gibi, Yarın sabah torbaya mı girmişti, kadın aşk yapma sürecinin öncesinde telaşsız, sakin bir sohbet yaşamak ister, konu mümkünse erkeğin aklını her zaman işgal eden fikri sabitten başka bir şey olmalıdır. Büyük ve ağır ağır dolan bir testi gibi adama usulca yaklaşan, daha doğrusu adamı usulca kendisine yaklaştıran kadın, bir tarafın acelesi ve diğerinin özlemi üst üste binip bastırılamaz hale gelene, su testinin ağzını yoklamaya başlayana kadar yavaş yavaş örer ağlarını. Tabii istisnalar da vardır ve bunlardan biri Marçal'dır, Marta'yı sallasırt edip yatağa atmayı ne kadar arzulasa da, eteğindeki taşları dökmeden rahat edemeyecek, bu taşlar ona Merkez'den değil, yolda kayınpederiyle yaptığı konuşmadan değil, ailesinin evine yaptığı ziyaretten armağan. Ama yine de ilk sözü Marta söyleyecek, Köpekler seni tanımıyor olabilir, Marçal, ama karın tanıyor, Bu konuda konuşmak istemiyorum, Ama canımızı yakan şeyleri dile getirmeliyiz, Tamam, ben aptallık ve haksızlık ettim, Aptallığı bir kenara bırakalım da haksızlık

üzerinde duralım biraz, Tamam işte, haksızlık ettiğimi kabullendim ya, Sen haksızlık da etmedin ki, İşleri zorlaştırmasak olmaz mı Marta, söz ağızdan bir kere çıkar sonuçta, Ağızdan bir kere çıkıp unutulan sözler, gerçek olmayan sözler hep, asıl haksızlık eden de biziz, Siz kimsiniz, Babam ve ben, özellikle ben, babamın evli bir kızı var ve onu kaybetmekten korkuyor, başka açıklamaya da gerek duymuyor, Peki ya sen, Benim de hiçbir mazeretim yok, Neden, Çünkü seni seviyorum ve bazen, sık sık, bunu unutuyorum, hayır, sevdiğim kişinin, gönül borcu duyduğum kişinin etiyle kanıyla bütün bir insan olduğunu unutuyorum, kendi belirsizliğinin üzerine yıkılmaya mahkûm, serseri bir duygu olduğunu düşünüyorum, Evlilik böyle bir şey, insanlar böyle yaşıyor, anlemle babama bakarsan anlarsın bunu, Suçluluk duyduğum bir konu daha var, Devam etme lütfen, Bırak da sözümü bitireyim Marçal, izin ver, Lütfen Marta, Devam etmemi istemiyorsun çünkü ne söyleyeceğimi biliyorsun, Lütfen, Köpeklerin bile seni tanımadığını söylerken aslında karının bile seni tanımadığını, hatta seni tanımak için çaba dahi göstermediğini anlatmak istedin, Bu doğru değil, beni tanıyorsun, beni senden iyi tanıyan yok, Söylediklerinin anlamını kavrayacak kadar tanıyorum seni, ama bu açıdan babamdan daha akıllı değilim, o da benim kadar hızlı kavradı durumu, İkimizin arasında yetişkin olan sensin, ben hâlâ çocuğum, Belki haklısın, en azından benim haklı olduğumu demeye getiriyorsun, ama bu muhteşem yetişkin, Marçal Gacho'nun son derece duyarlı ve mantıklı karısı, kendisinin hâlâ bir çocuk olduğunu söyleyebilecek kadar dolambaçsız ve dürüst bir kişiliğe sahip olmanın ne demek olduğunu anlaması gerekirken bunu beceremedi, Ben hep çocuk kalmayacağım ki, Elbette kalmayacaksın, tam da bu nedenden ötürü ben henüz zamanım varken seni olduğun gibi anlamak ve senin durumunda çocuk olmanın, aslında yetişkin olmanın başka bir biçimi olduğu sonucuna varmak için uğraş vermeliyim, Konu biraz daha uzarsa kim olduğumu unutacağım, Cipriano Algor sana bunun hayatta sık rastlanan bir

durum olduğunu söylerdi, Biliyor musun, babanla daha iyi anlaşmaya başlıyorum galiba, Bunun beni ne kadar memnun edeceğini hayal bile edemezsin, belki de edebilirsin. Marta, Marçal'ın ellerini yakaladı ve önce öptü, sonra göğsüne bastırdı, Bazen, dedi, eskiçağlardan kalma şefkat gösterilerinden yararlanmamız gerekiyor, Nereden biliyorsun, yere eğilme ve el öpme zamanlarında yaşamadın ki, Yaşamadım ama kitaplarda okudum, okuyunca da yaşamış kadar oldum, zaten ben yere eğilme ve el öpmeden söz etmiyordum, Onların farklı alışkanlıkları, bizimkine hiç benzemeyen iletişim kurma gelenekleri varmış, Sana garip gelebilir ama teşbihte hata olmaz derler, bence jestlerimiz birkaç kas hareketinden ibaret değil, bir bedenin diğer bir beden üzerinde yaptığı çizimler gibi. Davet daha uluorta söylenecek değildi, ama Marçal, karısını kendisine çekmenin, saçını okşamanın, yanağına küçücük bir öpücük kondurmanın, gözkapaklarını dudaklarıyla okşamanın tam zamanı olduğunu anlamasına rağmen, içinde hiç istek yokmuş gibi, aklı başka yerdeymiş gibi bu daveti duymazdan geldi, böyle durumlarda arzunun tüm bedeni koşulsuz hükmü altına çektiğini sanmak, demin Marta'nın söylediği gibi teşbihte hata olmayacağını peşin peşin kabullenip biraz maddeci ve faydacı bir benzetme yapmak gerekirse, vücudun pek çok işe birden yarayan bir alet olduğunu düşünmek, bedeni, yonttuğu ölçüde düzleştirebilecek, radyo dalgalarını aldığı şiddette iletebilecek, birim saymayı da mesafe ölçmeyi de aynı hatasızlıkla gerçekleştirebilecek, indiği hızla çıkabilecek bir aygıt gibi görmek, çok büyük bir hata olur. Neyin var, dedi Marta aniden telaşa kapılarak, Bir şey yok, ufak tefek bazı sorunlar var aklımda, İşle mi ilgili, Hayır, Ne o zaman, Seninle zaten azıcık baş başa kalabiliyoruz, onda da bizi rahat bırakmıyorlar, Fanusta yaşamıyoruz ki, Gelirken bizimkilere uğradım, Bir şey mi oldu, bir sorun mu var. Marçal başını salladı ve devam etti, Yerleşik kadroya ne zaman terfi edebileceğim konusunda bir bilgi alıp almadığımı sordular ha bire, ben de almadığımı, hatta terfi edip etmeyeceğim konusunda bile emin

olmadığımı söyledim, Ama terfi edeceğinden emin görünüyorsun, Emin sayılırım, ama atalarımız ne demiş, dereyi görmeden, Paçaları sıvama, anlıyorum, peki onlar ne dedi, Konu üzerinde dönüp dolaştılar, sonunda da baklayı ağızlarından çıkardılar, Neymiş onca sakındıkları şey, Meğer evlerini satıp bizimle yaşamayı düşünüyorlarmış, Bizimle mi, nerede, Merkez'de, Yanlış anlamadım değil mi, ailen evini satıp bizimle birlikte Merkez'de mi yaşamayı düşünüyor, Aynen öyle, Peki sen ne dedin, Ben önce bu iş için henüz biraz erken olduğunu, hem evin öyle ha deyince satılamayacağını söyledim, onlar da bizim taşınmamızı beklemeyeceklerini, evi önceden satılığa çıkaracaklarını söylediler, Peki sen ne dedin, Konuya nokta koyacağını umarak taşındığımız zaman babanın bizimle gelmesini düşündüğümüzü, böylece hem yalnız kalmayacağını, hem de iş yokluğunda geçim sıkıntısı çekmeyeceğini söyledim, Böyle mi söyledin, Evet, ama pek umursamadılar, bana bağırıp çağırmaya başladılar, aslında bağırıp çağıran annemdi, babam pek öyle cazgır değildir, o sadece ellerini havaya açıp yakınmaya başladı, ben nasıl bir evlatmışım, zürriyetinde olduklarımdan önce bizimle aynı kanı taşımayan insanların yararını düşünüyormuşum, o zürriyet lafını da nereden buldularsa, kendi kanımdan olan, beni besleyip büyüten insanları yüzüstü bırakacağımı bir gün bile akıllarına getirmemişler, oğlan el kızını alana kadar oğlandır diye boşuna denmemiş, ama benden böylesi bir umursamazlık beklemiyorlarmış, neyse, onları merak etmeyecekmişim, sokaklarda dilenecek halleri yokmuş çok şükür, ama gün gelecek yaptıklarımdan pişmanlık duyacakmışım, tabii bunu ancak onlar öldükten sonra anlayacakmışım ki bu daha da kötüymüş, sonunda da umuyorlarmış ki benim de böyle anasına babasına asi çocuklarım olmazmış ilerde, Son sözleri bu muydu, Açıkçası bilmiyorum, arada ettikleri sürüyle lakırdıyı da unutmuşumdur herhalde, ama bu minval üzere sayıp döktüler işte, Bu kadar öfkelenmemelerini söyleseydin, babamın Merkez'de yaşamak istemediğini biliyorsun, Evet ama bunu onlara söylemek iste-

medim, Neden, O zaman tek aday olarak kendilerini görüp daha da umutlanırlardı, Eğer ısrar ederlerse başka şansın olmayacak, O zaman terfiyi kabul etmem ben de, ama Merkez'e sunmak için çok iyi bir bahane bulmam gerekir, Bulabileceğinden kuşkuluyum. Yatakta oturuyorlardı ve birbirlerine dokunur gibiydiler, ama okşama ânı geride kalmıştı, en az yere eğilme ve el öpme çağları kadar, hatta erkeğin ellerini yakalayıp göğse bastırma dönemi kadar geride kalmıştı. Marçal dedi ki, Bir evlada böyle sözler yakışmaz ama ben onların gelip bizimle oturmasını istemiyorum, Neden, Birbirimizle bir türlü iyi geçinemedik, ben onları anlayamadım, onlar da beni anlayamadılar, Ama onlar senin annen baban, Evet, onlar benim annem babam, bir gece yatağa yattıklarında keyifleri yerindeymiş ki o gecenin meyvesi olarak ben çıkmışım ortaya, hatta küçükken millete fıkra anlatır gibi babamın o gece sarhoş olduğunu falan söylerlerdi, hatırlıyorum, Babalarımız sarhoş olsa da olmasa da hepimiz dünyaya böyle geldik, Mantıksız bir düşünce olduğunun farkındayım ama babamın annemi bana hamile bıraktığı gece sarhoş olması düşüncesine katlanamıyorum, sanki başka bir adamın oğluymuşum gibi, babam olan adamın yerine bir başkası, hani bugün benim de anasına babasına asi çocuklarım olmasını umduğunu söyleyen adam geçmiş gibi hissediyorum, Pek öyle dememiş ki, Demedi ama öyle düşündü. Marta, Marçal'ın sol elini aldı, ellerinin arasında tuttu ve mırıldandı, Her baba bir zamanlar oğuldu, oğulların çoğu gün geliyor baba oluyor ama kimileri geçmişte ne olduğunu unutuyor, diğerlerine de gelecekte ne olacaklarını anlatmanın yolu yok, Okkalı bir sözdü, Aslında ben de pek anlamadım, ağzımdan öylesine çıktı işte, sen bana bakma, Hadi yatalım, Olur. Soyundular ve uzandılar. Okşama ânı tekrar odaya girdi ve dışarıda bu kadar oyalandığı için özür diledi, mazeret belirtmek için, Yolumu kaybettim, dedi ve birdenbire, bazı anların ara sıra yaptığı gibi, sonsuza uzandı. Çeyrek saat sonra, vücutları henüz birbirinden kopmamışken Marta, Marçal, dedi, Ne var, diye sordu adam uykulu uykulu, İki gün geciktim.

Yatak odasının güvenli sessizliğinde, az önceki aşk oyunlarıyla karmakarışık olmuş çarşafın üstünde, adam karısından âdetinin iki gün geciktiğini duydu, bu haber ona olağanüstü ve son derece şaşırtıcı geldi, Latincenin kullanımdan çıktığı çağda ikinci bir *fiat lux*, nereye gittiğini kesinlikle bilmeyen ve bu nedenden ötürü son derece ürkütücü olan bir *surge et ambula* gibi geldi. Hepi topu bir saat önce, erkek cinsinden beklenmeyecek kadar dokunaklı bir açık sözlülükle, Marçal Gacho çocuk olduğunu itiraf etmişti, oysa bilmiyordu ki o dakikalarda henüz birkaç haftalık bir ceninin babasıydı, bu da demek oluyor ki düşündüklerimiz konusunda hiçbir zaman emin olmamalıyız çünkü tam da o anda, bilmediğimiz birtakım olaylar, bizi düşündüğümüzün tam aksi yönüne yerleştirmiş olabilir. O gece yorgunluktan baygın düşmeden önce Marta ve Marçal'ın birbirlerine söyledikleri tüm sözler, çocuklu çiftler hakkında anlatılmış sayısız öyküde zaten yer almaktadır, ama bu evli çiftin kendilerini ansızın içinde buldukları somut bir durumun somut çözümlemesi, Marta'nın çömlek atölyesindeki ağır işleri giderek daha az üstlenmesinin ne gibi sonuçlar doğuracağı türünden, onlara özel bazı soruları cevapsız bırakmadı, tabii bebeğin çift Merkez'e yerleşmeden önce mi, yerleştikten sonra mı doğacağı sorusuna cevap getiremedi, ne de olsa bu Marçal'ın beklediği terfiye bağlıydı. Marta en başta, ömrünün son gününe kadar durmak bilmeden çalışmış merhum annesi Justa Isasca'nın hayatta olsa, hamileyim diye koşulsuz aylaklığın zevkine dalmayacağından emin olduğunu söyledi, Annemin bedeninde geçirdiğim dokuz aya ait anılarımı topar-

layabilsem, bu dediğimi kanıtlardım, Ana rahmindeki bir çocuk çevresinde olup bitenleri anlayamaz ki, dedi Marçal esneyerek, Olabilir, ama rahmin içinde neler yaşandığını bilmese de hissediyordur, bunları hatırlaması yeterlidir, Biz doğum travmasını bile hatırlamıyoruz ama, Çünkü büyük olasılıkla doğum sırasında ilk anılarımızı unutuyoruz, Uydurdun şimdi, beni öpsene. Bu hassas konuşma ve öpücükten önce, Marçal doğumun Merkez'e taşınmalarından sonra gerçekleşmesini umduğunu dile getirmişti, Hayatta görebileceğin en iyi tedaviyi ve bakımı verirler orada sana, tedavi açısından da, ameliyat açısından da oradan daha gelişmiş bir yer yok, Sen nereden biliyorsun, Merkez'deki hastaneye hiç yatmadın ki, Yatmadım ama yatan birini tanıyorum, bir amirimdi, adam hastaneye girdiğinde ölüm döşeğindeydi, yeniden doğmuş gibi çıktı, dışardan insanlar hastalandıklarında olanca nüfuzlarını kullanıp hastaneye yatmaya çalışıyorlar ama kurallar kesin, Seni duyan da Merkez'de kimse ölmüyor sanır, Tabii ölüyorlar ama ölüm o kadar göz önünde gerçekleşmiyor, Bu iyi bir şey elbette, Gittiğimizde görürsün, Neyi, ölümün göz önünde olmadığını mı, Hayır, ölümden söz etmiyordum, Olur mu, ediyordun, Bak ben ölümle ilgilenmiyorum, ben seninle çocuğumuzdan, bir da hangi hastaneye gideceğinden bahsediyordum, Ama hep terfinin çok gecikmeyeceğini varsayıyorsun, Eğer dokuz ay içinde terfi edemezsem hiç edemem, Bana bir öpücük verin, Sayın Güvenlik Görevlisi, sonra da uyuyalım, Peki, buyurun öpücüğünüzü ama konuşmamız gereken bir konu daha var, Nedir o, Bundan sonra atölyede daha az çalışacaksın ve iki üç ay içinde çalışmayı tamamen bırakacaksın, Bütün işi babamın görmesini mi istiyorsun, hele de Merkez biblo siparişi verirse, Yardım edecek birini bulun, Böyle bir şey yapamayacağımızı biliyorsun, kimse çömlekçide çalışmak istemiyor artık, Ama senin durumunda, Ne varmış durumumda, annem bana hamileyken de çalışmayı sürdürdü, Nereden biliyorsun, Çünkü hatırlıyorum. Beraberce güldüler, ardından Marta, Bundan şimdilik babama söz

etmeyelim, dedi, çok sevineceğini biliyorum ama şimdilik aramızda kalsın, Neden, Bilmem, kafasında zaten bir sürü şey var, Atölye gibi mi, Atölye bunlardan biri, Ya Merkez, Merkez de başka biri, siparişi alacak mıyız, depodaki malları nasıl boşaltacak, bunları düşünüyor, tabii başka şeyler de var, örneğin sapı kopmuş bir testi fena halde meşgul ediyor kafasını ama bunu sonra anlatırım. İlk uyuyan Marta oldu. Marçal kafasını biraz daha toplamıştı, en azından doğumdan sonra nasıl bir yol izleyeceğini netleştirmeye başlamıştı ve yarım saat kadar sonra uykunun büyülü parmakları bedenine dokunduğunda, kendisini huzur içinde onun kollarına bıraktı. Dalmadan önceki son düşüncesi, Marta'nın gerçekten sapı kopmuş bir testiden söz edip etmediğiydi, Olur mu canım, rüya gördüm herhalde, diye düşündü. En az uyuyan ve ilk uyanan o oldu. Sabah güneşi panjurların aralıklarından odaya doluyordu. Bir çocuğun olacak, dedi kendi kendine ve tekrarladı, bir çocuk, bir çocuk, bir çocuk. Ardından, arzudan hiç nasibini almamış, masumane bir merakla, tabii yatak dediğimiz mekânda masumiyetin kırıntısı bile kalmışsa, örtüleri kaldırıp Marta'nın bedenine baktı. Ona doğru dönmüş, dizlerini hafifçe kırmıştı. Geceliğinin etekleri beline toplanmıştı, bembeyaz göbeği yarı karanlıkta ancak seçilebiliyor ve kasıklarının karanlığında yok oluyordu. Marçal örtüleri indirdi ve okşama ânının yok olmadığını, bütün gece odada durduğunu ve hâlâ beklemekte olduğunu fark etti. Yatak örtülerinin hareketiyle gelen soğuk esintiden ürpermiş olacak, Marta içini çekti ve konumunu değiştirdi. Marçal'ın eli, yuvasından ilk defa burnunu uzatan çekingen bir kuş misali Marta'nın karnını okşadı hafifçe. Marta gözlerini açtı ve gülümsedi, ardından şaka yollu, Günaydın baba adayı, dedi ama ifadesi birden değişti, odada yalnız olmadıklarını fark etmişti. Okşama ânı aralarına girmiş, örtülere dolanmıştı, tam olarak ne istediğini söyleyemezdi ama kadın ve erkek tam olarak onun istediğini yaptılar. özel kitap grubu

Cipriano Algor çoktan ayaklanmıştı. Pek uyuyamamış, aklından sürekli o gün satın alma bölümü müdüründen bir cevap alıp

alamayacağını, alırsa bu cevabın ne olacağını geçirmişti, olumlu mu olurdu olumsuz mu, yüreklendirici mi olurdu küstürücü mü, bunları düşünmüştü düşünmesine ama uyumasına engel olan asıl neden, gecenin bir yarısı aklına düşen ve tüm gece yarısı fikirleri gibi bize olağanüstü, kusursuz gelen bir fikirdi, öyle ki, çömlekçi kalkıp kendisini alkışlamak istemişti bu fikri bulduğu için. Bitkin bedeninin azıcık dinlenebildiği iki saatlik uykudan uyandığında, bu fikrin aslında beş para etmeyeceğini, eli sopalı adamın kişiliği hakkında herhangi bir varsayımda bulunmanın çok tehlikeli olduğunu, normalden biraz fazla yetkiye sahip bir adamın isteklerini, doğrudan doğruya kaderin bildirdiği bir emir gibi düşünüp uygulamak gerektiğini düşünüyordu artık. Eğer yalınlık bir erdemse, hiçbir fikir bundan daha erdemli olamazdı, birazdan göreceksiniz, Beyefendi, diyecekti Cipriano Algor satın alma müdürüne, depodaki mallarımı iki hafta içinde boşaltmamı istediğinizden beri düşünüyorum, ilk görüşmemizde aklıma gelmediyse, Merkez'e üreticilik görevime devam etmek yönünde küçük de olsa bir umut ışığı görmüş olmamın verdiği heyecandandır, sonra bu isteğiniz hakkında uzun uzadıya düşündüm ve iki işi bir arada yürütmenin, yani hem depodaki malları boşaltıp hem de biblo yapmanın zor, zor da değil, imkânsız olduğunu gördüm, evet, daha kesin sipariş vermiş değilsiniz ama ben verirseniz diyorum, bir alternatif geliştirdim, bu sayede ilk hafta biblolarla ilgilenebilir, sonraki hafta depodaki malın yarısını boşaltabilir, üçüncü hafta biblolara geri dönebilir, dördüncü hafta da malın tamamını indirebilirim, evet, söylemenize gerek yok, birinci hafta mal boşaltma, ikinci hafta biblo yapma gibi bir programda olabilirdi kuşkusuz, ama şu durumda psikolojik etkenleri de göz önünde bulundurmalıyız, bir yaratıcının ruh haliyle bir yok edicinin ruh hali arasında nasıl bir fark olduğunu herkes bilir, eğer ben bibloları üretmekle, başka bir deyişle yaratmakla başlayıp ardından diğer işe dönersem, kendi emeğimin meyvelerini yok etme göreviyle yüzleşmek için taze kuvvet bulacağım

içimde, ne de olsa malları satacak, hatta bedava verecek kimse bulamamak, onları yok etmeye eşdeğerdir. Sabahın üçünde mucidine dünyanın en akıllıca sözüymüş gibi gelen bu konuşma, sabahın ilk ışıklarıyla tüm cazibesini yitirmiş, güneş iyiden iyiye yükseldiğindeyse gülünç bir deli saçması halini almıştı. Bana ne canım, ne olursa olur, dedi çömlekçi Buldum'a, ille her şeyin altından bir muzırlık çıkacak değil ya. Kavramlar arasındaki bariz fark ve sözcük dağarcıkları arasındaki uyumsuzluk düşünüldüğünde, Buldum'un bu sözlerin bir parçasını bile anlayabilmesi mümkün değildi, bir açıdan bakıldığında da gayet iyi bir durumdu bu, zira bir sonraki anlayış düzlemine geçmenin önkoşulu, muzırlık dediğinin ne olduğunu, bir varlık mı, kavram mı, yoksa kişi mi olduğunu öğrenmekti, ne de olsa köpeklerin dünyasında muzırlık diye bir şey bilinmez, mevsiminde her köşe başında görebiliriz bunu, üstelik bu soruyla çıkılan yolculuğun kolay kolay sonu da gelmezdi. Marta ve Marçal'ın, on günlük ayrılığın yol açtığı hasreti gidermiş olmaktan öte bir mutluluk ve neşeyle gelmeleri üzerine, Cipriano Algor kafasındaki son kara bulutları da dağıttı ve neden-sonuç ilişkisine aşina olan herkesin anlayabileceği bir akıl yürütme işlemi sonucunda Isaura Estudiosa'yı düşünmeye başladı, sadece bir insan olarak onu değil, adını da düşünüyordu, neden kadına hâlâ merhum kocasından kalan Estudiosa adıyla seslenildiğini sordu kendi kendine, İlk fırsatta, diye düşündü çömlekçi, ona kendi soyadını, yani kızlık soyadını sormalıyım. Verdiği çok ciddi kararın sırtına binmiş, isimler gibi son derece mahrem bir dünyada yapacağı yolculuğu düşünürken, ölümcül bir merakın dile getirildiği, Adın nedir, sorusuyla başlayan kim bilir kaç aşk hikâyesi olduğunu bulmaya çalışan Cipriano Algor, ilk önceleri damadının köpekle birbirlerini yıllardır görmemiş eski dostlar gibi müthiş bir sıcaklıkla oynamakta olduğunu fark etmedi, Üniformadanmış, diyordu damadı ve Marta onu onaylıyordu, Üniformadanmış. Çömlekçi onlara dünyadaki her şeyin anlamı ansızın değişmiş gibi tuhaf tuhaf

baktı, belki Isaura'yı bir kadın olarak değil, bir isim olarak düşündüğündendi bu, ne de olsa bu iki kavramı, en dağınık dikkatle bile birbirine karıştırmak o kadar kolay değildi, belki insan bazı şeyleri ancak o noktaya geldiğinde kavrayabiliyordu, Hangi noktaya, Yaşlılığa. Cipriano Algor fırına doğru yürürken anlamsız bir dua gibi, Marta, Marçal, Isaura, Buldum, diye mırıldandı, sonra farklı bir sırayla, Marçal, Isaura, Buldum, Marta, sonra daha farklı bir sırayla, Isaura, Marta, Buldum, Marçal, derken bir başka türlü, Buldum, Marçal, Marta, Isaura, sonra bunlara kendi adını da ekledi, Cipriano, Cipriano, Cipriano, ve bunu sayısız kere tekrar etti, bir tür derinlik sarhoşluğu bedenini sarıp benliğini ondan alana, söylediği tüm sözcükler anlamsızlaşana kadar sürdürdü mırıldanmayı, sonra fırın sözcüğünü söyledi, kulübe sözcüğünü, çamur sözcüğünü, dut sözcüğünü, fener sözcüğünü, toprak sözcüğünü, odun sözcüğünü, kapı sözcüğünü, yatak sözcüğünü, mezarlık sözcüğünü, sap sözcüğünü, testi sözcüğünü, minibüs sözcüğünü, su sözcüğünü, atölye sözcüğünü, çimen sözcüğünü, ev sözcüğünü, ateş sözcüğünü, köpek sözcüğünü, kadın sözcüğünü, erkek sözcüğünü, sözcük sözcüğünü söyledi ve durmayarak dünyadaki adlı adsız, bilinen bilinmeyen, görünen görünmeyen her şeyi söyleyerek uçmaktan bitkin düşmüş bir kuş sürüsünün bulutlardan yere inip tüm boşlukları doldurmasını, duyuları yeni baştan düzene sokmasını bekledi. Cipriano Algor büyükbabasının fırının yanına koyduğu eski taş banka oturdu, dirseklerini dizlerine, başını ellerine dayadı, eve ya da atölyeye, yolun ötesindeki tarlalara veya sağında kalan köy evlerinin damlarına bakmıyordu, fırınlanmış kil parçacıklarıyla kaplı yere ve kilin altında kalan beyazımsı, kum gibi toprağa bakıyordu, güçlü kıskaçlarıyla kendisinin iki katı bir saman çöpünü yakalamış giden yalnız bir karıncaya, arkasından bir kertenkelenin incecik başının bir görünüp bir kaybolduğu taş parçasının şekline bakıyordu. Onun duygusu ya da düşüncesi yoktu, o sadece kil parçalarının en büyüğüydü, parmakların baskısı altında un ufak

olacak bir toprak parçasıydı, bir karıncanın kıskaçlarına sıkıştırıp götüreceği bir saman çöpüydü, bir taş parçasıydı arkasına canlı bir varlığın, bir böceğin, kertenkelenin ya da hayalin saklanacağı. Buldum yokluktan varoldu sanki, daha demin yoktu, bir anda ortaya çıktı ve patilerini sahibinin dizlerine koyarak Cipriano Algor'un bu dünyanın nimetlerini düşünen adam konumunu, karıncaları, böcekleri ve kertenkeleleri sorarak zaman harcayan, veya kendince zaman kazanan halini yıktı. Cipriano Algor köpeğin başını okşadı ve başka bir soru sordu, Ne istiyorsun, ama Buldum cevap vermedi, nefes alıp ağzını açmakla yetinerek sorunun anlamsızlığına güldü sanki. O sırada Marçal'ın sesini duydu, Geliyor musun baba, kahvaltı hazır. Damadı ilk kez böyle bir şey yapıyordu, evde ve genç çiftin hayatlarında olağanüstü bir şey yaşanıyor olmalıydı ama o bunun ne olduğunu bilmiyordu, aklından Marta'nın, Babama sen seslen, dediği geçti, hatta daha da olmadık bir şey meydana gelmiş, Marçal, Babama ben seslenirim, demiş bile olabilirdi, bu olayların şiddetle bir açıklamaya ihtiyacı vardı. Banktan kalktı, köpeğin başını okşadı ve beraber yürüdüler. Cipriano Algor karıncanın yuvaya giden yolu bir daha asla yürümeyeceğini fark etmedi, saman çöpü hâlâ kıskaçlarının arasında sımsıkı duruyordu ama yolculuğu oracıkta, sarsak köpek Buldum'un ayağını nereye bastığına dikkat etmemesi nedeniyle sona ermişti.

Kahvaltı sırasında, Marçal soran olmuş gibi ailesine telefon ettiğini, acil bir işi çıktığı için bugün yemeğe gidemeyeceğini söylediğini anlattı, buna karşılık Marta da malları hemen boşaltmamaları yönünde görüş bildirdi, Böylece bugünü birlikte geçirebiliriz, İki haftada bir günün çok büyük bir fark yaratacağından kuşkuluyum, Cipriano Algor da aynı şeyi düşündüğünü, çünkü satın alma müdürünün her an telefon edebileceğini söyledi, Benim onunla konuşmak için burada olmam gerek. Marta ve Marçal birbirlerine kuşkuyla baktılar, ardından Marçal dikkatle, Senin yerinde olsam, Merkez'in nasıl çalıştığını da bildiğim için,

çok umutlanmamaya gayret ederdim, Ama bana bugün cevap verebileceğini kendisi söyledi, Öyle bile olsa laf olsun diye söylemiş olabilir, üstünde düşünmeden yumurtlayıverdikleri sözlerden biridir bu, Zaten benim umutlandığım falan yok, eğer karar verme yetkisi başkalarının elindeyse ve biz bu kararı şu ya da bu yöne çekemiyorsak, yapabileceğimiz tek şey beklemektir. Çok beklemeleri gerekmedi, telefon, Marta sofrayı toplarken çaldı. Cipriano Algor hızla atıldı, titreyen elleriyle telefonu kaldırdı ve, Algor Çömlek Atölyesi, dedi, hattın diğer ucunda, sekreter olması muhtemel biri, Senhor Cipriano Algor'la mı görüşüyorum, dedi, Evet, benim, Bir dakika lütfen, sizi satın alma müdürüne aktarıyorum, çömlekçi ömrünün en uzun dakikası boyunca, zamanı delicesine bir kararlılıkla dolduran keman sesini dinleyerek bekledi, kızına gözlerini ayırmadan bakıyordu ama onu görmüyor gibiydi, damadına bakıyordu ama sanki o yoktu odada, aniden müzik kesildi ve telefon bağlandı, Günaydın, Senhor Algor, dedi satın alma müdürü, Günaydın efendim, demin kızımla damadıma, kendisi bugün izinli, bugün aramaya söz verdiğiniz için mutlaka arayacağınızı söylüyordum, Tuttuğumuz sözler üzerine titizlikle gidiyoruz ki tutulmayanları unutalım, Haklısınız efendim, Teklifinizi inceledim, olumlu ve olumsuz etkenleri değerlendirdim, Özür dilerim, sözünüzü kesiyorum ama olumsuz etkenler mi dediniz, Tam anlamıyla olumsuz değil de, gelecekte olumsuz durumlara yol açabilecek zararsız etkenler, Affedersiniz, demek istediğinizi anlayamadım, Şunu söylemek istiyorum, sizin atölyenizin teklifini sunduğunuz parçaları üretmekte herhangi bir deneyimi yok, Haklısınız efendim, ancak hem kızım hem de ben kile figür verebiliriz ve kendimizi övmek gibi olmasın ama bunda hayli başarılıyız, böyle bir işe ticari olarak girmeyişimizin nedeni, çalışmaya başladıktan beri kap kacak üzerine odaklanmış olmamızdır, Anlıyorum, ancak bu durum düşünüldüğünde teklifinizi savunmak kolay olmadı, Haddimi aşıyorsam bağışlayın ama bu dediğinizden, teklifimi savunduğunuz

anlamını çıkarabilir miyim, Evet, savundum, Peki karar nedir, Kararımız, ilk aşamaya onay vermektir, Çok teşekkür ederim beyefendi, ancak ilk aşamayla neyi kastettiğinizi sormak zorundayım, Yani bibloların her birinden deneme kapsamında iki yüzer adet sipariş vereceğiz, gelecekteki sipariş durumu, müşterilerimizin bu ürünleri nasıl karşılayacağına bağlı olacak, Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum beyefendi, Merkez için en iyi teşekkür, Senhor Algor, mutlu müşterilerdir, eğer onlar ürünlerimizden memnun kalır, ürünlerimizi almayı sürdürürlerse biz de mutlu oluruz, kap kacak konusunda ne yaşandığını gördünüz, müşterilerimizin bu ürünlere ilgisi kalmayınca ve biz de, bazı ürünlerin aksine, bunların yeniden ilgi uyandırmak için harcanacak çaba, zaman ve bedele değer olmadığını düşününce, ticari anlaşmamızı bitirmek zorunda kaldık, gördüğünüz gibi durum gayet basit, Evet efendim, gayet basit, umarım biblolar da aynı akıbete uğramaz, Eninde sonunda uğrar, hayattaki her şey gibi, yararlı bir amaç için kullanılmayan her şeyden sonunda vazgeçilir, İnsanlardan da, Evet, insanlardan da, bu nedenle ben de işe yaramadığım zaman bir köşeye atılacağım, Ama siz bir müdürsünüz, Ben sadece astlarım için müdürüm, benim üstümde başka yargıçlar da var, Merkez bir mahkeme değil ki, Merkez hem de memnun edilmesi çok güç bir mahkeme, Beyefendi, açık konuşmak gerekirse neden önemsiz bir çömlekçiyle zamanınızı harcadığınızı anlayamıyorum, Farkındaysanız dün benim ağzımdan çıkan sözleri yinelediniz, Evet, aşağı yukarı öyle, Nedeni şu, insan bazı şeyleri ancak altındaki kimselere söyleyebiliyor, Ve ben sizin altınızdayım, Sizi oraya ben koymadım ama evet, öylesiniz, O halde hiç değilse bir işe yarıyorum, hem kariyeriniz ilerledikçe, eminim ilerleyecektir, altınızda daha pek çok kişi olacaktır, Böyle bir şey olursa, Senhor Algor, siz benim için görünmez olacaksınız, Daha önce dediğiniz gibi, hayat bu, Evet, hayat bu, ama siparişleri verecek olan kişi de benim, Beyefendi, size sormam gereken bir soru daha var, Nedir o, Satılmayan malların deponuzdan

alınması hakkında, Bu konuda karar verilmişti, size malları boşaltmak için iki hafta süre tanıdım, Bu sırada benim aklıma başka bir fikir geldi, Sizi dinliyorum, Siparişin mümkün olduğunca çabuk tamamlanması iki tarafın da, hem benim, hem Merkez'in çıkarlarına uygun düşeceğinden, iki işi dönüşümlü olarak yapmayı öneriyorum, Dönüşümlü mü, Evet, yani bir hafta depodan mal boşaltıp diğer hafta biblo üreterek, mallar bitene kadar, Ama bu durumda deponun boşaltılması on beş gün değil bir ay sürer, Evet, ancak biblo işini daha çabuk ilerletmiş olurum, İlk hafta mal boşaltma, diğer hafta biblo yapma dediniz, değil mi, Evet efendim, Bence öbür türlü yapalım, ilk hafta biblo yapın, sonraki hafta mal boşaltın, uygulamalı psikolojinin ilkelerinden biridir bu, yaratmak yok etmekten her zaman daha kamçılayıcı bir şeydir, Çok naziksiniz efendim, sizden bu kadarını isteyemezdim, Bu nezaket değil, pratiklik sadece, dedi satın alma müdür sertçe, Belki nezaket pratikliğin uygulamasındadır, diye mırıldandı Cipriano Algor, Tekrar eder misiniz, anlayamadım, Önemli bir şey değildi efendim, Siz yine de söyleyin, Belki nezaket pratikliğin uygulamasındadır, demiştim, Bu bir çömlekçinin fikri, Evet efendim, ama her çömlekçi böyle düşünmez, Çömlekçilerin soyu tükeniyor Senhor Algor, Benimki gibi fikirlerin de. Satın alma müdürü hemen cevap vermedi, bu kedi-fare oyunuyla kendisini daha fazla eğlendirme zahmetine katlanıp katlanmayacağını düşünüyor olmalıydı, ama Merkez'in organizasyon şemasındaki konumu, hiyerarşik düzenlemelerin tanımı ve varlık nedeninin, bunlara noktası virgülüne uyulması olduğunu hatırlattı ona, tabii insanın astlarına ve personeline gereğinden rahat davranıp özgürlük vermesi saygının temeline bomba koyar, hatta daha açık ve kesin bir dille ifade etmek gerekirse, kargaşaya, disiplinsizliğe ve anarşiye yol açardı. Kendisini tartışmanın hararetine kaptırmış babasının dikkatini çekebilmek için bir süredir boşu boşuna çabalayan Marta, sonunda bir kâğıda büyük harflerle iki soru yazıp bunu babasının gözüne soktu, Hangileri, Kaç tane. Soruları

okuyan Cipriano Algor boştaki elini başına götürdü, dalgınlığının mazereti yoktu aslında, sırf laf olsun diye edilen bir dolu söz, şöyleydi böyleydi diye amaçsızca yürütülen bir dizi tartışma yapılmış, ama daha öğrenmesi gerekenlerin ancak bir kısmını öğrenebilmişti, o da satın alma müdürünün her biblodan iki yüzer adet istediğini söylemesi sayesindeydi. Tabii sessizlik burada anlatıldığı kadar uzun sürmedi, ama unutmayın ki bundan bile kısa bir an içinde pek çok şey olabilir ve insandan olanları sayıya vurması, her birinin bağımsız ve bütünlük içindeki anlamlarının açıkça anlaşılması için ayrıntılarıyla aktarması istendiğinde biri hemen ortaya atılır, bu işin imkânsız olduğunu, koca sözcüğün iğne deliğine sığmayacağını söyler, oysa bilmez ki iğne deliği değil diğer yere bir evren, ne bir evreni, iki evren birden girer. Ancak artık Cipriano Algor'un, uyuyan devi uyandırmamak için gayet ölçülü bir ses tonuyla, Beyefendi, diye sormasının zamanı gelmiştir, satın alma müdürü de bunun üzerine, yukarıda anlatılan nedenlerden ötürü yarın belki büyük pişmanlık duyacağı bu konuşmayı bitirir, Tamam o halde, anlaştık, işe başlayabilirsiniz, sipariş mektubunuz da bugün gönderilecek, ve Cipriano Algor aklındaki son bir ayrıntıyı, Hangi ayrıntıymış bu, Hangileri yapılacak efendim, Neyin hangileri, bir değil birçok ayrıntı soruyorsunuz, Hangi biblolardan sipariş vereceksiniz, bunu öğrenmek istedim, Hepsinden, diye karşılık verdi satın alma müdürü, Hepsinden mi, diye hayretle tekrarladı Cipriano Algor ama karşısındaki adam bunu duyamadı çünkü telefonu kapatmıştı. Afallayan çömlekçi önce kızına, ardından damadına baktı, Bu kadarını da beklemiyordum, dedi, kulaklarıma inanamadım, bibloların her birinden iki yüzer tane istiyorlar, Altısından da mı, diye sordu Marta, Öyle herhalde, adam öyle dedi, hepsinden dedi. Marta babasına koştu ve tek söz etmeden adama sımsıkı sarıldı, Marçal da kayınpederine yaklaştı ve, Bazı günler her şey ters gidiyor gibi olur, dedi, ama bazı günler de insan sadece sevindirici haberler duyar. Cipriano Algor söylenenlere biraz daha dikkat etseydi,

büyük bir sipariş almış olmanın sevincinden havalara uçmakla kalmaz, o gün başka ne sevindirici haber alacağını merak ederdi. Üstelik anne ve baba adayının birkaç saat önce aldığı konuşmama kararı tam da bozulmak üzereydi, Marta dudaklarının, Baba, ben hamileyim, sözcüklerini biçimlendirmeye başladığını hissettiği anda ısırarak güçbela durdurdu onları. Kararın kendi payına düşen kısmını gözünü kırpmadan uygulamaya niyetli Marçal bunu fark etmedi, kuşkulanması için hiçbir neden olmayan Cipriano da öyle. Zaten bu itirafı anlayacak kişinin dudak okuyucusu olması yetmez, sıkça görülen bu becerinin ötesinde bir de insanın ağzını açmadan ne söyleyeceğini kestirebilmesi gerekirdi. Bu mucizevi beceri, bir süre önce anlattığımız, insanın tenine bakıp içindekini görebilme becerisi kadar ender bulunur. Ancak insanı düşünceden düşünceye zıplatacak bu iki konuyu derhal geçip Marta'nın demin söylediklerine kulak vermemiz gerekiyor, Baba, altı kere iki yüz, bin iki yüz eder, yani toplam bin iki yüz biblo yapmamız gerek, bu kadar az zamanda iki kişi için çok fazla iş bu. Günün diğer iyi haberi, yani Marta ve Marçal'ın bir bebeği olacağı ihtimali, ki onlar bunu ihtimal değil kesinlik olarak görüyorlar, bu büyük sayının yanında sönüp gitti, gündelik bir olay, cinsel birleşme yaşayan bir kadınla bir erkeğin bilerek ya da bilmeyerek, doğal yöntemlerle ya da önlem almadan dediğimiz biçimde, yol açabilecekleri bir sonuç halini aldı. Güvenlik görevlisi Marçal Gacho yarı şaka yarı ciddi, Bundan sonra manzaradan çıkıp gideceğim anlaşılan, dedi, en azından varlığımı unutmazsın umarım, Senin varlığın hiç bu kadar aklımda olmamıştı, dedi Marta ve Cipriano Algor bir anlığına bin iki yüz bibloyu düşünmeye ara vererek kızının ne demek istemiş olabileceğini düşündü.

Demek Merkez'de yaşayan insanlar da ölüyor, dedi Cipriano Algor, damadını işe bırakıp döndükten sonra peşinde köpeğiyle eve girerken, Bundan kuşku duyan yok, diye karşılık verdi Marta, kendilerine ait mezarlıkları bile var, Yoldan mezarlık görünmüyor ama duman görünüyor, Ne dumanı, Krematoryumdan çıkan duman, Merkez'de krematoryum yok ki, Eskiden yokmuş ama şimdi var, Sana kim söyledi, Marçal söyledi, Merkez'in yanındaki sokaklardan birinde ilerlerken bacadan duman çıktığını gördüm, uzun zamandır tartıştıkları bir şeymiş, sonunda karar vermişler, zaten Marçal'ın dediğine bakılırsa mezarlık için yer de kalmamış, Duman çıkması bana tuhaf geliyor, modern teknoloji bunun önüne niye geçemedi acaba, Deneyler yapıyor, başka şeyler yakıyorlardır, modası geçmiş şeyler, örneğin bizim tabaklar, Boşver şimdi tabakları, bir sürü işimiz var, Gelebildiğim kadar erken geldim işte, Marçal'ı işe bırakır bırakmaz geri döndüm, dedi Cipriano Algor. Rotasındaki küçük bir değişiklikle Isaura Estudiosa'nın evinin önünden geçtiğini gizledi ve sözlerinin kulağa mazeret gibi geldiğini fark etmedi, ettiyse de elinden bir şey gelmedi. Doğrudur, minibüsü durdurup Joaquim Estudiosa'nın dul karısının penceresini tıklatacak cesareti bulamadı içinde, fakat elinin ayağına dolanmasının asıl nedeni bu değildi, en çok korktuğu şey, kadının önüne heyula gibi dikildikten sonra söyleyecek tek söz bulamamak ve bu çaresizlik içinde dönüp dolaşıp yine testiyi sormaktı. Bir önemli kuşku var ki sonsuza kadar çözümsüz kalacak, eğer Cipriano Algor durup kadınla iki dakikacık konuşabilmiş olsaydı, acaba eve yine ölümden, dumandan ve kremator-

yumdan söz ederek mi gelecekti, yoksa böyle bir konuşmanın verdiği sevinç ve heyecan, havaların ısınmasıyla geri dönen kuşlardan ya da tarlaları silme dolduran bahar çiçeklerinden söz etmesine mi yol açacaktı. Marta mutfak masasına hazırlık aşamasından kalma altı çizimi, seçildikleri sırayla bıraktı, yani soytarı, palyaço, hemşire, Eskimo, mandarin ve sakallı Asurlu sırasıyla, bunlar, Merkez'e gönderilen bibloların tıpkısıydı, ayrıntı açısından küçük farklar olabilirdi ama bu kadarcığı, bunların önerilenlerden farklı modeller olarak değerlendirilmesine yol açamazdı. Marta babası için bir sandalye çekti fakat kendisi ayakta kaldı. Babası ellerini masaya dayamış, çizimlere birer birer göz gezdiriyordu, sonunda, Keşke profilden de çizim yapsaydık, dedi, Neden, Bibloları nasıl yapacağımız konusunda daha iyi bir fikrimiz olurdu, Hatırlarsan ben sana bibloları önce çıplak yapalım, sonra boyayarak giydirelim demiştim, Ama ben bunun verimli bir çözüm olduğunu düşünmüyorum, Neden, Bin iki yüz tane yapmamız gerektiğini unutuyorsun, Ben de biliyorum bin iki yüz tane yapmamız gerektiğini, Bin iki yüz tane bibloya önce şekil vermek, sonra bunları boyayarak giydirmek aynı şeyi iki kere yapmak olur, işimizi iki katına çıkarır, Haklısın elbette, bunu düşünmemek benim hatamdı, Aslına bakarsan aynı şekilde benim de hatamdı, biz Merkez'in en fazla üç dört biblo seçeceğini düşündük, ilk siparişin bu kadar büyük olacağı aklımıza gelmedi, O zaman tek bir çalışma biçimi kalıyor önümüzde, dedi Marta, Aynen öyle, Kalıplar için altı biblonun modelini yapacağız, bunları fırınlayacağız, sonra ahşap kalıp çerçeveleri yapacağız, sonra da döküm çamuru mu kullanacağız, pres kalıp mı, ona karar vereceğiz, Bence döküm çamuru kullanacak kadar deneyimli değiliz, bir şeyin nasıl yapılacağını bilmek onu yapmak için yeterli değildir, bugüne kadar hep pres kalıp kullandık, dedi Cipriano Algor, Tamam o halde, pres kalıpla devam ederiz, Kalıp çerçevelerini bir marangoza yaptırabiliriz, Ama önce profilleri çizmem gerekir, dedi Marta, tabii figürlerin sırtlarını da çizmeliyim,

Sırtlarını kafadan çizeceksin, Çok zor olmaz, birkaç çizgiyle ana hatlarını belli ederim. İki barış generali gibi harekât haritasını inceliyor, stratejileri ve taktikleri belirliyor, ödenecek bedeli hesaplıyor ve gözden çıkarılacakları saptıyorlardı. Yenmeleri gereken düşman önlerindeki altı bebekti, yarı ciddi, yarı grotesk, boyalı kâğıttan yapılmış bu bebekleri toprak ve su, tahta ve alçı, boya ve ateş gibi silahlarla teslim olmaya zorlamaları gerekiyordu, bir de elleriyle bıkmadan okşamaları lazımdı, çünkü hem ellere hem de okşamaya gerek duyan tek şey aşk değildi. Bu sırada Cipriano Algor dedi ki, Bir konu daha var, bize iki tane kalıp yeter herhalde, daha fazla yaparsak işler çok karışır, Bence de iki tane yeter, bebekler basit zaten, önünü arkasını yaptık mı tamamdır, ama tutup da harbeciyi veya eskrimciyi, ameleyi veya flavtacıyı, at binmiş mızrakçıyı ya da tüylü şapkalı silahşörü yapsaydık kim bilir ne zorluk çekerdik, dedi Marta, Elinde tırpan tutan kanatlı iskelet ya da Kutsal Üçlü de çok zordu, dedi Cipriano Algor, Kanatları var mıydı, Hangisinin, İskeletin, Evet, vardı ama ölümü neden kanatlı resmettiklerini bir tek yüce Tanrı biliyordur, kanata ihtiyacı yok ki, her yerde bulunuyor zaten, bu sabah Merkez'de bile vardı, Gençliğinde hep söylediğin bir söz vardı, insan gemiden dem vuruyorsa, gemiye binmek istediğindendir derdin, bu da benzer bir dilek mi acaba, dedi Marta, Hayır, büyük büyükbabandan kalma bir söz bu, hayatında denizi bir kez olsun görmemiş adam, torunu ha bire gemilerden söz ettiği için, henüz bilinmeyene yelken açma zamanının gelmediğini aklının bir köşesinde tutardı, Teslim oluyorum baba, Olmaz, beyaz bayrak görmedim, Al sana, dedi Marta ve babasının yanağına bir öpücük kondurdu. Cipriano Algor çizimleri topladı, artık savaş planı yapılmıştı ve harekete geçilmesi için hücum borusunun çalması yeterliydi. Ancak son anda genelkurmaydan birinin atının bir mıhının eksik olduğunu fark etti, savaşın kaderi bu ata bağlı olabilirdi, hatta ata bile değil, nalına ve mıhına, çünkü herkes bilirdi topal bir atın haber iletemeyeceğini, iletse bile yazılmış pusulaları

yolda kaybedebileceğini, Bir sorun daha var, umarım sonuncusudur, dedi Cipriano Algor, Nedir o, Kalıplar, O konuyu tartıştık zaten, Biz sadece biçimlerini, elimizde tutacağımız ana tahta kalıpları konuştuk, ama üretimde kullanacağımız kalıpları düşünmedik, iki yüz bibloyu tek bir kalıptan üretemeyiz, bu kalıplar çok dayanıklı değildir, sinekkaydı tıraşlı palyaçolarla başlar, üç günlük sakallı hemşirelerle bitiririz. Marta babasının ilk sözcükleriyle başını diğer yana çevirmişti, yüzüne doluşan kanı, utancın umursamazlık ve rahvanlık kılığında gizlendiği kalın çeperli damarlarına gerisingeri tıkmak için elinden hiçbir şey gelmiyordu, babası ana kalıp dediğinde dizlerinin bağı çözülmüştü, ana, anaç, analık kavramları zihnini işgal etti, suskun kalmasıydı yanlış olan, Şimdilik babama bir şey söylemeyelim, demişti, oysa şimdi suskun kalamazdı, birçok kadın için âdetin iki gün, hatta bugünü de sayarsak üç gün gecikmesi gayet olağandı, ama Marta'nın biyolojik düzenleri matematik denklemleri gibiydi, saniye şaşmazdı, üstelik aklında en ufak bir kuşku olsa bu durumu Marçal'a da açmazdı, ama şimdi ne yapacaktı, babası bir karşılık bekliyordu, babası ona bakıyordu, düşünüyordu, sakallı hemşire esprisine gülümsememişti bile, duymadığı şeye gülümseyemezdi, Neden kızardın, şimdi tutup da kızarmadığını söyleyemezdi, kızıl bayraklarını azgınca sallayarak suratına hücum etmiş kan damlalarının gözünün içine baka baka yalan söylemek olurdu bu, gerçi hemen ardından suratı küle döneceği için biraz sabretse bu yalanı söyleyebilirdi, ama kana karşı yapılacak hiçbir şey yoktu, Baba, galiba hamileyim, dedi ve gözlerini indirdi. Cipriano Algor'un kaşları birden kalktı, yüzündeki ifade anlamazlıktan şaşkınlığa, oradan çözümsüzlüğe doğru değişti, duruma en uygun sözcükleri arıyor gibiydi ama bula bula şunları bulabildi, Neden şimdi söylüyorsun, neden bu şekilde söylüyorsun, kızcağız tutup da, E şimdi aklıma geldi, sabahtan beri başımı kaşıyacak vaktim mi, vardı diyemezdi, Ağzından ana sözcüğü çıktı ya, o zaman kendimi tutamadım, dedi, Gerçekten söyledim mi onu, Evet, ana kalıplardan

söz ediyordun, Doğru, söylemiştim. Diyalog hızla saçma sapanlığa, güldürüye doğru yuvarlanıyordu, Marta delicesine gülmek istedi, ama bir anda gözleri doldu ve kan yeniden yüzüne akın etti, böyle birbirinin tam karşıtı duyguların alabildiğine benzer biçimde ortaya çıkması şaşılacak bir olay değildir, Galiba öyle baba, hamileyim herhalde, Ama emin değilsin, Hayır eminim, O zaman neden galiba diyorsun, Bilmem, heyecandan, kaygıdan, ne de olsa başıma ilk kez geliyor, Marçal biliyordur herhalde, Evet, eve döndüğünde ona söylemiştim, Demek bu yüzden dün sabah ikinizde de bir tuhaflık vardı, Olur mu canım öyle şey, uydurma, her zamanki gibiydik, Haklısın, zaten annen sana hamile kaldığında biz de hiç istifimizi bozmamıştık, Doğru, haklısın, özür dilerim. Marta'nın konuşmanın başından beri yolunu gözlediği soru nihayet gelmişti, Peki neden bana daha önce söylemedin, Bundan başka bir dolu endişemiz vardı baba, Haberi aldıktan sonra endişelenmiş gibi duruyor muyum sence, diye sordu Cipriano Algor, Çok mutlu da durmuyorsun, diye karşılık verdi Marta, konuşmanın güzergâhını değiştirmeyi umarak, İçten içe mutluyum, hem de çok mutluyum ama çocuk gibi hoplayıp zıplamamı bekleme, benim tarzım bu değil, Baba, özür dilerim, kalbini kırdım, Evet kırdın, şans eseri ana kalıp lafını etmesem kim bilir daha kaç zaman kızımın hamile olduğunu bilmeden yaşayacak, senin yüzüne bunu bilmeden bakacaktım, Baba lütfen, Karnın şişmeye başlayıncaya kadar, miden bulanmaya başlayıncaya kadar, ondan sonra sana kızım midende bir rahatsızlık mı var acaba diye soracaktım, sen de bana yok babacığım, hamileyim de sana söylemeyi unutmuşum diyecektin, Baba yapma, diyen Marta ağlamaya başlamıştı, bugün ağlanacak bir gün değil, Haklısın, bencillik ediyorum, Hayır, ondan değil, Evet, bencillik ediyorum ama bana neden söylemediğini anlayamadım, endişelerin olduğunu söyledin, aynı endişeler benim de aklımda, biblolar, çömlek atölyesi, çanaklar, geleceğimiz, eğer bunların birini paylaşıyorsak hepsini paylaşıyoruz demektir. Marta gözyaşlarını eliyle çabucak sildi,

Bir nedeni vardı, ama benim çocukça düşüncelerimden kaynaklanıyordu, olmayan duyguları var gibi hayal ettim, bu duygular varsa bile benim buna burnumu sokmamam gerekti, Sen neden söz ediyorsun, ne demek istiyorsun, dedi Cipriano Algor ama sesinin tonu değişmişti, varlığının kuşkulu olduğu dakikada karmaşık duygularına yapılan bu kesin ve gerçek gönderme canını sıkmıştı, Isaura Estudiosa'dan söz ediyorum, dedi Marta, buzlu sulara dalar gibi tüm vücudunu kasarak, Ne, diye sesini yükseltti babası, Eğer ona ilgi duyuyorduysan, ki bana zaman zaman öyle geliyordu, sana bir torunun olacağını söylemem, tamam, şimdi bana da saçma geliyor ama o sırada engel olamadım, Neye engel olamadın, Bilmem, yani bu haber sana bir şeyleri gösterir, Geri zekâlı olduğumu, gülünç duruma düştüğümü, Bunlar senin sözlerin, benim değil, Tamam, başka biçimde söyleyelim, adamın biri altmışından sonra dul kalınca azmış, komşusu genç dula asılıyor, kadının gönlünü hoş tutmaya çalışıyor, derken bizim ihtiyar delikanlının kızı gelip ona yakında büyükbaba olacağını söylüyor, bu da aslında zamanın doldu, bundan sonra hasretle bekleyeceğin tek şey torunun ilk adımlarını attıktan sonra onunla yürüyüşlere çıkmak, bu mutluluğu da gösterdi diye Tanrı'ya şükretmen gerek demek, Ama baba, Bana derhal söylemen gereken bir şeyi gizli tutmanın ardında böyle bir düşünce biçimi yatmadığına beni ikna etmek için çok uğraşman gerekecek, Çok özür dilerim, diye mırıldandı Marta ve teslim oldu, bu defa gözyaşlarını tutamıyordu. Babası yavaşça saçlarını okşadı ve dedi ki, Üzülme, zaman dediğin bir tören sunucusudur zaten, hepimiz onun buyruklarına göre hareket eder, onun gösterdiği yerde dururuz, en büyük hatamız da onun ardından işler çevirebileceğimizi sanmaktır. Marta babasının çekmek üzere olduğu elini yakaladı ve dudaklarına sımsıkı bastırarak, Özür dilerim, özür dilerim, dedi arka arkaya. Cipriano Algor kızını avutmaya çalıştı, ama ağzından dökülen, Üzülme kızım, önemli değil, sözleri bu iş için biçilmiş kaftan sayılmazdı. Bahçeye çıktığında kızına haksızlık ettiğine dair

hafif bir sızı vardı içinde, ama bundan daha güçlü olan, bugüne kadar kabul etmemiş olmasına rağmen demin yaptığı konuşmayla artık sayılı günleri kaldığını açıkça ifade etmesinin verdiği yürek sancısıydı, hayatının sonbaharında Isaura Estudiosa adındaki kadının sadece bir hayal olduğunu, gerçek sanmaya can attığı bir rüya olduğunu görmüştü, acınacak hale gelmiş bedenini avutmaya çalışan zihninin kötü bir oyunuydu, batmaya yüz tutan güneşin alacakaranlığında gördüğü bir hayaldi, yüzünü yalayıp geçtikten sonra hiçbir iz bırakmayan bir yeldi, yere vurur vurmaz buharlaşıp yeniden gökyüzünde dönen bir yağmur damlasıydı bu. Köpeği Buldum, sahibinin yine pek iyi bir ruh halinde olmadığını anlamıştı, daha dün de, fırında onu görmeye gittiğinde, yüzündeki dalgın, anlaşılması güç kavramlara kafa yormayı seven insanlara has ifadeden ötürü şaşırmıştı. Sahibinin eline soğuk ve ıslak burnuyla dokundu, birinin bu ilkel hayvana ön patilerinden birini uzatmayı öğretmiş olması gerekiyordu, insanların toplumsal yaşantılarına uyum sağlamak üzere yetiştirilmiş hayvanlar bunu doğalarının bir parçasıymış gibi yaparlardı oysa, hem sahibinin elinin bir anda irkilerek çekilmemesi için başka yol yoktu. Bu irkilme, insanlar dünyasıyla köpekler dünyası arasındaki uyuşmazlıkların tam anlamıyla çözülemediğinin kanıtıydı, soğukluk ve ıslaklık beynimizin kıvrımlarında binlerce yıl önceden kalmış korkuları diriltiyordu, devasa bir sülüğün ağır ve yapış yapış öpücüğü, yılanın salt dokunduğu yere değil bütün bedene pis bir ürperti veren soğukluğu, içinde başka dünyadan varlıkların yaşadığı mağaranın buzdan dişlerle kaplı buhar saçan ağzı bu korkunun kaynaklarıydı. Öyle ki, Cipriano Algor'un elini çekmesi, hemen ardından özür dilercesine Buldum'un başını okşamasına rağmen, günün birinde farklı davranabileceğinin kanıtı olarak yorumlanabilirdi, tabii eğer aralarındaki ilişki bir anlık içgüdüsel irkilmenin alışkanlığa dönüşmesine olanak tanıyacak kadar uzun sürecekse. Buldum bu ince düşünceleri anlayamaz elbette, onun burnunu kullanışı tamamen doğasından kaynakla-

nıyor, bu nedenle gözümüze ve elimize ne kadar zarif gelse de insanların el sıkışmasından, çok daha sağlıklı ve hakiki. Köpek Buldum'un öğrenmek istediği, sahibinin şimdiki dalgın hareketsizlik durumundan çıkınca nereye gideceği. Kararını beklediğini ona iletmek için burnuyla adama bir daha dokundu ve Cipriano Algor bunun üzerine derhal fırına doğru hareketlenince, kim ne derse desin dünyadaki tüm beyinlerden daha mantıklı olan Buldum'un hayvan beyni, insanların dünyasında bir şeyi bir kere ifade etmenin asla yeterli olmadığını kavrayıverdi. Cipriano Algor taş banka yığılır gibi oturduğu sırada, köpek altından kertenkele çıkan büyükçe taşı koklamayı görev bildi, ancak sahibinin açıkça hissedilen kaygıları, onu başarısız olmaya mahkûm bir avın cazibesinden daha çok etkilemiş olacaktı ki, kısa süre sonra koklamayı bıraktı, sahibinin önüne yattı ve ilginç bir konuşmaya hazırlandı. Çömlekçinin ağzından çıkan ilk sözler, Demek öyle, içinde hiçbir olasılık, koşul, belirsizlik barındırmayan, gayet açık ve kesin bir cümle olarak herhangi bir gelişmeye olanak tanımıyordu, ancak bu durumda bir köpeğin yapabileceği en iyi şey, sahibi kendi suskunluğundan sıkılana kadar sessizliğini korumaktı, köpekler insan doğasının tanım olarak konuşkan sayıldığını, insan denen yaratığın konuşmadan, birbirini çekiştirmeden, patavatsızlık etmeden, sözün kısası çenesini kapatıp bir daha açmadan duramayacağını bilir. Biz böyle bir hayvanın bize baktığı zaman ulaştığı içsel derinlikleri hayal bile edemeyiz, bize öylesine salak salak bakıyor sanırız ama aslında o bize bir kez bakar, sonra gözlerimizden içeri girip hoplaya zıplaya kaybolur, bizlerse kendi benliğimizin yüzeyinde salak salak gezeriz, dünyanın orasına burasına gerekli gereksiz yakıştırmalar, açıklamalar yapıştırırız. Köpeğin sessizliği ve daha önce çeşitli dini göndermelerde bulunduğumuz evrenin ünlü sessizliği, başta aralarındaki maddi ve manevi boyut farklarından ötürü karşılaştırılamaz gibi gelir, ancak bu iki sessizliğin özgül ağırlıkları ve yoğunlukları, iki damla gözyaşınınkine eşittir, aradaki tek fark gözlerin dolmasına,

gözyaşının kabarmasına ve damlamasına yol açan acıdır. Demek öyle, dedi Cipriano Algor tekrar ve Buldum gözünü bile kırpmadı, üzerinde düşünülen olayın Merkez'e tabak çanak satılması olmadığını biliyordu, o iş çoktan geçmişte kalmıştı, yok yok, bu işin içinde bir kadın var, o da ancak Isaura Estudiosa olabilir, hani şu sahibinin bir testi verdiği, onun da minibüsün penceresinden izlediği kadın, güzel bir yüzü ve güzel bir fiziği vardı, ama burada araya girip bu görüşün Buldum tarafından ortaya atılmadığını bildirelim, onun için güzellik veya çirkinlik gibi kavramlar yoktur, güzellik kuralları insan beyninden ortaya çıkmıştır, Sen insanların en çirkini bile olsan, derdi Buldum sahibine eğer konuşabilseydi, benim için çirkinliğinin hiçbir anlamı olmazdı, sadece farklı bir koku yaydığında ya da başımı farklı bir biçimde okşadığında garipserdim seni. Konuyu dağıtmanın böyle bir kötü yönü vardır işte, konuşma dal budak sararken neyin hangi sözle başladığı, hangi konunun gündemde olduğu unutulabilir, Buldum'un da başına aynı şey geldi ve Cipriano Algor'un söylediklerinin ancak yarısını anlayabildi, bu yüzden, şimdi göreceğiniz gibi, çömlekçinin cümlesi büyük harfle başlamıyor, buraya kadar, artık peşinden koşmayacağım, dedi çömlekçi, tabii sözünü ettiği demin adı geçen büyük harf değildi, ne de olsa konuşurken ağzından çıkan harflerin büyük veya küçük olmasına aldırmıyordu, yaşlı adam Isaura Estudiosa'dan söz etmekteydi ve bundan sonra kadınla hiç ilgilenmeyeceğini söylüyordu, cümlesinin tamamı, Sersem bir çocuk gibi davrandım ama buraya kadar, artık peşinden koşmayacağım, şeklindeydi, ancak Buldum, duyduklarından bir an için bile şüphelenmemiş olmasına rağmen, sahibinin yüzündeki derin melankoli ifadesinin, ağzından çıkanlarla taban tabana zıt olduğunu fark etmeden geçemedi, ama biz biliyoruz ki Cipriano Algor'un kararı kesindir, Cipriano Algor artık Isaura Estudiosa'nın peşinden koşmayacaktır, Cipriano Algor aklın yolunu gösterdiği için kızına şükran duymaktadır, Cipriano Algor olgun bir insandır ancak henüz ihtiyarlamamıştır, ayrıca düşün-

meden yaşanan heveslerin kucağına düşmüş, tüm zamanını boş hayaller, seraplar ve umarsız rüyalar peşinde koşarak harcayıp sonunda hem kafasını, hem de çok derin sandığı duygularını olanaksızlık duvarına çarpan buluğ çağındaki sersem gençlerden de değildir. Cipriano Algor taş banktan kalktı ama kendi vücudunu taşımakta zorlanıyordu, bu aslında şaşılacak bir durum değildi çünkü insanın hissettiği ağırlık, baskülün ölçtüğü ağırlıkla aynı değildir her zaman, bazen daha azdır, bazen daha çok. Cipriano Algor eve girecek, ama daha önce dediğimizin aksine, kızına aklın yolunu gösterdiği için teşekkür etmeyecek, çünkü bu, öznesi dul bir kadın olan kendi halinde bir hayal bile olsa, uzun zamandır yüreğine düşen en sıcak kordan vazgeçmiş bir adamdan beklenemeyecek kadar büyük bir özveridir, kızına teşekkür etmek yerine marangoza gidip kalıpları ısmarlayacağını söyleyecek, bu en acil iş olduğundan değil, zaman kazanmak için, çünkü teslim tarihleri söz konusu olduğunda marangozlar bir, terziler iki, bunlara hiç güven olmaz, yani eski düzende böyleydi, tabii hazır giyim ve hazır satılan marangozluk setleri dünyayı çok değiştirdi. Bana hâlâ kızgın mısın, diye sordu Marta, Kızmamıştım, biraz hayal kırıklığına uğramıştım ama bu sonsuza kadar tartışacağımız bir konu değil, Marçal ve senin bir çocuğunuz olacak, benim bir torunum olacak ve her şey iyiye gidecek, taşların yerine oturması lazım, boş hayallere son vermenin zamanı gelmişti de geçiyordu bile, geri döndüğümde oturup nasıl çalışacağımızı planlayalım, önümüzdeki hafta olabildiğince çok çalışmamız gerek çünkü bir sonraki haftanın büyük kısmını, en azından her günün yarısını, ambardan tabak çanak taşımakla geçireceğim, Minibüsle git, dedi Marta, kendini yorma şimdi, Değmez canım, marangoz çok uzakta değil ki. Cipriano Algor köpeğine, Gel bakalım, diye seslendi ve Buldum sahibinin peşine düştü, Belki yolda ona rastlarız, diye düşünüyordu. Köpekler böyledir işte, bazen sahiplerinin yerine de düşünürler.

Cipriano Algor'un Merkez'in acımasız ticaret politikasından yakınmak için haklı nedenleri, bu öyküde sınıf dayanışmasının bakış açısından, tarafsızlıktan hiçbir ödün vermeden anlatılmış olsa bile, hatta sermaye ve emek arasındaki tarihi küllenmiş ateşini yeniden alevlendirme riskini göze almış olsak bile, suçun bir kısmının da Cipriano Algor'a düştüğü gerçeğini gizleyemez, asıl neden, her ne kadar sahici ve masum olsa da en büyük kötülüklerin bu sahici ve masum kusurlardan güç aldığı unutulmadan belirtilmelidir, seramik atölyesini kuran büyükbabasının zamanındaki zevklerin ve renklerin, hiç değilse seramik söz konusu olduğunda, en azından kendi ömrü boyunca değişmeyeceğine inanmaktı. Burada kilin nasıl geleneksel bir yöntemle yoğrulduğunu, otantik, hatta ilkel bir çömlekçi çarkında biçimlendirildiğini gördük, fırının antikalığının modern dünyayla bağışlanmaz bir çelişki içinde olduğunu, ama hiç değilse böyle bir çömlek atölyesiyle Merkez'in bu zamana kadar da olsa birlikte var olmasını sağladığını öğrendik. Cipriano Algor ha bire yakınıyor ama artık yoğrulmuş kilin böyle saklanmadığını, günümüzün basit seramik endüstrilerinin yakında laboratuvarlarında beyaz önlüklü araştırmacıların koşuşturacağı, bütün zor işleri robotların üstleneceği üretim merkezleri olacağını bir türlü anlayamıyor. Örneğin atölye havadaki nemin ölçülmesini sağlayan bir nemölçer, nemin sabit tutulmasını, fazla yükselip düştüğünde dengelenmesini sağlayan elektronik mekanizmalar için ağlıyor, artık işleri el yordamıyla, göz kararıyla, Cipriano Algor'un babadan kalma yöntemleriyle yürütmeye yer yok. Algor demin kızına dünyadaki en

doğal haberi bildiriyormuş gibi, Kil gayet iyi, dedi, ıslaklığı esnekliği tam yerinde, çalışmaya çok uygun, şimdi biz kendimize soruyoruz, tüm yaptığı elini kilin üzerine koymak, haydi bir de çamuru başparmağıyla işaretparmağını kullanarak mıncıklamak olmuşken, kilin bütün özelliklerini algılamayı dokunma duyusuna havale etmişken, kaolin, kızıl kil, silika ve suyun karışımından meydana gelen bir çamurun kalitesini, bir parça ipekli kumaşın kalitesini anlar gibi nasıl belirleyebilir? Demin gözlemlemeye ve düşünmeye fırsat bulduğumuz gibi, kilden anlayan kendisi değil, parmakları belki de. Her şeye rağmen Cipriano Algor'un kararı gerçekle örtüşüyor olmalı, çünkü kızı Marta, çok daha genç, çok daha modern, yaşadığımız çağa çok daha iyi ayak uydurmuş biri olmasına, üstelik konu toprak işlemek olduğunda bildiğimiz gibi işi hiç şansa bırakmamasına rağmen, herhangi bir yorum yapmadan konuyu değiştirdi ve babasına sordu, Sence bin iki yüz bibloya yetecek kadar var mı, Bana kalırsa yeter ama yine de artırmaya çalışırım. Atölyenin boyaları ve diğer rötuş malzemelerini barındıran bölümüne geçip neyin tamam, neyin eksik olduğunu kayda geçirdiler, Bundan daha fazla boyaya ihtiyacımız olacak, dedi Marta, bibloların göze hitap etmesi gerek, Kalıplar için alçıya, seramik sabununa ve boyalar için yağa ihtiyacımız var, diye ekledi Cipriano Algor, ihtiyacımız olan her şeyi şimdi alalım ki daha sonra ıvır zıvır için çalışmamızı bölmeyelim. Marta bir anda düşüncelere dalmıştı, Ne oldu, diye sordu babası, Çok ciddi bir sorunumuz var, Nedir o, Pres kalıp kullanmaya karar verdik, Evet, Ama bibloları nasıl yapacağımızı düşünmedik, kalıp kullanarak bin iki yüz biblo yapmaya olanak yok, bu kadarını kalıplar kaldırmaz ve yeterince hızlı çalışamayız, damlaya damlaya göl olmasını bekleyecek zamanımız da yok, Haklısın, Bu durumda döküm çamuru kullanmamız gerekecek, Döküm çamuru kullanmakta pek deneyimli sayılmayız ama öğrenmek için çok geç değil, En kötüsü bu değil baba, Neymiş o zaman, Bir yerlerde okumuştum, şimdi tam hatırlamıyorum ama kitabın evde olduğundan

eminim, döküm çamurunda kullanılacak kilin, bizimki gibi en az yüzde otuz kaolin içeren türden olmaması gerekliymiş, Aklım artık eskisi gibi çalışmıyor, bunu neden düşünemedim, Senin hatan değil, döküm çamuruyla çalışmaya alışkın değiliz, Öyle, ama bunu okuduğun kitap, ağzından seramik sözcüğü çıkanların eline ilk tutuşturulan kitaptır, en temel kaynaklardan biridir. Birbirlerine sıkıntıyla bakıyorlardı, onlar artık baba ve kız değil, müstakbel dede ve anne değil, karılmış kil çamurundan kaolini çıkarmak ve karışımı hafifletmek için daha hafif bir kil eklemek gibi çok zor bir görevle karşı karşıya kalmış iki çömlekçiydi. Aslında bu işlem simyaya girer ve neredeyse imkânsızdır. Ne yapacağız, diye sordu Marta, kitaba baksak mı, Hayır, değmez, kilden kaolini çıkarmanın veya kaolini nötrleştirmenin bir yolu yok, nasıl olabilir diye soruyorum kendime, tek yapabileceğimiz doğru maddeleri içeren yeni bir çamur hazırlamak, Zamanımız yok ki baba, Evet, yok. İki yıkılmış insanın atölyeden çıkışını dikkatle izleyen Buldum, onların yanına bile yaklaşmadı. Mutfağa girip masadaki çizimlere baktılar, çizimler onlara baktı, düşülen bu durumda kurtulma yolu bulunamadı. Ağır kilin kuruyunca çok küçüldüğünü, çatladığını ve şeklini kaybettiğini deneyimlerinden biliyorlardı, fazla plastik, yumuşak, kolay şekillenen bir madde olduğunu da biliyorlardı ama bunun döküm çamurunu nasıl etkileyeceğini, bitmiş ürünlerde ne gibi bir değişime neden olacağını kestiremiyorlardı. Marta kitabı arayıp buldu, orada çamuru hazırlamak için kili suda eritmenin yeterli olmayacağı, karışıma topaklanmayı önleyici maddeler, örneğin sodyum silikat, sodyum karbonat, potasyum silikat, hatta çok tehlikeli bir madde olmasa kostik soda bile eklemek gerektiği yazıyordu, kitap bundan başka bolca akıl veriyor, seramik sanatında kimyanın fiziksel ve dinamik etkilerini birbirinden ayırmanın mümkün olmadığını bile söylüyordu, tek söylemediği başka çarem olmadığı için elimdeki çamuru kullandığımda biblolarıma ne olacağı, diğer sorun da miktar, birkaç tane olsa pres kalıp kullanırdık ama bin iki yüz

taneye hangi kalıp dayanır. Doğru anladıysam, dedi Cipriano Algor, döküm çamurunu kullanırken bakılması gereken en önemli şeyler özgül ağırlık ve akışkanlık, Evet, burada anlatıyor, dedi Marta, Oku o zaman, İdeal özgül ağırlık bir virgül yedidir, başka bir deyişle, bir litre çamurun ağırlığı bin yedi yüz gram gelmelidir, eğer yoğunlukölçeriniz yoksa çamurun özgül ağırlığını ölçmek için bir deney tüpü ve iki terazi kullanın, tabii tüpün darasını almayı unutmayın, Peki akışkanlık için ne diyor, Akışkanlığı ölçmek için viskozimetre kullanılır, bunların farklı türleri vardır ve farklı ölçütlere göre alınan ölçümlerle değer belirtirler, Bu kitap pek işe yaramıyor değil mi, Yarıyor, dinle lütfen, Peki, En sık kullanılanlardan biri torsiyon viskozimetresi olup alışkanlığı derece Gallenkamp cinsinden bildirir, Kimmiş o, Yazmıyor, Devam et, Bu ölçeğe göre ideal akışkanlık iki yüz altmışla üç yüz altmış derece arasındadır, O kitapta benim anlayabileceğim hiçbir şey yok mu, Şimdi geliyor, dedi Marta ve okumayı sürdürdü, Ancak biz geleneksel bir yöntem kullanacağız, bu yöntem biraz kabataslak sonuçlar verse de çamurun uygun akışkanlıkta olduğunu gösterebilir, Neymiş bu yöntem, Elinizi kalıpta kullanılacak çamurun içine daldırın, ardından çıkarıp parmaklarınızı açın ve çamurun akmasını bekleyin, eğer çamur parmaklarınızın arasında ördeklerin ayaklarındaki gibi perdeler oluşturuyorsa, doğru akışkanlıktadır, Ördek ayağı mı dedi, Evet, ördek ayağı. Marta kitabı masaya koydu ve, Pek yol alamadık, dedi, Evet, ama hiç değilse topaklanmayı önleyici madde kullanmamız ve ördek ayaklı değilsek çamur kalıbına hiç bulaşmamamız gerektiğini biliyoruz, Keyfinin yerine geldiğine sevindim, Keyif gelgit dalgası gibidir, bir kabarır, bir iner, benimki yeni kabardı, bakalım ne kadar sürecek, Sürmek zorunda, bu ev senin eline bakıyor, Ev öyle, ama hayat değil, Dalgalar hemen çekildi mi, diye sordu Marta, Karar veremedi, ayak sürüyor, kabarayım mı çekileyim mi kestiremiyor, O zaman benimle kal, çünkü benim de ruh halim dalgalanıyor, bazen kim olduğumu bilip bilmediğimden emin olamıyorum, Bana

öyle geliyor ki bazen kim olduğumuzu bilmesek daha iyi olacak, dedi Cipriano Algor, Buldum gibi mi, Evet, bence bir köpeğin kendisine dair bilgisi, sahibi hakkında bildiğinden daha azdır, ne de olsa kendisini aynada gördüğünde tanıyamıyor, Belki köpeğin aynası sahibidir, ancak ona baktığı zaman kendisini tanıyabiliyordur, dedi Marta, Güzel bir fikir, Gördün mü, bazen yanlış fikirler bile güzel olabiliyor, Çömlekçilik işinde batarsak köpek çiftliği kurarız belki, Merkez'de köpek yoktur, Zavallı Merkez, köpekler bile orada yaşamak istemiyor, Hayır, onları istemeyen Merkez, O zaman bu sadece orada yaşayanları ilgilendiren bir durum, dedi Cipriano Algor öfkeli bir ses tonuyla. Marta cevap vermedi, ağzını açtığı anda yeni bir tartışma başlatacağının farkındaydı. Kenarları eprimeye başlamış çizimleri yeniden derleyip toplarken düşündü, Eğer Marçal yarın eve gelir de yerleşik güvenlikçi kadrosuna terfi ettiğini, taşınmamız gerektiğini söylerse, şimdi yaptıklarımızın hiçbir önemi kalmayacak, babam bizimle gelse de gelmese de çömlek atölyesinin sonu göründü demektir, babam burada kalmakta ısrar etse de atölyeyi tek başına yürütemez ve bunun farkında. Cipriano Algor'un bu sırada düşündükleri ise gizemini koruyor, aklından geçen düşüncelerle uzaktan yakından ilgisi olmayan bazı cümleler uydurmanın anlamı yok, ama insana sözcükler düşüncelerini gizlesin diye verilmediği için, çömlekçinin uzun bir sessizlikten sonra söylediği, Hayal kurmanın bir zararı yok, yanlış olan insanın kendini kandırması, cümlesinden yola çıkarak kızıyla aynı fikirleri paylaştığını ve mantıksal açıdan aynı sonuçlara varmış olacaklarını öne sürmek yanlış olmaz. Neyse, dedi Cipriano Algor, bu sözcüğün içerdiği gizli anlamları fark etmeden, ya da tam ağzından çıktığı anda fark ederek, neyse, eşeğimizi sağlam kazığa bağlayalım, yarın ne olur bilemeyiz ama bugün çok işimiz var, hem insan diktiği fidanın serpilip bir gün kendisini asacağı ağaç olacağını bilemez ki, Bizim eşeğin sadece yuları değil, kolu bacağı da bağlı olduğu için hiçbir yere kıpırdaması mümkün değil, ama haklısın, zaman

oturup bizi beklemez, işe başlamamız gerek, ilk görevim biblola-rın profil ve arka resimlerini çizip renklendirmek, eğer rahatsız eden olmazsa bu geceye bitiririm, Zaten konuk beklemiyoruz, dedi Cipriano Algor, öğlen yemeğini de ben yaparım, Her şey hazır, sadece ısıtacağız, sen salata yapsan yeter, dedi Marta. Çizim kâğıtlarını, suluboyaları, boya kutularını, fırçaları ve bunları ku-rutmak için gerekli bir parça bezi masaya büyük bir özenle ve sistemli olarak dizdi, sandalyeye oturup sakallı Asurlunun res-mini aldı ve, Bununla başlayacağım, dedi, Mümkün olduğu ka-dar sadeleştir ki bibloyu kalıptan çıkarırken orasının burasının takılıp çatlamasıyla uğraşmayalım bir de, iki kalıp yeterli olur, üçüncüsü bizi aşar, Tamam, unutmam. Cipriano Algor birkaç da-kika daha kızını izledikten sonra çıkıp atölyeye gitti. Kili didikle-yecek, yeni bir şey öğrenirken insanın karşısına çıkan ağırlıkları kaldırıp engelleri aşacak, kaybettiği çevikliğini yeniden bulacak ve deneme amacıyla birkaç biblo yapacaktı, bunlar soytarı veya palyaço, Eskimo veya hemşire, Asurlu veya mandarin olmayacak, kadın erkek, genç yaşlı herkesin ilk bakışta, Bana benziyor, diyebi-leceği figürler olacaktı. Belki de bu kadın erkek, genç yaşlı insan-lardan biri, zevk için ya da kendisine tıpatıp benzeyen bir bibloyu eve götürmenin fiyakası için çömlekçiye gelecek ve Cipriano Algor'a şu biblonun ne kadar olduğunu soracaktı, Cipriano Algor da ona biblonun satılık olmadığını söyleyecekti, karşısındaki ne-den diye sorduğunda da, Çünkü oradaki benim, diye cevap vere-cekti. Marta ancak güneş batmak üzereyken atölyeye gelip, Bitirdim, dedi, mutfak masasında kurumaya bıraktım. Ardından babasının neyle uğraşmakta olduğuna dikkat etti, henüz tamam-lanmamış iki biblo vardı masanın üzerinde, iki karış yüksekliğin-deki biblolardan biri erkekti, diğeri kadındı, ikisi de çıplaktı ve birinin omzunda bir parça tel vardı, bunun üzerine, Hiç fena de-ğil, dedi, hiç fena değil baba, ama bizim biblolar bu kadar büyük olmayacak biliyorsun, bir karış diye konuşmuştuk, Bence biraz daha büyük olmalı, böylece Merkez'in raflarında daha fazla göze

çarpar, hem fırında tüm nem buharlaştıktan sonra biraz küçüleceklerini de hesaba katmak gerek, zaten bunları öylesine yaptım, Ama bence gayet güzel olmuşlar, hem çok güzeller, hem de daha önce hiç görülmemiş figürler, ama kadın bana birini hatırlatıyor sanki, Karar ver ama, önce hiç görülmemiş diyorsun, sonra da kadın birini hatırlatıyor diyorsun, Bir ikilem yaşatıyor sanki, hem yabancılık, hem tanışıklık duygusu uyandırıyor insanda, Anlaşılan köpek çiftliği kurmama gerek yok, heykeltıraşlığa başlasam da olur, hem daha kârlı bir sanat dalı olduğunu söylüyorlar, Örnek bir sanatçı ailesi oluruz, dedi Marta yarı kinayeli bir gülücükle, Neyse ki Marçal var, hepten kaptırmış olmayız, diye karşılık verdi Cipriano Algor ama gülümsemedi.

Bu, yaratımın ilk günüydü. İkinci gününde çömlekçi kasabaya inip kalıplar için alçı, topaklanmayı önleyici olarak kullanmaya karar verdiği sodyum karbonat, boya, birkaç plastik kova, yeni tahta ve tel spatula, mala ve diğer gerekli ıvır zıvırı tamamladı. İlk gün akşam yemeği boyunca ve sonrasında boyalar konusunda ateşli bir tartışma yaşanmıştı, tartışmanın ekseninde, bibloların boyandıktan sonra fırınlanması ya da fırınlandıktan sonra boyanıp tekrar fırınlanmaması seçeneklerinden birine karar verilmesi vardı. Yapılacak işleme göre farklı boyalar kullanılması gerekiyordu, bu nedenle bir an önce karar verilmeliydi, bu iş son ana, elde fırça, biblolları boyamaya hazır bekleyecekleri güne bırakılamazdı, Bu bir estetik sorunu, dedi Marta, Bu bir zaman sorunu, dedi Cipriano Algor, ve güven, Fırınlamadan önce boyarsak renkleri daha canlı ve güzel olur, diye ısrar etti Marta, Ama fırınladıktan sonra boyarsak istenmeyen sürprizlerden kurtulmuş oluruz, bibloya sürdüğümüz rengin değişmeyeceğini bilir, fırınlamanın pigmentler üzerindeki etkisini göze almamış oluruz, fırının nasıl aklına estiği gibi davrandığını sen de biliyorsun. Cipriano Algor'un görüşü kabul edildi, dolayısıyla alınması gereken boyalar, piyasada porselen boyası olarak bilinen, kolay sürülen ve hızlı kuruyan, renk çeşitliliği çok olan boyalardı, boya çok yoğun

olduğu için mutlaka inceltici bir madde gerekecekti, bunun için sentetik tiner kullanmak istemeyenler normal gazyağından da yararlanabilirdi. Marta kitabı tekrar açtı, soğuk boyamaya ilişkin bölümü buldu ve okumaya başladı, Fırınlanmış parçaların boyanması için önce parçalar pürüzlerin ve küçük kusurların giderilmesi amacıyla ince zımparayla zımparalanmalıdır, bu şekilde yüzey daha pürüzsüz olur ve parçanın fazla pişmiş kısımlarına boya uygulanması kolaylaşır, Bin iki yüz bibloyu zımparalamak aylar sürer, Bu işlem yapıldıktan sonra, diye devam etti Marta, zımparadan geriye kalan tüm tozlar basınçlı havayla uzaklaştırılmalıdır, Kompresörümüz yok ki, dedi Cipriano Algor, Daha çok tercih edilen ama zahmetli bir yöntemse, parçaların sert bir fırçayla temizlenmesidir, Ne varsa eskilerde var, Her konuda değil, diye düzeltti Marta ve devam etti, Tüm boyalar gibi porselen boyaları da kutuda homojen olarak durmaz, bu nedenle uygulamadan önce boyanın iyice karıştırılması gerekir, Tamam canım, bunu herkes bilir, diğer konuya geç, Boyalar doğrudan parçaya uygulanabilir, ancak mat beyaz renkli bir astarın üzerine uygulanırsa daha iyi tutunur, Bunu düşünmemiştik, İnsanın bilmediği şeyleri düşünmesi zordur, Sana katılmıyorum, insanın bir şeyi düşünmesi, tam da onu bilmediği içindir, Bu derin fikirleri bir kenara bıraksan da şimdilik sadece dinlesen, Dinliyorum, Astar fırçayla uygulanabilir, ancak yüzeyin daha pürüzsüz olması için bir boya tabancası kullanmanız önerilir, Bizim boya tabancamız yok, Boyaya daldırmak da etkili bir yöntemdir, Atadan kalma yöntem bu, biz de böyle yaparız, Bütün işlem soğuk olarak yapılmalıdır, İyi, Parça boyanıp kuruduktan sonra tekrar fırınlanmamalıdır, Ben de bunu diyordum, bize çok zaman kazandırır, Başka öneriler de veriyor ama en önemlisi, renklerin birbirine karışmasını veya saydamlaşmasını istemiyorsan, ilk renk kuruduktan sonra diğerini uygulayacakmışsın, Bizim derdimiz de renklerle efekt çalışmak değil, yağlıboya yapmıyoruz, ne kadar çabuk olursa o kadar iyi, Bu durumda mandarin kostümünde daha özenli

çalışmamız gerekecek, dedi Marta, giysinin çok renkli ve ince işlenmiş olduğunu hatırlayarak, Sadeleştiririz. Bu sözle tartışma sona ermişti, ama alışveriş sırasında Cipriano Algor'un zihninde devam ediyor olmalıydı ki, son dakikada bir sprey tabancası aldı. Bu boydaki biblolara kalın astar vurmanın anlamı yok ki, diye açıkladı kızına, bence tabanca çok işimizi görür, bibloya şöyle baştan aşağı sıktık mı tamamdır, Maske de gerekir, dedi Marta, Maske çok pahalı, şimdi lükse harcayacak paramız yok, Bu lüks değil ki, bir önlem, koca bir boya bulutunun içinde nefes almamız gerekecek, Onun da kolayı var, Nasıl, Ben işi dışarında, açıkta yaparım, hava durumu uygun görünüyor, Neden biz değil de ben diyorsun, diye sordu Marta, Çünkü sen hamilesin ve bildiğim kadarıyla ben değilim, Bakıyorum da keyfin yerine geldi baba, Var gücümle uğraşıyorum, bazı şeylerin elimden kayıp gittiğinin, diğerlerinin de gitmek için gün saydığının farkındayım, bu yüzden hangilerini son ana kadar saklayıp hangilerinin hiç hissettirmeden yok olmasına göz yumacağımı kararlaştırmam gerek, Hissettirmeden diyorsun, acı vererek de yok olabilirler, Güzel kızım, en büyük acı olay anında hissettiğin değil, olayın üzerinden bir zaman geçtikten sonra, yapacağın hiçbir şey kalmadığında hissettiğindir, Ama zaman her acının çaresidir derler, Gel gör ki, ömrümüz bu önermenin doğruluğunu sınamaya vefa etmiyor hiçbir zaman, dedi Cipriano Algor ve tam o anda, karısının ölümüne neden olan kalp krizini geçirirken başında bulunduğu çarkın önüne oturduğunu fark etti. Ardından, vicdanının zorlamasıyla, demin sözünü ettiği acının bu ölümü de kapsayıp kapsamadığını kendisine sordu, acaba bu olayda zaman her derdin devası olarak üzerine düşeni yapmış mıydı, yoksa yaşanan acının nedeni ölüm değil de yaşam mıydı, senin, benim, bizim, birilerinin yaşamları. Cipriano Algor hemşire biblosu üzerinde çalışıyordu, Marta da palyaçoyla uğraşıyordu ama ikisi de yaptıklarından pek memnun kalmıyordu, çünkü son kertede kopyalamak baştan yaratmaktan daha zordu, ya da, en azından demin büyük bir

tutkuyla ve ansızın içinden gelen bir istekle vücuda getirdiği kadın ve erkek figürlerini kuruyup çatlamasınlar, kendilerini dik tutan ruhu yitirmesinler diye ıslak havlulara sarıp bir kenara kaldıran Cipriano Algor böyle düşünüyordu. Marta ve Cipriano Algor'un işleri kolaydı, kullandıkları kilin bir kısmını ıskartaya ayırdıkları bibloları yeniden çamur haline getirerek temin etmişlerdi, dünyadaki her şey gibi, hatta bir nesne sayılamayacak sözcükler gibi bunlar da eğilip bükülüp yeniden kullanılmaktaydı, nesnelere isim vermekte kullandığımız sözcüklerin ağzımızdan nasıl fırlayıp gittiğine aldırmayız çoğu zaman, ama onlara tekrar işimiz düştüğünde, utançla bir köşeye büzüşen köpek Buldum'un yaptığı gibi kuyruklarımızı bacaklarımızın arasına kıstırarak, kil gibi yeniden yoğrulmuş, yarı sindirildikten sonra çıkarılmış, fırlatıverdiğimiz köşede bambaşka bir hale bürünmüş sözcüklerimizi kızarıp bozararak arayıp buluruz. Marta'nın yaptığı palyaço kullanılabilir, soytarı da gerçek soytarılara benzerlik gösteriyor, ama şu hemşire, hani şu çok kolay, çok basit, çok sade görünen hemşire bir türlü kilin kabarıp göğüslerini oluşturmasına izin vermiyor, ıslak bir havluyu vücuduna sımsıkı sarmış gibi. Yaratımın ilk haftası sona ermek üzereyken, yani Cipriano Algor yok edişin ilk haftasına, tabaklarını Merkez'in deposundan teslim alıp işe yaramaz çerçöp gibi bir kenara terk edeceği haftaya girecekken iki çömlekçinin parmakları, aynı anda hem özgür hem bağımlı olarak, onları doğru biçime, düz çizgiye, uyumlu bir bütüne götürecek yolu keşfedip bu doğrultuda ilerlemeye başladı. Anlar geç veya erken gelmezler, bizim için değil, kendileri için doğru olan zamanda gelirler sadece, bu nedenle bir ânın gelişi bizim ihtiyaçlarımızla aynı zamana denk düştü diye minnet duymamız gereksizdir. Babası kendi elleriyle üretip minibüse doldurduğu malları şimdi gereksiz hurdalarmış gibi gerisingeri teslim alırken, Marta çömlek atölyesinde yarım gün boyunca, bitirmek üzere olduğu yarım düzine bibloyla yalnız kalacak, bozulan açıları düzeltmekle, model çıkarma aşamasında kaybolan

bazı kıvrımları yeniden çizmekle, bibloların boylarını eşitlemekle, tabanlarını güçlendirmekle, heykelciklerin kalıplara nasıl oturacağını hesaplamakla meşgul olacak. Marangoz henüz kalıp çerçevelerini teslim etmedi, alçı ise yağlı kâğıttan yapılmış koca torbaların içinde dinlenmekte, ama çoğalma zamanı yaklaşıyor.

Cipriano Algor yok ediş haftasının ilk gününde, yapılan işin yoruculuğundan çok haysiyetsizliğinden ötürü sinirleri yerinden oynamış halde eve döndüğü zaman, taşıdığı gereksiz kap kacağı, bağırsaklarını rahatsız eden bir yoğunlukmuşçasına boşaltmak için dağ başında uygun bir yer arayan adamın gülünç öyküsünü anlattı, İş üstünde yakalanmış gibiydim, diyordu, iki kez birileri gelip kendi arazilerinde ne aradığımı sordular, sadece ben olsam neyse, bir de tabak çanakla dolup taşan bir minibüs vardı işin içinde, yolun buradan öteye devam ettiğini sandım, kestirmeden gidecektim gibi berbat yalanlar uydurdum, çok özür dilerim, dedim, eğer arabadaki parçalardan biri ilginizi çekecek olursa çekinmeyin alın, dedim, adamlardan biri tam anlamıyla öküz çıktı, evinde hayvanların bile böyle rezil kaplardan yemek yemeyeceğini iddia etti, diğeriyse bir güveçle ilgilendi hepi topu, Peki sonuçta kapları nereye bıraktın, Nehrin kıyısına, Tam nereye, En uygun yerin bir doğal mağara olacağını düşündüm, ama o zaman bile yoldan geçenlerin kapları görüp ürünleri ve üreticisini tanıması mümkündü, bu da en istemediğim şey, zaten yeterince yerin dibine geçtik, Ben yerin dibine geçmiş gibi hissetmiyorum kendimi, Belki baştan beri benim yerimde olsan anlardın, Olabilir, haklısın, peki uygun bir yer bulabildin mi, İdeal çukuru buldum, İdeal çukur mu, öyle bir yer mi var, diye sordu Marta, İçine ne koyacağına bağlı tabii, bu durumda çevresi ağaçlar ve çalılarla örtülü, büyük, yuvarlakça, yaklaşık üç metre derinliğinde, ağaçların arasından bakıldığında yeşil bir adacık gibi görünen bir yer, kışın içi su doluyordur mutlaka, hatta şimdi bile dibinde biraz vardı, Nehir kıyısından yüz metre kadar içerde olmalı, dedi Marta, Biliyor musun orayı, Evet, on yaşında keşfetmiştim,

gerçekten de ideal çukur gibiydi, ne zaman içine girsem, bir kapıyı açıp başka bir dünyaya geçtiğimi hissederdim, Evet, ben de o yaşlardayken giderdim oraya, O yaşlarda büyükbabam da gidermiş, Canım benim büyükbabam da giderdi, Gün geliyor her şey kayboluyor baba, orası yıllar boyunca bir çukurluk olarak, bilemedin hayal gücü geniş birkaç çocuk için büyülü bir dünya olarak kaldı, ama şimdi içi çerçöple dolacak ve ne çukur olabilecek, ne de büyülü dünya, Sandığın kadar çok tabak çanak boşaltmayacağım, hem yakında otlar büyür, üstlerini örter, Hepsini oraya mı bıraktın, Evet, Hiç değilse köye yakın, bir gün oyun oynayan çocuklardan biri elinde çatlak bir tabakla eve döner, evdekiler onu nereden bulduğunu sorar, sonra da bir bakarsın millet çukurun başına doluşmuş, şimdi kimsenin istemediği malları kapışmak için birbirini çiğniyor, Hiç şaşırmazdım, insanın doğası böyle. Cipriano Algor kızının eve girdiğinde fincanla önüne koyduğu kahveyi bitirdi ve, Marangozdan haber var mı, diye sordu, Hayır, Anlaşıldı, gidip başında durmazsam yapmayacak, Evet, gitsen iyi olur. Çömlekçi ayağa kalktı, Banyo yapacağım, dedi ve birkaç adım attıktan sonra durdu, Bu ne, diye sordu, Hangisi, Şu, dedi, nakışlı bir peçeteyle örtülmüş bir tabağı göstererek, Kek, Kek mi yaptın, Ben yapmadım, biri getirdi, armağan olarak, Kim, Bil bakalım kim, Uğraştırmasan olmaz mı, Ama çok kolay bulacaksın. Cipriano Algor ilgilenmediğini ifade eder gibi omuzlarını silkti ve banyo yapacağını tekrarladı, ama onu mutfaktan çıkaracak son adımı atmadı, içindeki iki çömlekçi ateşli bir tartışmaya tutuşmuşlardı, bunlardan biri, her koşul altında doğal davranmak görevimizdir ve eğer biri bize bir kek getirmişse bu beklenmedik cömertlik için kime teşekkür edeceğimizi öğrenmeli, bunun için bir tahminde bulunmamız gerekiyorsa hiç duymamış gibi davranarak şüpheleri üzerimize çekmemeliyiz, bu ve benzeri oyunlar ailelerde, toplumlarda doğal karşılanır ve doğru cevabı verecek olursak kimse bundan bir anlam çıkarmaya çalışmaz, ne de olsa bize kek yapıp ikram edecek insan sayısı çok fazla

değildir, hatta birden fazla değildir, diyordu, öte yandan diğer çömlekçi şaşırtmacalı soruların tuzağına düşecek sersemi oynamaya hazır olmadığını, tam da keki getiren kişinin kim olduğunu bildiği için bu kişinin adını vermeyeceğini, hem insanların buluttan nem kapmaya ve her şeyden bir anlam çıkarmaya yatkın olduklarını, çıkarılan anlamın da tanımı gereği yerleştiğini ve bir daha değişmeyeceğini söylüyordu. Demek tahmin etmek istemiyorsun, dedi Marta ısrarcı bir sesle ve gülümseyerek, Cipriano Algor, biraz kızına, biraz kendi aptallığına çok kızmış bir halde, kendi başına ördüğü çoraptan kurtulmanın tek yolunun yenilgiyi kabul etmek olduğunu bildiği için ansızın bir isim attı ortaya, ama bunu yan öğelerle süsledi, Komşumuz Isaura Estudiosa'dır, testi için teşekkür etmek istemiştir. Marta yavaşça başını salladı, Onun adı Isaura Estudiosa değil, dedi, Isaura Madruga, Anladım, dedi Cipriano Algor ve artık Isaura'ya, Kızlık soyadın neydi, diye sormanın gereği kalmadığını düşündü, ama hemen ardından fırının önündeki taş bankta, Buldum'un tanıklığında otururken, dul bayan Estudiosa'yla arasında geçen tüm olayları ve paylaşılan tüm sözcükleri kesin olarak geçersiz kılmaya ant içtiğini kendisine hatırlattı, orada, Demek öyle, sözcüklerinin sarf edildiğini biz de kendimize hatırlatalım ve insanın duygusal hayatının üzerine böyle alelacele sünger çektikten sadece iki gün sonra tükürdüğünü yalamasının doğru olmayacağını belirtelim. Bu düşüncelerin anlık etkisi, Cipriano Algor'un takındığı umursamaz ve tepeden bakan tavra rağmen ellerinin titremesini engelleyemeden peçeteyi kaldırması ve, Güzel görünüyor, demesi biçiminde ortaya çıktı. Tam o noktada Marta, Bir veda armağanı da sayılabilir, diye eklemeyi uygun buldu. Titrek el yavaşça alçalarak peçeteyi bir taç gibi kekin üstüne oturttu, Veda mı, diye bir soru çalındı Marta'nın kulağına, Evet, yani burada iş bulamazsa, İş mi, Baba niye her söylediğimi tekrar ediyorsun, Etmiyorum, ben yankı vadisi değilim ve her söylediğini sana geri iletmek yükümlülüğüm yok. Marta bu cevabı duymazdan geldi, Oturup

kahve içtik, kekten bir dilim ikram etmek istedim ama izin vermedi, bir saatten fazla konuştuk, bana yaşamından, evliliğinden söz etti, mutlu bir evlilikleri mi var, yoksa mutluluk solmaya yüz mü tutmuş öğrenemeden ayrılmak zorunda kaldıklarını anlattı, bu sözleri o söyledi yani, ben uydurmuyorum, sonra da burada iş bulamazsa ailesinin yanına geri döneceğini söyledi, Burada kimse iş bulamıyor ki, dedi Cipriano Algor hüzünle, O da böyle düşünüyor, zaten bunun için keki vedasının ilk kısmı olarak getirmiş, Umarım ikinci kısım geldiğinde burada olmam, Neden, diye sordu Marta ama Cipriano Algor cevap vermedi. Mutfaktan çıkıp yatak odasına girdi, hızla soyundu, gardıroptaki aynanın gösterdiği kadarıyla bedenini inceledi ve banyoya girdi. Duştan akan tatlı suya birkaç damla tuzlu su karıştı.

Dünya üzerindeki tüm sözlükler ağız birliği etmişçesine gülünç sözcüğünü gülmeye, alay etmeye değer, küçümsenmeyi hak eden, zavallılığından ötürü insanı güldüren, şeklinde tanımlar. Tabii sözlükler için ortada gülünç olan bir şey yoktur, ancak kavramı açıklamaları gerektiğinde, bunun bir olguya eşlik eden veya olguyu niteleyen bir durum olduğunu söyler, parantez içinde de olguları kesinlikle niteleyicilerinden ayırmamamız veya niteleyicilerini yok sayarak değerlendirmememiz gerektiğini belirtirler. Ama Cipriano Algor'un istenmeyen çanakları kırmadan mağaraya taşıyacağım diye kendisini helak etmesi kadar gülünç bir durum olamaz. Halbuki kendini mağaraya kadar yoracak yerde eline ne geçerse yamaçtan aşağı savursa, hepsi bir anda parça pinçik olacak ve kızına bu berbat yolculuğun aşamalarını anlatırken kullandığı nefret ve sıkıntı dolu ifadelere yakışır bir hal alacak. Ancak gülünçleşmenin sınırı yok. Eğer günün birinde Marta'nın hayal ettiği gibi bir çocuk elinde çatlak bir tabakla evine dönecek olursa, bu kusurun ya Merkez'in deposundaki kötü koşullar nedeniyle, ya da taşıma sırasında yolun delik deşik olmasından ötürü minibüsün sarsılarak yol alması nedeniyle oluştuğunu hatırlamamız gerek. Cipriano Algor mallarını yamaçtan mağaraya taşırken öyle bir özen gösteriyor ki, bu aşamada tek bir tabağın kırılmadığından, tek bir testinin kulpunun elinde kalmadığından, tek bir demliğin ağzının kopmadığından gönül rahatlığıyla emin olabiliriz. Adamcağız şimdi bize gülünç gelen insanüstü bir çaba harcayarak mallarını büyük bir dikkatle yere koydu, uygun parçaları iç içe yerleştirdi, benzer ürünleri

yan yana istifledi ve mağaraya bir seramik sergisi havası verdi. Dikkatle sıralanmış çömlekleri mağaranın seçilmiş bir köşesine doldurdu, ağaç gövdelerinin çevresini sardı, çalılıkların arasını doldurdu ve tüm parçaları kutsal bir kitapta dünyanın sonuna kadar öyle kalmaları gerektiği yazıyormuş, kıyamet koptuğunda yeniden canlanacakları ise kuşkuluymuş gibi yerleştirdi. Bazıları Cipriano Algor'un bu davranışını alabildiğine gülünç bulabilir, ancak burada bakış açısının önemini unutmamalıyız, çünkü şu anda Marçal Gacho'nun gözlerinden bakıyoruz olaya. İzin günü için eve dönen Marçal, ailevi sorumluluklarını yerine getirdikten sonra kayınpederinin çanakları boşaltmasına yardım etmekle kalmadı, yüzünde en ufak bir şaşkınlık veya afallama ifadesi olmadan, dolaylı ya da dolaysız hiçbir soru sormadan, kinayeli veya acıyan bir bakış dahi atmadan adamın izinden gitti, hatta tamamen kendi iradesiyle, yıkıldı yıkılacak gibi duran bir kuleyi düzletti, hizayı bozan bir bölük tabağı geriye itti ve fazla yüksek istiflenmiş öbekleri kısalttı. Dolayısıyla, Marta bir zaman önce babasıyla konuşurken ağzından kaçırdığı o talihsiz, aşağılayıcı sözcüğü yanılıp da tekrarlayacak olsa, kocasının, bir şeyi kendi gözleriyle görmüş olmasının vereceği karşı konulamaz uzmanlık duygusuyla, Bunlara çerçöp diyemezsin, diye itiraz etmesi doğal karşılanmalıdır. Eğer her şeyin açıkça anlatılmasına gerek duyan bir insan olarak tanıdığımız Marta söz konusu tabak ve çanakları, fuzuli yer işgal edip dolanacak alan bırakmamaya yarayan ve konumuzun çok dışında olan insan kalıntıları hariç gereksiz her türlü ıvır zıvırı tanımlamakta kullanılan çerçöp sözcüğüyle adlandırmakta ısrar edecek olsa, Marçal en ciddi sesiyle, Çerçöp değildi, gözlerimle gördüm, derdi kuşkusuz. Ayrıca, diye eklerdi konusu açılsa, hiç de gülünç değildi.

Eve döndüklerinde onları her biri kendi açısından önemli iki yenilik bekliyordu. Marangoz sonunda kalıp çerçevelerini getirmişti ve Marta kitabında bir çamur kalıbının özelliklerini yitirmeden en fazla kırk parça çıkarabileceğini okumuştu, Bu durumda,

dedi Cipriano Algor, en az otuz kalıba ihtiyacımız var, her iki yüz biblo için beş kalıp, demek ki hem üretimden önce hem de üretimden sonra çok işimiz olacak, üstelik deneyimli olmadığımız için kalıpları hakkıyla kullanıp kullanamayacağımızı da bilmiyoruz, Çanakları Merkez'in deposundan boşaltmayı ne zaman bitirebilirsin, diye sordu Marta, İkinci haftanın hepsine ihtiyacım olacağını sanmıyorum, ilk iki üç günü yeter, Zaten ikinci haftadayız, dedi Marçal, Evet, toplan dört haftanın ikincisindeyiz ama çanakları boşaltmanın ilk haftası bu, önümüzdeki hafta ise mal üretmenin ikinci haftası olacak, diye karşılık verdi Marta, Ortalıkta bu kadar çok hafta dolaşırken ikinizin de biraz sersemlemiş olmasına şaşmamalı, Sersemlememizin farklı nedenleri var, örneğin ben hamileyim ve henüz buna alışamadım, Peki baban, O isterse kendi cevap versin, Benim sersemlememin tek nedeni, bin iki yüz toprak biblo yapmak zorunda olmam ve bu işi başarıp başaramayacağımı bile bilmemem, dedi Cipriano Algor. O sırada çömlek atölyesinde bulunuyorlardı ve karşılarında dizilmiş duran altı figür tam da olması gerektiği gibi, yani şekli şemali belirsiz altı kil topağı halindeydi, bazıları, temsil ettikleri karakterlerden ötürü, diğerlerinden daha gösterişliydi belki ama olanca kasıntılıklarına rağmen yararsız oluşları hepsinin ortak özelliğiydi. Marta kocasının bibloları görebilmesi için, figürlere sardığı ıslak bezleri çıkarmıştı ama bunu yaptığından pişmanlık duyacaktı neredeyse, çünkü bu biçimsiz topaklar şimdiki hallerine gelebilmeleri için verilen tüm emeği, yapmayı, bozmayı, denemeyi, yanılmayı, düzeltmeyi, ayarlamayı boşa çıkaracak bir umursamazlık içinde dikiliyorlardı, sıkıntıdan ve kuşkudan sadece büyük sanat eserleri doğmazdı, bazen bir avuç kil, parmak kadar kollar ve bacaklar, avuç içi kadar gövdeler bile onları biçimlendirmeye çalışan ellere, sorgulamak isteyen gözlere, yoktan var etmek isteyen iradeye karşı acımasızca direnebilirdi. Başka zaman olsa size yardım etmek için işyerinden izin alırdım, dedi Marçal. Her ne kadar cümle kulağa tam gibi gelse de, içindeki sorunlar yumağının

ortaya çıkarılması için satır aralarının Cipriano Algor'a açıkça anlatılması gerekmiyordu. Marçal'ın söylemek istediği ve aslında tek bir sözcük kullanmadan söylediği şey, tam da yerleşik güvenlik görevlisi kadrosuna terfisi aşağı yukarı kesinleşmişken, kariyer basamaklarındaki tırmanışı bir biçimde ilan edilmişken izne ayrılmasının, üstlerinin gözünde bu sıçrayışı hafife aldığı izlenimini doğurabileceğiydi. Sözünü ettiğimiz yumaktaki en göze çarpan, belki de en az sorunlu olan ipucu buydu. Marçal'ın yuvarlak ifadelerle gizlediği asıl sorun, çömlek atölyesinin geleceğine, orada yapılan işe, işi yapan ve o zamana kadar iyi kötü geçimlerini sağlamış insanlara ilişkin derin kaygılardı. Dizili duran altı biblo, altı ısrarcı soru işareti gibiydi, her biri Cipriano Algor'a sırayla gücünün yetip yetmeyeceğini, şimdilik yetse bile kızı ve damadı Merkez'e taşındığında daha ne kadar dayanabileceğini, gelecekteki siparişleri aynı hızla üreterek zamanında teslim edip edemeyeceğini, hatta siparişin devamından emin olup olmadığını, Merkez'in satın alma müdürüyle arasındaki ticari ve kişisel ilişkinin ömür boyu cicim ayları halinde sürüp sürmeyeceğini soruyorlardı ve en yüksek sesle, insanın içini sızlatan, tedirgin ve acıklı bir ses tonuyla Eskimo konuşuyordu, Sence beni hep isteyecekler mi. Cipriano Algor tam bu noktada Isaura Madruga'yı hatırladı, onun kendisine çömlek atölyesinde yardım edebileceğini, Merkez'e yapılan yolculuklarda eşlik edebileceğini düşündü, sonra daha farklı, daha yakın ve huzur verici düşüncelere kaydı aklı, aynı masada yemek yediklerini, taş bankta hoşbeş ettiklerini, Buldum'a yemeğini verdiklerini, dut ağacının dallarını silkelediklerini, kapının üstündeki ışığı yaktıklarını, yatak örtülerini katlayıp kaldırdıklarını düşündü, ama bu tatlı ve sürükleyici hayaller, kekten bir dilim almayı bile gözü kesmemiş bir adam için hem çok fazlaydı, hem de fazlasıyla cüretkârdı. Marçal'ın sözlerine karşılık verilmesi gerekmiyordu haliyle, o sadece tartışılmaz bir gerçeği dile getirmişti, Size yardım etmek isterdim ama edemeyeceğim, dese de aynı şey olurdu, buna rağmen, Cipriano

Algor damadının sözünden sonra ortalığı sessizleştiren düşüncelerle ilgili bir açıklama yapma gereği duydu, tabii bunlar gülünç ihtiyar gururunun derinliklerinde saklayacağı o çok özel düşünceleri olmayacak, bir biçimde, isteseler de istemeseler de, tüm hane halkının ortak olan düşüncelerini ifade edecekti ve bir avuç sözcükle sona erebilecekti, Yarın neler olacak hiç bilemiyorum. Sonra devam etti, Karanlıkta yürüyor gibiyiz, attığımız her adımda yüzükoyun yere kapaklanma tehlikesi var, ilk ürünlerimiz satışa çıktıktan sonra neler olacağını merak edeceğiz, bizimle ne kadar çalışacaklarını merak edeceğiz, kısa bir süre mi, uzun bir süre mi, yoksa hiç mi diye içimiz içimizi kemirecek, bundan sonra ne olacak diye papatya falına bakar gibi hissedeceğiz kendimizi, Hayat böyle bir şey zaten, dedi Marta, Evet ama eskiden birkaç yıl sürecek bir aşamayı şimdi birkaç haftada, haftada bile değil, günde yaşayacağız ve gelecek dediğimiz şey bir anda burnumuzun dibine geliverdi, bunları daha önce söylemiştim galiba. Cipriano Algor durakladı, ardından omuz silkerek ekledi, Demek ki söylediklerim doğruymuş, Önümüzde iki yol var, dedi Marta, azimli ama sabırsız bir tavırla, ya şimdiye kadar yaptığımız gibi çalışmaya devam edip işimizi iyi yapmak dışında hiçbir şey getirmeyeceğiz aklımıza, ya da vazgeçeceğiz, Merkez'i arayıp siparişleri yetiştiremeyeceğimizi söyleyeceğiz ve bekleyeceğiz, Neyi bekleyeceğiz, dedi Marçal, Senin terfi etmeni, Merkez'e taşınmamızı ve babamın bizimle mi gelecek, burada mı kalacak karar vermesini, şimdi tek yapamayacağımız şey, haftalardır süregelen şu oldu-olmadı, yaptık-yapamadık halini devam ettirmek, Başka bir deyişle, dedi Cipriano Algor, babanız ölürse bütün dertleriniz bitecek, Bu sözlerini affedebilirim, dedi Marta, çünkü aklından neler geçtiğini biliyorum, Lütfen kavga etmeyin, diye yalvardı Marçal, kendi ailemde yeteri kadar kavga gürültü var zaten, Sen merak etme, dedi Cipriano Algor, dışardan başka türlü görünse de karınla ben asla gerçekten kavga etmeyiz, Tabii, ama bazen bir tokat indiresim geliyor, dedi Marta gülümseyerek, üstelik bu

arzum giderek şiddetlenebilir, hamile kadınların ruh hallerinde ani değişiklikler olduğunu okudum, kaprisler, ağlama krizleri, sinir krizleri, aşermeler gırla gidiyormuş, bu yüzden kendinizi şimdiden hazırlayın derim, Ben başıma ne gelirse çekmeye razıyım, dedi Marçal, sonra Cipriano Algor'a döndü, Ya sen baba, Ben yıllardır razıyım zaten, doğduğundan beri, Nihayet, kadınlar gücü ele geçirdi, şimdi titreyin zavallı erkekler, titreyin ve korkun, diye bağırdı Marta. Bu kez çömlekçi kızının neşeli ses tonuyla değil, gayet ciddi ve sakin bir biçimde, sözcüklerini olgunlaşması için yatırılmış meyvelerden en iyilerini, kabuklarında tek bir leke bırakmadan almak istiyormuşçasına büyük bir özenle seçerek konuştu, hayır, bu sözcükler önceden düşünülüp olgunlaşmaya yatırılmamıştı, o anda, tam konuşurken toprakta ansızın bitiverdiler, İşi olağan şekilde sürdüreceğiz, dedi, Verdiğim sözü ağlamadan sızlamadan, elimden geldiğince tutmaya çalışacağım, Marçal terfi ettiğinde de durumu değerlendireceğim, Durumu değerlendirecek misin, diye sordu Marta, bu ne demek, Atölyeyi işletmek imkânsız olacağı için burayı kapatacağım ve Merkez'in üreticilerinden biri olmaya son vereceğim, Peki, sonra nasıl, nerede, hangi parayla, kiminle yaşayacaksın, diye ısrarla sordu Marta, Eğer beni hâlâ istiyorlarsa kızım ve damadımla birlikte Merkez'de yaşayacağım. Cipriano Algor'un ağzından çıkan bu beklenmedik derecede açık cümle, kızının ve damadının farklı tepkilerine yol açtı. Marçal, Çok şükür, diye rahat bir nefes alarak kayınpederini kucakladı, Ne kadar mutlu olduğumu anlatamam, kaç zamandır içimi kemiriyordu bu dert. Marta babasına önce kuşkuyla, duyduklarına inanmayan birinin ifadesiyle baktı, sonra yüzü aydınlanmaya başladı, belleği hızla çalışarak ona atasözleri, özdeyişler, ünlü alıntılar, inciler bulup çıkarıyordu derinliklerden, görünen köy kılavuz istemez, aklın yolu birdir, kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez, sora sora Bağdat bulunur ve benzeri akıllı, mantıklı birçok söz geçti zihninden. Marta babasının yüzünü şefkatli, adeta anaç bir sıcaklıkla uzun uzun okşadı, Bunu gerçekten istiyorsan

böylesi daha iyi olacak, diye mırıldandı ve bu sözcüklerin aktardığının dışında herhangi bir hoşnutluk belirtisi göstermekten kaçındı, ama bir şeyden emindi, babası bu sessizliğinin ilgisizlikten değil, saygıdan kaynaklandığını anlayacaktı. Cipriano Algor ellerini kızının omuzlarına koydu, onu kendisine çekti ve alnından öptü, ardından kısık sesle, kızın babasının ağzından duymak, ya da en azından gözlerinde okumak isteyeceği sözcükleri söyledi, Teşekkür ederim. Marçal, Neye teşekkür ediyorsun, diye sormadı, baba-kızın birlikte hareket ettikleri alanın bu aileye özel olmakla kalmadığını, bir biçimde kutsal ve erişilmez olduğunu çok önceleri öğrenmişti. Hissettiği kıskançlık değil, mutlak bir biçimde dışlanmış olanlara özgü bir hüzündü, ama dışlandığı yer, asla sahip olamayacağı o bölge değildi, bunu biliyordu, asıl dışlandığı yere bir girebilse, orada onlarla birlikte olabilse, sonunda kendi anne ve babasını tanıyabilecekti. Kayınpederi Merkez'de onlarla birlikte yaşamayı sonunda kabul ettiğine göre, kendi ailesinin evlerini satıp Merkez'e yerleşme planının şimdilik askıya alınacağını pek şaşırmadan fark etti. Bu onlara ne kadar zor gelse de, karara ne kadar itiraz etseler de yapacakları pek bir şey yoktu, çünkü hem Merkez'in katı kuralları, yaşanacak yerlerin kısıtlı olmasından ötürü büyük ailelerin kabul edilmesine izin vermiyordu, hem de iki ailenin birbiriyle geçinemediği düşünüldüğünde, onca insanın küçücük bir yere kapanması hayatı daha da çekilmez hale getirirdi. Aksini düşündürecek bazı durumlara ve bazı fevri hareketlerine rağmen Marçal hayırsız bir evlat olarak damgalanmayı hak etmiyor, duygularının ve arzularının ailesininkilerle örtüşmemesi bir tek onun suçu değil, ancak yine de, insan ruhunun nasıl bir iğneli fıçı olduğunu kanıtlarcasına, kendisini dünyaya getiren insanlarla aynı evde oturmayacak olmasından mutluluk duyuyor. Marta hamile olduğuna göre şimdi umalım da kaderin bir cilvesi yaşanmasın, Davul bile dengi dengine çalar, ve, Hayırlı evladım var deme, el koynuna girmeyince, gibi atasözlerinin doğruluğu kanıtlanmasın. Ancak doğanın vazgeçilmez ve

karşı konulmaz bir kuralı var ortada, çocuklar, ister iyi, ister kötü amaçlarla olsun, ister haklı, ister haksız nedenlerden olsun, anne ve babalarında kendilerini bulamadıkları zaman başka bir anne ve baba aramaya koyuluyorlar. Tüm kusurlarına rağmen yaşam dengeyi çok seviyor ve eğer her şey hayatın elinde olsa tüm bulutların gümüşten bir astarı, her girintinin bir çıkıntısı, her uğurlamanın bir karşılaması olurdu ve söz, bakış ve duruş her koşulda hep aynı şeyi söyleyen yapışık üçüzler gibi davranırdı bize. Kendimizi ayrıntılarına girebilecek yeterlilikte veya beceride görmediğimiz, ancak varlıklarından ve iletişim açısından değerlerinden emin olduğumuz o dolambaçlı yollarda ilerleyen yukarıdaki gözlem öbekleri, Marçal Gacho'nun aklına bir fikir yerleştirdi ve fikrin öznesi bunu derhal büyük bir baba sevgisiyle kayınpederine dile getirdi, Depoda kalan çanakları tek bir seferde taşıyabiliriz, Ne kadar olduğunu bilmiyorsun ki, minibüsü birkaç kez doldurur, diye itiraz etti Cipriano Algor, Minibüsü düşünmedim ki, normal bir kamyonla hepsini tek seferde taşıyabiliriz herhalde, Peki bu kamyonu nereden bulacağız, diye sordu Marta, Kiralarız, Kamyona para ayırabilecek halim yok ki, dedi çömlekçi ama içinde yeşeren umut sesini titretmişti, Sadece bir günümüzü alır, bizim paramızla senin paranı birleştirsek yeter mutlaka, hem Merkez'de güvenlik görevlisi olduğum için indirim de yaptırabilirim belki, Kamyonu bulsak bile yükleyip boşaltmak için sadece ben varım, altından kalkamam, zaten kollarım bacaklarım kopacak gibi, Yalnız olmazsın, ben de gelirim, dedi Marçal, Olmaz, seni tanıyacak olurlarsa zor duruma düşersin, Tanımazlar ki, satın alma bölümüne daha önce tek bir kez gittim, bu sefer de koyu renkli gözlük ve bere takarsam kimse anlamaz, Bu çok, çok iyi bir fikir, dedi Marta, sonra hemen bibloların yapımına başlayabiliriz, Ben de böyle düşünmüştüm, dedi Marçal, Ben de, diye itiraf etti Cipriano Algor. Durup birbirlerine sessizce gülümsedikten sonra çömlekçi, Ne zaman yapacağız, dedi, Yarın olsun, diye karşılık verdi Marçal, hem iznimden yararlanmış oluruz, bir dahaki

iznim on gün sonra, o zamana kadar da işi bitirmemiz gerek, Yarın olsun, diye tekrarladı Cipriano Algor, böylece hemen ardından işe adam gibi başlayabiliriz, Aynen öyle, dedi Marçal, ve neredeyse iki hafta kazanmış olursunuz, Yüreğime su serptin, dedi çömlekçi ve sordu, Peki nasıl yapacağız, köyde kamyon kiralayan olduğunu sanmıyorum, Şehirden buluruz, yarın erkenden yola çıkarsak bize iyi fiyat verecek birini aramak için zamanımız olur, Bunun en iyi çözüm yolu olduğunun farkındayım, diye araya girdi Marta, ama bence seninkilere yemeğe gitmen lazım, son geldiğinde de yemeğe gitmemiştin, bu sefer de gitmezsen gönül koyarlar. Marçal sertçe, Gitmek istemiyorum, dedi, sonra kayınpederine döndü ve sordu, Hem ne zaman depoda olman gerekiyor, Dörtte, Gördün mü, ta kente kadar gideceğiz, bir kamyoncu bulacağız, onunla malları almak için depoya gideceğiz, bir de bizimkilerle yemek yersem yetişemeyiz, Yemeği çok erken yemeniz gerektiğini söyle, Yine de zamanımız yetmez, hem istemiyorum zaten, bir daha geldiğimde yemeğe giderim, Hiç değilse anneni ara, Tamam, ararım, ama bana yine ne zaman taşınıyoruz diye sorarsa şaşırma sakın. Cipriano Algor kızını ve damadını Gacho ailesinin sorunlarını tartışmakta baş başa bırakıp altı biblonun başına geçmişti. Islak bezleri büyük bir dikkatle çıkardı ve her bibloyu çok yakından inceledi, başlarına ve yüzlerine biraz rötuş yapılması gerekiyordu, bir karış uzunluğundaki bir biblonun bu bölümleri, ıslak bir bezin sürtünmesiyle bile karışabilecek kadar küçüktü, Marta bunları eski haline getirdikten sonra fırına yerleştirmeden önce iyice kurumaları için bir gün boyunca açıkta bekletmek gerekecekti. Mutluluk, Cipriano Algor'un ağrılı bedeninden büyük sarsıntılarla geçti, çömlekçilik hayatının en zor ve en hassas işine başlayacak gibi hissediyordu kendisini, sanki dünyanın en büyük sanatçılarından biri, bu mütevazı atölyede çalışmaktan gocunmamış ve dünyanın en önemli, estetik açıdan en görkemli şaheserlerinden birini vücuda getirmişti ve ne sanatçı, ne de eseri fırındaki sıcaklığın bir derece artması ya da azalmasının

getireceği feci sonuca katlanabilirdi. Aslında tüm yapacağı, biri diğerinden pek ayırt edilemeyen önemsiz altı bibloyu fırına atıp kalıp çıkarmaya uygun hale getirdikten sonra, bunlardan yararlanarak iki yüzer adet aynı önemsizlikte kopya çıkarmaktı, bazıları yazgımızın biz doğduğumuz anda alnımıza işlendiğini söylerse de apaçık ortada olan bir şey var, pek az insan dünyaya kilden Ademler ve Havvalar üretmek, ekmek somunlarını ya da balıkları çoğaltmak için geliyor. Marta ve Marçal atölyeden ayrıldı, kadının niyeti yemek yapmakken erkeğin amacı Buldum adlı köpekle ilişkisini derinleştirmekti, hayvancağız üniformalı bir adamı aileye kabul etmeye pek yanaşmıyordu ama aynı adamın eve geldikten sonra üstünü değiştirip sivil kıyafetlere bürünmesi durumunda ona yakınlık göstermeye güçbela ikna olmuştu, kıyafetlerin eski veya yeni, son moda veya demode, kirli veya temiz olması Buldum için pek bir şey ifade etmiyordu nasılsa. Cipriano Algor şimdi atölyede yalnız. Kalıp çerçevelerinden birinin sağlamlığını dalgınca yokladı, bir alçı çuvalının yerini tamamen gereksizce değiştirdi ve kendisini, sanki ayaklarını iradesi değil de talih yönetiyormuş gibi eliyle yaptığı bir kadın ve bir erkek biblolarının önünde buldu. Birkaç saniye içinde erkek figürü biçimsiz bir kil topağı haline dönüştü. Kadın kurtulurdu kurtulmasına, ama ertesi sabah Marta'nın kesinlikle soracağı, Neden ama, neden sadece erkek de kadın değil, neden sadece biri, ikisi değil, sorusu kulaklarında çınladı. Kadının bedeni de erkeğin bedenine karıştı ve ikisi birden toprağa döndü.

Oyunun ilk perdesi bitti, dekorlar kaldırıldı, oyuncular ilk perdenin son sahnesindeki dehşetli performanslarının ardından kuliste dinleniyorlar. Merkez'in depolarında Algor ailesi tarafından üretilen tek bir parça toprak kap kalmadı, geride sadece rafları kaplayan ince, kırmızı bir toz var, maddenin özünün sonsuz ve ölümsüz olmadığını hatırlamak gerek, eğer zamanın görünmez parmakları mermeri, graniti bile parçalayabiliyorsa, alelacele birleştirilmiş ve üstünkörü fırınlanmış birkaç parça toprak kaba neler yapmaz ki. Marçal Gacho satın alma bölümüne fark edilmeden girdi, bunu beresine, koyu camlı gözlüklerine ve bilerek tıraşsız bıraktığı yüzüne borçluydu, zira Merkez'in güvenlik görevlilerinin en dikkat çekici ortak özelliği, sinekkaydı tıraşlı çeneleriydi. Ancak satın alma bölümünün müdür yardımcısı, taşıma biçiminin bir anda çağ atlamış olmasına şaşırmıştı, Cipriano Algor'un külüstür minibüsünü her gördüğünde acı acı gülümsemeyi âdet haline getirmiş bir adam için bu, gayet mantıklı bir duyguydu, ancak asıl hayret verici olan, adamın gözlerinde Cipriano Algor bütün mallarını götürmeye geldiğini söylediği zaman beliren ve saklanması için pek uğraşılmayan rahatsızlıktı, Tamamını mı, diye sordu adam, Tamamını, diye cevapladı çömlekçi, bir kamyon bir de yardımcı tuttum. Eğer huysuzluğu yüzünden okunan bu yetkili öykümüzün bundan sonraki bölümlerinde çok değil, küçücük bir role bile sahip olsaydı, takdir edersiniz ki kendisine bu olayda hissettiklerinin ardında neler olduğunu, başka bir deyişle, saklamak için uğraşmadığı, ya da saklamayı becerememediği o kesinlikle mantıksız rahatsızlığının altında ne yattığını

öğrenmek isterdik. Tabii bu durumda müdür yardımcısı, Cipriano Algor'un günlük ziyaretlerine alıştığını, hatta, yaşlı adamla arkadaş olduklarını söyleyemese de, onu takdir ettiğini, profesyonel açıdan düştüğü durum göz önüne alındığında takdirden çok saygı duyduğunu söyleyerek lafı geçiştirmeye çalışabilirdi. Bu tabii ki kuyruklu bir yalan, yüzeyde dolaşmayı bırakıp daha derine inecek olursak, duyduğu rahatsızlığın, en sapkınca zevklerinden birini, yani insanların kendisine hiçbir yarar veya çıkar sağlamayan talihsizliklerine sevinmeyi, kaybetmekten meydana geldiğini anlarız. Hatta bu merhametsiz herif, iş çok uzun sürer ve diğer üreticilerin mallarını teslim etmesine engel olur gerekçelerine dayanarak kamyonun yüklenmesini durdurmaya bile çalıştı, ama Cipriano Algor başını dik tuttu ve önce çalışması engellenirse kamyonun kirasını kimin vereceğini sordu, ardından şikâyet defterinin getirilmesini istedi ve son çare olarak büyük kozunu ortaya attı ve satın alma müdürüyle görüşmeden tek bir adım atmayacağını bildirdi. Uygulamalı psikolojiye giriş kitaplarının tümünde görülebileceği gibi, merhametsiz adamlar aynı zamanda korkak olurlar, dolayısıyla bu muhteris müdür yardımcısının, insanların önünde bir üstü tarafından azarlanma düşüncesiyle ortaya çıkan ani tavır değişikliğine şaşırmamak gerekir. Aşağılanmışlık duygularını gizlemek için kaba bir yorumda bulunduktan sonra deponun derinliklerinde kayboldu ve kamyon yükünü tutup depodan ayrılana kadar da meydana çıkmadı. Cipriano Algor ve Marçal Gacho dönüş yolunda zafer şarkıları söylemediler, ikisi de son kalan nefeslerini kutlamalara ve sevinç gösterilerine harcayamayacak kadar bitkindi, yaşlı adam, Bibloları teslim etmeye geldiğimizde canımıza okuyacak, her birini büyüteçle kontrol edip onlarcasını geri çevirir artık, demekle yetindi, genci de şöyle karşılık verdi, Evet, bunu yapabilir ama kesin bir şey yok, hem işin sorumlusu satın alma müdürü, hiç değilse bu sorunu hallettik baba, diğer sorunu da karşımıza çıkınca hallederiz, hayat böyle olmalı işte, bir kişi gücünü kaybedince,

diğerinin ikisine de yetecek kadar gücü ve yüreği olmalı. Minibüsü yakındaki bir sokağın köşesine bırakmışlardı, kapların tamamı ırmak kıyısındaki mağarada yerlerini alıncaya kadar onları bekleyecekti minibüs, ardından kamyonu kiraladıkları yere bırakacaklar, sonunda da minibüslerini alıp gün batarken evlerine döneceklerdi, tabii o saate kadar canları çıkmış olacaktı, biri Merkez'in cilalı koridorlarını arşınlamaktan başka hiçbir bedensel egzersiz yapmadığı için, diğeri de yaşlılığın getirdiği o çok iyi bildiğimiz nedenlerden ötürü. Buldum adlı köpek onları yolda, her köpeğin yaptığı gibi sıçrayıp havlayarak karşılayacaktı ve Marta kapıda bekliyor olacaktı. İşleri bitirdiniz mi, diye soracaktı, onlar da, Evet, bitirdik, diye cevap vereceklerdi, sonra üçü birden, demin bitirilen bölümün, şimdi başlamaya sabırsızlanan bölümle aynı olduğunu hissedecek veya düşüneceklerdi, burada hissetmekle düşünmek arasında bir dengesizlik veya çelişki olduğunu varsayıyoruz tabii, ister tiyatroda olsun ister hayatta, ikinci veya üçüncü perdelerin hep aynı oyunun parçası olduğunu düşüneceklerdi. Bazı aksesuarların sahneden çıkarıldığı doğru, ama bunların yerini alacak aksesuarlar da çıkarılanların hamurundan yoğrulacak, oyuncularsa, ertesi gün kuliste uyandıklarında, sol ayaklarını sağ ayaklarının bıraktığı izin önüne, sonra öbürünü diğerinin önüne koyarak ilerleyecekler, rollerini yapacaklar ve bu yoldan asla sapmayacaklar. Marçal'ın bitkinliğine rağmen, o ve Marta aşkın jestlerini, mimiklerini, devinimlerini ve seslerini, ilk defa yapıyormuş gibi yineleyecekler. Araya sözcükler de karışacak. Cipriano Algor ise deliksiz uyuyacak. Ertesi sabah, alışılageldiği üzere, damadını işe bırakacak. Belki dönerken ırmağın kıyısındaki mağaraya şöyle bir göz atar, belirli bir nedenden değil, öylesine, kapları ve tabakları daha iyi gizlemek için birkaç dal daha kessem mi, diye düşünür, sanki o kapların orada, kendilerine tekrar iş düşene kadar gizli saklı beklemesi gerekiyormuş gibi, yarattığımız şeylerden ayrılmak ne zordur, değil mi, ister gerçeklik olsun ister hayal, ister kendi ellerimizle yok etmiş olalım, onlardan bir türlü ayrılamayız.

Fırını temizleyeceğim, dedi Cipriano Algor eve döndüğünde. Buldum, geçmişteki deneyimlerine dayanarak sahibinin yine taş banka oturacağını düşündü, zavallı adamın aklının hâlâ çelişkilerle dolu olduğunu, yaşamının altüst edildiğini geçirdi içinden, işte köpekler en çok böyle anlarda gereklidir insanoğluna, karşımıza geçip her halleriyle, bakışlarıyla ve duruşlarıyla, Yardıma ihtiyacın var mı, sorusunu sorarak beklerler, ilk bakışta bu tür bir hayvanın acı, korku ve benzeri insan rahatsızlıklarına deva olması mümkün değilmiş gibi görünse de, bunun nedeni insanlığımızın ötesindeki şeyleri algılayamamamız, dünyadaki diğer sıkıntıların yalnızca bizim standartlarımıza göre ölçüldüğünde somutlaşabildiğine inanmamız, ya da kısaca ifade etmek istersek, dünyada sadece insanların yaşadığına inanmamız olabilir. Cipriano Algor taş banka oturmadı, önünden hızla geçti ve fırın kapısının üstündeki, ortasındaki ve altındaki üç büyük tunç sürgüyü çektikten sonra, menteşelerinden alabildiğine vakur bir homurtu çıkaran kapıyı açtı. Aileye yeni katılmış biri olmanın getirdiği merakı gidermek için ilk birkaç gün fırını tüm duyularıyla yoklayan Buldum, onunla daha fazla ilgilenmemişti. Eski ve kabaca inşa edilmiş, tuğladan bir yapıydı bu, bildiği kadarıyla hiçbir işe yaramıyordu, tepesinde bacaya benzer üç yükselti vardı ama bunlar baca olamazdı çünkü bir kez olsun dayanılmaz yiyecek kokularının çevreye saçıldığını duymamıştı. Oysa şimdi kapısı açılmıştı ve sahibi içeri, evin herhangi bir odasına, ya da yolun karşısındaki diğer eve girer gibi aldırışsızca girmişti içeriye. İlke olarak ve önlem amacıyla köpekler hayatın onlara gösterdiği her sürprize önce havlarlar, çünkü iyi sürprizlerin kötüye dönüşmeyeceğini veya kötü sürprizlerin kötülüğünün ortadan kalkmayacağını önceden bilemezler, bu nedenle Buldum var gücüyle havlamaya başladı, önce sahibi fırının derinliklerinde kaybolduğu için endişeden, sonra o derinliklerden sağ salim, sadece yüzündeki ifade değişerek çıktığı için mutluluktan, bunlar sevginin küçük mucizeleridir, insanın yaptığı işe ilgi göstermesi de aynı ada sahip

olmayı hak eder. Cipriano Algor elinde bir süpürge tuttuğu halde fırına tekrar girdiğinde Buldum hiç oralı olmadı, çünkü aslına bakarsanız sahipler güneşe ve aya benzer bir bakıma, ortadan kaybolduklarında sabırlı olmamız ve beklememiz gerekir, tabii bir köpek geçen zamanın kısa mı uzun mu olduğunu kestiremez, çünkü onun bir saatle bir haftayı, bir ayla bir yılı ayırt edecek zaman duygusu yoktur, böyle bir hayvan için sadece varlık ve yokluk vardır. Fırının temizlenmesi sırasında içeri girmeye hamle etmeyen Buldum, süpürgenin olanca gücüyle dışarı fırlattığı kap kacak parçacıklarından ve tozdan korunmak için bir köşeye çekildi ve başını patilerinin arasına alıp bekledi. Dalgın, uyukluyor gibi görünse de, köpekler konusunda en bilgisiz ve deneyimsiz bir insan bile, hiç değilse hayvanın ara sıra, beklenmedik anlarda açılıp kapanan gözlerine bakarak, Buldum'un aslında beklemekte olduğunu söyleyebilirdi. Temizlik işi bittiğinde Cipriano Algor fırından ayrıldı ve atölyeye geçti. Köpek, sahibi gözden kaybolmadan hareket etmedi, sonra yavaşça kalktı, boynunu uzatarak fırın kapısına yaklaştı ve içeri baktı. Garip, tavanı kirişli, tamtakır bir evdi, içinde tek bir eşya veya dekorasyon malzemesi bile yoktu ve duvarları kırık beyaz bir malzemeyle kaplanmıştı, ama Buldum'un burnunu asıl ilgilendiren, içerdeki havanın anlaşılmaz kuruluğu ve tek bir kokunun baskınlığıydı, bu koku, sonsuz bir taşlaşma sürecinin son kokusuydu, lütfen burada sonsuz ve son sözcükleri arasında meydana gelen bariz ve amaçlı çelişkiye aldırmayımz, zira biz burada insan duyularıyla ilgilenmiyoruz, bir köpeğin boş bir fırına ilk girişinde hissettiklerini, insana en yakın biçimde aktarmaya çalışıyoruz. Beklentinin tam aksine, Buldum bu yeni araziyi çişiyle işaretlemedi. Doğrudur, içgüdülerinin sesine kulak verdi ve bir bacağını bu iş için kaldırdı, ama son anda kendisine hâkim oldu ve durdu, belki çevresindeki toprak sessizliğinden, yapının kabalığından, tabanın ve duvarların beyazımtırak, hayalet solukluğundaki renginden ürkmüştü, belki de çok daha basit bir şeyden, ateşin krallığının, tahtının

ve kutsal evinin, alelade toprak parçalarının elmasa dönüşmeyi hayal ettiği sunağının çiş tarafından terzil edildiğini gördüğünde sahibinin vereceği sert tepkiden çekinmişti. Sırtındaki tüyleri dikelen, kuyruğunu bacaklarının arasına kıstıran Buldum, azarlanmış ve kovalanmış gibi çarçabuk ayrıldı fırından. Sahiplerinin hiçbiri yoktu ortada, ev ve bahçe alabildiğine ıssızdı ve dut ağacının altında oluşan upuzun gölge, şüphesiz gün ışığının geliş açısından olacak, bambaşka bir ağacın gölgesi gibi duruyordu. Genel inanışın aksine, çok iyi bakılan ve özen gösterilen köpeklerin bile yaşamları kolay değildir, çünkü öncelikle ayak bastıkları dünyayı yeteri kadar algılayabilecek bir anlayış düzeyine erişmemişlerdir, ayrıca da bu sıkıntıları, evlerini, yiyeceklerini ve kimi zaman yataklarını paylaştıkları insanların çelişkili ve dengesiz davranışları yüzünden devamlı şiddetlenmektedir. Sahibi yok olmuştu, sahibesi ortalıkta değildi, bu yüzden Buldum hüznünü içine attı ve dolu idrar torbasını, varoluş sebebi üzerinde oturup derin derin düşünmesi olan taş bankın ayağına boşaltmaya koyuldu. Cipriano Algor ve Marta atölyeden tam bu anda çıktı. Buldum onları karşılamak için koştu, işte tam böyle anlarda her şeyi anlayabileceği duygusuna kapılıyordu, ama bu duygu uzun sürmüyordu, yine sürmedi, sahibi ona bağırdı, Defol git, sahibesi de telaşla, Yavaş oğlum, dedi, bu insanları anlamanın yolu yoktu. İşittiği azardan sonradır ki Buldum sahiplerinin küçük biblolar taşımakta olduğunu, bibloların üçerli olarak tahta parçalarına dizildiğini ve her birinin bir tahta parçasını iki eliyle kavramış olduğunu gördü, heyecanını zamanında bastırmasalar ne gibi bir felaket yaşanırdı, varın siz hayal edin. Cambazlar dikkatle ilerleyerek üzerinde haftalardır hiçbir tabak, kupa, çanak, çömlek, testi, kavanoz, tencere, tava ve çeşitli bahçe süslerinin bulunmadığı kurutma raflarına yaklaştılar. Açık havada, dut ağacının gölgesinin koruması altında, ancak zaman zaman yaprakların arasından boy gösterecek olan güneşle de öpüşerek kuruyacak olan bu altı biblo, yeni bir işin öncü birlikleriydi, arkalarından gelecek olan

orduda birbirinin tıpkısı olan yüzlerce heykelcik vardı, altı çarpı iki yüzden hesapladıklarında bin iki yüz biblo rafları doldura-caktı, ama bu hesapları yanlıştı tabii, zafer sarhoşluğuyla akılcı düşünmek mümkün değildir, üç kuşak öteden gelen deneyim-lerine rağmen bu çömlekçiler, makas bile kestiği kumaşı yediği için, biraz fire payı bırakmayı düşünmemişlerdi, oysa biblolardan bazıları düşebilir veya kırılabilir, şekilsizleşebilir, çok az veya çok fazla küçülebilir, kötü yoğrulduğu için fırına girince çatlayabilir, sıcak havanın iyi dolaşmamasından ötürü yeterince pişmeden fırından çıkabilir, yapılan işin bir pozitif bilim dalı olmadığını bildiğimiz simyaya yakınlığından ötürü her an her biçimde mey-dana gelebilecek ve bazı örneklerini yukarıda saydığımız üretim hatalarına, Merkez'de kılı kırk yarmak yoluyla yapılacak ince-lemeyi, hele bir de satın alma müdür yardımcısının salt gıcıklık olsun diye göstereceği titizliği de katmak gerek. Cipriano Algor fırını süpürürken sadece biri kesin, diğeri muhtemel olan bu iki tehlikeyi düşündü, fikirleri çarpıştırmanın güzel yanı budur işte, biri diğerini ortaya çıkarır, asıl mesele ipin ucunu kaçırmamaktır, yerde duran kil parçasının şimdi ne olduğunu anlamak yeterli değildir, geçmişte ne olduğunu ve gelecekte ne olacağını da dü-şünmek gereklidir. özel kitap grubu

Derler ki çok eskiden bir Tanrı, yarattığı dünyanın çamurun-dan bir insan vücuda getirmek istemiş, adama soluk ve hayat vermek içinse burun deliklerine üflemiş. Bazı maksatlı şer odak-larının yüksek sesle konuşacak cesaret bulamadıklarında ortaya yaydıkları söylentiye göre, bu Tanrı bir daha asla çömlekçilik işine bulaşmamış, bu iş için gerekli aletlerin dünyaya gönderil-memesinin nedeni de buymuş. Bariz önemi düşünüldüğünde, bu konunun yüzeysel biçimde halledilmesinin mümkün olmadığı anlaşılır, sorunun çözümü için düşünce, mutlak tarafsızlık ve bol miktarda nesnellik gereklidir. Tarihin başladığı ilk günden itiba-ren çamura şekil verme becerisinin yaradanın tekelinde kalmadı-ğı, onun yarattıklarına da geçtiği bilinmektedir, tabii Tanrı kulla-

rının yaptıkları nesneye hayat verecek nefesi yoktur. Dolayısıyla, fırından çıkan nesnelere renk, parlaklık, hatta ses yardımıyla hayata yakın özellikler katma görevi, ateşe aktarılmıştır. Ama konuyu burada kestirip atmak doğru olmaz. Ateşin birçok şey yapabildiğini kimse inkâr edemez, ama ateş her şeyi de yapamaz, çok kesin sınırları, hatta açık konuşmak gerekirse bazı kusurları vardır, örneğin yoluna çıkan her şeyi yalayıp yutan, küle çeviren bir doyurulamaz oburlukla maluldür. Asıl konumuza dönecek olursak, hepimizin bildiği bir şey vardır, o da ıslak toprağı fırına koyarsanız, parçanın göz açıp kapayıncaya kadar patlayacağıdır. Ateş, bizim ondan beklediğimiz işi yapmak için çok kesin bir koşul koyar ortaya, fırına yerleştirilecek parçalar mümkün olduğunca kuru olmalıdır. Bu noktada burun deliklerine üfleme konusuna geri dönelim ve Tanrı'nın kendi eserine sırtını döndüğünü iddia etme sapkınlığına düşerken ne kadar adaletsiz ve ukalaca davrandığımızı fark edelim. Doğrudur, bu olaydan sonra onu bir daha gören olmamıştır ama bizimle bıraktığı şey, belki de en önemli parçasıdır, o nefesi, rüzgârı, meltemi, imbatı bırakmıştır bize, Cipriano Algor ve kızının büyük bir özenle kurutma raflarına koydukları altı biblonun burun deliklerine girmeye başlayan esinti kalmıştır ardında. Tanrı çömlekçiliğin yanında yazar da olduğu için, eğri satıra doğru yazmayı bilmiştir, can nefesini vermek için aramızda olamayacağından, şuradaki altı biblonun yeni yeni uç veren hayatı, yarın ateşin bilinçsiz ve acımasız kucaklamasıyla sona ermesin diye, can verme işini yapacak insanlar göndermiştir. Burada yarın sözcüğünü mecazi anlamda kullandık elbette, çünkü başlangıçta insanın can ve soluk bulması için bir tek nefes yeterli olmuşsa da, önümüzdeki günlerde raflara boydan boya dizilip buharlaşma yoluyla özlerini meydana getiren sudan kurtulmaya çalışacak olan yüzlerce soytarının, palyaçonun, sakallı Asurlunun, mandarinin, Eskimonun ve hemşirenin fırına girip son hallerini alabilmeleri için çok daha fazla nefese ihtiyaçları olacaktı. Buldum arka ayaklarının üstünde

yükselip ön ayaklarını bibloların bulunduğu rafa dayayarak onlara daha yakından bakmak istedi. Bir kez kokladı, iki kez kokladı ve derhal ilgisini kaybetti, ancak sahibi ondan daha hızlı davranmıştı ve kafasına sert, yakıcı bir tokat indirip daha önce söylediği sert sözcükleri yinelemişti, Defol git. Biblolara zarar vermek istemediğini, sadece onları koklamak için biraz yaklaşmak istediğini nasıl anlatacaktı, bana böyle küçük bir kabahat için vurman hiç adil değil, gören de köpekler hakkında hiçbir şey bilmiyor, dünyayı incelemek için sadece iki gözümüz var zannediyor diye düşünür, halbuki bizim burunlarımız üçüncü bir göz gibi, kokladığı şeyi görür, bu sefer Marta, Yavaş oğlum, diye bağırmadı neyse ki, dünyada doğaları gereği dilsiz oldukları ya da gerekli sözcükleri bilmedikleri için dertlerini anlatamayanların asıl niyetlerini sezen birileri olur hep, Vurman şart değildi baba, sadece merak etmişti, dedi Marta. Cipriano Algor büyük olasılıkla köpeğe vurmak istememişti zaten, içgüdüleriyle hareket etmişti, çoğunluk aksini düşünse de, biz insanlar içgüdülerimizi henüz yitirmedik ve yitirecek gibi değiliz. İçgüdü akılla yan yana durur ve ondan sonsuz kat daha hızlıdır, işte bu yüzden zavallıcık hep alay konusu olur ve sıklıkla aşağılanır, bu olayda da çömlekçi emek verdiği bir şeyin yok olabileceği korkusuyla hareket etmişti, yavrusunu tehlikede gören bir dişi aslan da aynı şeyi yapardı. Tüm yaratıcılar yarattıklarına sırtını dönmez, ister biblo yaratmış olsunlar, ister aslan yavrusu, yerlerine sağı solu belli olmayan, eserekli bir rüzgâr bırakmazlar, kim olduğumuzu öğrenmek için fırına kendi ayaklarımızla gitmeye zorlamazlar bizi. Cipriano Algor köpeğini çağırdı, Buldum, gel oğlum, gel, bu iki canlıyı da anlamanın yolu yok, şaplağı indirir indirmez pişman olup okşamaya başlıyorlar, şaplağı indiren eli hemen öpüp başlarına koyuyorlar, belki ilk günden beri biz köpekler ve biz insanların birbirimizi anlamak uğruna verdiğimiz çaba sırasında karşılaştığımız sorunların bir sonucudur bu. Buldum yediği tokadı çoktan unuttu, ama sahibi unutmadı, hâlâ hatırlıyor, belki bir saat sonra, belki ertesi gün

unutacak ama şimdi mümkün değil, böyle anlarda insan belleği güneş ışığı değmiş retina tabakası gibidir, yanık nokta küçücük olsa da kaldığı sürece insanı rahatsız eder, yapılacak en iyi şey, Buldum, gel oğlum, diyerek köpeği çağırmaktır, Buldum hemen yaklaşacak ve başını okşayan eli yalayacaktır, çünkü köpeklerin öpme yolu budur, kısa süre içinde yanık kaybolur, görüş normale döner ve hiçbir şey olmamış gibi yaşam sürdürülür.

Cipriano Algor odun durumuna bakmaya gitti ve eldekinin yeterli olmadığını gördü. Yıllar boyunca eski fırını yıkıp yerine modern, gazlı, çok yüksek sıcaklıklara çarçabuk erişebilen ve çok iyi sonuçlar veren bir fırın yaptırmayı düşlemişti. Ama bunun düşlerinde kalacağını biliyordu, öncelikle böyle bir fırın yaptıracak kadar parayı hayatı boyunca bir arada göremezdi, ikincisi büyükbabasının elleriyle yaptığı ve babasının elleriyle şekle sokmuş tuğu bir anıt-fırını yıkmak ona acı verirdi, hem bunu yaparsa atalarını yeryüzünden silmiş gibi olurdu, çünkü fırın yeryüzünün bir parçasıydı. Kabullenmesi daha zor olan bir neden daha vardı, bunu, Artık çok yaşlandım, diye üç sözcükle geçiştirmesi mümkünse de, aslında ateşölçerlerden, borulardan, güvenlik ışıklarından, pilot alevlerinden, yakıcılardan, kısacası yeni teknolojiler ve yeni sorunlardan korkuyordu. Bu yüzden fırını eski yöntemlerle, odunla, daha fazla odunla, çok daha fazla odunla ateşlemenin dışında bir seçenek yoktu, belki de çömlekçiliğin en zor tarafı buydu. Buharlı trenlerde çalışıp hayatlarını kazana kömür atarak geçiren ateşçiler gibi çömlekçiler de, hiç değilse bir yardımcı tutmaya parası olmayan Cipriano Algor adlı çömlekçi de, binyıllardır kullanılan yakıtı fırına taşımak için saatlerini harcıyordu, ateşin bir anda sarmalayıp yuttuğu dallar, yavaş yavaş kemirip akkor haline getirdiği odunlar hep onun elinden geçiyordu, aslında en iyisi ateşe çam kozalağı ve talaş atmaktı, bunlar hem daha yavaş yanıyor, hem de daha çok ısı veriyordu. Cipriano Algor yakıtını çevreden ayarlamaya çalışacak, ormancılara ve çiftçilere birkaç araba dolusu odun ısmarlayacak, Sanayi Kuşağı'ndaki ağaç

fabrikalarından ve marangozlardan birkaç çuval tercihen meşe, ceviz ve kestane gibi sert ağaç talaşı alacak ve bunların hepsini yalnız yapacak, çuvalları minibüse yüklemekte yardım etmesi için kızını çağırmak aklının ucundan bile geçmiyor, hele de kız hamileyken hiç olmaz, yanına sadece Buldum'u alacak, onu da barıştıklarını göstermek için, demek ki Cipriano Algor'un belleğindeki yanık henüz iyileşmemiş. Kulübedeki odun altı biblonun fırınlanması için yeter de artar bile, ama Cipriano Algor düşünceli, tereddütlü, ürkütülecek kurbağa için atılacak taşın büyüklüğünü çok saçma, delice, affedilmez derecede savurgan bulunuyor, başka bir deyişle, altı tanecik bibloyu pişirmek için, koca fırını ağzına kadar doluymuş gibi ateşlemesi gerekecek. Durumu Marta'ya da anlattı, Marta düşüncesini onayladı ve yarım saat sonra bir çözüm buldu, Kitap sorunun nasıl giderileceğini anlatıyor, hatta bir çizim bile vermiş. Marta'nın çok eskiden yaşamış büyük büyük babası, çömlekçilik işine başlarken tandırda pişirme yöntemini uygulamış olabilirdi, ancak bu yöntem o zaman bile çağdışı kalmıştı ve fırının inşa edilmesiyle birlikte bir köşeye itilmiş olmalıydı ki, Cipriano Algor'un babasına öğretilmemişti. Neyse ki kitaplar var. Onları raflara dizebilir, sandıklara doldurabilir, tozun ve güvelerin ellerine teslim edebilir, karanlık bodrum katlarına tıkıştırabilir, hatta yıllar boyunca dokunmayabilir, bakmayabiliriz ama kitaplar buna aldırış etmez, kendi içlerine kapanmış olarak yıllarca beklerler ve içerikleri kaybolmaz, sonra bir gün gelir, kendimize, Kil pişirmeyle ilgili o kitap nerde acaba, diye sorarız ve sonunda sırası gelen kitap ortaya çıkar, o şimdi Marta'nın elinde, babasıysa fırının yanında yarım metre genişliğinde ve yarım metre derinliğinde bir çukur kazmakla meşgul, bu kadarı altı biblo için yeterli olacak, sonra çukurun dibine biraz çalı çırpı yerleştirecek ve bunları yakacak, alevler yükselip duvarları yalayacak ve yüzeydeki nemi kurutacak, bundan sonra ateş azalacak ve geriye sadece sıcak külle birkaç kor parçası kalacak, işte bunların üzerine Marta, kitabı ilgili sayfası açık halde

babasına verdikten sonra, altı deneme parçasını, mandarini, Eskimoyu, sakallı Asurluyu, palyaçoyu, soytarıyı ve hemşireyi, çok büyük bir dikkatle, teker teker yerleştirecek, sıcak hava hâlâ görüşünü bulanıklaştırıyor, parçaların külrengi ciltlerine ve rüzgârın, güneşin etkisiyle iyice kuruduğu için tıkızlaşan gövdelerine dokunuyor ve Cipriano Algor şimdi çukurun üstüne, bu iş için uygun bir mazgal bulunmadığından, ince demir çubuklar yerleştiriyor, çok sık değil, çok seyrek de değil, kitapta yazan uygun aralıklarla, bu uydurma mazgalın üzerinde şimdiden tutuşturduğu dallar, kor haline geldiğinde bibloların üstüne düşecek. Baba-kız bu paha biçilemez kitabı bulduklarına o kadar sevinmişlerdi ki, işe alacakaranlıkta başladıklarını, yani çukur korla dolup fırınlama işi bitene kadar, yani gece boyunca ateşi beslemek zorunda kalacaklarını fark etmemişlerdi. Cipriano Algor kızına, Sen yat, ben oturup ateşi beklerim, dedi, kızı da, Dünyaları verseler bu olayı kaçırmam, diye karşılık verdi. Taş banka oturup alevleri izlemeye başladılar. Cipriano Algor zaman zaman yerinden kalkıp ateşe odun atıyor, küçük dalları tercih ediyor ki korlar çukura düşebilsin, yemek zamanı geldiğinde Marta mutfağa gidip atıştıracak bir şeyler hazırladı, bunları da taş bankın üstünde, alevlerin fırının içinde yanıyormuş gibi duvarda dans etmesini izleyerek yediler. Buldum da onlarla yemeklerini paylaştı, sonra Marta'nın ayaklarının dibine yatarak ateşi izlemeye koyuldu, geçmişte başka ateşlerin yanında da bulunmuştu, ama hiçbiri buna benzemiyordu, yani aslında bunu demek değildi niyeti, ateşler birbirinden ne kadar farklı olabilir ki, yanan tahtalar, kıvılcımlar, korlaşmış kütükler ve kül hepsinde aynıdır, Buldum'un gerçekte aklından geçen, bir ateşi hiç bu biçimde, bütün sevgisini adadığı iki insanın ayaklarının dibinde, çok ciddi düşüncelere has bir taş bankın yanında izlemediğiydi. Yarım metreküplük bir çukurun ateşle doldurulması biraz zaman alır, hele de bu durumda olduğu gibi odunlar tamamen kuru değilse, odunların yaşlığı, tam tutuşmamış parçaların ucunda cızırdayan son reçine

damlalarından belli. Eğer mümkün olsaydı, çukurun içine eğilip korların bibloların bel hizasına gelip gelmediğine bakmak ilginç olurdu, ancak şimdilik yapılabilecek tek şey çukurun içini hayal etmek, mazgaldan içeri yanarak düşen küçük dal parçalarının ışığında bibloların görülebildiği kadarını izlemek. Gece hava soğumaya başlayınca Marta içeri gidip bir battaniye getirdi ve bunu baba kız omuzlarına aldılar. Ön taraflarını korumak için bir şeye ihtiyaçları yoktu, şimdi yaşadıkları şey hepimizin eski zamanlarda, ısınmak için bir ateşin başına geçince yaşadığımız olaydı, yüzümüz, ellerimiz ve bacaklarımız cayır cayır yanarken sırtımız buz keserdi. Hele de bacaklarımız nasıl yanardı, ateşe en yakın durdukları için. Yarın işin zor kısmı başlıyor, dedi Cipriano Algor, Ben de yardım ederim, dedi Marta, Edersin tabii, zaten başka seçeneğimiz yok, ama yine de bundan çok memnun değilim, Ben sana hep yardım ettim ya, Evet ama şimdi hamilesin, Bir aylık hamileyim, belki o kadar bile değil, değişen herhangi bir şey yok ki, kendimi gayet iyi hissediyorum, Beni asıl endişelendiren, bu işi sonuna kadar götürememek, Üstesinden geliriz, Bize yardım edecek biri olsaydı, Daha geçen gün sen söyledin artık kimsenin çömlekçilik yapmak istemediğini, hem birini bulsak bile ona işi öğretene kadar bütün zamanımızı harcardık, elimize pek bir kazanç geçmezdi, Doğru, diye onayladı Cipriano Algor, birden dalgınlaşmıştı. Bir anda aklına Isaura Estudiosa'nın, veya artık kullandığı adıyla Isaura Madruga'nın iş aramakta olduğu, uygun bir iş bulamazsa köyden ayrılacağı gelmişti, ama bu düşünce onu hiç rahatsız etmedi, hatta Madruga'nın çömlek atölyesinde, elleri kilin içinde çalıştığını düşünmek bile istemiyordu, kadının bu konuda şimdiye dek gösterdiği tek beceri, su testisini göğsüne bastırmak olmuştu, ancak söz konusu görev topraktan biblolara şekil vermek olunca, göğse bastırma becerisinin pek bir anlamı kalmıyordu. Bunu herkes yapabilir, diye düşündü, ama bu fikrinin doğru olup olmadığından emin değildi. Marta, Evdeki işleri yapacak birini bulursak ben bütün zamanımı atölyedeki işe

ayırabilirim, böyle birine ihtiyacımız var, dedi, Ama bir kadın, veya bakıcı, veya hizmetçi, ya da her ne deniyorsa öyle biri tutacak paramız yok, diye kestirip attı Cipriano Algor, İş arayan ve bir süreliğine çok para kazanmadan da geçinebilecek birini bulmamız gerekir, diye ısrar etti Marta. Babası çok terlemiş gibi battaniyeyi sabırsızca sırtından attı, Eğer aklından geçtiğini sandığım şeyleri gerçekten düşünüyorsan bu konuşmayı derhal keselim, Benim merak ettiğim, bu düşünce benim aklıma geldikten sonra mı sana uğradı, dedi Marta, yoksa benim aklıma geldiğinde zaten senden mi geçmişti, Bana lütfen söz oyunları yapma, bu konuda sen çok yeteneklisin ve ben değilim, bu becerinin benden sana geçmediği açık, Canım insanın bazı özellikleri sadece kendisine has da olabilir, illa birinden geçecek diye bir koşul yok, hem senin söz oyunu dediğin şey, aslında sözleri daha anlaşılır hale getirmek, O zaman bu sözleri yeniden anlaşılmazlaştırabilirsin, çünkü ben ilgilenmiyorum. Marta battaniyeyi tekrar babasının omuzlarına örttü, Üstünü kapattım bile, dedi, bundan sonra biri açacak olursa o ben değilim. Cipriano Algor battaniyeyi tekrar sıyırdı, Üşümüyorum, dedi ve ateşe odun atmaya gitti. Marta babasının yanmakta olan ateşe odun koyarken gösterdiği özenden çok etkilenmişti, aklını kurcalayan zor konuları savuşturmak için, tüm dikkatini önemsiz bir işe veriyormuş gibi bir hali vardı. Konuyu tekrar açmamalıydım, dedi kendi kendine, hele de tam bizimle Merkez'e taşınacağını söylemişken, hem birlikte yaşamayı isteyecek kadar iyi anlaşırlarsa önümüze çok zor, dilim varmıyor ama çözümsüz bir sorun çıkar, Merkez'e kızın ve damadınla gitmek başka şey, karınla gitmek başka, o zaman bir değil iki aile oluruz ve bana öyle geliyor ki bizi almazlar bile, Marçal dairelerin ufacık olduğunu söylemişti, öyleyse burada kalıp kıt kanaat geçinmeye çalışırlar, neyle geçinirler o da belli değil, üstelik birbirlerini neredeyse hiç tanımıyorlar, anlayışları ne kadar sürer, ben sözcüklerle oynamam, insanların duygularıyla da, hele kendi babamın duygularıyla hiç, buna ne hakkım var, buna ne hakkın

var Marta, kendini onun yerine koysana, tabii koyamazsın, madem koyamıyorsun kes sesini de otur, her insanın bir ada olduğunu söylerler, ama doğru değil bu, her insan bir ıssızlık, evet buldum, hepimiz kendi ıssızlığımızın içindeyiz, o ıssızlık bizi oluşturuyor. Cipriano Algor taş banka geri döndü ve giysilerine sinen sıcaklığın henüz dağılmamış olmasına rağmen battaniyeye sarındı, Marta ona sokuldu ve, Baba, dedi, baba, Efendim, Yok bir şey, sen bana bakma. Çukur dolmaya başladığında saat bir olmuştu. Artık içeri girebiliriz, dedi Cipriano Algor, sabahleyin küller soğuduğunda bibloları çıkarırız, bakalım nasıl olmuşlar. Buldum onlara evin kapısına kadar eşlik etti. Sonra ateşin başına geri dönüp yattı. İnce bir kül tabakasının altında hâlâ yanan dallar cılız bir ışık veriyordu. Korlar tamamen söndükten sonradır ki Buldum gözlerini kapadı ve uykuya daldı.

Cipriano Algor rüyasında yeni fırınındaydı. Çok mutluydu, çünkü kızını ve damadını, çömlek atölyesindeki ani iş yoğunluğunun çömlek yapma yöntemlerini derhal gözden geçirmelerini, üretim yöntemlerini ve araçlarını zaman kaybetmeden güncelleştirmeleri gerektirdiğini, bunun için de öncelikle fırının değiştirilmesinin şart olduğuna ikna etmişti, hem bu fırın çağdışı yaşam koşullarına ait bir parçaydı ve bir açık hava müzesinde saklanmayı bile hak etmiyordu. Elimizi ayağımızı bağlayacak, bizi işimizden alıkoyacak tüm nostalji duygularını elimizin tersiyle itelim, demişti Cipriano beklenmedik bir canlılıkla, değişimin yönü hep ileridir, bizim ona ayak uydurmaktan başka seçeneğimiz yoktur ve yolun kıyısına oturup bugünlerinden daha iyi olmayan bir geçmiş için gözyaşı dökenler, acınacak halde kalmaya mahkûmdur. Bu sözcükler ağzından öylesine güçlü, açık ve cilalı bir biçimde dökülmüştü ki, tereddütlü iki genci ikna etmişti. Ayrıca iki fırın arasındaki teknolojik farkların pek de öyle sıradan olmadığını belirtmek lazım, bir kere o çağdışı fırında olan her şey, yeni fırında, güncelleştirilmiş bir biçimde vardı zaten, ikinci fırının asıl çarpıcı farkı boyutuydu, kapasitesi eski fırının iki katından fazlaydı ve, boyut kadar göze çarpmasa da, fırının yüksekliği, genişliği ve derinliği arasında tuhaf bir oransızlık da bulunmaktaydı. Tabii olayın bir rüyada geçtiği düşünülürse, bu ikinci özelliğe o kadar takılmamak gerekir. Ancak rüyalara ne kadar mantıksızlık ve aşırılık serbestisi verirsek verelim, ortada gerçekten acayip bir durum vardı, yeni fırının yakınında da bir taş bank bulunmaktaydı, bu bank tıpkı eski tefekkür bankına benziyordu

ama Cipriano Algor bankın sadece arkasını görebiliyordu, çünkü bank fırının arka duvarına doğru çevrilmişti ve duvardan sadece beş karış uzaktaydı. Bunu herhalde işçiler mola verdiklerinde dinlenmek için böyle koydular, sonra da çıkarmayı unuttular, diye düşündü Cipriano Algor, ama bunun doğru olmadığını biliyordu, tarih kanıtlamıştır ki inşaat işçileri öğlen yemeklerini her zaman dışarıda yemeyi yeğler, hatta çöllerde çalışırken bile, hele böyle güzel bir kır ortamında, dut ağacının gölgesi altında, tatlı rüzgârların kucağında oturmak varken, hiçbiri içeri girmez. Neyse, her nereden geldiysen, şimdi ötekinin yanına gitmen gerek, diye düşündü Cipriano Algor, tek sorun seni nasıl hareket ettireceğim, kaldıramayacağım kadar ağırsın ve sürükleyecek olsam fırının tabanını mahvedersin, hem zaten seni neden fırının içine ve neden bu biçimde yerleştirdiler anlayamadım, üzerine oturacak biri duvarla burun buruna kalır. Haklı olduğunu göstermek için Cipriano Algor bankın bir ucuyla söz konusu duvarın arasına dikkatle girdi ve bir köşeye ilişti. Burnunun demin söylediği gibi briketlere sürtünme riskinin olmadığı gibi, daha ilerde durmasına rağmen dizlerinin bile duvara kolay kolay dokunmayacağını kabul etmek zorunda kaldı. Ancak hiçbir çaba harcamadan eliyle duvara dokunabiliyordu. Tam Cipriano Algor'un parmakları duvara dokunacaktı ki, dışardan bir ses, Senin yerinde olsam fırını yakmakla hiç uğraşmazdım arkadaş, dedi. Bu beklenmedik öğüt Marçal'dan geliyordu ve arka duvarda bir an için beliren gölgesi yeniden kaybolmuştu. Cipriano Algor damadının onunla böyle konuşmasını kabalık ve saygısızlık olarak nitelendirdi, Genelde benimle böyle senli benli konuşmaz, diye düşündü. Arkasını dönüp neden fırını yakmak için uğraşmaması gerektiğini ve bu samimiyetin nereden geldiğini soracaktı ki, başını döndüremediğini fark etti, bu rüyalarda hepimize olur, hareket etmek isteriz ama bedenimize söz geçiremeyiz, ancak asi uzuvlar genellikle bacaklarımızdır, oysa şimdi adamın boynu dönmüyor. Gölge kaybolduğu için, gölgelerin cevap verebileceği gibi boş ve

mantıksız bir umuda kapılıp herhangi bir soru soramadı, ancak Marçal'ın söylediği sözlerin yankısı, tavanla taban arasında, bir duvardan öbür duvara gezinip duruyordu. Titreşimler tamamen sona erip demin parça parça olan sessizlik kendisini toparlamaya zaman bulamadan, Cipriano Algor hangi esrarengiz nedenden ötürü fırını yakmaması gerektiğini ve duyduğu sesin gerçekten damadına ait olup olmadığını merak etti, çünkü şimdi ona duyduğu sözler daha uhrevi geliyordu, sanki Marçal, Kendini feda etmeye değmez baba, gibi bir cümle sarf etmişti, yani aslında kayınpederine saygısızca bir samimiyetle akıl vermemiş, ateşin gücünü elleriyle yaptığı parçalara uygulamadan önce kendi bedeninde deneyecekmiş duygusuna kapılmıştı. Delirdi oğlan, diye söylendi çömlekçi kendi kendine, tamamen aklını kaçırmış olmalı ki fırına girme nedenimi, ama cümlesini bitiremedi çünkü Cipriano Algor neden orada olduğunu bilmiyordu, bu şaşılacak bir durum değildi, ne de olsa bu uyanıkken bile sıkça başımıza gelir, uyurken ve rüya görürken neden aksi olsun ki. Cipriano Algor en iyi ve kolay çözümün, bulunduğu yerden kalkıp fırından çıktıktan sonra damadına neden böyle sormak olacağını düşündü, ama vücudu kurşun gibi ağırlaşmıştı, hatta kurşundan da beterdi çünkü hiçbir kurşun yerinden kımıldatılamayacak kadar ağır olmazdı, aslında o banka sımsıkı bağlanmıştı şimdi, ne halat, ne zincir vardı ortada ama bir biçimde bağlanmıştı işte. Tekrar başını çevirmeye çalıştı ama boynu sözünü dinlemedi, Taş bir bankta oturmuş taş duvarlara bakan taştan bir heykel gibiyim, diye düşündü ama bunun doğru olmadığını biliyordu, çünkü mineralleri ve toprağı incelemeye alışmış gözleri, karşısındaki duvarın taştan değil briketten yapıldığını seçebiliyordu. Tam o sırada Marçal'ın gölgesi yeniden duvarda belirdi, Sana ne zamandır beklediğimiz iyi haberleri getirdim, dedi sesi, nihayet yerleşik güvenlik görevlisi kadrosuna terfi ettim, yani üretime devam etmenin anlamı yok, Merkez'e atölyeyi kapattığımızı söyleriz, onlar da anlayış gösterirler, zaten bugün yarın bekliyorlardı, sen de

artık oradan çıkabilirsin, kamyon geldi, bütün eşyayı yüklüyoruz, bu fırını yaptırmak ne kadar anlamsız bir harcama oldu. Cipriano Algor cevap vermek için ağzını açtı ama gölge ortadan kaybolmuştu bile, çömlekçinin söylemek istediği, bir zanaatkârın sözleriyle tanrısal emirlerin arasındaki farkın, ikincisinin kâğıda geçirilmek zorunda olduğuydu, bunun feci sonuçlarının da hepimiz zaten farkındaydık, eğer çok acelesi varsa defolup gidebilirdi, bu düşünceleri, daha birkaç gün önce kendisi hakkında yaptığı çok ciddi ve vakur açıklamanın yanında bir hayli kaba kalmıştı, oysa Marçal terfi ederse onlarla birlikte Merkez'e taşınacağını, ikisi orada yaşamaya başladıktan sonra atölyeyi işletemeyeceğini söyleyeli daha iki gün olmuştu. Tam Cipriano Algor onurunun asla göz yummayacağı bir şeyi yapacağına dair söz verdiği için kendi kendine kızarken, duvarda yeni bir gölge belirdi. Bu büyüklükteki bir fırının kapısından sızan cılız ışıkta, iki insanın gölgesini birbirine karıştırmak çok kolaydır, ancak çömlekçi bu gölgenin kime ait olduğunu hemen bildi, ne gölge damadının daha koyu gölgesiydi, ne de ses damadının daha kalın sesiydi, Senhor Cipriano Algor, size toprak biblolarla ilgili siparişimizi iptal ettiğimizi bildirmek için geldim, dedi satın alma müdürü, sizin neden orada olduğunuzu bilmiyorum ve bilmek istemiyorum, kendinizi duvarda hayatın sırrını görmeyi bekleyen bir romantik kahraman olarak hayal edebilirsiniz, bence bu çok gülünç bir şeydir, ama eğer niyetiniz daha ileri gitmekse, kendinizi ateşe vermeyi düşünüyorsanız şimdiden belirteyim Merkez ölümünüzden sorumlu tutulamaz, bir bu eksikti, piyasa koşullarını anlayamadıkları için topu atan beceriksizlerin intiharından da mı sorumlu tutulacağız artık. Cipriano Algor başını kapıdan yana çevirmedi, ama artık bunu yapabileceğinden emindi, rüyanın sona erdiğini, isterse taş banktan kalkıp yürüyebileceğini biliyordu, ama aklını kurcalayan bir şey kalmıştı, kuşkusuz saçma ve aptalcaydı bu, ama yaptığı işi yerin dibine batıran Merkez'de yaşamak zorunda kaldığını gördüğü bir rüyanın adamcağızın zihnini ne

hale getirdiğini düşünürsek, buna anlayış göstermemiz gerekir, aklını kurcalayan şey, merak etmeyin, hepsini anlatacağız, taş bankla ilgiliydi. Cipriano Algor kendisine taş bankı yatağına mı götürdüğünü, yoksa uyandığında kendisini gerçek taş bankta, yani derin düşünceler bankında çiyle kaplanmış mı bulacağını soruyor kendisine, insan rüyaları böyledir işte, bazen kendilerini gerçek şeylere iliştirirler ve onları hayale çevirirler, bazı durumlardaysa sanrıların gerçeklerle saklambaç oynamasına yol açarlar, bu yüzdendir ki biz sıklıkla nerede olduğumuzu bilemeyiz, rüya bir kolumuzdan çeker gerçeklik öbüründen, tek gerçek olan şey düz çizgilerin sadece geometride var olduğu, ancak orada bile bir tür soyutlama sayıldığıdır. Cipriano Algor gözlerini açtı. Yataktayım, diye düşündü ve rahatladı, tam da o anda rüyanın belleğinden kaçmaya başladığını hissetti, ancak birkaç parçasını yakalayabilecekti ve o anda elinden kaçırdıklarına mı hayıflansın, ele geçirdiklerine mi sevinsin bilemedi, bu da rüyadan sonra sık hissettiğimiz bir durumdur. Hava hâlâ karanlıktı ama gökyüzündeki ilk değişiklikler, şafağın öncü kuvvetleri, birazdan ortaya çıkacaktı. Cipriano Algor tekrar uyumadı. Birçok şey düşündü, mesleğinin tamamen anlamsızlaştığını, varlığını haklı çıkaracak gerçek bir neden şöyle dursun, yarım yamalak bir gerekçe bile kalmadığını düşündü, Ayak bağıyım artık, diye mırıldandı ve tam o sırada rüyasının bir parçasını cam berraklığında hatırlayıp, duvara kazınmış gibi net gördü, satın alma müdürünün başı, Kendinizi yakmayı düşünüyorsanız yolunuz açık olsun, diyordu, ancak hatırlatmak isterim, Merkez'in düşünceli davranışları arasında, tabii eğer böyle davranışlar varsa, eski üreticilerinin cenazelerine çiçek göndermek, temsilci yollamak gibi uygulamalar yoktur. Cipriano Algor bir anlığına daldı, kimse çelişki gibi görünen bu durumu yüzümüze vurmadan belirtelim, bir anlığına dalmakla uykuya dalmak bir değildir, çömlekçi sadece gördüğü rüyayla ilgili bir rüya görmüştü ve satın alma müdürünün şimdi söyledikleri deminki sözleriyle bire bir aynı değilse, bunun nedeni

uyanıkken söylediğimiz sözlerin, o andaki ruh halimize bağlı olmasıdır. Ancak kendini yakmaya ilişkin o nahoş ve beklenmedik gönderme, Cipriano Algor'un düşüncelerini, pişsinler diye çukurda bırakılan kil biblolara çekmeyi başardı ve çektiği yerle yetinmeyerek, bizim burada girintisini çıkıntısını, sağını solunu hakkıyla anlatmamıza mümkün olmayacak kadar oyuncaklı, dolambaçlı, kıvrım kıvrım yollardan geçirip içi boş bibloların içi dolu biblolara göre, hem harcanan zaman, hem de kullanılan hammadde açısından avantajlarının sergilendiği bir meydana çıkardı. Gün gibi ortada olan gerçeklerin önce ulaşılmazı oynayıp arayanları canından bezdirmeden meydana çıkmama huyları, uzmanların derinlemesine yapacakları bir analizin konusu olmalıdır, tabii söz konusu uzmanlar görünürle görünmezin birbirinden farklı, ama kesinlikle karşıt olmayan, doğaları üzerinde, bize gösterilen şeylerin en derininde, bin türlü kuşkumuzu haklı çıkaracak bir kendini olumsuzlama, soyunu tüketme, sıfıra doğru ilerleme, boşluğun hayalini kurma takıntısı yönünde bir kimyasal veya fiziksel özellik olup olmadığını incelemekten başlarını kaldırabilirlerse eğer. Onlar uğraşadursun, Cipriano Algor kendini tebrik etti. Daha birkaç dakika öncesine kadar kendisini kızı ve damadı için ayak bağı, bir engel, yer ve zaman işgali veya artık hiçbir işlevi kalmamış bir şeyi tanımlamak için kullanılabilecek herhangi bir olumsuz sözcük olarak görüyordu, oysa şimdi anladı ki işe yararlığı sadece başkalarının da aklına gelmesiyle değil, çok defalar hayata geçirmesiyle kanıtlanmış bir fikri bulabilecek becerideydi. Her zaman özgün fikirler bulmak mümkün değildir, uygulanabilir fikirler bulmak yeterlidir. Cipriano Algor çok isterdi huzurlu yatağında biraz daha ballanmayı, pek farkında olmasak da aslında en dinlendirici uyku olan sabah uykusunun tadını çıkarmayı, ama hâlâ sıcak olması muhtemel küllerin altında bekleyen biblolar ve biraz önce uykuya dalmadığına ilişkin sarf ettiğimiz kaçarı olmayan söz, onun yastığı yorganı bir kenara itip körpelik günlerindeki gibi çıt çıkarmadan yataktan kalkmasına

neden oldu. Sessizce giyindi, botlarını eline aldı ve parmak ucunda yürüyerek mutfağa girdi. Kızını uyandırmak istemiyordu ama uyandırdı, tabii eğer kızı önceden uyanmış, rüyalarının parçalarını birleştirmekle ve rahminde gün geçtikçe serpilen canlının gizil seslerine kulak kabartmakla meşgul değildiyse. Sesi evin sessizliğinde apaçık ve kristal berraklığında yankılandı, Bu saatte nereye baba, Uyku tutmadı, pişirme işi nasıl gidiyor ona bakacağım, ama sen sakın kalkma, keyfine bak. Marta sadece, Pekâlâ, dedi, ne de olsa babasını tanıyordu ve adamın küllerin arasından biblo çıkarmak gibi, gecenin bir yarısında kan ter içinde uyandıktan sonra kendince gizlenerek, korkuyu ve heyecanı damağında hissederek karanlık koridorun en ucuna kadar gidip Noel Baba'nın ne armağanlar getirdiğini görmek isteyen bir çocuk ciddiyetiyle yapacağı bir iş sırasında yalnız kalmak isteyeceğini biliyordu. Cipriano Algor ayakkabılarını giydi, mutfak kapısını açtı ve dışarı çıktı. Dut ağacının sık yaprakları karanlığa sımsıkı yapışmıştı, en az yarım saat daha bir yerlere bırakmazdı alacakaranlığın ilk ışıltılarını. Algor kulübeye bir göz attı ve sonra çevresine bakındı, köpeği göremediği için şaşırmıştı. Hafifçe ıslık çaldı ama Buldum'dan hâlâ iz yoktu. Çömlekçinin ruh hali hafif şaşkınlıktan derin kaygıya geçti, Çekip gittiğine inanamam, diye söylendi. Köpeği adıyla çağırabilirdi ama kızını telaşlandırmak istemiyordu. Buralarda bir yerdedir, bir gece hayvanının izini takip ediyordur, diyerek kendini yatıştırmaya çalıştı ama gerçekte, bahçede fırına doğru yürürken, sevgili biblolarından çok Buldum'u düşünüyordu. Çukura birkaç adım kalmıştı ki köpek taş bankın altından çıkıverdi, Aklım başımdan gitti serseri, neden çağırdığımda gelmiyorsun, diye azarladı ama Buldum bir şey söylemedi, adamakıllı gerinerek kaslarını eski yerlerine geri getirmekle meşguldü, önce başını ve belkemiğini aşağı indirerek ön ayaklarını gerdi, sonra, bizim ancak denge bulma ve vücudunu biçime sokma egzersizi olarak hayal edebileceğimiz bir biçimde arka ayaklarını, bir patisini yerden kaldırarak, bacaklarından kurtulmak istermiş

gibi bir güçle gerdi. Herkes hayvanların çok uzun zaman önce konuşmayı bıraktığını söyler, ama kimse düşünme denen aracı da gizlice kullanmaktan vazgeçtiklerini kanıtlayamaz. Buldum adlı bu köpeğin örneğinde, gökten ancak cılız bir ışığın iniyor olmasına rağmen, hayvanın yüzünden ne düşündüğünü okuyabiliriz, Böyle başa böyle tarak, diyor mesela, bu onun dilinde, Cipriano Algor gibi uzun fakat tekdüze bir yaşam deneyimine sahip bir insanın, bir köpeğin görevleri hakkında bilgilendirilmesinin gereksizliğine işaret ediyor, hepimiz insan muhafızların ancak belirli bir emir aldıklarında nöbet tuttuklarını biliriz, ama köpekler, özellikle de bu köpek, birinin ona, Ateşin başında bekle, komutu vermesini beklemez, sabaha karşı kalkınca anlarız ki korlar tamamen küllenin ceye kadar köpek ateşin başından hiçbir yere kımıldamayacaktır. Eğri oturup doğru konuşalım, insan zihni ne kadar ağır ilerlerse ilerlesin, doğru sonuçlara varmaz değildir, Cipriano Algor'un da zihninde belli bir duraksamadan sonra bir ışık yandı ve Buldum'un çoktan hak ettiği övgü dolu sözleri önce okumasına, sonra seslendirmesine yardımcı oldu, Demek ben sıcacık yatağımda kıvrılmış yatarken sen bütün gece ateşi bekledin, nöbet tutmanın pişirme işlemine zerre kadar katkısı olmaması önemli değil, bunu düşünmen önemli. Cipriano Algor övgülerini bitirdiğinde Buldum bir köşeye gidip bacağını kaldırarak idrar torbasını boşalttıktan sonra kuyruk sallayarak geri döndü, ateşten biraz uzağa yattı ve bibloların ateşten çıkarılmasını izlemeye hazırlandı. Tam o anda mutfağın ışığı yandı, Marta kalkmıştı. Çömlekçi başını çevirdi, henüz yalnız mı kalmak istediğine, yoksa kızının yanında bulunup ona yoldaşlık etmesini mi tercih edeceğine karar verememişti, ama bir an sonra, kızının ona başrolü sonuna kadar oynayıp bitirme hakkını tanıdığını anlayınca kararını da verdi. Aydınlığın sınırı, geceyi hücresine kapatmak isteyen ışıltılı bir kapı gibi batıya ilerliyordu. Aniden esen hafif bir rüzgâr, çukurun üstündeki külleri kum fırtınalarındaki gibi kaldırdı. Cipriano Algor çömeldi, demir çubukları kaldırdı ve çukuru kazmakta

kullandığı küreği alarak külleri, yanmamış kömür parçalarıyla birlikte kaldırmaya başladı. Beyaz, neredeyse kütlesiz olan kül parçacıkları ellerine yapıştı, daha da hafif olanları havalanıp burun deliklerine girerek adamın bazen Buldum'un yaptığı gibi aksırmasına yol açtı. Kürek derinlere indikçe küller sıcaklaşıyordu ama elini yakacak kadar değil, insan teni gibi tatlı bir sıcaklıkta ve yumuşaklıktaydı bunlar. Cipriano Algor küreği bir tarafa bıraktı ve ellerini küllere daldırdı. Pişmiş kilin ince, başka hiçbir şeye benzemeyen pürüzleri geldi eline. Sonra biblolardan birini başparmağı, işaretparmağı ve ortaparmağıyla tutarak, ana rahminden çocuk çıkarır gibi bir hassasiyetle küllerdeki yatağından ayırdı. Hemşireydi çıkan. Biblonun gövdesindeki külleri silkeledi ve yüzüne üfledi, kilden heykelciğe kendi soluğunu, kendi kalp atışlarını verir, canından can, kanından kan katar gibiydi. Sonra kalan biblolar, yani sakallı Asurlu, mandarin, soytarı, Eskimo ve palyaço çukurdan birer birer çıkarılıp küllerden enikonu temizlenmiş olarak, ama o can veren soluktan yoksun kalarak hemşirenin yanındaki yerlerini aldılar. Kimse çömlekçiye bu farklı muamelenin nedenini sormadı, belki cinsiyet farkından kaynaklanan bir durumdu bu, belki de hemşirenin çukurdan ilk çıkan biblo, yani ilk göz ağrısı olmasından geliyordu, dünya kurulduğundan beri tüm yaratıcılar, yarattıkları şeyin özgünlüğü kalmayınca onlardan sıkılıvermişlerdi. Ama Cipriano Algor'ın hemşirenin göğüslerini biçimlendirirken çektiği sıkıntıyı hatırladığımızda, hemşireye verilen bu ayrıcalığın, kilin şekillenebilir doğasından ötürü çömlekçiye bir türlü bağışlamadığı şu belli belirsiz çıkıntı için harcanan büyük uğraştan ötürü olduğunu düşünebiliriz. Kim bilir. Cipriano Algor çukuru hakkı olan toprakla yeniden doldurdu ve tek bir avuç toprağın bile boşa gitmeyeceği biçimde sıkıca bastırdı, sonra ellerine üçer biblo alarak eve yöneldi. Kafasını merakla kaldıran Buldum sahibinin yanında sekerek yürüdü. Dut ağacının gölgesi geceye veda etmişti, gökyüzü sabahın ilk maviliğini doğurmaya hazırlanıyordu, güneş az sonra oradan görülemeyen ufuk çizgisinden yükselecekti.

Nasıl çıktılar, diye sordu Marta babası içeri girdiğinde, İyi galiba, ama üzerlerindeki külleri temizlememiz gerekli. Marta küçük bir toprak leğene su koydu, Bunun içinde yıka, dedi. Suya ilk giren ve rastlantıdan mı şanstan mı bilinmez, toprağı ilk terk eden biblo olan hemşire, gelecekte yakınacak pek çok şey bulsa da hiçbir zaman ilgi görmediğinden dem vuramazdı. Bu nasıl, diye sordu Marta, cinsiyet üzerinde dönen tartışmalardan habersiz, Gayet iyi, diye yine kestirip attı babası. Gerçekten de gayet iyiydi, her tarafı eşit şekilde, nar gibi kızarmıştı, en küçük bir kusur, incecik bir çatlak bile yoktu, diğer biblolar da bunun kadar kusursuzdu, sakallı Asurlu haricinde, istenmeyen bir hava akımından olsa gerek, bunun sırtında neyse ki küçük kalmış bir nokta kömürleşmiş, kararmıştı. Önemli değil, zararı yok, dedi Marta, şimdi lütfen otur ve ben kahvaltını hazırlayıncaya kadar dinlen, daha gün ışımadan ayağa fırladın, Evet, uyandım ve bir daha uyku tutmadı, Biblolar sabahı bekleyebilirlerdi, Ama ben bekleyemezdim, Doğru, düşünceli adamı uyku tutmaz, Veya tutar da sabaha kadar sorunlarını gördürür rüyasında, Bu yüzden mi erken kalktın, rüya görmemek için, diye sordu Marta, Bazı rüyalardan ne kadar çabuk kurtulsan o kadar iyi, Gece böyle mi oldu, Evet, öyle oldu, Konuşmak ister misin, Anlamı yok ki, Bu evde birimizin sorunu hepimizin sorunu olagelmiştir, Sorun dedin, rüya değil, Sorunlar hakkındaki rüyalar da dahil, Senle başa çıkılmaz değil mi, Evet, o yüzden zaman harcamayı bırak ve anlat, Peki, Marçal'ın terfi ettiğini ve siparişlerin iptal edildiğini gördüm, Siparişi iptal edecek değiller ya, Bence de öyle ama insanın aklındaki kaygılar kiraz gibi birbirine takılıyor, birinin sapı öbürünün meyvesine derken iki tutam kiraz yiyeceğim diye bütün kâseyi boşaltıyorsun, hem Marçal'ın bugün yarın terfi etmesi işten değil, Orası öyle, Rüya bana hızlı çalışmam için bir uyarıydı, Rüyalar ikaz görevi taşımaz, Rüyayı gören kişi ikaz edildiğini hissetmezse, Sevgili babacığım, bugün aforizma günündesin galiba, Her yaşın kendine göre bir güzelliği vardır, bu güzellik

de benim başımda bir süredir, Bence hava hoş canım, aforizmalarından çok hoşlanıyorum ve çok şey öğreniyorum, Şimdi olduğu gibi sözcüklerle oynadığımda da mı, diye sordu Cipriano Algor, Evet, bence sözcükler birbirleriyle oynamak için doğmuş, başka bir şey yapmayı bilmiyorlar, üstelik insanlar ne derse desin boş söz diye bir şey olamaz, Bana aforizma yapıyorsun diyene bak, Soydur çeker. Marta kahvaltı sofrasını kurmaya başladı, kahve, süt, sahanda yumurta, kızarmış ekmek, tereyağı ve biraz meyve. Babasının karşısına oturarak yemek yiyişini izlemeye koyuldu. Sen yemeyecek misin, diye sordu Cipriano Algor, Aç değilim, karşılığını aldı, Senin durumundaki biri için iyi bir işaret değil bu, Hamilelikte iştahsızlığın sık görüldüğünü söylüyorlar, Ama iyi beslenmen lazım, ne de olsa iki can taşıyorsun, ona göre yemelisin, Niye, üç can da olabilir, belki ikizdir, Ben ciddiyim, Sen hiç kafanı yorma, yakında sabah bulantıları ve diğer hoşluklar da başlayacak. Bir sessizlik oldu. Köpek masanın altına kıvrılıp yattı ve yemek kokularına kayıtsız kalıyormuş gibi yapmaya başladı, oysa asıl hissettiği çaresizlikti çünkü kendi yemeğine daha saatler olduğunu biliyordu. Çalışmaya mı başlayacaksın, diye sordu Marta, Kahvaltımı bitirir bitirmez, diye cevapladı Cipriano Algor. Bir sessizlik daha. Baba, dedi Marta, ya bugün Marçal arayıp terfi ettiğini bildirirse, Bildirmesi için bir neden mi var, Yok, öylesine sordum, Madem öyle, varsayalım ki şimdi telefon çaldı, sen kalkıp açtın, Marçal yerleşik güvenlik görevlisi kadrosuna alındığını bildirdi, O zaman ne yaparsın baba, Kahvaltımı bitiririm, kalıpları alıp atölyeye giderim ve biblolar üstünde çalışmaya başlarım, Hiçbir şey olmamış gibi mi, Hiçbir şey olmamış gibi, Sence bu mantıklı bir karar mı, bibloları yapmaktan vazgeçip yeni bir sayfa açmak daha mantıklı olmaz mı, Güzel kızım, mantıksızlık ve saflık gençlere verilmiş bir haktır ama ayrıcalık değildir, yaşlıların da buna sonuna kadar hakkı vardır, Teşekkür ederim, beni ilgilendiren kısmını bir yere yazayım da unutmayayım, Sizin Marçal'la hemen Merkez'e yerleşmeniz gerekse bile ben burada

kalıp önce siparişleri bitiririm, sonra söz verdiğim gibi yanınıza gelirim, Bu delilik baba, Delilik, mantıksızlık, aptallık, gözünden düştüm galiba, Senin bu koşullarda çalışmana izin vermek delilik, burada olup bitenleri düşününce ben kendimi nasıl hissederim sanıyorsun, Peki ben aldığım işi yarıda bırakırsam kendimi nasıl hissederim sanıyorsun, anlamadığın bir şey var, benim yaşıma geldiğinde insan kendine tutunacak bir dal arıyor, Ben varım, torunun var, Özür dilerim ama bunlar yeterli değil, Bizimle yaşamaya başladığında yeterli olmak zorunda kalacak, Evet, öyle ama hiç değilse o zaman son işimi bitirmiş olacağım, Böyle konuşma baba, son işinin hangisi olacağını kim bilebilir ki. Cipriano Algor masadan kalktı. Tabağında yiyecek kaldığını gören kızı, İştahın mı kaçtı, diye sordu, Yutkunmakta zorlanıyorum, boğazım ağrıyor biraz, Çok endişelisin, ondandır, Evet, ondandır. Köpek de ayağa kalkmış, sahibini izlemeye hazırlanmıştı. Ha, dedi Cipriano Algor, Buldum'un bütün gece taş bankın altında yatıp ateşi beklediğini söylemeyi unuttum, Demek köpeklerden de öğreneceğimiz şeyler var, Evet, öğrenebileceğimiz en önemli şeylerden biri de ne yapılacağını tartışmamak, içgüdülere kulak vermenin avantajları var, Yani seni işi bitirmeye yönlendiren şey içgüdü mü, insanlarda içgüdüye benzer hareket eden bir davranışsal etken mi var, diye sordu Marta, Tek bildiğim, akıl yolunun bana söyleyecek bir sözü olduğu, Neymiş o, Aptal olmayacağım, bibloları bitirememem dünyanın sonu değil, Evet, birkaç yüz kil biblonun dünya için nasıl bir önemi olabilir ki, Eğer sözünü ettiğimiz şeyler biblo değil de birtakım dokuzuncu ve beşinci senfoniler olsaydı bu kadar umursamaz konuşamazdın canım, gel gör ki baban müzisyen olarak doğmamış, Eğer umursamazlık ettiğimi düşündüysen özür dilerim, Hayır, elbette düşünmedim, ben özür dilerim. Cipriano Algor mutfaktan çıkmak üzereydi ki kapıda bir an durakladı, Her neyse, insan bazen aklıyla da iyi fikirler bulabiliyor, sabaha karşı uyandığımda bibloların içini boş yaparsak malzemeden ve zamandan çok tasarruf edebilece-

ğimizi düşündüm, boş biblolar hem daha çabuk yapılır ve fırınlanır, hem de daha az malzeme ister, Her işin başı akıl demişler, Demişler ama unutma ki kuşlar da yuvalarını içi boş yaparlar, fakat her yerde bunu anlatıp böbürlenmezler.

O günden sonra Cipriano Algor çömlek atölyesindeki işine sadece beslenmek ve uyumak için ara verdi. Gerekli yöntemlerdeki deneyimsizliği nedeniyle önce kalıbı oluşturacak alçı ve suyu yanlış oranlarda karıştırdı, ardından kil, su ve topaklanmayı önleyici maddeyi çamur kalıbının dengeli olmasına olanak verme-
yecek miktarlarda karıştırdı, son olarak da elde ettiği yanlış karışımı fazla hızlı dökerek kalıpta hava kabarcıklarının kalmasına yol açtı. Çalışmanın ilk üç günü yaparak ve bozarak, hatalarından ötürü çaresizliğe düşerek, sakarlığına küfrederek ve küçücük bir iş iyi gittiğinde sevinçten çıldırarak geçti. Marta yardım teklif etti ama adam ona huzur vermesini rica etti, oysa kullanılan huzur sözcüğü, ne atölyenin içinde, ne de yaşlı adamın içinde yaşananları anlatabilirdi. Erken kuruyan alçılar, geç eklenen sular, bir türlü kurumayan killer ve elenecek kadar ince olmayan çamurlar yüzünden aslında Cipriano Algor, Bana huzur ver de kendi kendimle bir güzel savaşayım, dese yeriydi. Dördüncü günün sabahında, geçen üç günden beri malzeme niyetine yoğurmaya çalıştığı cehennem kaçkını canavarlar bu yaşlı adama çektirdikleri eziyetten pişman olmuşlar gibi, Cipriano Algor eskiden sertlik gördüğü yerden yumuşaklık, güçlük gördüğü yerden kolaylık, dert gördüğü yerden mutluluk görmeye başladı. Çalışma masasında açık tuttuğu, sayfaları parmak izleriyle leş gibi olmuş kitaba beş dakikada bir göz atıyordu, bazen okuduğunu yanlış anlıyordu, bazen de çıkagelen bir sezgi koca bir sayfayı aydınlatıyordu, Cipriano Algor'un ruh halinin kanatıcı bir sefaletle göz yaşartıcı mutluluk arasında gidip geldiğini söylesek abartmış

olmayız. Sabahın ilk ışıklarında kalkıyor, kahvaltısını silip süpürdükten sonra öğlene dek atölyede çalışıyor, öğle yemeğinden sonra akşamüstü kısa bir ara vermek kaydıyla akşam yemeğine kadar çalışmalarını sürdürüyor, dişinin kovuğuna gitmemek konusunda diğer öğünlere taş çıkartan akşam yemeğinden sonra da bitkin düşene kadar atölyede ter döküyordu. Kızı dayanamadı, Bu kadar az yiyip çok çalışarak kendini hasta edeceksin, Ben çok iyiyim, dedi, kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim. Bu hem doğruydu hem de yanlış. Geceleri kendisini çalışmalarının kirinden pasından arındırdıktan sonra nihayet yatağa devrildiğinde eklemleri çatırdıyor ve bütün vücudu ağrıyordu. Eskisi kadar çok çalışamıyorum, dedi kendi kendine ama bilincinin derinliklerinde, yine kendine ait olan bir ses söyleniyordu, Hiç o kadar çalışamazdın ki Cipriano, hiç o kadar çalışamazdın. Kütük gibi uyumak derken ne hayal edilirse tam öyle uyudu, rüya görmeden, kıpırdamadan, hatta neredeyse nefes almadan, bitkin vücudunun tüm ağırlığını dünyanın omuzlarına bırakarak. Bazen Marta, Nasıl olsa bundan sonra bana uzun süre gece uykusu yok, diye düşünerek kalkıp babasına bakıyordu. Sessizce odasına giriyor, yavaşça yatağına sokuluyor, eğilip yaşlı adamın soluk alışını dinledikten sonra kaygılarını yenememiş halde odasına geri dönüyordu. Saçları bembeyaz, yüzü yılların yorgunluğuyla kırış kırış şu koca adam, yani babası, aynı zamanda bir oğuldu da, bunu anlamak istemeyenler hayata dair hiçbir şey bilmiyorlar demekti, genel olarak insan ilişkilerini ve özel olarak aile ilişkilerini, hele de yakın aile ilişkilerini ören ağlar ilk bakışta göründüğünden çok daha karmaşıktır, anne-babalar ve çocuklardan söz ederken ne dediğimizi çok iyi bildiğimizi sanırız, oysa gerçekte kendimize o derin şefkat, akıl almaz kayıtsızlık veya hayret verici nefretin nedenleri hakkında herhangi bir soru sormamışızdır. Marta babasının odasından ayrılırken, Uyuyor şimdi, diye düşünüyor ve bu sözcükler ancak tartışılmaz gerçekleri dile getirir gibi görünüyor, ama aslında bu on bir harf, bu beş hece, bir insan yüreğinin

tarihin herhangi bir ânında taşıyabileceği tüm aşkı ve sevgiyi iletebilecek yetkinliktedir. Safların aydınlatılması için burada söylenmesi gereken bir söz var, gönül işlerinde duygunun ifadesi ne kadar tumturaklı ve bağırtkan olursa, o kadar sahte olur.

Dördüncü gün aynı zamanda Marçal'ı, on günlük olmasaydı haftalık diyebileceğimiz izni için, gidip Merkez'den alması gerekeın gündü. Marta babasına kendisinin gidebileceğini, onun işine devam etmesini söyledi ama Cipriano Algor, Hayır, dedi, saçmalık bu, yollarda artık daha az gasp olduğu doğru ama her zaman bir risk var, Eğer benim için risk varsa senin için de vardır, Öncelikle ben erkeğim, ikincisi de hamile değilim, Doğru, haklı nedenlerin var, Üstelik üçüncü ve en önemlisini söylemedim, Neymiş o, Sen gitsen bile ben zaten siz geri dönene kadar çalışamam, üstelik yolculuk kafamın dağılmasına yardımcı olur, biraz hava alsam iyi olacak, gözümü kapattığımda bile kalıplar, kalıp parçaları ve çamurlar görüyorum, Benim de kafam dağılırdı biraz, istersen birlikte gidip Marçal'ı alalım, Buldum burada kalıp kalemizi korur nasıl olsa, Madem öyle istiyorsun, Yok canım dalga geçiyordum, genellikle sen gidip Marçal'ı alırsın, ben de evde beklerim, gündüz ve gece genellikle, Hayır ciddiyim, beraber gidebiliriz, Hayır ciddiyim, sen git. İkisi de gülümsedi ve böylece ana fikre, yani yaptıklarımızı neden genellikle yaptığımıza ilişkin tartışma ertelenmiş oldu. O akşamüstü, bilinen saatte, Cipriano Algor zaman kazanmak için iş giysilerini bile çıkarmadan yola koyuldu. Köyden ayrılırken, Isaura Madruga'nın oturduğu sokağın önünden geçtiğinde başını çevirmediğini fark etti, üstelik iki yöne de çevirmemişti, çünkü bazen kadını görebilmek için sokaktan tarafa, bazen de görmemek için ters tarafa baktığı oluyordu. Bu bunaltıcı kayıtsızlığa bir yorum yapmak gerektiği aklına gelmişti ki yolun ortasındaki bir taş dikkatini dağıttı ve durumu geçiştirmiş oldu. Kente yolculuk olaysız geçti, sadece bir kez, iki araçtan birini durdurup ehliyet ruhsat kontrolü yapan polisler minibüsü çevirdiği için durakladı. Polislerin belgelerini geri

getirmesini bekleyen Cipriano Algor, gecekondu mahallesinin sınırının yine yola yaklaştığını fark etti, Birkaç güne kalmaz yine geri iterler, diye düşündü.

Marçal onu bekliyordu. Kusura bakma geciktim, dedi kayınpederi, evden zamanında çıkamadım, yolda da polislerin çevirecekleri tuttu, Marta nasıl, diye sordu Marçal, dün arayacak fırsatım olmadı, Bence iyi gibi görünüyor ama sen de konuşsan fena olmaz, pek bir şey yemiyor, iştahı yokmuş, ama bunun hamilelikte normal olduğunu söylüyor, belki de öyledir, bu konuda fazla bilgim yok, ama senin yerinde olsam işi biraz kurcalardım, Tamam, ben onunla konuşurum, sen merak etme, belki hamileliğin daha çok başında olduğu için böyledir, Biz erkeklerin bu işler konusunda hiçbir fikri yok, kaybolmuş çocuklar gibi sersem sersem dolanıyoruz, bence sen onu bir doktora götür. Marçal cevap vermedi. Kayınpederi sustu. Büyük olasılıkla ikisi de aynı şeyi, yani Marta'nın en iyi bakımı Merkez'deki hastanede görebileceğini düşünüyordu, yani herkes böyle söylüyordu, oysa Marta'nın tedavi görmesi için, bir çalışanın eşi olması nedeniyle, Merkez'de ikamet ediyor olması gerekli değildi. Bir an sonra Cipriano Algor, Marta'yı istediğin zaman getirebilirim, dedi. Kentten çıktıkları için hızını artırabilirdi. Marçal, İş nasıl gidiyor, diye sordu, Hâlâ başında sayılırız, yaptığımız bibloları pişirdik, ben şimdi kalıplarla cebelleşiyorum, O iş nasıl, Kendimizi kandırıyoruz, kili alt tarafı kil zannediyoruz, kilden bir şey yapabiliyorsak her şeyi yapabileceğimizi sanıyoruz, halbuki bu doğru değil, her şeyi baştan öğrenmemiz gerektiğini anladık. Biraz durakladı, sonra devam etti, Ama mutluyum, yeniden doğmaya çalışmak gibi bir şey bu, yani, tam öyle olmasa da, Yarın sana yardım ederim, dedi Marçal, çömlekçilik hakkında hiçbir şey bilmiyorum ama bir işin ucundan tutabilirim herhalde, Senin karınla zaman geçirmen gerek, gidin biraz yürüyüş filan yapın, Hayır, yarın öğlen bizimkilere yemeğe gideceğiz, Marta'nın hamile olduğunu henüz bilmiyorlar, yakında belli olmaya başlarsa haber vermedik diye neler

söyleyeceklerini tahmin edersin, O zaman ne söylerlerse haklı olurlar, dedi Cipriano Algor. Bir sessizlik daha. Hava ne güzel, dedi Marçal, Umarım iki üç hafta daha böyle gider, dedi kayınpederi, bibloları fırına koymadan önce mümkün olduğu kadar kurutmamız gerek. Bir sessizlik daha oldu ve epeyce uzun sürdü. Polis çevirmesi kalkmıştı ve yol açıktı. Cipriano Algor iki kez konuşmaya niyetlendiyse de ancak üçüncüde konuşabildi, Terfiden haber var mı, diye sordu, Hayır, daha yok, karşılığını verdi Marçal, Fikir değiştirmiş olabilirler mi, Hayır da yapılması gereken bir sürü işlem var, Merkez'in bürokrasisi devlet dairelerini aratmıyor, Polisin ehliyeti, ruhsatı, sigorta poliçelerini kontrol etmesi gibi mi, Evet, aşağı yukarı öyle, İşler başka türlü nasıl yürür bilmiyoruz zaten, Belki de başka türlü yürümez, Veya başka bir yol bulmak için çok geç kalmışızdır. Köye varana dek bir daha konuşmadılar. Marçal kayınpederinden ailesinin evinin önünde bir dakika durmasını istedi, İki dakikalık işim var, yarın öğle yemeğine geleceğimizi söyleyeceğim. Gerçekten de Marçal iki dakika sonra çıkageldi ama daha önce olduğu gibi bu sefer de minibüse binerken yüzünde hoşnutsuz bir ifade vardı. Bu sefer ne oldu, diye sordu Cipriano Algor, Ne bileyim, bizimkilerle bir türlü anlaşamıyorum, Büyütme oğlum, aile ilişkisi dediğin hiçbir zaman güllük gülistanlık değildir ki, iyi günleri de olur kötü günleri de, çoğunlukla eh işte durumunda geçerse çok şanslıyız demektir, İçeri girdim, annem yalnızdı, babam daha gelmemiş, söyleyeceğimi söyledim, sonra da ortamı biraz neşelendirmek için böyle yarı ciddi yarı komik bir surat takınıp yarın onlara bir sürprizimiz olacağını söyledim, Sonra, Tahmin et annem ne karşılık verdi, Önsezilerim olabilir ama müneccim değilim, Bu sürprizin onları bizimle birlikte Merkez'de yaşamaya davet etmek olup olmadığını sordu, Peki sen ne dedin, Sırrı yarına kadar saklamanın gereksiz olduğunu söyleyip, Marta hamile, dedim, bir bebeğimiz olacak, Çok sevinmiştir elbette, Sevinmez mi, havalara uçtu, sarılıp yanaklarımdan öptü, E o zaman derdin ne, Derdim

şu, annemle babamın tepesinde sürekli bir kara bulut dolaşıyor, şimdiki kara bulut, bizimle birlikte Merkez'de oturma takıntıları, Yerimi onlara vermekten hiç gocunmayacağımı biliyorsun, Hayır, bu söz konusu bile olamaz, hem durum kayınpederimi öz anne ve babama tercih etmem değil, onlar hiç değilse iki kişiler ama sen tek başına kalırsın, Dünyada tek başına yaşayan ilk insan olmam herhalde, Marta'ya göre olacağından eminim, Açıkçası ne diyeceğimi bilmiyorum, Bazı şeyler göründüğü gibidir, açıklamaya gerek duyulmaz. Basit bir fikrin böylesi bir kalıba oturtularak aktarıldığını duyan çömlekçi yine sessiz kaldı. Bu ani sessizliğe katkıda bulunan diğer bir etkense, tam o sırada Isaura Madruga'nın sokağının önünden geçiyor olmaları ve kente yolculuğun aksine Cipriano Algor'un bilincinin bu sefer duruma kayıtsız kalamamasıydı. Çömlek atölyesine ulaştıklarında, Marçal köpeğin onu üzerinde Merkez'in güvenlikçi üniforması değil de en sade giysiler varmış gibi sevgiyle karşılamasıyla beklenmedik bir mutluluğa erişti. Genç adamın annesiyle yaptığı uğursuz konuşmadan toparlanmaya çalışan hassas ruhu, hayvanın sevgi gösterisi karşısında o kadar duygulanmıştı ki, Marçal Buldum'u dünyada en sevdiği varlıkmış gibi kucakladı. Bunlar ayrıksı durumlardır hiç kuşkusuz, çünkü Marçal'ın dünyada en çok sevdiği varlık karısıdır ve o da yanında, gülümseyerek, kucaklanma sırasının kendisine gelmesini bekliyor, ama nasıl ki bazen hüngür hüngür gözyaşlarına boğulmamız için bir dostun elini omzumuza koyması yeterliyse, bir köpeğin ilgisiz mutluluğu da bizi bir anlığına bu dünyanın hayal kırıklıklarından, üzüntülerinden ve acılarından uzaklaştırabilir. Buldum'un olumlu ya da olumsuz belirtileri görülebilen ama varlığından hiç kuşku duyulmayan insan duyguları hakkında çok az şey bildiği, Marçal'ın ise bazı gerçeklerin bilinmesine rağmen genelinde büyük bir kuşkunun egemen olduğu köpek duyguları hakkında daha da az şey bildiği düşünülürse, birinin bize bir gün oturup bu ikisinin aynı türe ait olmadıkları halde birbirlerine sımsıkı sarılmış olmalarının

ardındaki, taraflar için çok açık olan nedenleri anlatması ve açıklaması gerekecektir. Kalıpların üretimi büyük bir yenilik olduğu için Cipriano Algor damadına birkaç gündür ne işle uğraştığını göstermeden duramadı, ama daha şimdiden kızının yardım teklifini geri çevirmesine neden olan gururu, Marçal bir hata, alelacele bir onarım veya Cipriano Algor'un günlerdir dört duvar arasında çektiği zihinsel azabın belirtisi olacak başka bir kusur görebilir korkusuyla tir tir titriyordu. Her ne kadar Marçal kili, sodyum silikatı, alçıyı, kalıp çerçevelerini ve kalıpları dikkatli inceleyemeyecek kadar Marta'yla meşguldüyse de, çömlekçi akşam yemeğinden sonra çalışmamaya karar vererek genç adamın bir derece söz sahibi olduğu, tuzaklarını ve feci sonuçlarını çok iyi bildiği bir konuda konuşma yapmasına olanak tanıdı. Marçal ertesi öğlen ailesiyle yemek yiyeceklerini Marta'ya bildirdi ama annesiyle yaptığı sancılı konuşmadan hiç söz etmedi, bu durumda kayınpederi de bu konunun özel alana kaydığını, yatak odasına baş başa konuşulacak ve üçlü bir görüşmede ortaya saçılıp irdelenmeyecek bir konu sınıfına girdiğini anladı, tabii bir olasılık da Marçal'ın övgüye değer bir ihtiyat gösterip Merkez'e taşınma tartışmaları gibi bir iğneli fıçıyı tekrar gündeme getirmemek istemesiydi, bu tartışmaların nerede başladığını ve nerede sonuçlandığını bugüne kadar çok gördük ne de olsa.

Marçal ertesi sabah çömlek atölyesine girdiğinde Cipriano Algor çoktan işe koyulmuştu, Günaydın, dedi, çırağınız emir ve görüşlerinize hazırdır. Marta da onunla birlikte gelmiş ama babasına yardım etmeyi önermemişti, halbuki bu sefer adamın onu geri çevirmeyeceğinden emindi. Atölye bir savaş alanı gibiydi ve burada bir adam dört gün boyunca kendisiyle ve çevresindeki her şeyle savaşmıştı. Maalesef buralar biraz dağınık, dedi Cipriano Algor özür diler gibi, tabak ve çanak ürettiğimiz döneme benzemiyor, o zamanlar bir sistemimiz ve oturmuş bir düzenimiz vardı, Biraz zamana gerek var, dedi Marta, zaman geçtikçe aletler ve eller birbirine alışıyor, ne aletler elin işleyişine engel oluyor, ne de

eller aletlerin çalışmasını bölüyor, Geceleri o kadar yorgun oluyorum ki şu kargaşaya bir çekidüzen vermeyi düşünürken bile kollarıma ağrılar saplanıyor, Eğer buradan sürgün edilmeseydim bu görevi üstlenmekten mutluluk duyardım, Seni sürgün etmedim, diye itiraz etti babası, Evet, sürgün sözcüğü ağzından çıkmadı, Ben sadece kendini yormanı istemiyorum, boyama zamanı geldiğinde sen de yardım edebilirsin, hiç değilse oturarak, kendini yormadan çalışabilirsin, O zaman da boya kokusunun bebeğe zarar verebileceğini söylersin mutlaka, Bu kadınla tartışılmıyor, diye yakındı Cipriano Algor sahte bir çaresizlikle Marçal'a, Sen onu benden uzun süredir tanıyorsun, sabırlı olman gerek, ama şurası da var ki atölyenin şöyle bir temizlenip toparlanması hiç fena olmaz, Bir fikir verebilir miyim, diye sordu Marta, siz beylerin bir fikir vermeme izni var mı, Aklına gelen fikri söylemezsen çatlarsın zaten, diye homurdandı babası, Nedir bu fikir, diye sordu Marçal, Çamurun bu sabah dinlenmesi gerektiğine göre atölyeyi köşe bucak temizleyip düzenleyebiliriz ve madem sevgili babam benim çalışarak yorulmamı istemiyor, o halde ben de kenarda durup emirleri veririm. Cipriano Algor ve Marçal önce kim konuşacak diye birbirlerine baktılar, ilk sözü söylemeyi ikisinin de gözü kesmemiş olacak ki kısa bir suskunluktan sonra birlikte, Peki, dediler. Marçal ve Marta yemek için evden çıkmadan önce, işyeri temel hammaddesinin çamur olduğu bir üretim biriminden beklenebileceği kadar temizlenmişti. Gerçekten de, ister suyla kili, ister suyla alçıyı, ister suyla çimentoyu karıştıralım, daha ince, daha çağdaş ve daha seçkin bir sözcük bulmak için istediğimiz kadar beynimizi yoralım, dönüp dolaşıp geleceğimiz yer yine o sözcük, her şeyi çok kolay özetleyip aktaran çamur sözcüğüdür. En ünlü tanrıların birçoğu yaratıkları için çamuru tercih ettiler, ama artık bu tercihin çamur açısından iyi bir şey mi, kötü bir şey mi olduğunu kestirmek güç.

Marta babasının yemeğini hazırlayıp bıraktı, Isıtman yeterli, dedi Marçal'la ayrılırken. Minibüsün zayıf motor sesi biraz

uzaklaştıktan sonra tamamen kayboldu ve evle çömlek atölyesini derin bir sessizlik kapladı, Cipriano Algor bir saatten fazla yalnız kalacaktı. Geçen günlerin kaygılı heyecanını geride bıraktığı için, midesinin tatminsizlik belirtileri gösterdiğini nihayet fark edebildi. Önce Buldum'a yemeğini verdi, sonra mutfağa döndü ve tencerenin kapağını kaldırıp yemeği kokladı. Hem çok güzel kokuyordu yemek, hem de hâlâ sıcaktı. Beklemeye gerek yoktu. Yemeğini bitirip tekrar rahat koltuğuna çöktüğü zaman, kendini huzurlu hissetti. Ruhsal mutluluğun insanın iyi beslenmesiyle tamamen ilgisiz olmadığı bilinen bir gerçektir, ama Cipriano Algor'un o anda huzurlu olmasının, bedeninin mutluluktan gelen hazza yakın bir zevkle dolmasının nedeni, karnının doymuş olmasıyla hiç ilgili değildi. Bu huzurlu ve mutlu havaya katkıda bulunanlar, önem sırasına göre, kalıp yöntemleri konusunda kaydettiği yadsınamaz ilerleme, sorunların artık ortadan kalktığının ya da daha baş edilebilir olacağının umudu, Marçal ve Marta'nın ilişkisinin, hani derler ya, sağır sultanın duyacağı kadar yoluna girmiş olması ve son olarak çömlek atölyesini köşe bucak iyice temizlemiş olmalarıydı. Cipriano Algor'un gözkapakları yavaşça kapandı ve açıldı, sonra bir daha kapandı ve güçlükle açıldı, üçüncü açılma denemesiyse hiç inandırıcı olmayan bir girişimden ibaretti. Ruhunu ve bedenini hakkıyla doyurmuş olan Cipriano Algor kendini uykunun kollarına bıraktı. Buldum da dışarıda, dut ağacının gölgesinde uykuya dalmıştı. İkisi de Marçal ve Marta dönene kadar bu durumda kalırdı ama köpek aniden havladı. Sesi korkulu veya tehditkâr çıkmıyordu, sadece görev icabı yapılan, Kim var orada, gibisinden bir genel uyarıydı bu, Gelen kişiyi tanıyor olsam da havlamam gerekli çünkü benden beklenen görev bu. Ancak Cipriano Algor'u uyandıran Buldum'un neşeyle havlaması değil, kapının önünde durup, Marta, Marta, evde misin, diye seslenen bir ses, bir kadın sesiydi. Çömlekçi koltuğundan kalkmak yerine kaçmaya hazırlanıyormuş gibi doğruldu. Köpek artık havlamıyordu. Mutfak kapısı

açılmıştı ve kadın yaklaşıyordu, her an odanın içinde belirebilirdi ve eğer bu karşılaşma bir rastlantı veya talihin bir cilvesi değil de baştan sona öngörülmüş, iki tarafın da yazgısına işlenmiş bir eylem olsaydı, o anda meydana gelebilecek bir deprem bile bunu durduramazdı. Önce kuyruk sallayarak Buldum girdi, ardından da Isaura Madruga. Ah, dedi kadın, şaşırmıştı. Cipriano Algor'un ayağa kalkması kolay olmadı, koltuğun alçaklığı ve bir anda dizlerinin bağının çözülmesi sergilediği muhteşem gösterinin başoyuncularıydı. İyi günler, dedi adam, İyi günler, dedi kadın, belki de günaydın, saatten haberim yok da. Öğleyi geçti, dedi adam. Öyle mi, daha erken sanıyordum, dedi kadın. Marta evde yok, ama siz yine de buyurun, dedi adam. Sizi rahatsız etmiş olmayayım, başka zaman uğrarım, acil bir şey değildi zaten, dedi kadın. Marta Marçal'la birlikte ailesine yemeğe gitti, dedi adam, birazdan döner. Ben Marta'ya iş bulduğumu söylemek için uğramıştım, dedi kadın. Nerede, dedi adam. Neyse ki burada, köyde, dedi kadın. Nasıl bir iş bu, dedi adam. Bir mağazada tezgâhtarlık, daha kötüsü de olabilirdi, dedi kadın. Böyle işleri seviyor musunuz, dedi adam. Hayatta hep istediğimiz şeyleri yapamıyoruz, benim için de önemli olan burada kalmaktı, dedi kadın, Cipriano Algor buna karşılık vermedi, hiçbir şey söylemedi, ağzından neredeyse hiç düşünmeden dökülen sorular kafasını karıştırmıştı, eğer insan bir şey soruyorsa bunun cevabını öğrenmek istiyordur ve bu cevabı öğrenmesinin bir nedeni olmalıdır, şimdi Cipriano Algor'un karmakarışık duygularını bastırıp cevabını bulması gereken soru, demin kadına yönelttiği soruları, temel anlamlarıyla incelendiğinde, ki bir yan anlam bulunması pek mümkün değildi, neden merak ettiğiydi, çünkü bu sorular bir kadının hayatı ve geleceği hakkında normal bir komşunun merak edeceğinden çok daha fazla kaygı içeriyordu ve geçmiş sayfalarda gördüğümüz gibi, Cipriano Algor'ın artık soyadı Estudiosa değil Madruga olan bu kadın hakkında aldığı kararlarla ve ürettiği fikirlerle tartışılmaz ve uzlaşmaz bir çelişki içindeydi. Bu sorun çok ciddiydi

ve uzun uzun, kesintisiz akıl yürütmeyle çözülebilirdi, ama öykünün sıralı mantığı ve disiplini, uygun durumlarda çiğnenebilse, hatta bazen çiğnenmesi gerekse bile, Isaura Madruga ve Cipriano Algor'u bu sinir bozucu durumda, birbirlerine sessiz ve sıkıntı içinde bakarken, köpek orta yerde durup olan bitene bir anlam vermeye çalışırken ve duvardaki saatin tik-takları bu iki insan zamanı kullanmak istemiyorsa turşusunu mu kuracak diye merak ederken daha fazla yalnız bırakılmalarına izin vermiyor. Bir şey yapılması gerek. Bir şey derken, herhangi bir şey değil bu. Öykünün sıralı mantığını ve disiplinini çiğneyebiliriz ve çiğnememiz gerekli, ama bir insanın özgül ve temel kişiliğini, yani karakterini, varoluş biçimini, kişisel doğasını asla çiğnememiz gerekli. Bir kişilik çelişkilerle dolu olabilir ama asla tutarsız değildir ve bu konu üzerinde ısrar etmemizin nedeni, sözlükler ne derse desin, çelişkiyle tutarsızlığın eşanlamlı olmamasıdır. Bir kişi veya kişilik, iç tutarlılığının sınırları içinde kendisiyle çelişir, oysa tutarsızlık sabit bir davranışsal özelliktir, çelişkiye direnir, çelişkiyi yok eder, onunla yaşamaya dayanamaz. Bu açıdan bakıldığında, aykırılığın felç edici ağlarına yakalanma riskini göze alarak da olsa, çelişkinin tutarsızlığa karşı duran en tutarlı unsurlardan biri olduğu varsayımını da göz ardı etmemiz doğru olmaz. Şu işe bakın ki, kavramların görünen ve kabul edilmiş doğalarıyla yetinmeyen birini ucundan da olsa ilgilendiren bu düşünceler, bizi Cipriano Algor ve Isaura Madruga'yı baş başa bıraktığımız, Buldum'unsa olan bitene bir anlam veremediği için evden çıkıp dut ağacının altındaki kesintiye uğramış uykusuna kaldığı yerden devam etme kararını verdiği zor durumdan alıkoydu. Bu nedenle artık bu kabul edilemez duruma son vermek için, sözgelişi, kadın olmasından ötürü daha akılcı bir konumda bulunan Isaura Madruga'ya birkaç söz söyletelim, örneğin şu sözler gayet uygundur, Ben gideyim o halde. Bu sözler sessizliği kırmak için yetti ve soruna temelli bir çözüm oluşturdu, ancak çömlekçi adam bir talihsizliğe kapılıp kadın bedenini gitmek için kapıya doğru

çevirir gibi bir hamle yaptığı sırada, daha sonra avucunun içiyle alnına vurarak kendisini sözde cezalandırmasına neden olacak bir iş yaptı, aklına gelen tek şey buydu belki ama doğru bir şey yapıp yapmadığını sonra göreceğiz, Bizim testiden ne haber, diye sordu, hâlâ iş görüyor mu, dediğimiz gibi, kadın gittikten sonra Cipriano Algor alnına vuracak vurmasına, ama kendisini cezalandırmaya neden olan öfkesi geçtikten sonra Isaura Madruga'nın hiç değilse aşağılayıcı kahkahalara boğulmadığını, imalı biçimde kıkırdamadığını, hatta durumun gerektirdiği kinayeli gülücüğü bile yüzüne yerleştirmediğini, tam aksine kollarını göğsünde hâlâ Cipriano Algor'un demin dili sürçerek bizim dediği testiyi kucaklar gibi kavuşturduğunu hatırlayacak ve gece ilerlediği halde uyku bir türlü gelmediğinde bu sözcük onun niyetlerini sorgulayacak, testinin bizim olduğunu sadece günün birinde kendi elleriyle kadına verdiği için o âna gönderme yaparak mı söylediğini, yoksa sözcük anlamıyla düşünerek, bize ait olduğuna inanarak mı bizim dediğini kurcalayacaktı. Cipriano Algor karşılık vermeyecek, sadece daha önce yaptığı gibi, Ne aptalım, diye homurdanmakla yetinecek ama bunu kendiliğinden, duygu yoğunluğuyla da olsa inanmayarak yapacak. Ancak Isaura Madruga, Görüşmek üzere, diye mırıldanıp kapıdan bir gölge gibi süzülerek evden ayrıldıktan sonra, kadına yola varan tepenin başına kadar eşlik eden Buldum mutfağa geri dönüp sorgulayan bakışlarını başını bir yana eğip kulaklarını dikerek ve kuyruğunu sallayarak sahibine çevirdikten sonra Cipriano Algor kadının bu soruya hiçbir cevap vermediğini, bir evet veya hayır bile demediğini, sadece kendi bedenine sarılma hareketini, belki içinde kendisini bulmak, belki onu korumak, belki de kendisini ondan korumak için tekrarladığını anımsayacaktı. Cipriano Algor kaybolmuş gibi bir şaşkınlıkla çevresine bakındı, elleri terliyor, kalbi çarpıyor, kendisini henüz büyüklüğünü kavrayamadığı bir tehlikeden zor sıyrılmış bir insan gibi hissediyordu. İşte ilk kez bu anda avucunun içiyle alnına bir şaplak attı.

Marta ve Marçal yemekten döndüklerinde onu çömlek atölyesinde, bir kalıba sıvı alçı dökerken buldular, Bizsiz başının çaresine bakabildin mi, diye sordu Marta, Hasretten tükenmedim herhalde, köpeğe mamasını verdim, kendi yemeğimi yedim, biraz dinlendim ve yine işimin başındayım, sizin evde işler nasıl gitti, Bildiğin gibi, diye cevapladı Marçal, onlara Marta'nın hamileliğini anlattığım için ayrıca bir patırtı kopmadı, sadece bu tür durumlarda zorunlu olan öpüşmeler ve kucaklaşmalar yaşandı, diğer konuysa hiç açılmadı, Aman iyi, dedi Cipriano Algor sıvı alçıyı kalıba dökmeyi sürdürürken. Elleri biraz titriyordu. Üstümü değiştireyim de sana yardım edeyim, dedi Marçal. Marta kocasıyla birlikte çıkmadı. Bir dakika sonra Cipriano Algor başını çevirmeden, Bir şey mi istiyorsun, diye sordu, Hayır, bir şey istediğim yok, çalışmanı izliyordum. Bir dakika daha geçti ve bu kez Marta, Sen iyi misin, diye sordu, Elbette iyiyim, Biraz tuhaf duruyorsun da, Sana öyle gelmiştir, Evet, sana katılıyorum, hep bana öyle geliyor, Ne güzel işte, ben kime katılacağımı bile kestiremiyorum, diye tersçe cevapladı babası. Marçal birazdan dönecekti. Marta tekrar sordu, Biz yokken bir şey mi oldu. Babası kovayı yere bıraktı, ellerini bir beze sildi ve gözlerini kızına dikerek, Isaura geldi, dedi, Isaura Estudiosa veya Madruga, adı her neyse, seni görmek istiyormuş, Yani Isaura burada mıydı, Bunu şimdi söyledim ya, Canım hepimizde senin analitik zekân yok ya, peki ne dediğini sorabilir miyim, İş bulduğunu söylemek istiyormuş, Nerede, Burada, Bak buna çok sevindim, birazdan uğrar konuşurum onunla. Cipriano Algor başka bir kalıpla ilgilenmeye başlamıştı ki Marta, Baba, diye söze girdi, ama babası sözünü kesti, Eğer aynı konudan konuşacaksan lütfen hiç konuşma, sana mesajı ilettim ve söylenecek başka söz kalmadı, Tohumlar da ekildiğinde kaybolurlar ama sonra canlanırlar, pardon, bu aynı konu değil mi. Cipriano Algor hiçbir şey demedi. Kızının ayrılmasıyla damadının gelmesi arasında alnına bir şaplak daha indirdi.

Yaradılışa ilişkin birçok efsanenin insanın mayasına çamur katıldığını öne sürdüğünü söylemiştik, konuya biraz ilgi duyan herkes, her şeyi bilen yıllıklarda ve neredeyse her şeyi bilen ansiklopedilerde bununla ilgili geniş bilgi bulabilir. Ancak farklı dinlerin inananları için bu önerme doğru değildir çünkü onlar bunu ve aynı ölçüde önemli diğer bilgileri bağlı bulundukları dinin metinlerinden öğrenirler. Ancak en az bir durum var ki, işin bitirilmesi için çamurun fırında pişirilmesi gerekmektedir. Bunun için de çeşitli denemeler yapılması gerekmiştir. Adını unuttuğumuz bu yaratıcı, kendinden önceki bir yaratıcının uyguladığı veya kendinden sonraki Cipriano Algor adlı bir yaratıcının, sadece hemşirenin yüzündeki külleri temizlemek gibi alçakgönüllü bir amaç için de olsa, uygulayacağı can nefesi verme yöntemini ya bilmiyordu ya da buna pek inanmıyordu. Yarattığı insanı fırında pişirmek zorunda olan yaratıcıya geri dönecek olursak, yukarıda sözünü ettiğimiz çeşitli denemelerin, bu yaratıcının doğru pişirme sıcaklıkları konusundaki bilgisizliğinden ötürü zorunlu kılındığını belirtmemiz gerekir. Bu yaratıcı kilden bir insan yapmakla başladı, kadın veya erkek olması önemli değildi, sonra bunu fırına koydu ve ateşi yaktı. Yeterli olduğunu düşündüğü bir süre sonra insanı fırından çıkardığında yıkılmıştı. Biblo kapkara çıkmıştı fırından, kafasındaki insan görüntüsüne hiç uymuyordu. Ancak, belki de yaratımın ilk aşamalarında olduğu için, kendi beceriksizliğinin hatalı sonucunu yok etmeye içi elvermedi. Bibloya, büyük olasılıkla kafasına bir fiske vurarak, hayat verdi ve onu yoluna gönderdi. Sonra bir biblo daha yapıp

fırına koydu ve bu sefer ateşi az tutmaya özen gösterdi. Bunu başardı da, ama ateş o kadar zayıf olmuştu ki, bu kez çıkan heykelcik beyaz nesnelerin en beyazından bile daha akça pakçaydı. Hâlâ istediğini elde edememişti. Ama bu yeni başarısızlığa rağmen sabrını yitirmedi ve, Zavallıcık, onun bir suçu yok ki, diye düşünerek buna da hayat verdi ve yoluna gönderdi. Dünyada şimdiden bir siyah adam ve bir beyaz adam gezinmeye başlamıştı, ama beceriksiz yaratıcı hâlâ istediği yaratığı vücuda getirmeyi başaramamıştı. Tekrar işe koyuldu ve bir insan heykelciği daha fırındaki yerini aldı, bu kez fırının sıcaklığını doğru düzeyde tutmak, ısıölçer kullanmadan bile kolay olacaktı, işin sırrı fırını ne çok ne de az ısıtmak, ne çok soğuk ne de çok sıcak yapmaktı, bu başarıldığında iş kotarılmış olacaktı. Ama olmadı. Yeni heykelcik siyah değildi, beyaz da değildi ama bu sefer sarıydı. Başka kim olsa çoktan vazgeçer, beyaz ve siyah adamların işini bitirmek için bir tufan indirir, sarı adamın da boynunu kırıverirdi, hatta yaratıcının aklından geçen, Eğer ben doğru dürüst bir adam vücuda getiremiyorsam, yaptığım kusurlu insanları nasıl hatalarından sorumlu tutarım, sorusuna verilecek cevabın en mantıklı sonucu bu olurdu. Amatör çömlekçimiz atölyesine geri dönecek cesareti birkaç gün boyunca kendinde bulamadı, ama sonra yaratıcılık duygusu ağır basmış olacak ki birkaç saatlik uğraşının ardından dördüncü heykelcik de fırındaki yerini almıştı. O zamanlarda bizimkinin üstünde de bir yaratıcı olduğunu varsayarsak, küçük yaratıcımız büyüğüne bir dua, bir dilek, bir yakarış veya benzeri bir şey yollamış olmalıdır, Lütfen bunu da elime yüzüme bulaştırmayayım. Sonunda titreyen ellerle heykelciği fırına yerleştirdi, doğru miktarda olduğunu düşündüğü odunları hassasiyetle tarttı ve fırına yerleştirdi, çok yaş veya çok kuru odunları ayırdı, dengesizce yanacak bir kütüğü çıkardı, yerine tatlı tatlı yalazlar püskürtecek bir başkasını koydu, ısının ne süreyle ve ne şiddette devam etmesi gerektiğini hesapladı ve, Lütfen bunu da elime yüzüme bulaştırmayayım, duasını tekrarlayarak kibriti çaktı. Zor

bir sınava girmek, sevgilisiyle ilişkisini gözden geçirmek, çocuğunun eve dönmesini beklemek, işsiz kalmak gibi pek badireyi atlatan biz çağdaş insanlar, bu yaratıcının dördüncü denemesinin sonucunu beklerken yaşadıklarını, fırının dibinde durmasına rağmen sırtından buz gibi süzülen terleri, dibine kadar yenen tırnakları, her biri bir ömür gibi geçen dakikaları hayal edebiliriz, çünkü evrenin yaratım tarihinde ilk kez yaratıcı kendisini ebedi hayatta bekleyen sıkıntıları tatmıştır, herhangi bir hayat olduğu için değil, ebedi olduğu için. Ama buna değmişti. Yaratıcımız fırının kapısını açıp içindekine baktığında, hayretler içinde diz çöktü. İçerdeki adam siyah, beyaz veya sarı değil kırmızıydı, evet, günbatımı ve gündoğumu kızıllığında, yanardağlardan fışkıran lavlar allığında, kendisini kıpkızıl kılan ateş kırmızılığında, damarlarında şimdiden dolaşan kan yangınlığında bir renk almıştı, yaratıcının vücuda getirmek istediği insanın ta kendisi olduğu için ona ayrıca hayat verilmesi gerekmemişti, yaratıcı sadece, Gel, dedi ve adam kendiliğinden fırından çıktı. Sonraki çağlarda neler olduğunu bilmeyenler, yaşanan tüm hatalara ve korkulara rağmen, hatta deneyin öğretici ve bilimsel özellikleri düşünüldüğünde, bunlar sayesinde öykünün mutlu sona eriştiğini sanabilir. Bu dünyada ve kuşkusuz diğer tüm dünyalarda olduğu gibi, bu yargı gözlemcinin bakış açısına da bağlıdır. Yaratıcının reddettikleri, övgüye değer bir iyilikseverlik göstererek hayat verip yoluna gönderdikleri, yani siyah, beyaz ve sarı derili adamlar çoğaldı, üredi ve neredeyse bütün dünyayı kapladı, ama yaratıcının bunca zamanını alan, ona cehennem azapları yaşatıp soğuk terler döktüren kızıl derili adam, bir zaferin nasıl zamanla berbat bir yenilginin önsözü olabileceğini ortaya koyan iktidarsız bir kanıt gibidir. İnsanların ilk yaratıcısının yaratıklarını bir fırına koyma konusundaki dördüncü denemesi, ona kesin bir zafer kazandırmış gibi görünen bu yaratık, sonunda bir bozgun olup çıktı. Her şeyi bilen yıllıkların veya neredeyse her şeyi bilen ansiklopedilerin yılmaz takipçisi olan Cipriano Algor bu öyküyü çocukluğunda

okumuştu ve hayatta pek çok şeyi unutmuş olsa da, her nedense bunu unutmamıştı. Bu efsane Amerika yerlilerine, yani Kızılderili olarak adlandırılan insanlara aitti ve onlar bunu, o sıralar varlıklarından bile haberdar olmadıkları da dahil tüm diğer ırklara karşı kesin üstünlüklerini kanıtlamak amacıyla üretmişlerdi. Gerçi buna itirazlar yükselebilir ve Kızılderililerin varlıklarından haberdar olmadıkları ırkları siyah, beyaz, sarı, hatta ebruli diye hayal etmelerinin mümkün olamayacağı söylenebilir. Bu büyük bir hatadır. Böyle bir savı ortaya atan her kimse, söz konusu insanların hem çömlekçi hem de avcı olduklarını ve çamuru bir çömleğe veya toteme dönüştürmek gibi zor bir işlemin gerektirdiği fırınlama işlemi sırasında her şeyin yaşanabileceğini bilmediğini sergilemiş demektir, fırından büyük felaketler ve büyük başarılar, kusursuz yapıtlar ve hilkat garibeleri, en yüce ve en aşağılık yaratıklar çıkabilir oysa. Kim bilir kaç kuşak fırından yamuk, çatlak, kavruk, pişmemiş ya da yarı pişmiş, tümü yararsız olan parçalar çıkarmıştır. Bir seramik fırınıyla bir ekmek fırınının içinde yaşananlar aslında birbirinden o kadar da farklı değildir. Ekmek hamuru, un, maya ve sudan yapılan başka türden bir çamurdur ve tıpkı seramik çamuru gibi fırından yanmış veya çiğ çıkabilir. İçerde çok fark yok, diye itiraf etti Cipriano Algor, ama fırın aşamasını geçtikten sonra ekmekçi olmak için her şeyimi verirdim.

Geceler ve günler geçti, tıpkı sabahlar ve akşamüstleri gibi. Kitaplara ve hayatın kendisine bakıldığında, insan emeğinin tanrı emeğine göre her zaman daha uzun sürdüğü ve emek vereni çökerttiği görülür, bunun en yakın örneği kızıl derili adamı vücuda getiren yaratıcıdır, çünkü ne de olsa sadece dört insan heykelciği yapmıştır ve bu küçücük sonuç, hedef kitlesi arasında pek başarıya ulaşmamışsa da, yıllıklara geçmeye değer bir tarihsel olay niteliği kazanmıştır, öte yandan Cipriano Algor, yaşamı ve yapıtları üzerine kısacık bir basılı nottan başka hiçbir ödülü olmayacağını bile bile, işinin sadece ilk aşamasında o yaratıcının yaptığından yüz elli kat fazla heykelciği çamurdan koparmak

zorunda kalacak, kökenleri, kişilikleri ve toplumsal geçmişleri birbirinden farklı altı yüz insan yaratacaktır, bunlardan üçü, yani palyaço, hemşire ve soytarı, meslekleri gereği kolayca tanınabilecek kişilerdir, oysa mandarin ve sakallı Asurlu hakkında ansiklopedilerden ne kadar çok bilgi edinilirse edinilsin, bunların hayatta ne iş tuttukları hâlâ bilinmemektedir. Eskimoya gelince, onun balıkçılığa ve avcılığa devam edeceği varsayılabilir. Aslında Cipriano Algor bunu artık pek önemsememektedir. Boyları birbirinin eşi, tek ayırıcı unsurları olan kıyafetleri çamurun ortak rengi nedeniyle gizlenmiş altı yüz heykelciği kalıplardan çıkarmaya başladığında, bunları birbirine karıştırmamak için çok uğraş vermesi gerekecek. Hatta işine o kadar gömülecek ki kalıpların bir ömrü olduğunu, ancak kırk kez kullanılabildiklerini unutacak, kırkıncıdan sonra kalıptan çıkan heykelcikler biçimlerini ve keskin hatlarını yitirmeye başlayacak, var oluştan bıkmış gibi, çıplaklıklarına, ama bildiğimiz anlamıyla anadan doğma çıplaklığa değil, daha derin, daha temel bir çıplaklığa, çamurun ilk haline dönmek ister gibi duracaklar çömlekçinin karşısında. Zaman kaybetmemek için ilk başta beğenmediği heykelcikleri bir köşeye fırlattı, ama sonra, anlaşılmaz bir merhamet ve suçluluk duygusuna kapılarak, zaten biçimsiz olan bedenleri fırlatılmanın etkisiyle iyice yamulmuş olan heykelcikleri aldı ve atölyedeki bir rafa özenle yerleştirdi. Onlara ikinci bir yaşam şansı verebilir, daha önce yaptığı kadın ve erkek heykelcikleri gibi onları da acımasızca ezip çamura katabilirdi, kuru, çatlak ve şekilsiz çamur onları bekliyordu, ama Cipriano Algor ucube yaratıklarını çöpten kurtardı, onları korudu, kollarının altına aldı, beceriksizliğinin sakat ve biçimsiz eserlerini, başarılarından daha çok seviyormuş gibi davrandı. Bu heykelcikleri pişirmeyecek, oduna yazık, ama onları rafta kil kuruyup çatlayana, parçalanıp ufalanana ve zaman olursa tozları başka bir çamura karışıp yine hayata dönünceye dek saklayacak. Marta ona, Bu ıskartalar rafta ne arıyor, diye soracak ve o, Onları beğeniyorum, diye karşılık verecek ama Marta

gibi ıskarta sözcüğünü kullanmayacak, çünkü bu tek sözcüğün onları doğmuş oldukları dünyadan ayırıp kendi eserleri olduklarını reddederek zavallıcıkları müebbet yetimliğe mahkûm edeceğini biliyordu. Her gün dut ağacının gölgesindeki yerlerini alan düzinelerce bitmiş heykelcik de onun eseri, hem de çok yorularak biçimlendirdiği eserleri, ama bunlar o kadar fazla ve o kadar benzer ki, gösterilmesi gereken özen sadece bunların son anda düşüp hasar görmemeleri için. Marta'yla uzun süre kafa yormalarına rağmen, Buldum'un raflara atlamasını engellemek için onu bağlamaktan başka çözüm bulamadılar, yoksa hayvancağız kırılan parçalar ve istenmeyen karışımlarla savrukluğun kitabını yazmış çömlekçilik tarihindeki en büyük soykırımlardan birine yol açacaktı. Buldum'un ilk örnek olarak üretilip buraya yerleştirilen altı heykelciğe sıcak ilgi göstermesinin ardından Cipriano Algor'dan yediği tokat ve işittiği hoyrat azar, hayvanın nesnelerin küstahça kıpırtısızlığıyla kışkırtılmış olan avcılık dürtülerini bastırıp daha fazla maraza çıkarmadan ortadan kaybolmasına yetmişti hatırlarsanız, ama şimdi, iyi kötü Kızılderili kılığına girmiş palyaçolar ve mandarinler, soytarılar ve hemşireler, Eskimolar ve sakallı Asurlulardan oluşan bir ordu karşısında ondan sabır göstermesini bekleyemeyiz. Özgürlüğü kısıtlayıcı cezası sadece bir saat sürdü. Cezasını çekerken yüzünde beliren kırgın, handiyse yaralı ifadeden çok etkilenen Marta, babasına eğitimin köpekler üzerinde bile bir işe yaraması gerektiğini ifade etti, Uyum sağlaması gerekiyor sadece, dedi, Peki bunu nasıl başaracaksın, İlk yapmamız gereken onu çözmek, Sonra, Raflara çıkmaya çalışırsa tekrar bağlayacağız, Ondan sonra, Rafa çıkmaması gerektiğini öğrenene kadar tekrar tekrar çözüp bağlayacağız, Belki işe yarayabilir ama eğitildi diye kendini kandırma, sen ortalardayken rafa çıkmaya çalışmayacaktır ama sen gözden kaybolduğun anda, eğitim yöntemlerinin hiçbirinin Buldum'un kafasındaki çakal atalarının içgüdülerini denetleyemeyeceğinden korkarım, Ona bakarsan Buldum'un çakal ataları bibloları koklamazdı bile, rafın önünden

geçip gerçekten yiyebileceği şeyler ararlardı, Tamam, ama köpek olur da rafları indirirse kaybedeceğimiz iş miktarını da hatırlatmak isterim, Belki az olur belki çok, göreceğiz, ama seni temin ederim ki böyle bir durum yaşanırsa bozulan tüm heykelcikleri ben tamir edeceğim, sana yardım etmem konusunda ikna olman için başka bir yol da yok herhalde, Sen o konuya hiç girme de pedagojik eğitim yöntemlerine bak. Marta atölyeden ayrıldı ve tek bir söz söylemeden köpeğin kayışını çözdü. Eve doğru birkaç adım attıktan sonra aklına bir şey gelmiş gibi aniden durdu. Köpek ona baktı ve yattı. Marta birkaç adım daha attı, durdu, sonra doğruca mutfağa girdi ve kapıyı açık bıraktı. Köpek kımıldamadı. Marta kapıyı kapattı. Köpek bir an bekledikten sonra kalktı ve yavaşça raflara doğru yürüdü. Marta kapıyı açmadı. Köpek eve baktı, durakladı, tekrar baktı ve patilerini sakallı Asurluların kurumakta olduğu rafa koydu. Marta kapıyı açtı ve dışarı çıktı. Köpek derhal patilerini çekti ve olduğu yerde bekledi. Kaçması için bir neden yoktu çünkü vicdanı ona yanlış bir iş yapmadığını söylüyordu. Marta köpeğin tasmasını yakaladı ve yine tek söz söylemeden kayışı bağladı. Sonra mutfağa dönüp kapıyı kapattı. Köpeğin bu durum üzerinde düşüneceğini, ya da durum köpekler dünyasında ne gerektiriyorsa onu yapacağını tahmin ediyordu. İki dakika sonra köpeği tekrar çözdü, niye bağlandığını unutmaması, neden ve sonuç ilişkisini kafasına iyice yazması gerekiyordu. Bu sefer köpek patilerini rafa koymadan önce daha uzun bekledi ama sonuçta yine koydu, fakat bu sefer daha az inançlı görünüyordu. Kısa süre sonra yine bağlanmıştı. Dördüncü denemeden sonra kendisinden ne beklendiğini anladığına yönelik belirtiler göstermeye başladı, ama yine de patilerini rafa koymayı sürdürüyor, istenmeyen davranışının tam da bu olduğunu doğrulamaya çalışır gibi görünüyordu. Bu bağlanma ve çözülme süreci sırasında Marta tek bir söz söylemedi, mutfağa girip çıktı, kapıyı açıp kapattı ve köpeğin hiç değişmeyen her hareketine o da hiç değişmeyen hareketleriyle karşılık verdi, benzer ve karşılıklı

hareketler zinciri, ancak ikisinden biri zinciri bozacak bir davranış gösterdiğinde son bulacaktı. Marta mutfak kapısını sekizinci kez arkasından kapadığında Buldum yine raflara gitti ama bu sefer sakallı Asurlulara dokunmak ister gibi patisini kaldırmak yerine bakışlarını eve çevirerek sahibesini ondan daha cesur olmaya kışkırtmak ister gibi, Bakalım bu mükemmel hamleme ne cevap vereceksin, işte bu hamleyle ben oyunu kazandım ve sen kaybettin, der gibi bekledi. Başarısından memnun olan Marta kendi kendine, Kazandım, kazanacağını biliyordum, dedi. Çıkıp köpeğin yanına gitti ve hayvanın başını okşayarak, Aferin oğlum, aferin sana, dedi, babası da mutlu sonu görmek için atölyenin kapısına çıkmıştı, Güzel, bakalım bundan sonra da hatırlayacak mı, dedi, Marta da, İstediğin her şeyine bahse girerim ki bir daha asla böyle bir şeye kalkışmayacak, diye karşılık verdi. İnsanların çok az sözcüğü köpeklerin hırıltılar ve havlamalardan oluşan dağarcığına girer, sadece bu nedenden ötürü, sadece onları anlamadığı için, Buldum sahiplerinin sorumsuzca yaptıkları hoşnutluk gösterisine itiraz etmedi, çünkü bu konularda az da olsa bilgisi bulunan ve durumu iyi kötü tarafsız olarak değerlendirme becerisine sahip herkes, kazandığına ne kadar inanırsa inansın asıl galibin Marta değil köpek olduğunu söylerdi, ama şunu da belirtmek gerekir ki sadece görünüşe bakarak yargıda bulunan insanlar bunun aksine inanabilir. O zaman bırakalım herkes zafer kazandığını sanarak avunsun, hatta şimdilik saldırıdan kurtulan sakallı Asurlular ve arkadaşları bile. Buldum'a gelince, onu mağlup gibi hak etmediği bir sıfatla anmak doğru olmaz. Zafer kazandığının tartışılmaz kanıtı, o günden sonra kil heykelcikleri en sadık ve uyanık bekçileri olarak korumaya almasıydı. Nereden çıktığı belli olmayan bir rüzgâr altı hemşirenin yüzünü yaladığında sahiplerini uyarmak için nasıl havladığını duymalıydınız.

Fırın ilk partide üç yüz heykelciği, daha doğrusu kırılacaklar da hesaplanarak yerleştirilen elli fazlayla toplam üç yüz elli heykelciği ağırladı. Zaten daha fazlası sığmıyordu. Bu olay Marçal'ın

izin gününde meydana geldiği için, çocuğun izni çalışmakla geçti. Kayınpederinin heykelcikleri fırına yerleştirmesine sabırla ve istekle yardım ettikten sonra ateşi canlı tutma işini de üstlendi, bu görev ancak dayanıklı insanların kotarabileceği türdendi çünkü hem odunların ocağa götürülmesi ve ateşe atılması için fiziksel güç gerektiriyordu, hem de çalışma süresi çok uzundu, zira yeni teknolojiyle karşılaştırıldığında ilkel sayılabilecek bu fırında pişirme işlemi için gerekli sıcaklığa ulaşılması çok uzun sürer ve ulaşılan sıcaklığın mümkün olduğunca sabit tutulması gerekir. Marçal akşama kadar bu işi sürdürecek, kayınpederi bitirmekte ısrar ettiği işini tamamladıktan sonra ateşçiliği ondan devralacak. Marta önce babasına akşam yemeğini götürdü, ardından Marçal'ın yemeğiyle birlikte fırına geldi ve tefekkür bankı olarak tanıdığımız taş banka oturarak onunla birlikte yemek yedi. Farklı nedenlerden ötürü ikisinin de pek iştahı yoktu. Yemiyorsun, çok yoruldun herhalde, dedi, Evet, biraz yoruldum, bu kadar çalışmaya alışık olmadığım için ağır geliyor, Bu bibloları yapmak benim fikrimdi, Biliyorum, Benim fikrimdi ama son birkaç gündür pişmanlık içimi kemiriyor, durmadan kendime bu işe girmemizin doğru olup olmadığını, bibloları yapmak için verdiğimiz uğraşa değip değmeyeceğini soruyorum, Şu anda baban için en önemli şey, bir işe yarasın yaramasın yapmakta olduğu iş, eğer onun elinden işini alırsan yaşama nedenini de ortadan kaldırmış olursun, üstelik yaptığı işin yararsız olduğunu yüzüne karşı söylesen, kanıtlar ne kadar inandırıcı ve gerçek olursa olsun, sana inanmak istemeyecek ve inanamayacaktır, Merkez çanaklarımızı almaktan vazgeçtiğinde bu sarsıntıya dayanabildi, Çünkü sen hemen ardından bu heykelcikleri yapmak fikrini ortaya attın, Evet ama içimden bir ses bugünümüzü bile aratacak çok kötü günlerin yaklaşmakta olduğunu söylüyor, Yarın öbür gün yerleşik güvenlikçi kadrosuna terfi etmem baban için çok iyi olmayacak, Bizimle gelip Merkez'de yaşayacağını söyledi, Evet ama bunu bir gün hepimizin öleceğimizi söylerkenki ruh haliyle söyledi, zihnimizin

bir parçası tüm canlıların bir gün başına gelecek bu işi reddeder ve onunla hiç ilgisi yokmuş gibi davranır, baban da böyle yaptı, gelip bizimle oturacağını söyledi ama kendi içinde buna inanmıyor, Son dakikada onu alıp başka bir yola götürecek bir olay bekliyor sanki, Artık Merkez'e göre tek bir yol olduğunu, onun da Merkez'e gelen ve Merkez'den giden yol olduğunu anlaması gerek, ben orada çalıştığım için çok iyi biliyorum bunu, Birçok insan Merkez'deki yaşamın kesintisiz bir mucize olduğunu söylüyor. Marçal hemen cevap vermedi. Yemeğin başından beri artıkların önüne dökülmesini sabırla bekleyen köpeğe bir parça et verdikten sonra devam etti, Evet, gecenin bu saatinde verdiğim et Buldum için nasıl bir mucizeyse, oradaki hayat da öyle. Hayvanın sırtını bir kez, iki kez, üç kez okşadı, ilkini öylesine yapmıştı ama sonrakiler ısrarla, hayvanın derhal sakinleştirilmesi gerekiyormuş gibi kuvvetle yapılmıştı, oysa asıl sakinleştirilmesi gereken, belleğinde saklandığı yerden ansızın çıkagelen ve beynini kurcalamaya başlayan bir fikirden ötürü Marçal'ın ta kendisiydi. Merkez'e köpek almıyorlar. Doğru, köpek de almıyorlardı kedi de, sadece kafeste kuş ve akvaryum balığı alıyorlardı ve bu da giderek seyreliyordu çünkü sanal akvaryum denen bir şey icat etmişlerdi ve bu sayede balık gibi kokan balıklardan, ha bire değiştirilmesi gereken sudan kurtulmuştu insanlık. On farklı balık türünün elli örneği zarifçe salınırken insanın onları hayatta tutmak için canlıymışlar gibi düzenle beslemesi, suyun niteliğini denetlemesi gerekiyordu, ama bakım külfetten ibaret olmasın diye sadece akvaryumun içine bin bir türlü taş ve bitki yerleştirilmekle kalmıyor, bu modern mucizenin sahibi aynı zamanda yüzlerce sesten istediğini de seçebiliyordu, böylece bu kansız cansız balıkların hareketlerini izlerken kendini ister Karayip denizlerinde, ister bir tropik ormanda, ister bir fırtınanın ortasında hayal edebiliyordu. Merkez'e köpek almıyorlar, diye tekrar düşündü Marçal ve ister istemez bu kaygısının, Karıma söylesem mi söylemesem mi, kaygısının yerini almaya başladığını hissetti, önce söylemesi

gerektiğini düşündü, sonra da bunu söylemeye mecbur kalacağı ve başka bir seçeneğin bulunmayacağı bir zamana ertelemenin daha doğru olacağına karar verdi. Hiçbir şey söylememeye karar vermişti ama zihnin sanal akvaryumunda iradenin bir o yana bir bu yana savrulması sayesinde, bir dakika sonra ağzından baklayı çıkarmıştı, Şimdi aklıma geldi, Buldum'u Merkez'e götüremeyiz, köpek almıyorlar, bu sorun olacak, zavallı hayvanı bir başına bırakmamız gerekecek, Belki bir çözüm yolu vardır, dedi Marta, Anlaşılan sen çözümü çoktan bulmuşsun, dedi Marçal şaşkınlıkla, Evet, çoktan bulmuştum, Peki nedir çözümün, Bence Isaura Buldum'a bakmaktan yüksünmez, hatta çok da memnun olur, hem birbirlerini tanıyorlar zaten, Isaura mı, Evet, hatırladın mı, su testisi kırılan Isaura, bize keki getiren, sizinkilere yemeğe gittiğimiz sırada benimle konuşmak için buraya gelen kadın, Bence iyi bir fikir, Evet, Buldum için en iyisi bu, Peki baban razı olacak mı, Yarısı itiraz edip kesinlikle olmaz, yalnız bir kadın köpeğe bakamaz diyecek, neyin neyle bağdaşmayacağı konusunda fikirler üretmede üstüne yok, ayrıca köpeğe daha iyi bakabilecek birçok insanın olduğunu da ortaya atacaktır ama diğer yarısı da tartışmayı ilk yarısı kazanmasın diye var gücüyle dua edecektir, Çifte kumrular nasıl, diye sordu Marçal, Zavallı Isaura, zavallı babam, Neden zavallı diyorsun, Çünkü kadının babamı sevdiği ama babamın kendi çevresine ördüğü duvarları aşamadığı ortada, Peki ya baban, onunki yine bildiğimiz iki yarı hikâyesi, bir yarısı Isaura'dan başka bir şey düşünemiyordur, Peki diğer yarısı, Diğer yarısı altmış dört yaşında ve korkuyor, İnsanlar ne kadar karmaşık, Bu doğru, ama karmaşık değil basit olsaydık insan olmazdık. Buldum artık orada değildi, atölyede ilk teslim edilecek altı yüz bibloluk partinin ikinci üç yüzü için uğraşan yaşlı sahibine yarenlik edecek kimsenin olmadığını fark etmişti, bir köpek böyle şeyleri algıladığında derin bir kafa karışıklığının pençesine düşer, gördüğü şeylere bir anlam veremez, onca emek, onca ter, onca uğraş, üstelik kazanılacak parayı söylemiyorum bile, öyle

ahım şahım bir şey olmayacak, idare edilecek kadar kazanılacak, zaten Marta'nın biraz önce dediği gibi, verilen uğraşa değmeyecek. Daha önce tanık olunduğu ve şimdi Marçal'la Marta'nın konuşması sayesinde iyice bellendiği gibi, bu taş bank ona verdiğimiz derin ve ciddi ismi, yani tefekkür bankı adını sonuna kadar hak ediyor, ama tamamlanması gereken eksikler var ve Marçal'ın fırına bir daha bakması, ocağa biraz daha odun atması gerekli, aman dikkat Marçal, yorgunluğun insanların reflekslerini yavaşlattığını ve algılama süresini uzattığını unutma, o uğursuz günü, yılan gibi kıvrılan bir alevin sol elini sonsuza dek damgalamasını tekrar yaşamak istemiyoruz. Marta aşağı yukarı bunları söyledi, Ben bulaşıkları yıkayıp yatıyorum, dikkatli ol Marçal. özelkitapgrubu

Ertesi sabah, alışılageldiği gibi çok erkenden, Cipriano Algor minibüsle Marçal'ı işe bıraktı. Evden ayrılırken Marçal'a, Yardımların için nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum, demiş, Marçal da, Elimden geleni yaptım, umarım işlerin yolunda gider, diye karşılık vermişti, Bundan sonraki partinin daha az sorun çıkaracağından eminim, işi kolaylaştırmak için bazı yöntemler buldum, deneyim kazanmanın en güzel tarafı bu, sanıyorum diğer üç yüz heykelcik bir hafta içinde kuruma rafındaki yerini alacak, Eğer yaptıklarını on gün sonra izne geldiğimde fırınlayacaksan yine yardım ederim, Sağ ol, aslında biliyor musun, böyle lanet olası bir krize uğramamış olsaydık seninle iyi bir ekip oluşturabilirdik, Merkez'de güvenlikçi olmayı bırakıp kendini çömlekçiliğe verebilirdin, Olurdu belki, ama hem bunun için geç kaldık, hem de böyle yapsaydık ikimiz de işsiz kalırdık, Ama benim hâlâ işim var, Elbette var. Daha sonra, kente giden anayola çıktıklarında, uzun bir sessizliğin ardından Cipriano Algor, Aklıma bir fikir geldi, sana danışmak istiyorum, dedi, Nedir o, İlk üç yüz bibloyu boyaları biter bitmez Merkez'e götürmeyi düşünüyorum, böylece hem işi ciddiye aldığımızı görürler, hem de bibloları daha erken satışa çıkarabilirler, bu da iki taraf için daha iyi olur, eğer her şey umduğumuz gibi giderse bundan sonraki aşamayı daha

kolay halleder, bu kadar hızlı çalışmak zorunda kalmayız, ne dersin, Bence iyi bir fikir, dedi Marçal ve daha önce Marta köpeği su testisi kırılan kadına bırakmayı önerdiğinde de aynı şeyleri söylediğini fark etti, Seni bıraktıktan sonra satın alma müdürüyle konuşmaya gideceğim, olumlu yaklaşacağından eminim, dedi Cipriano Algor, Umarım işlerin yolunda gider, dedi Marçal ve bu sözü de yakın zamanda kullanmış olduğunu hatırladı, bütün sözler ve sözcükler için aynı şey geçerlidir, hepsini sık sık tekrar ederiz ama, nedendir bilinmez, bu tekrarlar bazen normalden daha çok gözümüze batar. Kente girerlerken Marçal, Bibloları kim boyayacak, diye sordu, Marta boyamakta ısrar ediyor, benim bir koltukta iki karpuz taşıyamayacağımı söyledi, yani bunu söylemedi de benzeri bir şey ifade etti, Ama baba o boyalar zehirli, Biliyorum, Marta'nın bu halde boya yapması doğru değil, Astarı ben vuracağım ve boya tabancası kullanacağım, havaya boya püskürtüyor ama hiç değilse işi çabuk hallediyor, Peki sonra, Sonra boyayı fırçayla sürmek kalıyor ki bu da güvenli bir iş, Hiç değilse bir maske alsaydın, Çok pahalıydı, diye mırıldandı Cipriano Algor, sözcüklerinden utanmış gibi, Eğer çanakların kalanını Merkez'den almak için kamyon kiralayacak parayı bulduysak maske parasını da bulabilirdik, Bu aklımıza gelmedi, dedi Cipriano Algor, sonra utançla düzeltti, Yani benim aklıma gelmedi. Doğruca Merkez'e varan caddeye girmişlerdi ve binadan çok uzak olmalarına rağmen, devasa reklam panosunda yazan cümleyi okuyabiliyorlardı, SİZ EN İYİ MÜŞTERİMİZSİNİZ AMA BUNU LÜTFEN KOMŞUNUZA SÖYLEMEYİN. Cipriano Algor bir şey demedi ama Marçal onun düşüncelerini de dile getirdi, Bizim paramızla eğleniyorlar. Minibüs güvenlik bölümünün kapısına yanaştığında Marçal, Satın alma müdürüyle konuştuktan sonra buraya tekrar uğra, ben bir maske bulmaya çalışacağım, dedi, Söylediğim gibi, benim maskeye ihtiyacım yok, Marta da fırçayla boyayacak, Sen onu benden iyi tanıyorsun, sen atölyede bir işle uğraşırken o tabancayı eline geçirip boyamaya başlar,

sonra ne yapsak boş, Peki, ama satın alma bölümünde işim ne kadar sürer bilinmez, sonra gelip buradan seni mi sorayım yoksa içeri gireyim mi, Boşver uğraşma, ben maskeyi kapıdaki arkadaşıma bırakırım, Peki, O halde on gün sonra görüşürüz, Tamam, Baba, Marta'ya iyi bak, olur mu, Merak etme, sen onu benim kadar sevemezsin, aslında benden az mı çok mu seviyorsun bilmiyorum, Ben onu başka türlü seviyorum, Marçal, Efendim, Gel sarılayım sana. Marçal minibüsten indiğinde gözleri dolmuştu. Bu sefer Cipriano Algor alnına bir şaplak atmadı, sadece kendi kendine, yüzünde acıklı bir gülümsemeyle, İnsan ne hallere düşüyor, diye söylendi, sevgisiz kalmış bir çocuk gibi kucaklanmayı diliyor. Minibüsü çalıştırdı ve yeni ek binadan ötürü iyice büyümüş Merkez'in çevresinde ilerlemeye başladı, Yakında kimse burada eskiden ne olduğunu hatırlamayacak, diye düşündü. On beş dakika sonra bodrum kata giden rampadan aşağı iniyordu, uzun bir aradan sonra geri dönmüş gibi yabancı hissediyordu kendisini, oysa bu yabancılaşmayı haklı çıkaracak, gözle görülür herhangi bir değişiklik yoktu ortada. Güvenlik görevlisine mal indirmek için değil, bilgi almak için geldiğini söyledikten sonra minibüsü bir kenara park etti. Şimdiden çok uzun bir kuyruk oluşmuştu ve kuyruktaki kamyonlardan bazıları dev gibiydi. Kabul masasının açılmasına iki saatten fazla süre vardı. Cipriano Algor koltuğuna iyice yaslandı ve uyumaya çalıştı. Kente inmeden önce fırının deliğinden içeriye son göz attığında, pişime sürecinin tamamlandığını, artık fırını acele etmeden, telaşa mahal vermeden, aylak aylak yürüyen bir insan hızında soğumaya bırakmaları gerektiğini görmüştü. Uyuyabilmek için koyun sayar gibi biblo saymaya başladı, önce soytarıların hepsini saydıktan sonra palyaçolara geçti ve onların da hepsini saydı, elli tane ondan, elli tane bundan vardı, yedekleri saymakla uğraşmadı çünkü onları sadece önlem olarak fırına koymuştu, sonra Eskimoları sayacaktı ki bilinmeyen bir nedenden ötürü hemşireler araya girdi ve onları kovalamak için verdiği savaş sırasında uyuyakaldı. Sabah uykusunu

Merkez'in bodrumunda ilk kez tamamlamıyordu ve duvarlarda yankılanarak sağır edici düzeye ulaşan motor sesiyle uyanışı da ilk değildi. Minibüsten inerek kabul masasına ilerledi, kim olduğunu söyledi ve bir konuya açıklık getirmek için geldiğini, mümkünse müdürle görüşmek istediğini anlattı, Önemli bir konu bu, diye ekledi. Konuştuğu memur ona kuşkuyla bakıyordu, bankonun önünde dikilen, üzerinde Çömlekçilik yazan külüstür bir minibüsten inmiş adamın ve müdürle konuşacağı konunun önemli olamayacağı açıktı, bu yüzden müdürün meşgul olduğunu söyledi, Kendisi toplantıda, dedi, toplantısı öğlene kadar da sürecekti, tam olarak ne istiyordu. Çömlekçi anlatacağını anlattı, memuru etkilemek için satın alma müdürüyle yaptığı telefon konuşmasından da söz etti ve sonunda diğer adam, Gidip müdür yardımcısıyla konuşayım, dedi. Cipriano Algor müdür yardımcısının daha önce takıştığı uyuz adam olacağından korktu ama gelen kişi kibar ve ilgiliydi, fikrin çok iyi olduğunu söyledi, Evet, gerçekten çok iyi bir fikir, sizin için daha iyi, bizim için çok daha iyi, böylece siz diğer üç yüz bibloyu tamamlar ve bir sonraki altı yüzlük partinin, artık şimdiki gibi iki seferde mi yaparsınız, yoksa hepsini birden mi bilemem, hazırlıklarını yaparken biz de alıcılarımızın yaklaşımlarını, ürünleri nasıl karşıladığını, açık ve örtük tepkilerini değerlendirebiliriz, hatta anketler hazırlayıp iki temel unsura, yani ürünü satın almazdan önceki duygularına ve düşüncelerine, ürünü almak için ani ve köklü bir dürtü duyup duymadıklarına, ikinci olarak da ürünü alıp kullandıktan sonra hissettiklerine, üründen mutluluk duyup duymadıklarına, ürünün işe yarayıp yaramadığına hem kişisel hem de toplu düzeyde açıklık getirebiliriz, bizim için önemli olan, dalgalı, dengesiz ve alabildiğine öznel bir etken olan ürünün kullanım değerinin, satış değerinin çok altında veya çok üstünde olup olmadığını belirlemektir. Cipriano Algor salt bir şey söylemiş olmak için, Peki bunu belirledikten sonra ne yaparsınız, diye sordu, buna karşılık müdür yardımcısı ukalaca bir tavırla, Beyefendiciğim, size burada ve bu

koşullar altında meslek sırlarımızı açıklamamı beklemiyorsunuz değil mi, dedi, Ama anladığım kadarıyla meslek sırrı diye bir şey yok, bu bir rivayet, uydurulmuş bir efsane, bitmemiş bir öykü, gerçek olabileceği halde olmamış bir hikâye, Evet, haklısınız, meslek sırrı diye bir şey yok ama biz onun ne olduğunu biliyoruz. Cipriano Algor beklemediği bir saldırıya uğramış gibi irkildi. Müdür yardımcısı gülümsedi ve bu fikrin iyi olduğunu, çok iyi olduğunu tekrarladı, ilk teslimatın yapılmasını bekleyeceklerini, sonra iletişime geçeceklerini söyledi. Gözü korkan ve içi kötü bir şeyler olacağına dair kuvvetli duygularla dolan Cipriano Algor minibüsüne bindi ve bodrumdan ayrıldı. Adamın son sözleri kafasında yankılanıyordu, Meslek sırrı diye bir şey yok ama biz onun ne olduğunu biliyoruz, ne olduğunu biliyoruz, ne olduğunu biliyoruz. Maskenin düştüğünü görmüştü ama arkasındaki maske de düşenin tıpkısıydı ve şimdi anlıyordu ki kaç maske düşerse düşsün, arkalarındaki maskeler hep birbirinin aynısı olacaktı, meslek sırrı diye bir şey olmadığı, ama onların bunun ne olduğunu bildikleri doğruydu. Bu huzursuzluğunu Marta ve Marçal'la paylaşamazdı, çünkü onlar bunu anlamazdı, çünkü onunla birlikte orada, bankonun önünde dikildiği yerde, müdür yardımcısının kullanım değeriyle satış değerinin arasındaki farkı açıklamasını dinler halde değillerdi. Belki gerçek meslek sırrı, müşteriyi hissettirmeden, usulca yönlendirerek bir ürüne ilişkin kullanım değeri algılarını yükseltmekti, bu aşamanın hemen ardından, alıcının kendi kişiliğinin bilincinden meydana gelen, ne kadar zayıf ve yönlendirilmeye de açık olsa biraz direniş ve kendine hâkim olma şansı tanıyan savunmasını sinsice çökertmiş olan uyanık üretici, malın satış değerini yükseltirdi. Bu oyuncaklı ve anlaşılmaz açıklama için Cipriano Algor'a teşekkür etmek gerek, çünkü her ne kadar sosyoloji diploması veya ekonomi alanlarında çalışması bulunmayan bir çömlekçi olsa da, ihtiyar zihniyle bir fikri izlemeye cesaret etti ve sonunda anladı ki sözcük dağarcığındaki ve kullanılması gereken özgül terimlerin

anlamları konusundaki acı ve su götürmez kıtlığı nedeniyle bu fikri, belki kendince ne demeye çalıştığını bize anlatabilecek yeterli derecede bilimsel bir dille ifade edemeyecekti. Cipriano Algor, satın alma bölümüne dünyanın en basit sorularından birini sormak için gittiği, ama karşılığında kendi beyninin karanlık dehlizlerinde kaybolmasını dünyanın en doğal açmazı haline getirecek derecede karmaşık ve belirsiz bir cevap aldığı bu günü asla unutamayacaktı. Hiç değilse uğraşmıştı. Cipriano Algor, satın alma bölümünün güler yüzlü müdür yardımcısı tarafından söylenen o dolambaçlı sözlerin anlamını çözebilmek için bir çömlekçi olarak elinden gelen her şeyi yaptığını, kesin ve tartışılmaz olarak başarısız olduğunu, ancak hiç değilse aynı yolda peşinden gelenlere bir çıkmaz sokakta bulunduklarını işaret ettiğini söyleyebilirdi. Bu konular bilen insanlar için, diye düşündü Cipriano Algor içindeki huzursuzluğu bastıramayarak. Biz de diyoruz ki başkaları çok daha az iş yaptı ama çok daha fazla gürültü çıkardı.

Marçal'ın kapıdaki güvenlikçiye bıraktığı pakette bir değil iki maske vardı. Notta, Birinin hava temizleme sistemi bozulursa diye, yazıyordu. Bir de deminki ricasının tekrarı, Lütfen Marta'ya iyi bak. Öğle olmuştu neredeyse. Sabahım boşa gitti, diye düşündü Cipriano Algor, kalıpları, onu bekleyen çamuru, soğumakta olan fırını, içindeki sıra sıra heykelcikleri hatırlamıştı. Sonra, caddenin yarısına kadar gelmiş ve sırtını Merkez'in duvarından kentin bilinçli yapılan bir hileye ve aldatmaya bilinçsiz olarak suç ortaklığı yaptığını küstahça ilan eden, Siz en iyi müşterimizsiniz ama bunu lütfen komşunuza söylemeyin, yazısına vermişken, Cipriano Algor sadece sabahının boşa gitmediğini, satın alma bölümü müdür yardımcısının o yakası açılmadık itirafıyla nasıl yaşanacağını öğrendiği ve içinde yaşamaya alıştığı dünyanın gerçekliğiyle tüm bağlarının koptuğunu, bundan sonra her şeyin sadece görünüşten, yanılsamadan, anlamsızlıktan, cevabı olmayan sorulardan ibaret olacağını fark etti. Minibüsle duvara toslasam yeridir, diye düşündü. Bunu neden yapmadığını ve

büyük olasılıkla hiç yapmayacağını merak etti, ardından nedenlerini sıraladı. Cipriano Algor'un ilk nedeni hayatta olmasıydı, ama bu, incelemenin bağlamıyla bir çelişki oluşturuyordu çünkü insanların kendilerini öldürmelerinin birinci nedeni hayatta olmalarıdır zaten, hemen ardından kızı Marta geliyordu, onun burun farkıyla gerisinde, hatta adamın hayatındaki girift ilişkiler nedeniyle başa baş olarak, atölye, fırın ve elbette iyi bir genç olan ve kızını çok seven damadı Marçal vardı, sonra da Buldum, gerçi bir köpeğin bile insanı hayata bağlayabileceğine birçokları itiraz eder, bunu ayıp bulur, hatta, gelin dürüst olalım, bu belki nesnel açıdan anlaşılmaz bir bağdır ama yine de adamın içinde yaşamaktadır, ondan sonra, ondan sonra, sonra ne, Cipriano Algor başka neden bulamıyordu ama olduğundan emindi, ne olabilirdi bu, derken belleği, hiçbir uyarıda bulunmadan merhum karısı Justa Isasca'nın adını ve yüzünü gözlerinin önüne fırlattı, çünkü eğer Cipriano Algor minibüsünü duvara sürmemek için birtakım nedenler arıyorsa ve bulduğu sayıca ve özce yeterli nedenleri kendisi, Marta, atölye, fırın, Marçal, Buldum, hatta daha önce belirtmeyi unuttuğumuz dut ağacı şeklinde sıralayabiliyorsa, sonuncu nedenin, o beklenmedik nedenin, varlığı bir gölge veya serap gibi ansızın, ürperterek geçip giden o nedenin artık aramızda bulunmayan bir kişi olması çok saçmaydı, tamam, o kadının sıradan biri olmadığı, sevdiği, evlendiği, birlikte çalıştığı, kızını doğuran kadın olduğu doğrudur ama işin içine ne kadar diyalektik becerisi de karıştırsak, ölmüş bir insanın hayalinin yaşayan bir insan için hayatta kalma sebebi olmasını açıklayamayız. Halk ağzını, atasözlerini, deyimleri veya özdeyişleri derleyip kullanmayı seven ve kendisine öğretilenden fazla şey bildiğini sanan o cins adamlardan biri, bu işte bir bit yeniği olduğunu, hatta bitin bile görülebildiğini söylerdi. Teşbihte hata olmaz derler ama biz yine de yapacağımız uygunsuzluktan ve saygısızlıktan ötürü peşin peşin özür dileyelim, çünkü burada biti merhum Justa Isasca'ya benzeteceğiz ve bit yeniğini durdurmak için biti kırmanın yeterli

olduğunu söyleyeceğiz. Cipriano Algor bunu yapmayacak. Ama köye vardığında minibüsü o günden beri ilk kez mezarlığın kapısına park edecek ve karısının mezarına doğru yürüyecek. Orada birkaç dakika durup düşünecek, belki ona teşekkür edecek, belki ona, Durup dururken nereden çıktın, diye soracak, belki bir başkasının kendisine, Durup dururken nereden çıktın, dediğini duyacak, daha sonra kafasını kaldırıp çevresinde birini arayacak. Öğle vakti güneşin sıcağında birini bulması pek mümkün değil.

Fırından ilk çıkan parti, kapının içinde oldukları için ele ilk gelen Eskimolardı. Marta'nın ifadesine göre bu durum çok talihliydi, işe yeni başlarken en kolay boyanacak olanlar Eskimolardı, sadece tamamen beyaz giyinen hemşirelerin boyanması bundan daha kolay olabilirdi. Heykelcikler tamamen soğuduğunda kurutma rafındaki yerlerini aldılar, burada gaz maskesinin koruyuculuğuna sığınan Cipriano Algor sprey tabancasını çekti ve tüm bibloları sistemli bir biçimde mat beyaz astar boyasıyla kapladı. Kendi kendine bu maskeye ihtiyacı olmadığını, rüzgârı arkasına almanın yeteceğini, böylece değil boyayı solumak, bir tek beyaz zerrecikle bile temas etmeyeceğini homurdanırken, yaptığının saygısızlık ve nankörlük olduğunu fark etti, ne de olsa havalar çok iyi gitmekteydi ve böyle sürerse bazı günler değil rüzgâr, bir kıpırtı bile olmayabilirdi. Cipriano Algor kendi işini bitirdikten sonra kızının boyaları, terebentin kavanozunu, fırçaları, heykelcikleri örnek aldıkları renkli resimleri hazırlamasına yardım etti, oturacağı bankı rafın önüne çekti, ama kız daha ilk fırçayı vurur vurmaz, Bu böyle olmaz, dedi, eğer heykelcikleri böyle sıraya koyarsan bankı sürekli taşıman gerekir, bu da seni çok yorar, üstelik Marçal dedi ki, Ne dedi Marçal, diye sordu Marta, Kendini yormaman için çok dikkat etmeni söyledi, Beni asıl yoran aynı öğüdü defalarca dinlemek zorunda kalmak, Kendi iyiliğin için söylüyorum, Bak, eğer önüme şu şekilde bir düzine heykelcik alırsam bankı sadece dört kez oynatmam gerekir, zaten biraz hareket etmek bedenime iyi geliyor, üstelik artık bu üretim hattının tersten nasıl işleyeceğini anlattığıma göre, unutma ki çalışan bir insanı

en çok rahatsız edecek şey, başında çalışmayan insanların dikilmesidir, bu durumda çalışmayan insan sen oluyorsun, Pekâlâ, ben çalışırken de sana aynı şeyi söyleyeceğim o halde, Söyledin zaten, hatta daha kötüsünü de yapıp beni kovaladın, Tamam tamam gidiyorum, bugün seninle konuşulmaz, Gitmeden önce iki şey söyleyeceğim, birincisi, konuşacağın tek kişi varsa o da benim, ikincisi de bana bir öpücük ver. Dün Cipriano Algor damadından ona sarılmasını istemişti, bugün de Marta babasından öpücük istedi, bu aileye bir şeyler oluyor, birazdan havada kuyrukluyıldızlar görülecek, kutup ışımaları yaşanacak, süpürgeye binmiş cadılar uçuşacak, Buldum bütün gece ay ışığında uluyacak ve dut ağacı bir anda bütün yapraklarını döküp kuruyacak. Şu da var ki söz konusu tüm kişiler bugünlerde fazla duygusal, Marta hamile olduğu için, Marçal, Marta hamile olduğu için, Cipriano Algor ise biraz önce saydığımız bazı nedenlerden ve sadece kendisinin bildiği birtakım başka nedenlerden ötürü çok hassaslar. Her neyse, kız babasını öptü, baba kızını öptü ve ikisi birden aralarına katılmaya çalışan Buldum'la oynadılar, böylece onun da söyleyecek sözü kalmadı. Derler ya, mesele bundan ibaret. Cipriano Algor atölyeye dönüp sonraki üç yüz heykelciğin kalıplarını hazırlamaya başladı, Marta ise dut ağacının gölgesinde ve bekçilik görevini eskisinden daha da dikkatle yerine getirmeye hazırlanan Buldum'un uyanık bakışları altında Eskimoları boyamaya hazırlandı. Ne var ki boyayamadı çünkü önce heykelcikleri zımparalaması, keskin köşeleri ve çapakları, biçimsizlikleri yok etmesi, ardından tozları temizlemesi gerektiğini unutmuştu, üstelik, talihsizlikler genellikle tek dolaşmadığı ve unutulan bir şey insana başka unuttuklarını hatırlattığı için, bu işleri yapsa da başta düşündüğü gibi bir grup heykelciği tamamen boyayıp diğer gruba geçemeyeceğini fark etti. Kitapta bir rengin tamamen kuruduktan sonra diğer rengin vurulması gerektiğinin yazdığı sayfa olduğu gibi aklındaydı, Şimdi bir üretim hattı olsa şahane olurdu, dedi, heykelcikler bir bir önümden geçer, önce mavi

rengi, sonra sarıyı, sonra moru, ardından siyahı, kırmızıyı, yeşili ve beyazı sürerdim, tabii hepsini taçlandırmak adına içinde gökkuşağının tüm renklerini barındıranı en sona saklardım, ardından da elimden geleni yaptığımı söyler, hepsini Tanrı'ya emanet ederdim, taçlandırmak dediysem, unutkanlığa ve ihmalkârlığa herhangi bir insan kadar yatkın olan Tanrı'nın fazladan bir iyilik göstermesinden değildir bu, bir şeyin daha iyisini yapmayışımızın nedeninin, daha iyisini yapamayacağımızın bilincinde olmaktan gelen bir alçakgönüllülüktendir. Gerçekleşmesi engellenemez şeyleri tartışmak asla zaman kaybından öte bir şey olmamıştır, bu zorunlu şeylere karşı sürülen her sav, onların gözünde, ancak belli bir sözdizimine sokulduğunda kendilerinin bile emin olamadığı anlamlar ifade etmeye çalışan dağınık sözcük öbekleridir. Marta, Buldum'u heykelciklerin başında bırakarak ve kaçınılmaz olanla daha fazla tartışmaya girmekten kaçınarak mutfağa gitti ve evdeki tek ince zımpara kâğıdını aldı, Bu çok fazla dayanmaz, diye düşündü, biraz daha almam gerek. Eğer atölyenin kapısından içeri göz atsaydı, oradaki işlerin de pek yolunda yürümediğini görürdü. Cipriano Algor işlerini kolaylaştıracak bazı yöntemler bulduğunu Marçal'a övünerek anlatmıştı, tamamen haksız veya hatalı değildi bu konuda, nesnel olarak baktığımızda işleri gerçekten hızlanmıştı da bu hız kusursuzlukla pek uyumlu çıkmamıştı ve daha ilk partide eskiye oranla çok fazla oranda kusurlu heykelcik ortaya çıkmıştı. Marta işine geri döndüğünde ilk parti ıskartaların çoktan rafta görücüye çıktığını fark etti, ama Cipriano Algor, kaybedilen heykelcik sayısını kazanılan zamana vurduğunda, tamamıyla suçlanması veya açıklanması mümkün olmayan, ama üretkenliği de su götürmeyen yöntemleriyle devam etmesi gerektiğine karar vermişti. Günler böyle geçti. Eskimoları palyaçolar takip etti, ardından hemşireler, sonra mandarinler ve sakallı Asurlular, en son olarak da fırının arka duvarına yerleştirilmiş olan soytarılar gün ışığına çıktı. İkinci gün Marta iki düzine zımpara kâğıdı almak için köye indi. Isaura

bunları satan mağazada çalışmaya başlamıştı, gerçi Marta bunu zaten biliyordu çünkü Isaura'nın babasıyla duygusal açıdan talihsiz karşılaşmasından sonra kadını ziyaret etmişti. Bu iki kadın birbirini çok sık göremiyor ama dost olmaları için pek çok nedenleri var. Marta, Isaura'ya sessizce, konuşmaları dükkân sahibinin kulağına gitmesin diye, işine alışıp alışmadığını sordu, Isaura da Evet, dedi, alışmaya başladım. Sesinde pek mutluluk yoktu ama sözlerini kararlılıkla, işi kabul etmesinin ardında herhangi bir mutluluk arayışı değil sadece ve sadece kendi iradesi olduğunu hissettirmek ister gibi söylemişti. Marta kadının bir süre önce söylediği, Ne iş olsa yaparım, yeter ki burada kalayım, sözlerini anımsadı. Isaura'nın zımpara kâğıtlarını öğretildiği gibi gevşek bir rulo yaparken sorduğu diğer soruda, Marta, Evdekiler nasıl, sözcüklerinin uzaktan gelen, çarpılmış ve karışmış, ama yine de anlamından hiçbir şey yitirmemiş yankısını duydu, Yorgunlar, çok çalışıyorlar ama gayet iyiler, zavallı Marçal tek izin gününde fırına ateşçilik yapmak zorunda kaldı, şimdi bel ağrısından kıvranıyordur herhalde. Zımpara kâğıtları rulo yapılmıştı. Isaura parayı alıp üstünü verirken gözlerini kaldırmadan, Baban nasıl, diye sordu. Marta sadece babasının iyi olduğunu söyleyebildi çünkü tam o sırada aklından, Biz gittiğimizde bu kadıncağızın hali ne olacak, diye geçirmişti. Isaura Marta'ya veda etti, başka bir müşteriyle ilgilenmesi gerekiyordu, Babana selamımı söyle, dedi, eğer tam o sırada Marta demin aklından geçen huzursuz edici düşünceyi dile getirip kadına, Biz gittiğimizde halin ne olacak, diye sorsaydı, Isaura herhalde her zamanki gibi sakin sesiyle, Alışırım artık, diye cevaplardı. Evet, bu cümleyi sık sık ya biz söyleriz ya da başkalarının söylediğini duyarız, Alışacağız, deriz veya derler, sahici bir kabullenme ifade eder bu kısacık söz, çünkü teslimiyetimizi daha onurlu biçimde ifade etmenin bir yolu yoktur, varsa da henüz keşfedilmemiştir, üstelik kimse bize ne pahasına alışacağımızı sormaz. Marta dükkândan ayrılırken ağlamaklı olmuştu. Çaresi olmayan acı bir pişmanlıkla, sanki

Isaura'yı bile bile kandırmış gibi düşünüyordu, Hiçbir şeyden haberi yok, gitmek üzere olduğumuzu bilmiyor.

İki kere köpeğe yemek vermeyi unuttular. Başıboşluk günlerini, yarın için tek umudunun saatlerce tamtakır kalmış midesini doldurabilmek olduğu zamanları hatırlayan Buldum hiç yakınmadı, yakınmak yerine bekçilik görevini terk edip yatar durumdaki bir bedenin açlığa çok daha uzun süre dayanabileceği bilgisini atalarından edinmiş olarak kulübesinin önüne yattı ve sahiplerinden birinin başını okşamasını, okşarken de, Tüh, hayvanın yemeğini unuttuk, demesini sabırla bekledi. Unutmaları normaldi çünkü o sıralar neredeyse kendilerini bile unutacaklardı. Ancak kendilerini işlerine adamaları sayesinde, uykularından çaldıkları saatler sayesinde, Cipriano Algor'un Marta'ya defalarca, Dinlen, dinlen, demesine rağmen sürdürdükleri paralel çalışma sayesinde, Cipriano Algor damadını Merkez'den almak için yola çıktığı gün, fırından çıkan üç yüz biblonun her biri zımparalanmış, fırçalanmış, boyanmış ve kurumuştu, onların ardından fırına girecek diğer üç yüz bibloysa görülebilecek tüm kusurlardan arındırılmış halde, pişmemiş çamurun o asil rengiyle raflardaki yerlerini gururla dimdik almış, güzel havanın ve hafif bir esintinin yardımıyla tamamen kurumuş ve fırınlanmaya hazırlanmıştı. Atölye büyük bir uğraştan sonra dinleniyor gibiydi, sessizlik bile uykuya yatmıştı. Baba ve kız dut ağacının gölgesinde raflardaki altı yüz bibloya baktılar ve mükemmel bir iş başardıklarını düşündüler. Cipriano Algor, Yarın atölyede çalışmayacağım, böylece bütün iş Marçal'ın sırtına kalmaz, dedi ve Marta, Bence diğer partiye başlamadan önce birkaç gün dinlenelim, dedi ve Cipriano Algor, Üç güne ne dersin, diye sordu ve Marta, Hiç yoktan iyidir, diye karşılık verdi ve Cipriano Algor, Kendini nasıl hissediyorsun, diye sordu ve Marta, Yorgunum ama iyiyim, dedi ve Cipriano Algor, Ben çok mutluyum, dedi ve Marta karşılık verdi, İyi yapılmış bir işin ödülü dediğimiz şey bu mutluluk olmalı. Öyle görünmese de, bu sözlerde ironiden eser yoktu, sadece bir

bitkinlik vardı, fevkalade abartı sayılmayacak olsa, sonsuz diye nitelendirilebilirdi. Nasıl nitelendirirsek nitelendirelim, bu bitkinlik fiziksel yorgunluk değil, babasının yanında elinden hiçbir şey gelmeksizin durup adamın acı hayal kırıklıklarını ve saklayamadığı üzüntülerini, iyi hallerini ve kötü hallerini, özgüvenli ve otoriter görünme çabalarını, kaygılarını tekrar tekrar, aynı kalıplar içinde, sanki söylerse kurtulacakmış gibi dile getirmesini izlemekten kaynaklanan bir duygusal yorgunluktu. Sonra bir de Isaura vardı, testisi kırılan Isaura Madruga, hani paranın üstünü sayarken gözlerini yerden ayırmadan, çekinerek sorduğu, Baban nasıl, sorusuna Marta'nın sadece, İyi, diye cevap verdiği kadın, aslında öyle yapmak yerine kadını kolundan tutup babasının çalıştığı atölyeye götürmeli, Burada, kendin sor, dedikten sonra kapıyı üstlerine kapamalı ve onları sözcükler imdatlarına yetişinceye dek içerde bırakmalıydı, ne de olsa sessizlik alt tarafı sessizliktir ve herkes bilir ki güya tumturaklı anlamlar ifade etmesi gereken birçok sessizlik çok yanlış yorumlanmış ve ciddi, kimi zaman ölümcül sonuçlara yol açmıştır. Böyle bir şey yapmayı göze alamayacak kadar cesaretsiziz ve korkağız, diye düşündü Marta, uykuya dalmış gibi görünen babasına bakarak, edep dediğimiz şeyin iplerine öyle dolanmışız, ne yakışık alır ne yakışık almaz diye düşünmekten öyle bir ağa takılmışız ki, ben tutup böyle bir şey yapsam, hemen biri atılır, bir kadını bir erkeğe böyle peşkeş çekmenin, aynen de bu aşağılık sözü kullanarak, bir insanın kişiliğini çiğnemek olduğunu, sorumsuzluğun daniskası ve akılsızlığın dik âlâsı olduğunu, bu insanların gelecekte ne hale düşeceğini bilemeyeceğimizi, bugün mutlu olan iki insanın yıllar sonra da mutlu olmasının güvencesinin verilemeyeceğini anlatır da anlatır, sadece o mu, bir gün gelir buluşturduğumuz çiftin bir yarısı karşımıza çıkar ve utanmadan sıkılmadan, Hepsi senin yüzünden, deyiverir. Marta sağduyunun o bilindik iddiasına, hayatla verilen sayısız savaşın sonucundan damıtılmış mantıklı ve kuşkucu, Gelecekten emin değiliz diye bugünü yaşamamak

saçmalıktır, iddiasına boyun eğmek istemiyordu, kendi kendine ekledi, Hem her şey yarın olacak diye bir kural yok, bazı şeyler yarından sonra olmak zorunda, Ne dedin, diye aniden sordu babası, Yok bir şey, dedi, seni uyandırmamak için burada sessizce oturuyordum, Uyumuyordum ki, Ben uyuduğunu sandım, Bazı şeylerin yarından sonra olmak zorunda olduğunu söyledin, Bak sen, öyle mi dedim, hiç farkında değilim, Aynen böyle söyledin, rüya görmüyordum, O halde ben rüya görüyordum, bir anlığına dalıp tekrar uyandım herhalde, rüyalar böyledir işte, ne başını anlarsın ne de sonunu, başı sonu olmadığından değil de başın ve sonun beklediğin yerlerde karşına çıkmamasından, rüyaları yorumlamak bu yüzden çok zordur. Cipriano Algor kalktı, Marçal'ı alma zamanı gelmiş, ama bence biraz erken gidip satın alma bölümüne ilk üç yüz biblonun hazır olduğunu söylemem ve teslimat tarihinde anlaşmam daha iyi olur, Bence de öyle, dedi Marta. Cipriano Algor üstünü değiştirdi, temiz bir gömlek ve gündelik olmayan bir çift ayakkabı giydi, on dakikadan az süre içinde minibüsün kapısında hazırdı, Görüşmek üzere, dedi, Görüşürüz baba, dikkatli git, Gelirken de daha dikkatli olayım, değil mi, Elbette, o zaman iki kişi olacaksınız, Seninle tartışılmaz demem boşuna değil, her şeye verilecek bir cevabın var. Buldum yaklaşıp birlikte gitmek için izin istedi, ama sahibi, Hayır, dedi, sabırlı ol, kentler köpekler için çok uygun değildir.

Daha önce defalarca tekrarlanmış bu yolculuğun bir önemi olmayacaktı belki, ama çömlekçinin içinde kötü bir şey olacağına dair bir his vardı. Ansızın kızının söylediği sözleri hatırladı, Bazı şeyler yarından sonra olmak zorunda, hepi topu altı sözcüktü işte, özel bir anlamı veya uyağı yoktu, açıklamaya da yanaşmamıştı veya açıklamayı beceremişti, Uyuduğunu hiç sanmıyorum ama neden rüya gördüğünü söylediğine de bir anlam veremedim, diye düşündü, sonra, anımsadığı sözün devamını getirir gibi, aklının o yoldan gitmesine izin verdi ve söz aklında takıntılı bir tekerleme gibi dolanmaya başladı, Bazı şeyler yarından sonra

olmak zorunda, bazı şeyler yarından sonra olmak zorunda, bazı şeyler yarından sonra olmak zorunda, sonra bu tekerlemeyi aldı ve tersine çevirdi, Bazı şeyler bugün olacak, bazı şeyler yarın olacak, bazı şeyler yarından sonra olmak zorunda, bunları o kadar çok tekrar etti ki yarın ve yarından sonra sözleri seslerini ve anlamlarını tamamen yitirdi, aklında tek şey kaldı, bir tehlike uyarı ışığı gibi yanıp sönen, Bugün olacak, bugün olacak, bugün, bugün, Ne var bugünde, diye ansızın kendine sorarak direksiyonu tutan ellerinin titremesine yol açan saçma suçluluk duygusunu başından savmaya çalıştı, Bugün ne olacak, Marçal'ı almak için kente gideceğim, ilk partinin teslimata hazır olduğunu söylemek için satın alma bölümüne uğrayacağım, yapacağım her şey gayet normal ve sıradan ve mantıklı, kaygılanmam için bir neden yok, arabayı dikkatli kullanıyorum, fazla trafik yok, gasp olayları da bitti, bitmediyse de yakınlarda hiç olmadı, dolayısıyla normal tekdüze rutinin dışında hiçbir şey gelmeyecek başıma, aynı adımlar, aynı sözcükler, aynı hareketler, kabul masası, belki güler yüzlü belki de kaba müdür yardımcısı, belki de toplantısı yoksa ve beni görmek isterse müdürün kendisi, sonra minibüsün kapısının açılacak, Marçal binecek, Merhaba baba, Merhaba Marçal, işler nasıldı bu hafta, yani aslında on güne hafta demek pek mümkün değil ama başka ne diyeceğimi bilemiyorum, Bildiğin gibi, bir değişiklik yok, diyecek, Heykelciklerin ilk partisini bitirdik ve satın alma bölümüyle teslimat tarihi belirledik, diyeceğim, Marta nasıl, diye soracak, Biraz yorgun ama çok iyi, diyeceğim, bunlar hep kullandığımız sözler, hatta ağzımız öyle alışmış ki, insan ölüm döşeğindeyken densizin biri gelip de nasıl olduğumuzu sorsa, hani içimizden gelen son kuvveti toplayıp, Ölüyorum ama çok iyiyim, diyeceğiz neredeyse. Aklını kurcalamakta ısrarlı düşünceleri başından savmak isteyen Cipriano Algor dışarıdaki manzarayı izlemeye çalıştı, ama bunu sadece çaresizlikten yapıyordu çünkü yolun iki tarafını kaplamış, ufuk çizgisine kadar uzanan ve o sırada bir tepeyi aşmakta olduğu için çok daha geniş

bir kesimini görebildiği kurma sera denizinde onu avutacak hiçbir şey olmadığını biliyordu. Cipriano Algor'un mutsuzluğu, yıl boyu istediği sebzeyi istediği zaman yiyebilmesini bu seralara borçlu olduğunu unutturacak kadar körleştirmiyor onu, asıl dayanamadığı şey, Yeşil Kuşak adı verilen bu alanda, sözü geçen rengin seraların önünde bitmeyi başarmış birkaç cılız ot dışında hiçbir biçimde göze çarpmaması. Plastik kaplamalar yeşil olsa memnun olur muydun, sorusu, beynin alt sahanlığında gelişen düşünme süreci tarafından ortaya atılmıştı, beğenmezliğiyle ünlü bu süreç, üst sahanlıkta yer alanların düşündüklerinden veya kararlaştırdıklarından bir türlü hoşnut olmazdı, kaldı ki Cipriano Algor konuyla çok ilgili bu soruyu cevaplamamayı seçti, duymazdan geldi, belki tüm ilgili sorular biraz ilgisizce bir tonda sorulduğu için, belki de ne kadar iyi gizlenmeye çalışırlarsa çalışsınlar, bir soru olarak ortaya konduklarını saklayamadıkları için. Ruh halini Sanayi Kuşağı da düzeltemedi, her geçen gün tuhaf bir adamın çizip bir delinin inşa ettiği saçma sapan bir borular ve halatlar şebekesini andırmaya başlayan bu bölge, hiç değilse içindeki kışkırtılmış ve yolunu kaybetmiş felaket tellalının sesini kesip onu kendi kendine homurdanmaya zorladı. Gecekondu mahallesinin gözle görülen sınırının yola daha da yaklaştığını, yağmurdan sonra işlerini sürdürmek isteyen karıncalar gibi ısrarla yol aldığını gördü ve yakında kamyon soygunlarının yeniden başlayacağını düşündü, ardından, yanında oturan gölgeyi kovmak için kahramanca bir hamle yaparak, kent trafiğine karıştı. Marçal'ı almak için henüz erkendi, satın alma bölümüne uğramak için bolca zamanı vardı. Satın alma müdürüyle görüşmek istemedi, oraya sadece var olduklarını hatırlatmak, otuz kilometre ötede yorulmaksızın heykelcik pişirmeye çalışan bir fırını, durup dinlenmeden boya yapan bir kadını, kalıp üretmek için aralıksız çalışan bir babayı ve bunların gözlerini Merkez'e çevirmiş olduklarını unutmasınlar diye bir kartvizit bırakmak amacıyla gittiğini biliyordu, şimdi kimse tutup da fırının gözü mü olur

demesin, elbette olur, olmasa ne yaptığını nereden bilecekti fırın, elbette gözü vardır fakat bizim gözlerimize benzemez. Geçen sefer görüştükleri güler yüzlü müdür yardımcısı onu karşıladı, Ziyaretinizi neye borçluyuz, diye sordu, Üç yüz biblo hazır, ne zaman getirmemi istersiniz diye sormak için gelmiştim, Siz ne zaman isterseniz, yarın bile olabilir, Yarın getiremeyebilirim çünkü damadımın izin günü ve bana diğer üç yüz heykelciği fırınlamakta yardımcı olacak, O zaman yarından sonra getirin, ama ne kadar erken olursa o kadar iyi çünkü hemen uygulamaya koymak istediğim bir fikrim var, Benim biblolarımla mı ilgili, Elbette, bir anket hazırlamaktan söz ettiğimi hatırlıyor musunuz, Evet hatırlıyorum, alışverişten önceki ve sonraki durumları inceleyecektiniz, Tebrik ederim, çok güçlü bir hafızanız var, Benim yaşımda bir adam için iyidir, Sözünü ettiğim fikri daha önce başka ürünlerde kullandık ve çok başarılı sonuçlar elde ettik, sizin ürünlerinize uygulamak için heykelcikleri, toplumsal ve kültürel özellikleri henüz kesinleşmemiş belirli sayıdaki olası alıcılara dağıtacağız ve onların ürün hakkındaki görüşlerini değerlendireceğiz, tabii şimdi konuyu bir hayli sadeleştirdim, tahmin edebileceğiniz gibi, soracağımız soruların anlamları bundan çok daha karmaşık olacak, Açıkçası bu konuda hiç deneyimim yok beyefendi, ne böyle sorular sordum, ne de bana böyle sorular sordular, Ben ilk teslim edeceğiniz üç yüz bibloyu araştırma için kullanmayı düşünüyorum, seçeceğimiz elli müşteriye altı biblodan oluşan bir seti ücretsiz olarak vereceğiz ve birkaç gün içinde onlardan görüşlerini alacağız, Ücretsiz mi, dedi Cipriano Algor, yani bize ücret ödemeyecek misiniz, Olur mu beyefendiciğim, elbette size ücretinizi ödeyeceğiz, araştırmanın parasal yükü bize ait, tüm maliyetlerin karşılanmasını sağlayacağız ve size bir zarar gelmemesi için elimizden geleni yapacağız. Cipriano Algor'un hissettiği rahatlık, birdenbire kafasını meşgul etmeye başlayan soruyu sormasını engelledi, oysa, Anketin sonucu olumsuz çıkarsa ne olacak, diye soracaktı, ya müşterilerin çoğunluğu, veya tamamı,

sorulara söz birliği etmişçesine, Hayır, ilgilenmiyorum, cevabını verirlerse ne olurdu. Kibarlık olsun diye, Teşekkür ederim, dediğini duydu, ama bunda bir hak verme düşüncesi de vardı, birinin bize zarar gelmemesi için elinden geleni yapacağını söyleyerek bizi yatıştırması, her gün rastlanan bir nimet değildir. Huzursuzluk yine karnına ağrılar saplamaya başlamıştı, ama bu sefer soruyu bilinçli olarak sormadı, cebinde mühürlü bir mektup taşıyormuş, mektuba bugünkü, yarınki, yarından sonraki kaderi yazılmış, işlenmiş, kazınmış ve mektubu ancak açık denize çıktıktan sonra okuyabilirmiş gibi müdür yardımcısının yanından ayrıldı. Müdür yardımcısı, Ziyaretinizi neye borçluyuz, demişti, sonra, Yarın bile olur, diye eklemişti, ardından da, O zaman yarından sonra getirin, diye bitirmişti, sözcüklerin doğası budur, gelir giderler, gider gelirler, gelir gider gider gelirler, peki o zaman bunlar neden evden çıktığımdan beri benimle birlikte ve neden yol boyunca yanımdan ayrılmadılar, neden yarm değil, yarından sonra değil de bugün, tam şu anda. Cipriano Algor önünde duran adamdan bir anda nefret ediverdi, halbuki bu güler yüzlü, kibar, neredeyse şefkatli adamla daha geçen gün bazı konuları eşit düzeyde tartışabilmişlerdi, aralarında belirli bir mesafe ve yaş, sosyal konum gibi farklılıklar vardı elbette ama bunların hiçbiri o zaman karşılıklı saygı üzerine kurulacak bir ilişkiye engel gibi görünmemişti. Eğer biri bıçakla bağırsaklarınızı deşiyorsa, hiç değilse bu cinayet edimine uygun bir ifade takınmalıdır suratına, nefret ve vahşet akmalıdır yüzünden, hatta kudurma veya insanlık dışı bir ifadesizlik bile makbuldür o sırada, ama yalvarıyorum Tanrım, bağırsaklarımı deşerken bana gülümsemesinler, bu kadar nefret etmesinler benden, İki dikiş attık mı kendine gelirsin, ciddi bir şey yok diyerek sahte umutlarla doldurmasınlar içimi, anket sonuçlarının olumlu çıkmasını gerçekten, tüm kalbimle istiyorum, pek az şey bana bunun kadar mutluluk verebilir. Cipriano Algor başıyla belli belirsiz bir hareket yaptı, evet anlamına da gelebilirdi hayır anlamına da, hatta hiçbir anlama da

gelmeyebilirdi, bunun ardından, Gidip damadımı alman gerek, dedi.

Bodrum kattaki otoparktan çıktı, Merkez'in çevresini dolaştıktan sonra güvenlik biriminin kapısını görebileceği bir yerde minibüsü durdurdu. Marçal'ın çıkması normalden uzun sürdü ve minibüse binerken yüzünde endişeli bir ifade vardı, Merhaba baba, dedi ve Cipriano Algor, Merhaba Marçal, işler nasıldı bu hafta, dedi, Bildiğin gibi, bir değişiklik yok, diye karşılık verdi Marçal ve Cipriano Algor, Heykelciklerin ilk partisini bitirdik ve satın alma bölümüyle teslimat tarihi belirledik, dedi, Marta nasıl, diye sordu Marçal, Biraz yorgun ama çok iyi. Kentten çıkana kadar bir daha konuşmadılar. Tam gecekondu mahallesinin önünden geçerlerken Marçal söze girdi, Baba, demin bana terfi ettiğimi söylediler, bugünden itibaren yerleşik güvenlik görevlisiyim. Cipriano Algor damadına döndü ve onu ilk kez görüyormuş gibi baktı, bugün, yarın değil, yarından sonra değil, bugün, içindeki ses doğru söylemişti. Ne var bugün, diye kendine sordu, tehdit anket sorularının içinde mi saklıydı, yoksa uzun zamandır beklediği ve ancak şimdi karşılaştığı bu bilgi miydi tehdit. Bir sürprizin, şaşıran kişiyi bir süre soluksuz bıraktığı, insanın dilini yuttuğu, gerçek hayatta olmasa da kitaplardan bilinen bir durumdu, ancak sessiz kalarak gerçek bir sürpriz olmaya çalışan veya kendini gerçek bir sürpriz diye satmak isteyen yarım bir sürpriz, insanın dilini yutmasını haklı çıkaracak bir gerekçe değildi. Tabii sadece prensipte böyledir. Minibüsü kullanan adamın bir gün bu haberin geleceğinden kesinlikle kuşku duymadığını biliyoruz, ama bugün, iki ateşin arasında kaldığında, önce hangisine yanacağını kestirmekte güçlük çekmesine de anlayış göstermek gerek. O zaman, olayların akışını bozmak pahasına da olsa, sonraki birkaç gün içinde Cipriano Algor'un satın alma müdür yardımcısıyla yaptığı huzursuzluk verici konuşmadan kızına veya damadına hiç söz etmeyeceğini açıklayalım. Bu konuşmadan çok sonra, her şey kaybedildikten sonra söz edecek. Şimdi damadına tek söylediği,

Kutlarım, çok sevinmiş olmalısın, gibi banal, neredeyse duygusuz, ağzından çıkmasının bu kadar uzun sürmemesi gereken sözlerdi, zaten Marçal da teşekkür etmeyecek, kayınpederinin söylediği kadar sevinmiş olup olmadığını, daha mı az yoksa daha mı çok sevindiğini düşünmeyecek, söyleyecekleri, karşıdakine uzatılmış bir el kadar ciddi, Bu senin için iyi bir haber değil. Cipriano Algor ne demek istediğini anladı, kendi teslimiyetçi yaklaşımını alaya alır gibi buruk bir gülümsemeyle ona baktı ve, En iyi haberler bile herkes için iyi değildir, dedi, Bak göreceksin, her şey çok iyi olacak, dedi Marçal, Merak etme, sizinle birlikte Merkez'de oturacağımı söylediğim gün her şeye karar vermiştim zaten, size söz vermiştim ve şimdi sözümden dönmeyeceğim, Merkez'de yaşamak sürgüne gitmek gibi değil zaten, Olabilir, ama oradaki yaşamın nasıl olduğunu bilmiyorum ve işin kötüsü oraya taşınmadan önce de öğrenemeyeceğim, senin bundan haberin var, ama ağzından oradaki hayatın senin büyük bir güvenle söylediğin gibi bir sürgün hayatı olmadığını düşünmemi sağlayacak tek bir söz, bir tek ifade, öykü veya tasvir bile çıkmadı bugüne kadar, Sen de Merkez'e gittin, Sadece birkaç kez, o zaman da şöyle bir uğramak için, ne aradığını bilen bir müşteri olarak, Merkez'i anlatmanın en iyi yolu, onu kent içinde bir kent olarak düşünmektir, Bunun çok iyi bir açıklama olduğunu düşünmüyorum çünkü hâlâ Merkez'in içinde ne olduğunu öğrenemedim, Bir kentte olmasını bekleyeceğin her şey var, mağazalar var, gezinen, alışveriş yapan, yemek yiyen, eğlenen, çalışan insanlar var, Yani tıpkı şimdi yaşadığımız ücra köy gibi, Aşağı yukarı öyle, aradaki tek fark büyüklük, Gerçek bu kadar basit olamaz, basit gerçekler de olmak zorunda, Olabilir, ama bunların Merkez'in içinde olduğunu sanmıyorum. Bir sessizlikten sonra Cipriano Algor devam etti, Büyüklük dedin de, garip bir şey var, Merkez'e ne zaman dışardan baksam, onun kentten daha büyük olduğunu sanıyorum, yani Merkez kentin içinde ama kentten daha büyük, başka bir deyişle, parça bütünden daha büyük, herhalde çevresindeki binalardan, hatta kentteki

tüm binalardan daha yüksek olduğu içindir bu, veya başından beri caddeleri, meydanları, koca koca mahalleleri yutageldiği için. Marçal hemen cevap vermedi, her izin gününden sonra Merkez'e döndüğünde yaşadığı hafif kaybolmuşluk duygusunu kayınpederi neredeyse elle tutulur bir biçimde özetlemişti, hele de gece devriyesine çıktığında, loş ışıklar altında boş galerileri arşınlayıp insansız asansörlerle inip çıkarken iyice şiddetleniyordu bu duygu, bir hiçliği, hiçlik olmayı sürdürsün diye koruyor ve kolluyormuş gibi hissediyordu kendisini. Çok yüksek kubbeli bir binaya girip gözlerimizi tavanın en yüksek noktasına diktiğimiz zaman gördüğümüz mesafenin, bomboş bir tarlanın ortasında dikilip gökyüzüne baktığımızda gördüğümüzden daha fazla olduğunu sanırız. Bir sessizlikten sonra Marçal, Ne demek istediğini anlıyorum, dedi ve sözü burada bitirdi, kayınpederinin kendisini yeni bir savunma duvarının gerisine çaresizce hapsetmesine yol açacak bir düşünce zincirini başlatmak istemiyordu. Ancak Cipriano Algor'un takıntıları başka bir yöne doğru ilerlemekteydi, Ne zaman taşınıyorsunuz, Mümkün olan en kısa sürede, bize ayırdıkları daireyi gördüm, evimizden daha küçük ama bu anlaşılır bir şey, Merkez ne kadar büyük olsa da alanı sınırsız değil, bu yüzden akıllıca bölünmesi gerek, Sence sığacak mıyız, diye soran çömlekçi, son anda sesine karışan hüzünlü kinaye kırıntılarını damadının fark etmemesini umdu, Sığarız canım merak etme, daire bizimki gibi bir aile için yeterince büyük, diye cevapladı Marçal, uyumak için sıraya girmemiz gerekmeyecek. Cipriano Algor, Kızdırdım onu, bu soruyu sormamalıydım, diye düşündü. Eve dönene kadar bir daha konuşmadılar. Marta haberi duyduğunda duygularını belli etmedi. Bir şeyin olacağını bildiğiniz zaman onu zaten olmuş gibi algılarsınız, beklentiler şaşkınlık etkenini yok etmekle kalmaz, duyguları da köreltir ve gereksizleştirir, insanın arzuladığı veya korktuğu bir şey, arzulama veya korkma süreci sırasında zaten yaşanıp bitmiştir. Akşam yemeği sırasında Marçal o zamana kadar unuttuğu bir şeyi açıkladı ve bu açıklama

Marta'yı çok rahatsız etti, Ne yani, hiçbir şeyimizi yanımızda götüremeyecek miyiz, Bazı şeyleri götürebilirsin elbette, süsleri filan, ama mobilyaları, tabak çanağı, bardakları, çatal bıçağı, havluları, perdeleri, yatak takımlarını götüremeyiz, bunlar zaten darede var, O zaman taşınmamış oluyoruz, dedi Cipriano Algor, yani genel anlamıyla bir taşınma değil bu, İnsanlar taşınacak, Demek evi içindeki her şeyle birlikte bırakacağız, Başka seçeneğimiz yok. Marta biraz düşündükten sonra kaçınılmazı kabul etti, Ara sıra gelip pencereleri açar evi havalandırırım, sımsıkı kapalı kalan bir ev, sulanmayan bitkiye benzer, kurur, solar, ölür. Yemek bittikten sonra, Marta sofrayı toplamadan önce, Cipriano Algor, Düşünüyordum da, dedi. Kızı ve damadı telaşla birbirlerine bakıp, Bu adamın düşündüğü zaman ortaya atacaklarının sağı solu belli olmaz, dercesine birbirlerini uyarmaya çalıştılar. İlk aklıma gelen, diye devam etti çömlekçi, Marçal'ın yarın bana fırında yardım etmesiydi, Üç gün dinlenme kararı aldığımızı hatırlatabilir miyim, diye araya girdi Marta, Senin iznin yarın başlıyor, Peki seninki, Benimki de yakında başlayacak ama önce bir iş var, Peki, ilk aklına gelen buysa ikincisi ve üçüncüsü neler, diye sordu Marta, Yarın sabah ilk iş fırını dolduracağız, bibloların yine de fırınlanması gerek ama fırını yakmayacağız, bunu daha sonra halledebiliriz, sonra bitmiş bibloları minibüse yüklememe yardım edersiniz, ben Merkez'e gittiğimdeyse siz işinize burnunu sokacak bir baba veya kayınpeder olmadan ne isterseniz yapabilirsiniz, Satın alma bölümüyle böyle mi anlaşmıştın, yarın mı götürecektin bibloları, dedi Marçal, bana öyle gelmemişti, hep beraber gittiğimiz zaman bibloları da götüreceğimizi sanıyordum, Böylesi daha iyi, dedi Cipriano Algor, zaman kazanacağız, Bir yerden zaman kazanırken öbür yerden kaybedeceksin, diğer bibbiblolar gecikecek, Çok gecikmez, Merkez'den döner dönmez fırını yakarım, hem bakarsın belki son kez yakıyorumdur, Olur mu canım, daha yapacağımız altı yüz biblo var, Bundan emin değilim, Neden, Öncelikle, Merkez yerleşik güvenlik görevlisi Marçal

Gacho'nun kayınpederinin aldığı siparişi bitirmesini bekleyecek türden bir yer değil, tabii zamanımız olursa, ki hep olacağını varsayıyorum, bibloları kendi başıma da tamamlayabilirim, ikincisi, İkincisi nedir, diye sordu Marçal, Hayatta hep birinci görünen şeyin ardından gelen bir başkası vardır, bazen bunun ne olduğunu bildiğimizi sanırız ama onu görmezden geliriz, bazen de ne olduğunu tahmin bile edemeyiz ama orada olduğunu biliriz, Lütfen şu kâhinler gibi konuşma, dedi Marta, Tamam, kâhin sustu, birinci olan şeyde kalalım, diyordum ki, eğer hemen taşınmamız gerekiyorsa, kalan altı yüz bibloyu bitirmek için zaman olmayacak, Bunun için Merkez'le konuşmamız yeter, diye kocasına doğru konuştu Marta, üç veya dört hafta çok bir şey değiştirmez, onlarla konuşursun, onlar seni terfi ettirmek için bu kadar bekletilerse şimdi bize biraz yardım edebilirler, hem kendi iyiliklerine olur çünkü siparişin tamamını alabilirler, Hayır, onlarla konuşamam, bir anlamı yok, dedi Marçal, taşınmak için tam on günümüz var, eksiği fazlası yok, kurallar böyle, bir dahaki izin günüme kadar dairemize taşınmış olmamız gerekli, İznini burada, köydeki evinde geçirebilirsin, dedi Cipriano Algor, Tam yerleşik güvenlikçi olmuşken ilk izin günümü Merkez'in dışında geçirmem pek uygun olmaz, On gün yeterli değil ki, dedi Marta, Eğer mobilyaları falan da taşıyacak olsak yetmezdi gerçekten, ama taşımamız gerekenler sadece kendimiz ve giyeceklerimiz, şimdi çıksak bunları bir saatten az zamanda daireye götürebiliriz, O zaman siparişin geri kalanını ne yapacağız, diye sordu Marta, Merkez bilir, Merkez bize doğru zamanı söyler, diye karşılık verdi çömlekçi. Marta kocasının da yardımıyla sofrayı topladıktan sonra masa örtüsünü silkelemek için mutfak kapısını açtığında bir an durup dışarı baktı, içeri geldiğindeyse, Çözülmesi gereken bir durum daha var ve bunu son ana bırakamayız, dedi, Nedir o, diye sordu Marçal, Köpek, dedi Marta, Yani Buldum, diye düzeltti Cipriano Algor ve Marta devam etti, Onu öldürecek veya terk edecek insanlar olmadığımız için ona bir yuva bulmalıyız, onu iyi

bakacak birine emanet etmeliyiz, Biliyorsunuz, Merkez'e hayvan almıyorlar, diye açıkladı Marçal kayınpederine dönerek, Kaplumbağa da mı, kanarya da mı, güzel tatlı bir güvercin de mi almıyorlar, diye sordu Cipriano Algor, Bir anda köpeğin kaderini umursamaz oldun, dedi Marta, Buldum'un, Buldum'un, köpeğin, aynı şey, bunları bırakalım da onu kime emanet edeceğimize karar verelim, benim bir önerim var, Benim de öyle, diye araya girdi Cipriano Algor ve hızla kalkıp odasına gitti. Birkaç dakika sonra geri geldi, hiçbir şey söylemeden mutfaktan geçti ve dışarı çıktı. Köpeğe seslendi, Gel bakalım, dedi, yürüyüşe çıkıyoruz. Köpeği yanına alıp tepeyi indi, sola dönüp köyden çıkan yola girdi ve kırlara doğru ilerlemeye başladı. Buldum sahibinin peşinden ayrılmadı, çiftliklerden kovulduğu, susuzluğunu gidermekten bile alıkonduğu günleri hatırlıyor olmalıydı. Ürkek bir köpek olmasa da, karanlıktan korkmasa da şimdi kulübesinin önünde, hatta daha da iyisi mutfakta, tanıdığı üç insanın herhangi birinin ayaklarının dibinde yatıyor olmayı yeğlerdi, herhangi biri diye düşünmesi ilgisizlikten değil, kimin ayağının dibine kıvrılsa diğer ikisini görebileceği ve koklayabileceği bir mesafede tutacağından, üstelik sıkıldığında o ânın uyumunu ve huzurunu bozmadan başka birinin ayaklarının dibine kıvrılabileceğindendi. Uzun bir yürüyüş olmadı. Cipriano Algor'un demin oturduğu taş, yeni tefekkür bankı olacak, evden bunun için ayrıldı çünkü eğer adamcağız bahçedeki banka otursaydı, kızı onu mutfak kapısından görebilecekti ve çok geçmeden iyi olup olmadığını sormak için yanına gelecekti, aslında böyle ilgi görmek her zaman hoş karşılanan bir durumdur ama insan doğası o kadar tuhaftır ki, ansızın, sırf iyi niyetten ve yürekten gösterilen bir ilgi bile zaman zaman insanı sıkboğaz edebilir. Cipriano Algor'un neler düşündüğünü anlatmak gereksiz çünkü bu konular üzerinde daha önce de çok düşündü ve biz yeri geldiğinde düşündükleri hakkında gereğinden çok bilgiyi zaten verdik. Şu ortamdaki tek yeni gelişme, bu kez yanaklarından aşağı birkaç damla gözyaşının

süzülüyor olması, bu gözyaşları çok uzun zamandır biriktiriliyor, her zaman dökülmeye hazır duruyordu ama sonunda tam bu hüzünlü anda, bu mehtapsız gecede, henüz tam yalnızlık sayılamayacak bir yalnızlık anında dökülmek için saklandığı ortaya çıktı. Bir şey daha vardı ki hiç yeni değildi çünkü fabllar tarihinde ve köpek mucizeleri tarihinde sayısız kez yaşanmıştı, o da Buldum'un Cipriano Algor'a yaklaşıp adamın gözyaşlarını yalamasıydı, bu olağanüstü avutma hareketi, en taş kalplere, en duygusuz gönüllere bile derinden dokunan, çok acıklı bir şefkat gösterisi olarak algılanabilirse de, unutmamamız gereken kaba bir gerçeklik var, gözyaşının tuzlu tadı köpeklerin çok hoşuna gider. Ancak altın çamura düşmekle değerini yitirmez, eğer Buldum'a Cipriano Algor'un yüzünü yalamasının nedeni gözyaşındaki tuz mu diye soracak olsak, bize yatacak yerimiz olmadığını, burnumuzun ucunu görmekten aciz yaratıklar olduğumuzu söylerdi. Köpek ve sahibi kendi düşüncelerine dalmış halde orada iki saatten fazla kaldılar, artık birinin döküp diğerinin yalayacağı gözyaşı tükenmişti, belki de dünyanın dönüp her şeyi yerli yerine oturtmasını, o zamana kadar kendine yer bulamamış şeyleri bile bir köşeye yerleştirmesini bekliyorlardı.

Cipriano Algor kararlaştırıldığı üzere ertesi sabah bitmiş heykelcikleri Merkez'e götürdü. Diğerleri fırına yerleşmiş, pişirilecekleri zamanı bekliyordu. Cipriano Algor çok erkenden, kızı ve damadı henüz uyurken kalkmıştı ve diğer ikisi zar zor ayaklanıp mutfak kapısında belirdiğinde, işin çoğunu bitirmişti bile. Birlikte kahvaltı edip bilindik kibar cümleleri sarf ettiler, Kahve ister misin, Ekmeği uzatabilir misin lütfen, Reçelin tadına baktın mı, ardından Marçal kayınpederinin işini bitirmesine yardım etti ve üç yüz heykelciği eskiden çanak taşımakta kullanılan kasalara yerleştirme işlemine başladı. Marta babasına Marçal'la birlikte kayınpederi ve kayınvalidesinin evine gideceklerini, onlara taşınma işini anlatacaklarını, ama ne tepki verirlerse versinler öğle yemeğine kalmayacaklarını söyledi, Merkez'den döndüğünde büyük olasılıkla burada olacağız, diye de bitirdi. Cipriano kızına Buldum'u da yanında götüreceğini söyledi, Marta dün gece aklına bir fikir geldiğini söylediğinde köpeği emanet etmek için kentten birini mi bulduğunu sordu, adam hayır dedi ama bu konuyu da düşünmek gerekirdi çünkü hiç değilse Buldum yakınlarda bir yerde olurdu ve onu istedikleri zaman görebilirlerdi. Marta buna karşılık bildiği kadarıyla babasının kentte yakın arkadaşı olmadığını, Buldum'u bırakabilecek kadar güvenilir ve en az bir insan kadar saygı gösterilmesi gereken bir canlıya bakma sorumluluğunu hak eden, hak eden kavramını bilinçli kullanmıştı, biri bulunmadığını söyledi. Cipriano Algor zaten hiçbir zaman kentte yakın bir arkadaşı olduğundan söz etmediğini, köpeği yanında götürmesinin tek nedeninin, istenmeyen düşüncelerden uzak durmak

olduğunu anlattı. Marta bunun üzerine eğer böyle düşünceleri varsa bunları şimdi yanında olan kızıyla paylaşması gerektiğini ileri sürdü, buna karşılık olarak Cipriano Algor onunla düşünceleri hakkında konuşmanın zaman kaybı olacağını çünkü o düşüncelerden banda kaydedilmiş gibi noktası virgülüne olmasa da kendisinin de haberdar olduğunu, düşüncelerinin altında yatan özü bildiğini söyledi, bunun üzerine Marta kusuruna bakılmazsa gerçeğin böyle olmadığını, düşüncelerin altında yatan öz hakkında hiçbir şey bilmediğini, üstelik babasının ağzından çıkan sözlerin birçoğunun tül perde gibi olduğunu söyledi, bunda şaşılacak bir şey yoktu, sözcükler zaten çoğunlukla bu amaç için kullanılırdı ama sözcüklerin ağızdan çıkmayıp yüksek yüksek suskunluk duvarları örmesi daha tehlikeliydi çünkü insan böyle bir duvarla karşılaştığında ne yapacağını bilemeyebilirdi, Dün gece oturup seni bekledim, Marçal bir saat sonra yattı ama ben bekledim de bekledim, oysa sen, sevgili babacığım, kim bilir nerelerde köpek gezdiriyordun, Kırlarda dolaşıyorduk, Aman ne güzel, gece vakti gezmek için kırlardan güzel yer olur mu, insan burnunun ucunu bile göremez, Senin de yatman gerekirdi, Sonunda durduğum yere kök salacağıma yattım zaten, O zaman konu kapanmıştır, başka söze gerek yok, Hayır, kapanmamıştır, O neden, Çünkü sen beni en çok istediğim şeyden yoksun bıraktın, Neydi bu, Senin geri döndüğünü görmek, hepsi bu, sağ salim geldiğini görmek, Bir gün anlayacaksın, Ben de çok istiyorum anlamayı, ama artık konuşmayalım, sözcüklerden sıkıldım. Marta'nın gözleri yaşlarla ışıldıyordu, Bakma bana, dedi, biz zavallı kadınlar hamile kaldığımız zaman ne yapacağımızı şaşırıyoruz, her şeyi çok şiddetli yaşıyoruz. Marçal bahçeden seslenerek yüklemeyi bitirdiğini, kayınpederinin istediği zaman yola çıkabileceğini söyledi, Cipriano Algor evden çıktı, minibüse bindi ve Buldum'a seslendi. Şansının böyle yaver gitmesini hayal bile etmemiş olan köpek büyük bir heyecanla sahibinin yanındaki koltuğa fırladı, yüzünde kocaman bir gülücükle, ağzı açık dili bir karış dışarıda, yolculuk sevinciyle

titriyordu, birçok başka alanda olduğu gibi bu konuda da köpekler insanlara çok benzer, ilerdeki köşenin ardından çıkacak şey için umutlanırlar, oradan bir şey çıkmazsa öbür köşeye gözlerini dikerler. Minibüs ilk evlerin ardında kaybolduğunda, Marçal, Kavga mı ettiniz, diye sordu, Aynı hikâye, konuşmazsak mutsuz oluyoruz, konuşursak tartışıyoruz, Sabırlı olmamız gerek, görünen köy kılavuz istemez, baban kendini giderek sular altında kalıp küçülen bir adadaymış gibi hissediyor, şimdi heykelcikleri Merkez'e götürmeye gitti, geri döndüğünde fırını yakacak ama tüm bunları artık nedenini bilmiyormuş gibi isteksizlikle yapıyor, yoluna üstesinden gelemeyeceği bir engel çıkmasını, böylece rahat rahat arkasına yaslanıp tamam artık, buraya kadarmış diyebilmesini diler gibi hareket ediyor, Evet, doğru söylüyorsun galiba, Doğru mu yanlış mı bilemem, ben kendimi onun yerine koymaya çalışıyorum, bir hafta içinde çevremizde gördüğümüz hemen her şey anlamını yitirecek, bu ev hâlâ bizim olacak ama içinde oturmayacağız, fırın artık bu adı hak etmeyecek çünkü ona her gün fırın diyen biri olmayacak, dut ağacı hâlâ meyve verecek belki ama toplamak için biz olmayacağız, ben bu çatının altında doğup büyümediğim halde burayı bırakmakta zorlanıyorsam baban ne yapsın, Sık sık geri geliriz, Evet, köydeki evimize, hani iğneli iğneli böyle demişti ya, Başka bir çözüm var mı, diye sordu Marta, görevinden istifa edip burada bize yardım edebilirsin, kimsenin istemediği çanaklar veya kimsenin uzun süre ilgisini çekmeyecek heykelcikler yaparız, Öyle görünüyor ki benim için tek bir çözüm var, Merkez'de yerleşik güvenlik görevlisi olmak, Sen istediğini elde ettin, O zamanlar bunu istediğimi sanıyordum, Peki şimdi, Yakın zamanda daha önce farkında bile olmadığım bir şeyi öğrendim babandan, senin henüz dikkatini çekmemiş olabilir ama seni uyarmak görevim, kocan göründüğünden çok daha olgun bir adam artık, Bunu bilmiyor değilim ki, olgunlaşma sürecine bizzat tanıklık ettim, dedi Marta gülümseyerek. Ama sonra yüzü ciddileşti, İtiraf etmem gerekir ki bunları geride bırakacak olmak

kalbimi acıtıyor. Dut ağacının altında, kurutma raflarından birinin üzerinde yan yana oturuyorlardı, karşılarında ev ve onun yanında atölye vardı, eğer başlarını biraz çevirseler, yeşilliklerin arasından fırının açık kapısını görebilirlerdi, güneşli bir sabahtı ama hava serindi, belki de yağmur geliyordu. Üzüntülerine rağmen kendilerini iyi hissediyorlardı, hatta mutluluğun kimi zaman ortaya çıkmayı yeğlediği o kalp sızısı içinde neredeyse mutluydular, ama Marçal ansızın raftan fırladı ve, Tüh, unuttum, diye bağırdı, bizimkilerle konuşmamız gerekiyor, neyine istersen bahse girerim ki bizimle Merkez'e babanın değil onların gelmesi gerektiği konusunda dur durak bilmeden veryansın edecekler, Ben de gelirsem etmezler, nezaket ve görgü kuralları bunu gerektirir, Umarım öyle olur, umarım doğru söylüyorsundur.

Öyle olmadı. Cipriano Algor heykelcikleri bıraktıktan sonra köyün içinden eve doğru ilerlerken yolda kızının ve damadının yürümekte olduğunu gördü. Marçal kolunu karısının omzuna atmış, onu avutmaya çalışır gibi bir şeyler yapıyordu. Cipriano Algor minibüsü durdurdu, Atlayın, dedi ama Buldum'u arka koltuğa göndermedi, hep birlikte olmak isteyeceklerini biliyordu. Marta gözyaşlarını silmeye çalışıyordu, Marçal ise, Üzülme lütfen, diyordu, nasıl insanlar olduklarını biliyorsun, böyle yapacaklarını bilseydim seni hiç götürmezdim, Ne oldu, diye sordu Cipriano Algor, Ne olacak, aynı şey, onlar da Merkez'de yaşamak istiyorlarmış, bunu başkalarından daha çok hak ediyorlarmış, bu yaştan sonra hayatın tadını çıkarmak onların da hakkıymış, Marta'nın orada olmasını hiç umursamadılar ve berbat bir kavga çıkardılar, onlar adına ikinizden de özür dilerim. Cipriano Algor bu sefer yerini onlara bırakmayı teklif etmedi, yaraya tuz basmaya niyeti yoktu, sadece, Nasıl bağladınız peki, diye sormakla yetindi, Onlara bize verilen apartmanın tek çocuklu bir aile için olduğunu, ancak yüklük niyetine ayrılmış bölmeyi yatak odasına dönüştürürsek bir kişinin daha barınabileceğini, ama o odanın iki kişi için çok küçük olduğunu söyledim, Peki onlar ne dedi, Başka

çocuğumuz olursa ne yapacağımızı sordular, ben de onlara gerçeği söyledim, Merkez'in bizi daha büyük bir daireye geçireceğini anlattım, bunu neden şimdi yapamadığımızı, güvenlik görevlisinin ailesinin de orada yaşamak istediğini söylemediğimizi sordular, Ne cevap verdin, Bu isteği daha önce belirtmiş olmamız gerektiğini, birtakım kurallar ve zaman kısıtlamaları olduğunu, ama belki daha sonra durumu gözden geçirebileceğimizi söyledim, Yani ikna etmeyi başardın, Pek sanmıyorum ama günün birinde Merkez'e taşınma umutlarının canlı kalması onları biraz sevindirdi galiba, Şimdilik, Tabii, işi tadında bırakmaya hiç niyetleri yoktu, daha önce başvuruda bulunmamamın onların hatası olmadığını söylediler, Annenle baban aptal insanlar değil, Hele de annem hiç değil, zaten Merkez'de yaşamayı en çok isteyen de o. Marta'nın gözyaşları dinmişti, Peki sen nasılsın, sorusu Cipriano Algor'dan geldi, Aşağılandım ve utandım, aşağılandım çünkü doğrudan doğruya benim üzerimde yapılan bir tartışmanın ortasına düşmüştüm, üstelik müdahale etme fırsatım da yoktu, hem de çok utandım, O neden, Çünkü ister hoşlanalım ister hoşlanmayalım onlar da Merkez'de yaşamayı bizim kadar hak ediyorlar ve onlar Merkez'e yerleşemesin diye kuralları zorlayan biziz, Biz değiliz, benim, diye araya girdi Marçal, anne ve babamla yaşamak istemeyen benim, senin ve babanın bununla hiçbir ilgisi yok, Ama suç ortaklığı ediyoruz, Dışardan bakan biri davranışlarımı ayıplayabilir ama ben bu kararı serbestçe ve bilinçli olarak, daha kötü durumları engellemek için verdim, ben ailemle yaşamak istemiyorum ve karımla çocuğumun onlara katlanmak zorunda kalmasını arzu etmiyorum, sevginin insanları birleştirdiği doğrudur ama herkesi birleştirecek diye de bir kural yok, üstelik tam da bazı insanların birleşmeyi istemesini sağlayan nedenlerden ötürü diğerleri parçalanmayı isteyebilir, Peki bizim nedenlerimizin bizi birleşmekten çok parçalanmaya götüreceğinden nasıl bu kadar emin olabiliyorsun, dedi Cipriano Algor, Senin oğlun olmadığıma sevinmem için tek bir neden var, dedi Marçal,

Dur söyleme, Çok zor değil zaten, Oğlum olsaydın Marta'yla evlenemezdin, Tam üstüne bastın. Gülüştüler. Bundan sonra Marta, Umarım artık çocuğum kız olarak doğma kararını vermiştir, dedi, Neden, diye sordu Marçal, Çünkü zavallı annesi çocuğun babasının ve büyükbabasının kendini beğenmişlikleriyle tek başına ve desteksiz mücadele edemeyecek. Tekrar gülüştüler, neyse ki Marçal'ın annesi ve babası orada değildi, yoksa Algor ailesinin onlara güldüğünü, biricik oğullarının gözünü kör ederek kendisine can ve kan veren insanlara gülmesini sağladıklarını düşüneceklerdi. Köyün son evleri de geride kalmıştı. Buldum, tepenin üstünde beliren evi, dut ağacını ve fırının yan duvarlarını görünce sevinçten havladı. Bilgili insanlar, zihni şekillendirmekte yolculukların büyük payı olduğunu söylerler, ama dünyanın bütün yollarını gezmiş bir zihnin bile ara sıra evine dönmesi gerektiğini söylemek için de allame-i cihan olmaya gerek yok, çünkü bu zihin ancak evde kendisini tatmin edici biçimde anlamlandırabilir. Marta, Burada aile uyuşmazlıklarından, utançtan, aşağılanmadan, kendini beğenmişlikten, tekdüzelikten ve küçük hesaplardan konuşuyoruz ama on gün sonra bizden ayrılmak zorunda kalacağından haberi bile olmayan şu zavallı hayvan hakkında oturup iki dakika bile düşünmedik. Ben düşündüm, dedi Marçal. Cipriano Algor hiçbir şey söylemedi. Sağ elini direksiyondan kaldırdı ve bir çocuğun başını okşar gibi köpeği sevdi. Minibüs tahta kulübenin yanında durduğunda önce Marta indi, Yemek hazırlayacağım, diyerek. Buldum kendi tarafındaki kapının açılmasını beklemeden iki ön koltuğun arasından sıyrıldı, Marçal'ın bacaklarının üstünden sıçradı ve epeyce zorlanmış idrar torbasını rahatlatmak için fırına doğru koştu. Marçal, Hazır baş başa kalmışken teslimat nasıl gitti onu anlat, dedi, Her zamanki gibi, belgeleri verdim, kutuları indirdim, saydılar, benimle ilgilenen adam her bir heykelciği tek tek kontrol etti, biri bile kırılmamıştı, hatta üzerlerinde çizik dahi yoktu, çok iyi paketlemişsin, Hepsi bu kadar mı, Neden soruyorsun, Dünden beri bir şey gizlediğini

hissediyorum da ondan, Olanları anlattım ya işte, hiçbir şey gizlemedim, Hayır, teslimattan söz etmiyorum, dün beni Merkez'den aldığımdan beri böyle bir his var içimde, Ne demek istiyorsun, Açıkçası emin değilim, dün akşam yemeğinde söylediğin o bilmece gibi sözleri açıklayabilirsin örneğin. Cipriano Algor sessiz kaldı, parmaklarıyla direksiyonda tempo tutuyordu ve son vuracağı parmak darbesi çift olursa başka cevap, tek olursa başka cevap verecek gibi dikkatli bir hali vardı. Sonunda, Benimle gel, dedi. Minibüsten indi ve Marçal'ı peşine takarak fırına doğru yürüdü. Elini kapı kollarından birine koymuştu ki durdu ve, Şimdi anlatacaklarım hakkında Marta'ya tek kelime etmeyeceksin, dedi, Söz veriyorum, Bir tek söz söylemeyeceksin, Tamam, söz verdim. Cipriano Algor fırının kapısını açtı. İçeriye dolan gün ışığı, önce zifiri karanlıktan, şimdi de gözleri kör eden aydınlıktan ötürü hiçbir şey göremeyen, raflara öbeklenmiş yüzlerce heykelciği aydınlattı. Cipriano Algor, Muhtemelen, hatta büyük olasılıkla, dedi, bu üç yüz heykelcik buradan hiç çıkmayacak, Ama neden, diye sordu Marçal, Satın alma bölümü müşterilerin heykelciklere ilgisi konusunda bir anket yaptıracak, bugün teslim ettiğim üç yüz heykelcik bunun için kullanılacak zaten, Toprak heykelcikler için anket mi yaptıracaklar, dedi Marçal, Satın alma müdür yardımcılarından biri böyle söyledi, Sana kaba davranan mı, Hayır, başka biri, bu da olmayacak derecede kibar ve samimi, her zaman benim çıkarlarımı düşünüyormuş gibi konuşuyor. Marçal bir an düşündükten sonra konuştu, Pek bir fark yok artık, bizim için çok şey değişmeyecek, nasıl olsa on gün içinde Merkez'e taşınmış olacağız, Sence bir şey değişmez mi, bizim için önemli değil mi, eğer anketin sonucu olumlu çıkarsa diğer üç yüz bibloyu bitirecek zamanımız olacak, siparişin geri kalanı da, atölyenin faaliyetlerine son vermesi gibi yadsınamaz bir gerçeklik nedeniyle kendiliğinden iptal olacak zaten, Peki sonuç olumsuz çıkarsa, Aslına bakarsan bu bir açıdan daha da iyi olur çünkü seni ve Marta'yı kurtarır, seni heykelcikleri fırınlamaktan, Marta'yı da

boyamaktan. Cipriano Algor fırının kapısını kapatırken, Önemsizliği su götürmez bazı şeyleri unutuyorsun, dedi, Ne gibi, İnsanın el emeği göz nurunun geri çevrilmesinin suratına indirdiği tokadın acısını unutuyorsun, bu trajik olaylar Merkez'e taşınmamızla eşzamanlı gerçekleşmeseydi çömlek alımının durdurulduğu hale düşebilirdik, tek farkla, birkaç gülünç biblo satıp hayatımızı kurtarabileceğimiz ümidini taşımadan, Olanlarla yaşamamız gerek, olacaklarla veya olabileceklerle değil, Ne kadar güzel ve kaderci bir felsefe bu, Özür dilerim ama aklıma daha iyisi gelmiyor, Benim de öyle, gel gör ki benim doğuştan gelen umarsız bir hastalığım var, aklım olacaklarla veya olabileceklerle ilgili kaygılanmadan edemiyor, Peki bu kadar kaygılanmanın sana ne yararı oldu, diye sordu Marçal, Haklısın, hiç olmadı, aslında dediğin gibi, olanlarla yaşamamız gerek, ah bir olsalarla veya keşke olabilseydilerle değil. Acil ihtiyaçlarını gideren ve bacaklarını açmak için biraz koşuşturan Buldum, normalde mutluluğunu ve saygısını göstermek, ama şimdi yemek vakti de yakın olduğu için başka bir bedensel ihtiyacına işaret etmek için yaptığı kuyruk sallama hareketiyle yanlarına geldi. Cipriano Algor köpeği yavaşça kulağını bükerek okşadı, Marta bizi çağırana dek beklememiz lazım oğlum, evin köpeğinin sahiplerinden önce yemeğe oturması hoş karşılanmaz, hiyerarşiye dikkat etmemiz gerek. Sonra aklına aniden bir fikir gelmiş gibi Marçal'a döndü ve, Fırını bugün yakacağım, dedi, Yarın, Merkez'den döndükten sonra yakacağını söylemiştin, Fikrimi değiştirdim, ben kafamı bir şeyle meşgul etmiş olurum, siz de bu sırada dinlenirsiniz veya eğer isterseniz minibüsle gezintiye çıkabilirsiniz, taşındıktan sonra bir süre daireden ayrılmak, ayrılsanız da gerisingeri buraya gelmek istemeyeceksiniz herhalde, Buraya geri gelip gelmeyeceğimiz, gelirsek de ne zaman geleceğimiz sonra halledilecek bir konu, şimdi merak ettiğim bir şey var, sence ben Marta'yla gezintiye çıkıp seni burada tek başına fırına odun yetiştirmeye bırakacak türden bir adam mıyım, Ne var ki bunda, ben tek başıma halledebilirim, Elbette

halledebilirsin ama madem bu fırının son yanışı olabilir, ben de bu olayda rol oynamak istiyorum, Peki o zaman, yemekten sonra yakarız, Anlaştık, Ama bak, anket hakkında hiçbir şey söyleme, Tamam söylemem. Köpeği peşlerine takıp eve doğru yürüdüler, mutfak kapısına varmalarına birkaç adım kalmıştı ki Marta eşikte göründü, Şimdi sizi çağıracaktım, dedi, yemek hazır, Ben önce köpeğe yemeğini vereyim, yolculukta acıkmıştır, dedi babası, Onun yemeği şurada, dedi Marta. Cipriano Algor tencereyi aldı, Gel bakalım Buldum, dedi, insan olmadığın ne iyi aslında, eğer olsaydın sana son zamanlarda gösterdiğimiz yoğun ilgi ve özenden kuşkulanırdın. Buldum'un mama kabı her zaman olduğu gibi kulübesinin yanındaydı ve Cipriano Algor da o yöne doğru gidiyordu. Tencerenin içindekileri kaba boşalttı ve bir an durup köpeğin yiyişini izledi. Mutfakta Marçal, Yemekten sonra fırını yakacağız, diyordu, Bugün mü, diye sordu Marta hayretle, Baban yarına bırakmak istemedi, Acelesi yok ki, üç gün dinlenecektik, Bir nedeni vardır herhalde, Tabii âdet olduğu üzere bu nedenleri sadece kendisi bilir. Marçal karşılık vermemesinin daha iyi olacağını düşündü, ağız sessiz kaldığı sürece daha güvenilir olan bir organımızdır. Kısa süre sonra Cipriano Algor mutfağa girdi. Yemek masadaydı ve Marta servis yapıyordu. Bir an sonra babası, Fırını bugün yakıyoruz, diyecek ve Marta, Biliyorum, diye karşılık verecek, Marçal söyledi.

Geçmiş günlerin bir zamanlar gelecek günlerin arifesi olduğu, gelecekteki günlerin de daha uzak gelecekteki günlerin arifesi olacağı, tam bu sözlerle olmasa da, zaten söylenmiş bir ifadedir. Bir saatliğine bile arife olmak, geçip gitmiş, gerilerde kalmış her dünün ve şu an yaşanmakta olan her bugünün ulaşılmaz arzusudur. Hiçbir güne bir sonraki günün arifeliği beklediği uzunlukta nasip olmamıştır. Daha dün Cipriano Algor ve Marçal Gacho başlarını kaldırmadan fırına odun taşımakla meşguldü ve onları gören, ancak gerçeklerden habersiz olan bir kimse, Gene çalışıyorlar, derdi, hayatları boyunca bu işi yapacaklar, şimdi de kaporta-

sının iki tarafında Çömlekçilik yazan minibüse binmişler, kente ve Merkez'e doğru yola çıkıyorlar, Marta da onlarla birlikte, sürücünün yanında oturuyor ve sürücü bu kez kocası. Cipriano Algor arka koltukta yalnız, Buldum onlarla değil, evi bekliyor. Sabah olmuş ama hava aydınlanmamış, güneş daha doğmamış bile, birazdan Yeşil Kuşak görünecek, ardından Sanayi Kuşağı, sonra gecekondu mahallesi, sonra insansız bölge, sonra kentin dış mahalleleri, sonra kent, geniş cadde ve nihayet Merkez. Bütün yollar Merkez'e çıkar. Minibüsteki yolcuların hiçbiri yolculukta konuşmayacak. Normalde gayet konuşkan olan bu üç kişinin nedense bugün birbirlerine söyleyebilecekleri bir şey yok. Tabii şu da var ki, birinin ne düşündüğü diğer ikisi tarafından zaten bilinirken gereksiz kılınmış birtakım konuşmalar, cümleler, sözler, sözcükler ve heceler için zaman ve nefes tüketmeye gerek yok. Sözgelişi Marçal ağzını açıp, Gelin Merkez'e gidip oturacağımız daireyi görelim, dese, Marta, Ne tuhaf, ben de aynı şeyi düşünüyordum, diyecek, tabii Cipriano Algor, Ben gelmem, dışarıda sizin dönmenizi beklerim, diye itiraz etse de, ne kadar kestirip atsa da şimdilik onun söylediklerine dikkat etmeyelim, ne de olsa Cipriano Algor altmış dört yaşında, çocuk gibi dudak bükme yaşını çoktan geçti, öbür çocukluk evresine girmesine ise epeyce yıl var. Cipriano Algor'un asıl düşündüğü kızı ve damadının suyuna gitmesi, onlar ne söylerse olabildiğince mutlu biçimde karşılık vermesi, fikri sorulduğunda karşılık vermesi, kısacası, kan kusup kızılcık şerbeti içiyorum demesi gerektiği. Erkenden gittikleri için Marçal Merkez'e sadece iki yüz metre uzakta bir park yeri bulabildi, tabii oraya taşındıklarında her şey farklı olacak, yerleşik güvenlik görevlilerinin Merkez'in otoparkında altı metrekarelik bir alan hakkı var. Marçal el frenini çekerken gereksizce, Geldik, dedi. Minibüsü bıraktıkları yerden Merkez görülemiyordu ama sokağın köşesini döner dönmez devasa yapıyla burun buruna geldiler. Şansa bakın ki karşılarına çıkan taraf, yan, kanat, uç veya blok, Merkez görevlilerinin konutlarını barındırıyordu. Bu hiçbiri

için yeni bir manzara değildi, ama bir yere öylesine bakmakla, Şunların arasında iki pencere bizim, derken bakmak arasında büyük fark vardır, Sadece iki tane mi, dedi Marta, Yakınacak halimiz yok, bazı dairelerin bir penceresi var, dedi Marçal, bazılarınınsa sadece içeriye bakan pencereleri var, Neyin içine, Merkez'in içine elbette, Yani sadece Merkez'in için gören pencerelere sahip daireler de mi var, Birçok insan bu daireleri tercih ediyor, oradaki manzaranın daha güzel, değişken ve ilginç olduğunu düşünüyorlar, öbür taraftan baktığında sadece çatılar ve hep aynı gökyüzünü görüyorsun, Öyle bile olsa, içe bakan dairelerde oturanlar Merkez'in sadece kendi katlarındaki manzarasını izleyebilirler, diye görüş bildiren Cipriano Algor bunu konuya ilgisinden değil, konuşmaya kayıtsız kaldığı düşünülmesin diye yapmıştı, Mağaza katlarının yüksekliği çok fazla, dolayısıyla içerisi gayet ferah ve havadar, anlaşılan insanlar manzaradan hiç sıkılmıyorlar, özellikle de yaşlılar, Ama ben hiç pencere görmedim, dedi Marta ansızın, babasının yaşlı insanların dikkatini çekecek seyirlikler konusunda yapacağı olası bir yorumun önünü kesmek için, Dekorla gizlemişler. Binanın önünden yürümeye devam ederek güvenlik görevlilerine ayrılmış kapıya geldiler, Cipriano Algor görünmez bir ipe dolanmış gibi iki adım geriden takip ediyordu. Endişeleniyorum, dedi Marta alçak sesle, babasının duymaması için, Merak etme, yerleştiğimizde her şey yoluna girecek, alışması için biraz zaman gerekli sadece, dedi Marçal eşit alçaklıkta bir sesle. Birkaç adım sonra Marta normal bir sesle, Dairemiz kaçıncı katta, diye sordu, Otuz dördüncü, Çok yüksekmiş, Üstümüzde on dört kat daha var, Demek pencerenin dışına kafeste bir kuş koysak hayvancağız kendini özgür zannedecek, Pencereler açılmıyor ki, Neden, Merkezi havalandırma yüzünden, Doğru ya. Kapıya gelmişlerdi. Marçal içeri girdi, kapıdaki iki meslektaşını selamladı, geçerken yanındakileri, Karım ve kayınpederim, diye tanıttı ve binaya giren iç kapıyı açtı. Bir asansöre bindiler, Anahtarı almamız gerek, dedi Marçal. İkinci katta indiler ve iki yanında düzenli

aralıklarla kapılar bulunan, gri duvarlarla örülü uzun ve dar bir koridorda yürümeye başladılar. Marçal kapılardan birini açtı, Burası benim bölümüm, dedi. Onunla aynı vardiyada görevli meslektaşlarını selamladı ve yanındakileri aynı biçimde, Karım ve kayınpederim, diyerek tanıttıktan sonra ekledi, Daireyi görmeye geldik. Üzerinde adı yazan bir dolaba ilerledi, kapağı açtı, içinden birkaç anahtar çıkardı ve Marta'ya, İşte bunlar, dedi. Başka bir asansöre bindiler. Asansör iki hızlı, diye açıkladı Marçal, alışmanız için önce yavaşla çıkalım. Önce hız düğmesine, sonra yirmi numaralı düğmeye bastı, Önce yirminci kata çıkalım da manzaranın keyfini çıkaracak zamanınız olsun, dedi. Asansörün Merkez'in içine bakan duvarı tamamen camdan yapılmıştı, katları geçerken bin türlü galeri, mağaza, süslü merdiven, yürüyen merdiven, buluşma noktası, kafeterya, lokanta, masaların ve sandalyelerin bulunduğu taraça, sinema ve tiyatro, diskotek, devasa televizyon ekranları, sayısız süsler, elektronik oyunlar, balonlar, fıskiyeler ve diğer havuzlar, platformlar, asma bahçeler, posterler, flamalar, reklam panoları, mankenler, soyunma odaları, bir kilisenin ön cephesi, plaj girişi, bir tombala salonu, bir kumarhane, bir tenis kortu, bir spor salonu, bir lunapark treni, bir hayvanat bahçesi, elektrikli arabalar için bir yarış pisti, bir bisiklet pisti, bir şelale gördüler, bunların hepsi sessizlik içinde bekliyordu ve yükseldikçe daha çok mağaza ve galeri, daha çok manken ve asma bahçe, insanların adını bile bilmediği milyon türlü ıvır zıvırdan daha çok fazlası karşılarına çıkıyordu ve cennete doğru yükselir gibiydi. Asansörün bu hızı insanlar sadece manzarayı izlesin diye mi kullanılıyor, diye sordu Cipriano Algor, Hayır, bu hızda asansörler güvenliğe yardımcı olsun diye işletiliyor, dedi Marçal, Ne yani, onca güvenlikçi, onca tarayıcı, kamera ve başka türlü casusluk makineleri çalışırken bile yeterince güvenlik yok mu, diye tekrar sordu Cipriano Algor, Buradan her gün on binlerce insan geçiyor, güvenliğin sağlanması çok önemli, diye cevapladı Marçal, yüzü gerilmişti ve sesinde belli belirsiz bir sinirlenme

işareti vardı, Baba, dedi Marta, Marçal'la uğraşmayı bırak lütfen, Merak etme, dedi Marçal, birbirimizi anlıyoruz, anlamıyor gibi görünsek bile. Asansör yavaşça yükselmeye devam etti. Katlar hâlâ çok loştu, etrafta çok az insan vardı, olanlar da işi nedeniyle ya da alışkanlıktan ötürü erken kalkmış olan çalışanlardı, halka kapıların açılmasına daha en azından bir saat vardı. Merkez'de oturan ve çalışan insanların acelesi yok, Merkez'den ayrılmak zorunda olanlarsa mağaza ve eğlence alanlarından geçmek zorunda değil, dairelerinden çıkıp doğruca yeraltındaki otoparka inebiliyorlar. Asansör durduğunda Marçal yüksek hız düğmesine bastı ve birkaç saniye içinde otuz dördüncü kata yükseldiler. Konutlara giden koridorda yürürlerken Marçal aslında sadece Merkez'de oturanların kullanımına ayrılmış asansörler olduğunu, ama bugün anahtarları almak zorunda oldukları için normal asansörle çıktıklarını anlattı. Bundan sonra anahtarlar bizde kalacak, dedi. Marta ve babasının beklediklerinin aksine, dışarıya bakan dairelerle içeriye bakan daireleri ayıran tek bir koridor yoktu. İki koridor vardı ve bu ikisinin arasında bir dizi daire daha vardı, ama bunlar diğer diziden iki kat genişlikteydi, kısacası Merkez'in konut alanı, birbirine paralel ilerleyen, bir akünün içindeki plakalar veya kovandaki petekler gibi sırt sırta vermiş dört sıra daireden oluşuyordu. Marta, Bu insanlar evdeyken hiç güneş ışığı görmüyorlar, dedi, Merkez'in içine bakan dairelerde oturanlar da öyle, diye karşılık verdi Marçal, Ama dediğin gibi, onlar hiç değilse dışarıya bakıp oyalanacak bir şeyler bulabilirler, oysa bunlar tamamen tecrit edilmiş, hiç pencereleri yok ve bütün gün yapay hazırlanmış hava soluyorlar, Ama bunu tercih eden pek çok insan var, dairelerin daha rahat ve daha donanımlı olduğunu düşünüyorlar, örneğin bunlarda morötesi ışın makineleri, atmosfer üreteçleri ve termostatlar var, bu sayede dairenin içindeki havanın sıcaklığı ve nemi bütün gün, bütün yıl aynı kalabiliyor, Aman neyse ki bize bunlardan vermemişler, böyle bir dairede uzun süre yaşamaya katlanamazdım, dedi Marta, Yerleşik güvenlik görevli-

lerinin pencereleri olan sıradan bir daireyle idare etmesi gerekiyor, Merkez'in yerleşik güvenlik görevlilerinden birinin kayınpederi olmamın, hayatın karşıma çıkaracağı en büyük ayrıcalık haline geleceğini hayal bile edemezdim, dedi Cipriano Algor. Daireler otel odaları gibi numaralandırılmıştı, aradaki tek fark, burada kat numarasıyla daire numarası arasında bir tire konmasıydı. Marçal anahtarı kilide yerleştirdi, kapıyı açtı ve kenara çekildi, Önce siz buyurun, dedi aslında hissetmediği bir heyecanla, yeni evimiz burası. Bu yenilik onları ne mutlu etmişti, ne de heyecanlandırmıştı. Marta önce eşikte bir an durdu, sonra birkaç adım atarak içeriye bakındı. Marçal ve kayınpederi geride kaldılar. Marta ne yapacağını kestiremiyormuş gibi biraz duraksadıktan sonra en yakın kapıya gitti, içeri baktı ve odaya girdi. Yeni eviyle ilk karşılaşması böyle oldu, yatak odasından mutfağa, mutfaktan banyoya, aynı zamanda yemek odası da olacak salondan babasının yatak odası olacak küçük odaya hızlı adımlarla geçti, Bebek için yer yok, diye düşündü, sonra da, Zaten küçükken bizimle yatar, büyüyünce de bir çaresine bakarız, daha büyük bir daireye geçebiliriz herhalde. Marta ve Cipriano Algor'un onu bekledikleri hole geri döndü. Daireye daha önce gelmiş miydin, diye sordu kocasına, Evet, Nasıl buldun, Sen de gördün işte, mobilyalar yeni, her şey yeni, sana söylediğim gibi, Peki sen nasıl buldun baba, Görmediğim bir şey hakkında fikir bildirmem doğru olmaz, Madem öyle gel bakalım, sana rehberlik yapayım. Hissedilir derecede gergin ve endişeliydi, normal halinden öyle farklıydı ki, her odayı övgü yağdırır gibi tanıttı, Burası ebeveyn yatak odası, burası banyo, burası aynı zamanda yemek odamız da olacak salon, burası da babamın uyuyacağı ve güzelce dinleneceği geniş ve rahat odası, kızımızı büyüdüğünde yatırabileceğimiz bir odamız yok ama bunu da o zaman düşünürüz. Daireyi beğenmedin mi, diye sordu Marçal, Burası yeni evimiz olacağına göre, sonucunu bile bile papatya falı bakar gibi beğendiğimi veya beğenmediğimi tartışmanın anlamı yok. Marçal yardım için

kayınpederine döndü, hiçbir şey söylemeden, salt bakışlarını adamın üzerinde sabitleyerek derdini anlatmaya çalıştı, Hiç de fena değil, dedi Cipriano Algor, her şey güzel ve yeni, mobilyalar çok iyi ağaçtan yapılmış, elbette evdeki mobilyalarımız gibi olamaz, insanlar bugünlerde pastel renklerden hoşlanıyorlar, evdeki fırında pişmiş gibi duran mobilyaları isteyen kalmadı, geri kalanına da alışırız, her şeye alışır insan. Marta babasının kısa konuşmasını kaşlarını çatarak dinledi, sonra gülümsemeye çalışarak tekrar daireye girdi ve bu kez dolapları ve çekmeceleri açıp kapamaya, içindekileri incelemeye başladı. Marçal kayınpederine müteşekkir bir bakış attıktan sonra saatine baktı ve, Mesaim başlamak üzere, dedi, Marta ise başka bir odadan, İşim bitiyor, diye karşılık verdi, bu dairelerin güzel tarafı bu, sen bir odadan derin derin içini çekiyorsun, öbürü dairenin diğer ucundan, Ne o öyle manalı iç çekişler, diye kızıyor. Bazı insanlar da güvenlik görevlilerinden, kameralardan, tarayıcılardan ve diğer casusluk aletlerinden yakınıyor. Daire ziyareti bitmişti ve daireye gelirkenki halleri ve tavırlarıyla daireden çıkarkenki halleri ve tavırları, insanların yüreklerindeki en derin sırları açığa çıkarabilme iddiasında bulunmadan elbette, karşılaştırıldığında, bu ziyarete değdiği sonucuna varılabilirdi. Otuz dördüncü kattan doğruca zemine indiler çünkü Marta ve babasının henüz orada oturduklarını kanıtlayan belgeleri hazırlanmamıştı ve Marçal'ın onlara kapıya kadar eşlik etmesi gerekiyordu. Asansörün kapıları arkalarında kapandıktan sonra birkaç adım atan Cipriano Algor, Ne tuhaf, dedi, zeminin titrediğini hissettim sanki. Durdu, dinledi ve ekledi, Birileri kazı yapıyor sanki, öyle bir ses duyuyorum, Kazı görevlileri var, dedi Marçal, altı saatlik vardiyalar halinde kesintisiz çalışıyorlar, toprağın epeyce altına indiler, Bir tür inşaat işi herhalde, dedi Cipriano Algor, Evet, anladığım kadarıyla yeni soğuk hava depoları yapacaklarmış, belki otoparkı da genişletirler, burada sürekli bir çalışma var zaten, Merkez biz fark etmesek de her gün büyüyor, dışa doğru değilse yukarı doğru, o da değilse aşağı

doğru, Biraz sonra mağazalar açıldığında hiçbir şey duymazsın, dedi Marta, onca mağaza, müzik, duyuru, gelen geçen insanlar, konuşmalar, yürüyen merdivenler varken aşağıda kazı yapıldığını unutursun bile. Kapıya gelmişlerdi. Marçal bir haber gelirse telefon edeceğini, ama bu sırada evde toplanmaya başlamalarının doğru olacağını, sadece en gerekli şeyleri almalarını söyledi, Bize verdikleri alanı gördüğünüze göre, pek rahat davranamayacağımızı anlamışsınızdır. Kaldırıma çıkmışlardı, tam vedalaşacaklardı ki Marta, Aslında hiç taşınmıyor gibiyiz, dedi, atölye evimiz hâlâ orada, hiçbir şey getiremediğimize göre sanki bir giysiyi çıkarıyor, başka bir giysiyi giyiyoruz, maskeli baloya gider gibiyiz, Evet, dedi babası, öyle gerçekten, insanlar aksini söylemiş de olsa giysisinin kesimi gerçekten adamı adam yapıyor, bunu ilk başta fark etmesen de aslında böyle. Güle güle, dedi Marçal karısını öperken, felsefe yapmak için önünüzde uzun bir yol var, tadını çıkarın. Marta ve babası minibüsü bıraktıkları sokağa doğru yürüdüler. Merkez'in cephesindeki yeni bir devasa afiş gerekeni söylüyordu: SİZE İHTİYACINIZ OLAN HER ŞEYİ SATABİLİRİZ, AMA SATTIĞIMIZ ŞEYLERE İHTİYAÇ DUYMANIZI TERCİH EDERİZ.

Baba ve kız eve, veya Marta'nın yeni evlerinden ayırt etmek için dediği gibi atölye evlerine, dönerken, Marçal'ın yarı alaycı, yarı düşünceli sözlerinde belirttiğinin aksine neredeyse hiç konuşmadılar, oysa durumdan çıkarılabilecek çok sayıda olasılık üzerinde yapılacak en basit bir çözümleme bile, akıllarından bin bir türlü düşüncenin geçtiğini ortaya çıkarırdı. Bu düşüncelerin ne olduğunu cüretkâr varsayımlarla, tehlikeli çıkarsamalarla veya daha da kötüsü üstünkörü tahminlerle açık etmek, bu gibi öykülerde kalbin en derin sırlarının bile nasıl bir hoyratlık ve küstahlıkla açığa vurulduğu düşünüldüğünde, prensipte imkânsız bir görev olmazdı, ama bu düşünceler eninde sonunda eyleme dönüşeceği veya eyleme dönüşecek sözcükler halinde gün ışığına çıkacağı için, düşünceleri bu eylem ve sözcüklerin ortaya dökmesi için sabırla beklemek daha uygun bir davranış olacak. Bunlardan ilki için çok beklememiz gerekmeyecek. Öğle yemeği boyunca ne baba konuştu ne de kızı, demek ki mevcut düşüncelerine yenilerini ekliyorlardı, sonra birdenbire kız suskunluğu bozmaya karar verdi, Üç gün tatil ilan etmen çok yerinde bir davranıştı, çok makbule geçmenin yanı sıra o zaman haklı bir gerekçeye de dayanıyordu, ama Marçal'ın terfisi durumu baştan aşağı değiştirdi, şimdi taşınma işini halletmek ve fırında pişmiş bekleyen üç yüz heykelciği boyamak için bir haftadan biraz fazla zamanımız kaldığının farkında mısın, hiç değilse kalan üç yüz heykelciği teslim etmekle yükümlüsün, Evet, heykelcikler hakkında ben de kafa yordum ama tam tersi karara vardım, Ne demek istiyorsun, Merkez'e zaten öncü kuvvet olarak üç yüz

heykelcik gönderdim, eh, bunlar da bilgisayar oyunu veya stres bileziği gibi mallar değil, insanlar Eskimomu istiyorum, sakallı Asurlumu istiyorum, hemşiremi istiyorum diye çığlıklar atıp kapılarda birbirlerini ezmeyecekler, Ben de eminim Merkez'in müşterilerinin soytarı, palyaço veya mandarin için deliye dönmeyeceklerinden, ama bu işi bitirmeyeceğimiz anlamına mı geliyor, Elbette hayır, ama bence acele etmenin bir anlamı yok, Her şeyi yapmak için sadece bir haftamız kaldığını hatırlatırım, Unutmamıştım, Yani, Yanisi, senin Merkez'den ayrılırken söylediğin gibi, aslında taşınmıyor sayılırız, yeni taktığın adıyla atölye evimiz hep burada olacak, Baba, bilmece bulmacadan ne kadar hoşlandığını biliyorum, Bilmece bulmacadan falan hoşlanmam, ben aksine her şeyin açık olmasını severim, Peki, sevmesen bile bilmece gibi konuşuyorsun ve şimdi bana sözün nereye gittiğini anlatırsan çok memnun olacağım, Nereye gidecek, şimdi bulunduğumuz, bir hafta daha bulunacağımız ve umarım bundan sonra daha çok haftalar bulunacağımız yere, Lütfen sabrımı taşırma, Sen de benimkini taşırma, ikiyle iki dört eder, bu kadar basit, Senin kafanda ikiyle iki beş edebilir, üç edebilir ama asla dört etmez, Sorduğun için pişman olacaksın, Hiç sanmam, Peki o halde, diyelim ki heykelcikleri boyamadık, Merkez'e taşındık ve onları öylece fırında bıraktık, Tamam, dedim, Merkez'de yaşamak, Marçal'ın açıkça söylediği gibi, sürgüne gitmek değil, insanlar istedikleri gibi dışarı çıkabiliyor, bütün günlerini dışarıda, ister kentte ister kırda geçirebiliyor, sonra da geceleyin geri dönebiliyorlar. Cipriano Algor duraklayıp kızının yüzüne baktı, birazdan anlayışın aydınlanmasını göreceğini biliyordu. Gördü de. Marta gülümseyerek, Tamam, yanılmışım, dedi, senin kafanda bile ikiyle iki ara sıra dört edebiliyormuş, Sana çok kolay olduğunu söylememiş miydim, Gerektiği zaman gelip işi bitiririz, böylece bundan sonraki altı yüz heykelcik siparişini de iptal etmemiş oluruz, olay bir tek teslimat tarihi konusunda Merkez'le anlaşmaya bakar, Evet, öyle. Kız babasını alkışladı, babası kızına alkış için

teşekkür etti. Biliyor musun, dedi Marta birdenbire önünde açılan devasa olumlu olasılık denizlerinin coşkusu diline vurarak, eğer Merkez heykelciklerden çok memnun kalırsa üretime devam edebilir, atölyeyi kapatmak zorunda kalmayız, Elbette, Ustelik biblolarla da sınırlı kalmaz, belki hoşlarına gidecek başka fikirler buluruz, belki yeni heykelcikler üretiriz, Tabii ki. Baba ve kız bu sevinçli beklentilerin tadını çıkararak şeytanın her köşe başında bizi beklemediğini bir kez daha kanıtlarken meydana gelen boşluktan yararlanıp baba-kızın upuzun bir suskunluğun ardından dile gelen düşüncelerinin gerçek anlamını veya gerçek değerini irdeleyelim. Ancak kabataslak da olsa bir sonuca varmayacağımızı önceden ve kesin olarak bildirelim, kabataslak diyoruz çünkü bütün sonuçlar aslında öyledir, bunun dışındaki tek durum, konuya dürüst, namuslu, iyi aile evlatlarını derinden yaralayacağı muhakkak bir çıkış noktasıyla girildiği, bu çıkış noktasının da ifade edilen düşüncenin temelde henüz kendisini açığa çıkarmayı doğru bulmayan bir başka düşünce tarafından öne itilmesi olduğu durumlardır. Cipriano Algor'un garip davranışlarının bir ölçüde anketin sonuçlarına ilişkin eziyetli kaygılarından kaynaklandığını anlamak kolaydır, üstelik kızına Merkez'e taşındıktan sonra bile gelip heykelcikleri yapabileceklerini hatırlatması, sadece kızı pişmiş heykelcikleri boyamaktan vazgeçirmek içindi, böylece, yarın öbür gün satın alma müdür yardımcısından ya da onun amirinden siparişin derhal iptal edilmesi doğrultusunda bir buyruk gelecek olursa, kızcağız işini yarıda bırakmak zorunda kalmayacak, bitirmişse de faydasız bir iş uğruna emek vermiş olmaya katlanmak durumuna düşmeyecekti. Atölyeye geri dönüp işleri kaldığı yerden sürdürmek gibi çok kuşkulu bir olasılığa Marta'nın gösterdiği ani ve olağanüstü neşeli tepki aslında daha dikkate değer, ne de olsa bu davranış ve davranışa yol açan düşünce arasında bir ilinti kurulması gerekli-dir, bu düşünce onu Merkez'e girdiğinden beri sinsice izliyordu ve Marta bunu kimseye açıklamayacağına dair kendi kendine

yemin etmişti, şimdi şuracıkta, yanı başında olan babasına, hatta, inanır mısınız, canından çok sevdiği kocasına bile anlatmayacaktı bunu. Marta'nın kafasına kule gibi yüksek otuz dördüncü kattaki, mobilyaları soluk renkte, yaklaşmaya bile cesaret edemediği iki penceresi olan yeni evlerinin eşiğinden girdiği sırada kök salan düşünce, hayatı boyunca o dairede, güvenlik görevlisi Marçal Gacho'nun karısı olmaktan başka kimliği, içinde büyümekte olan kızından, veya oğlundan, başka bir geleceği bulunmadan hayatının sonuna dek yaşayamayacağıydı. Bunu atölyeye dönene kadar düşündü, öğle yemeği hazırlarken düşündü, hiç aç olmadığı için tabaktaki yemeği çatalıyla didiklerken bile düşündü ve Merkez'e taşınmazdan önce ellerindeki siparişi bitirmek yükümlülüğü altında olduklarını babasına söyleyene kadar düşünmeyi sürdürdü. Bitirmek demek boyamak demekti ve boyamak onun göreviydi, oysa onun gönlünden dut ağacının altında üç dört gün oturmak, yanına Buldum'u almak, hayvanın mutluluktan dili dışarıda sırıtarak yatmasını izlemek geçiyordu. En büyük dileğiydi bu, idama giden birinin son arzusu kadar güçlüydü ve babası bir anda özgürlük kapısını ardına kadar açmıştı, istediği zaman Merkez'den ayrılabilir, bu evin kapısını anahtarıyla açabilir, evde kalan her şeyi bıraktığı yerde ve bıraktığı gibi bulabilir, atölyeye gidip kilin doğru kıvamda olup olmadığını inceleyebilir, sonra da çarkın başına oturup ellerini serin çamura teslim edebilirdi, şimdi anlamıştı ki bu yeri, bir ağacın, eğer yapabilseydi, onu besleyen ve dimdik ayakta tutan köklerini seveceği kadar seviyordu. Cipriano Algor kızına bakıyor, yüzünü kitap sayfası gibi okumaya çalışıyor ve eğer Merkez'in satın alma bölümünün düzenlediği anketin sonucu olumsuz çıkar da tüm siparişler iptal edilirse kızına boş umutlar aşılamış olacağı için pişmanlık duyuyordu. Marta sandalyesinden kalkıp ona yaklaşmış, yanağına bir öpücük kondurmuş ve sımsıkı sarılmıştı, kızının şefkatine karşılık veren Cipriano Algor, Birkaç gün sonra ne düşünüyor olacak acaba, diye içinden geçirdi ama yüksek sesle dile getirdikleri farklıydı,

olağan sözleriydi onlar, Atalarımızın dediği gibi, çıkmadık candan ümit kesilmez. Marta kendi umutlu bekleyişlerinin hülyasına kapılıp gitmiş olmasaydı, babasının bu sözleri söylerkenki boşvermiş ses tonundan bir şeyler çıkarması gerektiğini düşünebilirdi. Üç günlük tatilimizi huzur içinde geçirelim, dedi babası, bunu hem hak ettik, hem de kimseden çalmıyoruz, sonra taşınma hazırlıklarına başlarız, O zaman sen örnek ol ve git biraz kestir, dedi Marta, dün bütün gün fırında çalıştın, bu sabah da alacakaranlıkta kalktın, benim babam gibilerin bile bir dayanma sınırı var, taşınma hazırlığına gelince, sen bunları hiç düşünme, bu görev evin hanımı olarak bana ait. Cipriano Algor odasına gitti, sadece bedensel olmayan bir yorgunluğun getirdiği bıkkın hareketlerle giysilerini çıkardı ve iç çekerek yatağına uzandı. Bu halde uzun kalmadı. Yastığından destek alarak doğruldu, bu odaya ilk kez giriyormuş ve belirsiz bir nedenden ötürü odada ne var ne yoksa belleğine kazımak zorundaymışçasına etrafına bakındı, bu odaya hem ilk hem de son kez geldiğini ve ilerde belleğinin sadece şu duvardaki lekeyi, yere vuran güneş ışığını, komodinin üzerindeki çerçeveli resimdeki kadının yüzünü hatırlamaktan başka bir işe de yaramasını istiyormuş gibi çevresini özümsedi. Dışardan Buldum bir yabancı görmüş gibi havladı ama sonra sustu, ya uzaktan havlayan başka bir köpeğin çağrısına ilgisizce cevap vermek, ya da varlığını hatırlatmak için yapmış olacaktı bunu, çevrede anlamlandıramadığı birtakım olayların geliştiğini hissetmiş olmalıydı. Cipriano Algor uykuyu çağırmak için gözlerini kapadı, ama gözleri buna yanaşmadı. Dünyada hiçbir üzüntü yoktur ki, bir yaşlı adamın ağlaması kadar yürekleri dağlasın.

Haber ertesi gün geldi. Hava değişmişti, birkaç dakika içinde bahçeyi sular altında bırakan ve dut ağacının gevrek yaprakları üzerinde binlerce davul çalan sağanaklar gelip gidiyordu. Marta daireye götüreceklerinin listesini yapmakla meşguldü, içinde aynı anda, aynı ısrarla konuşan iki sesten biri, yanlarına hiçbir şey alınazlarsa taşınmış sayılmayacaklarını iddia ederken, diğeri

her şeyi olduğu gibi bırakmalarını öneriyordu, Madem, diyordu, sık sık hava almaya buraya geleceksin, bırak burada kalsınlar. Cipriano Algor ise dakika başı saatine bakmasına neden olan kaygılar yumağından kurtulmak için atölyeyi baştan aşağı süpürdü ve dip bucak temizledi, Marta'nın yardım önerisiniyse yine, Sonra Marçal'a ne cevap vereceğim, bahanesiyle geri çevirdi. Buldum yağmurun dinmesinin ardından mutfağa hızla dalıp ayaklarındaki çamuru her tarafa bulaştırdığından ötürü kulübesine yollanmıştı. Yağmur kulübeye dolacak kadar şiddetli yağmazdı, ama sahibi yine de kulübenin altına dört tuğla yerleştirerek sıradan ve modern bir köpek sığınağını tarihöncesinden kalma bir direkli eve dönüştürdü. Telefon çaldığında bu işle uğraşıyordu. Marta açtı ve önce, Merkez'den arıyorum, sözlerini duyduğunda arayanın Marçal olduğunu, telefonun ona bağlanacağını sandı, ama ardından bu sözler gelmedi, Satın alma bölümünün müdürü Senhor Cipriano Algor ile görüşmek isterler. Bir sekreter patronunun istediği telefonu bağlarken patronun ne söyleyeceğini aşağı yukarı bilir zaten, oysa bir santral memurunun bundan haberi yoktur, kadının kesinlikle tarafsız, dünya işlerinden elini eteğini çekmiş birine yaraşacak bir ses tonuyla konuşmasının nedeni buydu, ama kadıncağızın da hakkını vermek gerek, eğer, Bağlıyorum, dedikten sonra telefonda yapılacak konuşmanın içeriğini bilseydi, belki üzüntüsünden birkaç damla gözyaşı dökerdi. Marta önce satın alma müdürünün geciken üç yüz heykelcik için, hatta belki daha başlamadıkları altı yüz heykelcik için fırça atacağını düşündüğü için, santral memuruna, Bir dakika lütfen, deyip babasını çağırmaya dışarı fırlarken, babası telefona cevap verinceye kadar işe ara verme kararı konusunda onu eleştirmeyi, hatalı davranışından ötürü ona sitem etmeyi aklından geçirdi. Ancak dilinin ucuna kadar gelen suçlayıcı sözcükler, Satın alma müdürü arıyor, seninle görüşecekmiş, dedikten sonra babasının yüzünde beliren sıkıntılı ifadeyi görünce donakaldı. Cipriano Algor koşmamayı uygun buldu, cezasının infaz edileceği sehpaya

sakin ve kararlı adımlarla çıkmalıydı. Kızının masaya bıraktığı ahizeyi aldı. Buyurun, ben Cipriano Algor, dedi, santral memuru buna karşılık, Bağlıyorum, dedi ve ahizeden önce biraz cızırtı, çatırtı ve patırtı, ardından satın alma müdürünün yüksek perden, tantanalı sesi duyuldu, İyi günler, Senhor Cipriano Algor, İyi günler beyefendi, Sizi neden aradığımı tahmin edersiniz, Ediyorum efendim, buyurun, Önümde ürünleriniz hakkında yardımcılarımdan birinin benim onayımla düzenlemeye karar verdiği anketin bulguları ve sonuçları duruyor, Sonuçlar nedir efendim, diye sordu Cipriano Algor, Üzülerek söylüyorum ki beklediğimiz kadar olumlu değil, Öyleyse buna benden fazla üzülecek kimse yoktur, Merkez'in hayatına verdiğiniz katkı korkarım sona erdi, Her gün yeni bir şeyler başlıyor ama bunlar er geç sona eriyor, Size bulguları okumamı istemez miydiniz, Ben daha çok sonuçlarla ilgileniyordum ve bunların ne olduğunu da öğrendim, Merkez heykelciklerimizin geri kalanını satın almayacak. Babasının sözlerini giderek büyüyen bir kaygıyla dinleyen Marta, çığlık atmasını engellemek ister gibi ellerini ağzına götürdü. Cipriano Algor ona sakin olmasını işaret ederken bir yandan da satın alma müdürünün sorusunu cevaplıyordu, Tabii, aklımdaki kuşkuları açığa kavuşturma isteğinizi anlıyorum ve sadece sonuçları açıklayıp bunlara yol açan koşullardan söz etmemenizin keyfi bir kararı hakkaniyet kisvesine sokmak için yapılmış beceriksizce bir girişim olacağının, oysa Merkez'in asla keyfi bir karar almayacağının da farkındayım, Benimle hemfikir olmanıza sevindim, Olmamak elde değil efendim, O halde bulguları okuyorum, Buyurun, Anketin gönderileceği çalışma grubuna katılacak insanlar öncelikle yaş, toplumsal sınıf, eğitim, kültür ve tüketim alışkanlıkları gibi etkenlerden ötürü bu tür nesneleri satın almaya karşı öngörülebilir ve keskin bir tepki verebileceklerin elenmesi için bir önincelemeden geçirildi, bu kararı verdiğimizi bilmeniz, Senhor Algor, daha en baştan önyargılara kapılmamanız açısından çok önemli, Çok teşekkür ederim efendim, Size bir

örnek vereyim, eğer elli modern genç insan, elli sıradan genç erkek ve kadın seçseydik, sizi temin ederim ki Senhor Algor, hiçbiri bunları eve götürmek istemezdi, götürseler de atış talimi için kullanırlardı, Anlıyorum, Yirmi beş kadın ve yirmi beş erkek seçtik, bunların ortalama işleri ve maaşları vardı, sıradan ailelerden geliyorlardı, geleneksel zevklere sahiptiler ve sizinki gibi rustik bir ürün bu insanların evlerinde çok yersiz durmazdı, Buna rağmen ha, Evet, Senhor Algor, buna rağmen sonuçlar kötüydü, Ne yazık, Yirmi erkek ve on kadın heykelcikleri beğenmediğini söyledi, dört kadın heykelcikler daha büyük olsaydı, üç kadınsa daha küçük olsaydı alacaklarını bildirdi, geriye kalan beş erkekten dördü bebeklerle oynayacak yaşları çoktan geride bıraktıklarını söyledi, diğer erkekse heykelciklerden üçünün yabancı olmasına, üstelik egzotik kişilikleri yansıtmasına çok sinirlendi, geriye kalan sekiz kadının ikisi kile alerjileri olduğunu, dördü bu tür heykelciklerle kötü anıları bulunduğunu söyledi, sadece ikisi ise böyle güzel heykelciklerle, üstelik bedelsiz olarak evlerini süsleme şansını verdiğimiz için çok mutlu olduklarını bildirdiler, ikisinin de yalnız yaşayan yaşlı kadınlar olduğunu belirtmekte yarar var, Bana bu iki kadının adını ve adresini verirseniz onlara mektup yazıp teşekkür etmek isterim, dedi Cipriano Algor, Korkarım ankete katılanların kişisel bilgilerini açıklamam mümkün değil, katılımcıların mahremiyetlerine saygı göstermek için bu kuralı sıkı sıkıya uygulamak zorundayız, O halde belki Merkez'de yaşayıp yaşamadıklarını söyleyebilirsiniz, Nasıl, tüm katılımcıların mı, diye sordu satın alma müdürü, Hayır, sadece heykelciklerimizi beğenen iki kadının, dedi Cipriano Algor, Bu istediğiniz özel bilgi sayılamayacak derecede genel ve belirsiz olduğuna göre sorunuza cevap vererek anketimizin gizlilik ilkesini çiğnememiş olurum herhalde, iki kadın da Merkez'in dışında, kentte yaşıyorlardı, Bu bilgi için teşekkür ederim efendim, İşinize yaradı mı, Ne yazık ki hayır, O zaman neden öğrenmek istediniz, Onlarla şahsen karşılaşmam ve kendilerine teşekkür etmem mümkün olur diye

düşünüyordum ama kentte yaşadıklarına göre bu imkânsız, Peki burada yaşasalardı, Bu konuşmanın başında Merkez'in hayatına bulunduğum katkının sona erdiğini söylediğinizde az daha sözünüzü kesecektim, Neden, Çünkü, düşündüğünüzün aksine, atölyemde üretilen tabaklar, çanaklar ve heykelciklerle ilgilenmenize rağmen, hayatımın Merkez'le bağlantısı sürecek, Anlayamıyorum, dediklerinizi biraz açıklar mısınız lütfen, Beş altı gün içinde orada yaşamaya başlayacağım, damadım yerleşik güvenlik görevlisi konumuna yükseldi, ben de kızımla birlikte onun yanına taşınıyorum, Bunu duyduğuma çok sevindim ve tebriklerimi kabul etmenizi isterim, hayli şanslı bir insansınız, yakınmanız çok yersiz, tam her şeyi kaybettiğinizi düşünürken kazandığınız ortaya çıktı, Zaten ben de yakınmıyorum efendim, Bu durumda belki de Merkez'in eğri kâğıda düz yazdığını ve bir kapıyı kapatırsa diğerini açacağını iddia etmemiz haklılık kazanacak, Yanlış hatırlamıyorsam kapıların açılıp kapanması Tanrı'yla ilgili bir hareketti, diye belirtti Cipriano Algor, Bugünlerde ikisi de aynı şey sayılıyor, Merkez'in maddi ve manevi malların mükemmel dağıtıcısı olarak sadece zorunluluktan ileri gelen bir gereksemeyle kendi içinden ilahi kudrete benzer bir güç doğurduğunu söylesem abartmış olmam, tabii bu görüşün dindar insanları rencide edebileceğinin de farkındayım, Manevi mallar da mı satıyorsunuz, Elbette, üstelik Merkez'in manevi etkinliklerinin, soyu tükenmekte olan bir kesim de olsa sesleri hâlâ gür çıkan Merkez karşıtları tarafından nasıl görmezden gelindiğini hayal dahi edemezsiniz, oysa gerçeğe baktığınızda daha önce sıkıntılı, bunalımlı, zor durumda olan milyonlarca insan iç huzuruna kavuştu ve bu basit bir maddiyatçılıkla değil, uhrevi bir maneviyatçılıkla elde edildi, Bundan eminim, Her neyse, demek istediğim, Senhor Algor, sizinle şimdiki gibi en zor koşullar altında bile bu ve benzeri ciddi konularda, işime şu veya bu biçimde ekledikleri aşkın bir boyuttan ötürü özellikle ilgilendiğim ve önemsediğim konularda konuşmaktan büyük zevk aldım ve umarım siz

Merkez'e taşındıktan sonra da görüşebilir ve tartışmalarımızı sürdürebiliriz, Ben de umarım beyefendi, Hoşça kalın, İyi günler. Cipriano Algor ahizeyi yerine yerleştirdi ve kızına baktı. Marta oturmuş ve karnının daha henüz büyümekte olan ve pek fark edilmeyen şişliğini korumak ister gibi ellerini kucağında kavuşturmuştu. Artık bizden mal almayacaklar mı, diye sordu, Hayır, müşterileriyle bir anket yaptılar ve sonuçlar olumsuz çıktı, Demek ki fırında duran üç yüz heykelciği de satın almayacaklar, Evet. Marta kalktı, mutfağa doğru yürüyüp kapıyı açtı, sicim gibi inen yağmura baktı ve başını hafifçe yana çevirerek, Bana söyleyeceğin bir şey yok mu, dedi, Var, diye karşılık verdi babası, Söyle o zaman, can kulağıyla dinliyorum. Cipriano Algor kapıya, kızının yanına yaklaştı, kapının çerçevesine dayandı ve derin bir soluk alarak söze girdi, Buna şaşırmadım, durumdan haberim vardı, müdür yardımcılarından biri bana müşteriler arasında bir araştırma yaparak heykelcikleri nasıl bulduklarını belirleyeceklerini söylemişti, ama fikrin satın alma müdüründen çıktığından kuşkum yok, Demek ki ben son üç gündür öz babam tarafından kandırıldım, tam kapasiteyle çalışan bir çömlek atölyesi hayali kurdum, sabah erkenden Merkez'den çıkıp buraya geldiğimizi, kollarımızı sıvayıp işe giriştiğimizi, kilin kokusunu ciğerlerimize çektiğimizi, Marçal'ın izin günlerinde bize katıldığını boşu boşuna düşledim, Benim tek amacım sana acı çektirmemekti, Ama şimdi iki kere acı çekiyorum, iyi niyetin bu acıyı azaltmama yardımcı olmadı, Beni affet, Ayrıca lütfen bağışlanmayı isteme çünkü seni her koşulda bağışlayacağımı çok iyi biliyorsun, Eğer sonuçlar olumlu çıksaydı, Merkez bizden mal almayı sürdürseydi düştüğümüz tehlikeyi fark etmeyecektin bile, Ama bu artık bir tehlike değil, gerçekliğin ta kendisi, Ev hâlâ bizim, ne zaman istersek buraya gelebiliriz, Evet, mezarlık manzaralı bir evimiz var, Ne mezarlığı, Atölye, fırın, kurutma rafları, odun kulübesi, geçmişte işe yararken şimdi anlamsız kalmış her şey, bundan büyük mezarlık olabilir mi, diye sordu Marta gözleri dolu dolu. Cipriano

Algor bir elini kızının omzuna koydu, Ağlama, olan biteni sana anlatmamanın hata olduğunu şimdi fark ediyorum. Marta karşılık vermedi, içten içe babasını eleştirmemesi gerektiğini düşünüyordu çünkü kendisinin de kocasından sakladığı ve ona asla söylemeyeceği bir sırrı vardı, Bütün umutlarını kaybettiğine göre şimdi o dairede yaşamaya nasıl katlanacaksın, diye soruyordu kendisine. Buldum kulübeden çıkmıştı, dut ağacının altında sırtına kocaman yağmur damlaları yiyordu ama daha ilerlemeye de cesareti yoktu. Patileri çamurlu, postu sırılsıklamdı ve pek hoş karşılanmayacağının farkındaydı. Ancak mutfak kapısının ağzında kendisi hakkında konuşulduğunun da farkındaydı. Kulübeden çıkıp gözlerini onlara diktiğini gördüğünde Marta, Bu köpeği ne yapacağız, diye sormuştu. Babası, çok sakince, sanki bu daha önce binlerce kez konuşulmuş bir konuymuş ve bir daha gündeme getirilmesi gereksizmiş gibi olağan bir tavırla, Isaura Madruga'ya onu isteyip istemediğini sorarım, diye karşılık vermişti, Efendim, anlamadım, Isaura Madruga'ya Buldum'a bakmasını mı teklif edeceksin, Evet, gayet iyi duydun işte, öyle yapacağım, Yani Isaura Madruga'ya, Evet, bu konuşmayı sürdürürsen ben hep Evet, Isaura Madruga'ya diyeceğim, sen de hep Isaura Madruga'ya mı diye soracaksın ve akşama kadar böyle gidecek, Çok şaşırdım da ondan, Çok şaşırmış olamazsın, senin de aklında o vardı, Aklımda onun olması değil beni şaşırtan, senin de onu düşünmüş olman, Değil bu köyde, dünyada bile Buldum'u bırakabileceğim başka biri yok, elâleme bırakmaktansa hayvanı öldürürüm daha iyi. Köpek konuşulanları uzaktan, büyük bir beklenti içinde, kuyruğunu sallayarak izliyordu. Cipriano Algor çömeldi ve, Buldum, gel oğlum, diye seslendi. Köpek sahibinin karşısına düzgün bir halde çıkması gerektiğini düşünüyor olmalıydı ki önce silkinip her tarafa su sıçrattı, ardından neşeyle seğirtti ve bir an sonra başını Cipriano Algor'un göğsüne, içine girmek ister gibi sürmekteydi. Tam bu sırada Marta babasına, Madem her şey mükemmel, ki bunda sadece Buldum'u kollarına almış olmanın

payı yok, o zaman bana Marçal'ın bu anketten haberi olup olmadığını da söyler misin, diye sordu, Vardı, Bana hiçbir şey söylemedi, Aynı nedenden ötürü söylememiştir. Bu noktada Marta'nın babasına, Aman ne güzel, iki kafadar bir olmuş beni dışlamışsınız, insanın böyle önemli bir bilgiyi edinme hakkının elinden alınması ne kadar kırıcı bir durum hiç düşündünüz mü, diye tepki vermesini bekleyebilirdik, ancak tekerrürlerden, Orfosçu, Pitagorasçı, Stoik ve Neoplatoncu bilginlerin taktığı daha şiirsel ve tumturaklı adıyla bengi-dönüşlerden oluşan bu dünyada, insan zaman zaman çok ender rastlanan istisnalara denk gelebiliyor. Marta yakınmadı, bağırıp çağırmadı, sadece, Marçal'a söylemeseydin sana çok kızardım, demekle yetindi. Köpekten ayrılan ve onu kulübesine gönderen Cipriano Algor doğrulup, Işte ben de zaman zaman doğruyu bulabiliyorum, dedi. Orada durup sonu gelmeyen yağmuru izlediler, dut ağacının monoloğunu dinlediler, sonra Marta, Fırındaki heykelcikler için ne yapabiliriz, diye sordu, babası da, Hiçbir şey, diye cevapladı. Az ve öz bir sözdü bu, kestirip atıyordu, kuşkuya yer bırakmıyordu, Cipriano Algor bu söz yerine gündelik konuşmalarımızda daha sık kullandığımız, ancak iki olumsuz kavramın bir araya gelmesi nedeniyle insanda bir çelişki duygusu, her an bir şeyler değişebilirmiş izlenimi bırakan, Hiçbir şey yapamayız, sözünü yeğlememişti.

Marçal yemekten sonra telefon etti, Yeni evimizden arıyorum, dedi, güvenlik görevlisi yurdundan bugün ayrıldım ve dairemize geçtim, bu gece yatağımızda uyuyacağım, Güzel, sevinmişsindir herhalde, Evet, üstelik sana vereceğim bir haberim var, Benim de öyle, dedi Marta, Hangisinden başlayalım, seninkinden mi benimkinden mi, diye sordu Marçal, En iyisi kötü haberden başlamak ve varsa iyi haberi sona bırakmaktır, dedi Marta, Benim vereceğim haber ne iyi ne kötü, bildiğin haber işte, O zaman ben başlayayım, öğleden sonra Merkez'den telefon ettiler ve heykelcikleri almayacaklarını bildirdiler, bir anket yaptırmışlar ve sonuç olumsuz çıkmış. Telefonun diğer ucunda sessizlik vardı.

Marta bekledi. Ardından Marçal, Anketten haberim vardı, dedi, Evet, bildiğini biliyordum, babam söyledi, Sonucun böyle olacağından da korkuyordum, Korkuların gerçek oldu, Bunlardan sana söz etmediğim için bana kızgın mısın, Hayır, sana da kızgın değilim babama da, hayat böyle bir şey, anlamak ve kabullenmek için elimizden geleni yapmamız gerekiyor, benim en zoruma giden, Merkez'de yaşamaya başladıktan sonra bile ara sıra atölyeye dönüp çalışabilme umudundan vazgeçmek oldu, Ben bu olasılığı aklıma bile getirmemiştim, Ben de oturup düşünmedim bunu, babamla konuşurken ortaya çıktı, Ama o da heykelciklerin kabul edileceğinden emin olamazdı, O da senin gibi bana sıkıntı vermemek istemiş, bu kandırmacanın sonucu olarak ben son birkaç gündür çocuklar gibi neşeliydim, bu da hiç yoktan iyidir, ama artık olmuş bitmiş şeylerin ardından gözyaşı dökmeye gerek yok, senin vereceğin haber ne, Bana taşınmak için normal izin günüm olan pazartesi de dahil üç gün izin verdiler, dolayısıyla ben cuma akşamı çıkıp bir taksiyle eve gelirim, babanın buraya kadar gelmesine gerek yok, götüreceklerimizi cumartesi günü toplarız, pazar günü de yola çıkarız, Olur, ben de götüreceklerimizi bir kenara ayırmıştım zaten, dedi Marta dalgınca. Bir sessizlik daha oldu. Memnun olmadın mı, dedi Marçal, Hayır, memnunum, çok memnunum, dedi Marta, sonra bir kez daha, Çok memnun oldum. Gecenin sessizliğinde Buldum'un havlaması duyuldu, karanlıkta bir gölge kımıldamış olmalıydı. özelkitapgrubu

Minibüs doldurulmuştu, atölyenin ve evin kapılarıyla pencereleri sımsıkı kapatılmıştı, şimdi tek yapacakları, Marçal'ın birkaç gün önce dediği gibi, yola çıkmaktı. Sıkıntılı, gergin ve bir anda birkaç yaş ihtiyarlamış görünen Cipriano Algor köpeği çağırdı. Sahibinin sesindeki biraz dikkatli herhangi bir kulağın algılayabileceği gerginliğe rağmen, çağrılmak Buldum'un keyfini yerine getirmişti. Sabahtan beri huzursuzca koşuşturup durmuş, ortaya çıkan bavulları koklamış, dikkatlerini çekmek için var gücüyle havlamıştı, içgüdüleri onu yanıltmıyordu, ortada olağanüstü ve benzeri yaşanmamış bir durum vardı, sonunda kader, talih ya da insan arzularının ve sınırlarının dengesiz doğası, onun geleceği hakkındaki kararı verecekti. Kulübesinin önüne yatmış, başını patilerinin arasına almış bekliyordu. Sahibi, Buldum, gel oğlum, diye seslendiğinde minibüse binmeye çağrıldığını sandı ve hiçbir şeyin değişmediğini, olağandışı herhangi bir olay yaşanmadığını, bugünün diğer günlerden hiçbir farkı olmadığını düşündü, yani her köpeğin değişmez hayallerine kapıldı. Birlikte yolculuğa çıkarken yaptıklarının aksine kayışını bağlamaları onu şaşırttı, bu şaşkınlık az sonra huzursuzluğa dönüşecekti çünkü sahibesi ve genç sahibi onun başını okşarken anlaşılmaz sözler mırıldanmaya başlamışlardı ve bu sözlerin arasında Buldum'un adı rahatsızlık verecek derecede sık geçiyordu, kötü bir şey söylemiyorlardı oysa, Yakında seni görmeye geleceğiz. Kayışı hafifçe çekildiğinde sahibini izlemesi gerektiğini anladı ve durum açıklığa kavuştu, minibüs sahibesi ve genç sahibi için hazırlanmıştı, yaşlı sahibiyle Buldum yürüyüşe çıkacaklardı. Kayışın bağlanmış olması tuhaftı

ama artık merak uyandırmayacak önemsiz bir ayrıntı haline gelmişti. Sahibi kırlara çıktıklarında nasıl olsa kayışı çözecek ve Buldum'u kokusunu aldığı her türlü canlıyı, altı üstü bir kertenkele olsa bile, kovalaması için serbest bırakacaktı. Sabah serin, gökyüzü bulutlu ama yağmur yağacak gibi durmuyor. Yola vardıklarında, Buldum'un beklediğinin aksine, sola ve kırlara doğru değil sağa döndüler, bu da köye gireceklerini gösteriyordu. Yürüyüş sırasında Buldum'un üç kez aniden durması gerekti. Cipriano Algor birçoğumuzun aynı duruma düşsek yapacağı şeyi yapmakla meşguldü, gerçekten istediğimizi anladığımız bir şeyi isteyip istemediğimize dair kendimizle umarsız bir tartışmaya girmemiz gibi, bir cümleye başlarız ama sonunu getiremeyiz, ansızın susar, sonra babamızı darağacından kurtarmak ister gibi kopar gideriz, ardından bir daha dururuz, bu hallerde en sabırlı ve en sadık köpekler bile daha kararlı bir sahibim olsa ne iyi olurdu diye düşünmeden edemez. Sahibinin kararı ne kadar kesin, bilemez şimdi. Cipriano Algor biraz önce Isaura Madruga'nın evine vardı bile, kapıyı çalmak ister gibi elini kaldırdı, duraksadı, sonra bir daha kaldırdı, tam o anda kapı sanki Cipriano Algor'u bekliyormuş gibi açıldı, oysa kapının onu beklediği yoktu, Isaura Madruga zili duymuş ve kapıyı açmaya gelmişti. Günaydın, Senhora Isaura, dedi çömlekçi, Günaydın, Senhor Algor, Sizi evinizde rahatsız ettiğim için özür dilerim ama sizinle görüşmem gereken bir konu var, sizden büyük bir iyilik isteyeceğim, İçeri buyurun, Burada konuşabiliriz, içeri girmemize gerek yok, Rica ederim, öyle şey mi olur, gelin lütfen, Köpek de gelebilir mi, diye sordu Cipriano Algor, ayakları çamurlu da, Canım Buldum da aileden biri, eski dostuz ne de olsa. Kapı kapandı ve küçük oturma odasının karanlığı onları sarmaladı. Isaura bir sandalye gösterdi ve kendisi de bir sandalyeye oturdu. Buraya neden geldiğimi bildiğinizi hissediyorum, dedi çömlekçi, köpeği ayaklarının dibine yatırırken, Olabilir, Belki kızım sizinle konuşmuştur bile, Hangi konuda, Buldum konusunda, Hayır, Buldum konusunda

hiç konuşmadık, yani sizin dediğiniz anlamda konuşmadık, Hangi anlamda, Yani özel olarak Buldum hakkında konuşmadık, ondan çok söz ettik ama konumuz o olmadı hiçbir zaman. Cipriano Algor yere baktı, Yokluğumda Buldum'a bakabilir misiniz diye soracaktım, Gidiyor musunuz, diye sordu Isaura, Evet, bugün gidiyoruz ve köpeği yanımıza alamayız, Merkez köpek kabul etmiyor, Ben ona bakarım, Evet, ona kendi köpeğinizmiş gibi bakacağınızı biliyorum, Kendi köpeğimden de iyi bakarım çünkü o sizin köpeğiniz. Cipriano Algor düşünmeksizin, belki kendisini rahatlatmak için, köpeğin kayışını çözmüştü. Size bir özür borçlu olduğumu düşünüyorum, Neden, Çünkü size her zaman hak ettiğiniz nezaketle davranamadım, Ben başka şeyler hatırlıyorum, mezarlıkta karşılaştığımız günü, sapı kopan testi hakkındaki konuşmamızı, ertesi gün evime gelip bana yeni bir testi getirmenizi anımsadım şimdi, Evet ama ben bunlardan sonra size kötü, kaba davrandım, hem bir defa da değil, Bunun önemi yok, Hayır var, Önemi olmadığının kanıtı sizin şimdi burada bulunmanız, Ama ben yakında burada olmayacağım, Evet, yakında burada olmayacaksınız. Gökyüzü bulutlanmış olmalıydı, evdeki karanlık yoğunlaştı, bu anda Isaura'nın yapması gereken şey yerinden kalkıp ışığı açmak olmalıydı. Ancak bunu yapmadı, kayıtsızlıktan veya başka bir bilinmez nedenden değil, hemen yanı başında, biraz eğilerek yüzüne dokunabileceği uzaklıkta oturan Cipriano Algor'un yüzünü artık seçemeyecek kadar karanlık çöktüğünü fark etmediğinden. Testi hâlâ iyi o halde, suyu taze ve serin tutuyor, dedi Cipriano Algor, Baştan beri olduğu gibi, diye karşılık verdi Isaura ve o anda odanın ne kadar karanlık olduğunu fark etti, Işığı yakmam gerek, dedi içinden ama ayağa kalkmadı. Hiç kimse ona bir ışığı yakıp söndürmek gibi basit bir hareketin bile dünyadaki pek çok insanın yazgısını baştan aşağı değiştirebileceğini söylememişti, ister antika bir fener, ister bir kandil, mum veya modern elektrik ampulü olsun, ışık insanın kaderini değiştirebilirdi, kalkmayı düşündüğü doğruydu, sağduyusu ona

durumu bildirmişti ama bedeni beyninden gelen emri uygulamamıştı. Cipriano Algor bu karanlıktan güç alarak sonunda niyetini açık etti, Seni seviyorum Isaura, Ve bunu bana söylemek için gideceğin güne kadar bekliyorsun, Daha önce söylemek anlamsız olurdu, yani en azından şimdi söylemem kadar anlamsız, Ama söyledin, Bu son fırsatımdı, elveda gibi düşün, Neden, Çünkü sana sunabilecek başka şeyim yok, ben soyu tükenmekte olan türlerdenim, geleceğim yok, hatta bugünüm bile yok, Bugünümüz var kuşkusuz, bu an var, bu oda var, gitmek için seni bekleyen kızın ve damadın var, ayaklarının dibinde yatan şu köpek var, Ama bu kadın yok, Sormadın ki, Sormak istemiyorum, Neden, Dedim ya, sana sunabilecek bir şeyim yok, Eğer ilk söylediğin söz içten ve gerçektiyse, bana sunabilecek sevgin var, Sevgi bir ev değildir, giyim kuşam, yiyecek içecek değildir, Ama bu dediklerin de kendi içlerinde sevgi değildir, Lütfen sözcük oyunu yapmayalım, bir erkek geçim kaynağı yoksa bir kadına evlenme teklif edemez, Sen şimdi böyle mi hissediyorsun, diye sordu Isaura, Böyle olduğunu biliyorsun, çömlek atölyesi kapandı ve benim elimden başka iş gelmez, Bu yüzden gidip damadınla oturacaksın öyle mi, Başka ne seçeneğim var, Karının kazandığı parayla yaşayabilirsin, Bu durumda aşk ne kadar sürer ki, diye sordu Cipriano Algor, Ben evliyken çalışmıyordum, kocamın kazandığıyla geçiniyordum, Buna diyecek sözüm yok, bu normal bir şey, ama bir erkeği aynı duruma koy da gör bak neler olur, Sadece bu yüzden aşk ölür mü, diye sordu Isaura, aşk böyle önemsiz şeylerden ötürü tükenecek bir şey midir, Buna cevap verecek durumda değilim, konuyla ilgili deneyimim yok. Buldum sessizce ayağa kalktı, bu nezaket ziyareti kendince çok uzun sürmüştü, kulübesine, dut ağacına ve tefekkür bankına dönmek istiyordu. Cipriano Algor, Artık kalkayım, beni bekliyorlar, dedi, Demek elveda böyle olacak, diye karşılık verdi Isaura, Ara sıra geri geliriz, Buldum'a bakarız, ev hâlâ yerli yerinde duruyor mu kontrol ederiz, yani bu elveda değil. Köpeğin kayışını tekrar bağladı ve kayışı Isaura'nın

eline tutuşturdu, Al bakalım, o alt tarafı köpek ama. Cipriano Algor havada bıraktığı bu bağlaçtan sonra ne gibi varlıkbilimsel düşünceler ortaya atacaktı asla bilemeyeceğiz, çünkü kayışı tutan sağ eli kayboldu veya kendisini Isaura Madruga'nın ellerinde bulmak istedi, o kadın ki Cipriano Algor tarafından geleceğine dahil edilmek istememişti, buna rağmen ona, Seni seviyorum Cipriano, bunu biliyorsun, diyordu. Kayış yere düştü ve ansızın yine özgür kalan Buldum ortalığı koklamak için birkaç adım atmıştı ki başını çevirdi, artık iş nezaket ziyareti olmaktan çıkmıştı, bu kucaklaşmada, şu öpücüklerde, nefes nefese kalan bedenlerde ve başladığı halde nedense bir türlü bitirilemeyen cümlelerde nezaketten eser yoktu. Cipriano Algor ve Isaura ayaktaydı, kadın sevinç ve kederle ağlıyordu, adam, Geri geleceğim, sana döneceğim, diye kekeliyordu, tam o sırada kapının ardına kadar açılması ve tüm komşuların bu yaşlı çömlekçiyle Estudiosa'nın dulunun birbirlerini gecikmiş ama gerçek bir aşka sevdiklerini görmemesi ne büyük bir kayıptı. Neredeyse normale dönmüş bir sesle Cipriano Algor, Geri geleceğim mutlaka, dedi, bizim için bir yol olmalı, Tek yolumuz burada kalman, dedi Isaura, Kalamayacağımı biliyorsun, Biz Buldum'la seni burada bekleyeceğiz. Köpek kayışının neden kadının elinde olduğunu anlayamadı, üçü birden kapıya ilerlediklerine göre sahibiyle birlikte evden ayrılacaklardı işte, kayışın neden hâlâ onu bağlama yetkisi olan adama devredilmiş olmadığıysa bir muammaydı. Telaş karnından boğazına doğru yükselmeye başladı, aynı anda da bacakları içgüdülerinin bir anda kuruverip ifade ettiği planın heyecanıyla titriyordu, kapı açıldığında hemen dışarı fırlayıp sahibinin onu almasını bekleyecekti. Kapı ancak yeni kucaklaşmalar, öpücükler ve mırıldanarak söylenen sözlerden sonra açılabildi, ancak kadın hâlâ onu sıkıca tutuyor ve normal konuşurmuş gibi, Bekle, bekle, diyordu, Cipriano Algor tüm ısrarlara rağmen o evde kalmamıştı ama şimdi Buldum'dan kalması isteniyordu. Kapı kapandı ve köpeği sahibinden ayırdı, ama duygular öyledir ki, birinin yüreğinde

hissettiği terk edilme sızısı, diğerinin duyduğu acılı mutlulukta, hiç değilse o anda, anlayış veya avuntu bulamaz. Buldum'un yeni evindeki hayatına ilişkin bilgi almamız çok uzun sürmeyecek, yeni sahibesine kolay mı uyum sağladı zor mu, kadının ona gösterdiği sınırsız ve koşulsuz ilgi ve şefkat hayvancağızın haksız yere terk edilme acısına azıcık da olsa merhem oldu mu, bunları yakında öğreneceğiz. Şimdi Cipriano Algor'u takip etmemiz gerek, hemen peşinde yürümemiz, uyurgezerlik edasıyla attığı adımları izlememiz yeterli. Bir insanın nasıl olup da birbirine bu kadar karşıt duyguları aynı anda içinde barındırdığını, yani demin gördüğümüz en dehşetli acıları ve en derin mutlulukları bir anda hissedebildiğini, sonra da açıkta bırakılmış o tek bağlacın doğurduğu duyguyu keşfedebildiğini veya yarattığını hayal etmeye gelince, bu, geçmişte birçoklarının yapmaya kalkıştığı, ama sayısız karmaşanın ifade edilebilmek için umarsızca bekleştiği o kapının eşiğine ayak basmanın, gökkuşağı altından geçmek gibi olanaksız bir iş olduğunu anladıklarında terk ettikleri bir uğraştır. İnsanların sözcük dağarcıkları, yaşadıkları ve hissettikleri her şeyi ifade edebilmek için hâlâ çok yetersizdir ve olasılıkla bir süre daha böyle kalacaktır. Bazıları bu çok ciddi engelin insanların kilden yaratılmış olmasına bağlar, bu madde de, ansiklopedilerin büyük yardımseverlikle açıkladıkları gibi, bir milimetrenin bin iki yüz elli altıda biri boyutundaki mineral parçacıklarının birleşmesiyle oluşmuş, aşınma eğilimli bir tortul kayadır. Çok derin dilbilimsel çalışmalara rağmen şimdiye kadar hiç kimse buna bir ad koyamadı.

Bu arada Cipriano Algor sokağın sonuna vardı, köyü ikiye bölen yola döndü ve ne yürüyerek ne ayak sürüyerek, ne koşarak ne kaçarak, kendi kendisinden kurtulmak istiyormuş da her seferinde kendi bedenine takılıp tökezliyormuşçasına, içinde kızının ve damadının onu bekledikleri minibüsün durduğu yokuşun başına vardı. Giderken hava açık gibiydi, ama şimdi ahmak ıslatan serpeliyordu inceden, çok uzun sürmezdi belki ama

sevdikleri yeri geride bırakmanın eşiğinde olan bu insanların düştüğü melankoliyi şiddetle azdıran bir ortam yaratmayı başarmıştı, Marçal bile karnında bir ağrı hissetti. Cipriano Algor minibüse yaklaştı, sürücünün yanında kendisine ayrılmış koltuğa oturdu ve, Gidelim, dedi. Bundan sonra tek bir söz etmeyecekti, ta ki Merkez'e varana, bavullarını ve paketlerini servis asansörüyle otuz dördüncü kata çıkarana, dairelerinin kapısını açana, Marçal, İşte geldik, diyene kadar, ondan sonra ağzını açacak ve bir kurallı cümle söyleyecekti, her ne kadar özgün ve üzerinde çok düşünülmüş bir cümle olmasa da, Evet, geldik. Marta ve Marçal da yolculuk boyunca çok az konuştular. Bir biçimde adını duyduğumuz insanlar hakkında yapıldığı için bu öyküye kayıt düşülmesi gereken, ama sadece şöyle bir değinilip geçilmesi yeterli olan tek konuşma, minibüs Marçal'ın ailesinin evinin önünden geçerken gerçekleşti, Gideceğimizi onlara söyledin mi, dedi Marta, Evet, önceki gün, Merkez'den dönerken, taksiyi kapının önünde bekletip iki dakikalığına uğradım, Durmak istemez misin, diye sordu tekrar, Hayır, her görüştüğümüzde kavga etmekten sıktım sıyrıldı artık, Olsun ama, İkimiz birlikte gittiğimizde nasıl davrandıklarını unuttun mu, çok beğenildi diye devamını mı çeksinler, dedi Marçal, Ayıp ama, ne de olsa annen ve baban onlar, Ne tuhaf söz, Hangisi, Ne de olsa, Lafın gelişi söyledim, Biliyorum ama başta sadece süs gibi söylenmiş, derin bir anlamı olmayan, kolaylıkla cümleden çıkarılabilirmiş gibi duran sözler, insan üzerinde kafa yormaya başlayıp örtük anlamlarını kavradığında korkutucu hale geliyor, Ne de olsa, dedi Marta, elimizden başka bir şey gelmez, ne yapabiliriz ki, başka ne bekliyorsun, kabacası, koyuver gitsin demenin gizli saklı bir yoludur, Bize verilen anne ve babaya katlanmak zorundayız, dedi Marçal, Marta da, Unutma ki birileri de bizim anne ve babalığımıza katlanmak zorunda kalacak, diye bitirdi. O anda Marçal sağına döndü ve gülümseyerek, Sözümüz meclisten dışarı tabii, aileler ve çocuklarının arasındaki bu çekişme senin için söz konusu değil, dedi,

ancak Cipriano Algor cevap vermedi, dalgın dalgın başını sallamakla yetindi. Kocasının arkasında oturan Marta babasını ancak yandan görebiliyordu. Isaura'yla aralarında neler geçti acaba, diye düşündü, herhalde gidip Buldum'u bırakıp geri gelmedi, o kadar zaman geçtiğine göre bir şeyler konuşmuş olmalılar, aklından geçenleri öğrenmek için neler vermezdim, yüzü huzurlu görünüyor ama aynı anda da duygularını pek kontrol edemeyen birinin yüzü gibi, çok büyük bir tehlike atlatmış ve hayatta olduğuna hâlâ inanamayan biri. Babasının yüzünü tam görebilse belki başka şeyler de fark ederdi, sözgelişi o zaman belki, Bir türlü düşmeyip geri çekilen şu gözyaşlarını tanıyorum, derdi, bu sevinçli sızıyı, bu acılı sevinci, olmayı ve olmamayı, sahipliği ve sahipsizliği, istediği halde bir türlü hareket edememeyi adım gibi biliyorum. Ancak Cipriano Algor'un ona cevap verebilmesi için henüz erkendi. Köy geride kalmıştı, üç metruk ve harap ev de öyle, şimdi karanlık ve pis kokulu ırmağı geçen köprünün üzerindeydiler. Uzakta, ağaçların ve sık çalılıkların arasında Cipriano Algor çömlek atölyesinin arkeolojik hazineleri yatıyordu. Antik bir uygarlığın son kalıntılarının oraya dökülmesinin üstünden on bin yıl geçmiş sanırdınız.

İzinden sonraki ilk gününde Marçal yerleşik güvenlik görevlisi kadrosunun tam hakkını vererek işe gitmek için otuz dördüncü kattan ayrılırken dairesi tertemiz ve düzenliydi, eski evden getirilen her şey yerli yerine konmuştu, daire sakinlerinin tek yapması gereken, eşyalar arasındaki yerlerini gönüllü olarak almalarıydı. Bu kolay olmayacak, bir insan bırakıldığı yerde duran bir varlık değildir, hareket eder, düşünür, soru sorar, kuşkulanır, soruşturur, araştırır, her ne kadar kuşaklardan aşıp gelen teslimiyet geleneği nedeniyle sonunda çevresindeki nesnelere boyun eğmiş gibi bir kenara çökeceği bilinse de, bu yılgınlığın kalıcı olduğu düşünülmemelidir. Dairenin Merkez'le kurumsal veya rastlantısal olarak ilişkiye giren herkesin dirlik ve düzenini eskiden olduğu gibi şimdi de dikkatle koruyacak olan Marçal Gacho'nun dışın-

daki sakinlerinin ilk görevi, Peki şimdi ne yapacağım, sorusuna tatminkâr bir cevap bulmak olacak. Marta şimdilik ev işlerinden sorumlu, zamanı geldiğinde büyütmesi gereken bir çocuk verecekler kucağına ve bu, gününün önemli bir bölümüyle gecesinin birkaç saatini dolduracak. Ancak insanlar yukarda belirttiğimiz gibi hem eylem hem de düşünme becerisine sahip olduklarından, Marta birkaç saatini almış ve birkaç saatini daha alacak bir işin ortasındayken kendisine, Peki şimdi ne yapacağım, diye sorarsa şaşmamak gerek. Yine de durumu en kötü olan Cipriano Algor, onun tek yapabileceği ellerine bakıp yararsız olduklarını düşünmek, saate bakıp gelecek saatin geçen saatin tıpatıp aynısı olacağını, yarının da bugün gibi boş ve anlamsız geçeceğini hatırlamak. Cipriano Algor ergen değil, bütün gününü yatak odasına zar zor sığan yatağına uzanıp Isaura Madruga'yı düşünerek, birbirlerine söyledikleri sözleri tekrar ederek, kucaklaşmalarını ve öpüşmelerini, belleğin soyut işlemlerine böyle iddialı bir yüklem verilebilirse, yeniden yaşayarak geçiremez. Bazıları şu anda Cipriano Algor için en iyi ilacın kalkıp otoparka inmek, minibüse atlayıp köye dönmek ve büyük olasılıkla aynı ruh ve ten işkencelerinden geçen Isaura Madruga'yı görmek olabileceğini iddia edecektir, hayatın artık mesleki veya sanatsal hiçbir zafer olasılığı barındırmadığı, amiyane deyişle unu eleyip eleğini asmış bir adam için sevdiği ve sevgisinin karşılıklı olduğunu bildiği bir kadın olması, lütufların en yücesi ve şansların en büyüğüdür diye düşünebilir bu insanlar. Onlar, Cipriano Algor'u tanımayanlardır. Cipriano Algor bize zaten bir erkeğin geçim kaynağı yoksa bir kadına evlenme teklif edemeyeceğini söyledi, bunun üstüne bir de erkek olmanın ve bir kadına erkekçe ilgi ve arzu duymanın, kişiliğini zenginleştiren erdemlere rağmen, ona olumlu koşullardan yararlanmak ve bu koşullardan doyacak tatmin üzerinde hak iddia etmek yetkisini vermeyeceğini, kendisinin böyle bir adam olmadığını söyleyebilir. Başka bir deyişle, sözü uzatmadan sadede gelecek olursak, Cipriano Algor'un ödeyeceği acımasız

yalnızlık bedeline rağmen kesinlikle yapmayacağı şey, zaman zaman metresini ziyaret edip sadece duygusal hatıralarla dolu, vücudunu sarsıp duyularını doyuran bir geceden sonra kadının artık makyajsız yüzüne bir öpücük kondurup, tabii özgül koşullar gereği bir de köpeğin başını okşadıktan sonra ayrılan bir adamın yerine geçmekti. Bu nedenle Cipriano Algor'un gözüne bir anda cezaevi gibi görünen daireden kaçmanın, arada bir pencereye gidip gökyüzünü izlemek gibi kısa ömürlü ve gelip geçici çareler dışında, iki yolu vardı. Birinci yol kentten geçiyordu, yani hayatı boyunca, bizim pek azını bildiğimiz, köyde yaşayan ve kentin sadece yolu üzerinde kalan kısmını bilen Cipriano Algor, artık kentin sokaklarında dolaşabilir, gezinebilir ve hava alabilir. Emrinde artık kentin parkları ve bahçeleri de olacak, akşamüstleri emekli veya işsiz, yani aynı şeyi söylemenin iki farklı yolu, insanların tipik yüz ifadelerini ve el hareketlerini benimsemiş yaşlı erkeklerin toplandığı yerler. Onlara katılabilir, onlardan biri olabilir, oturdukları iskambil oyunundan ancak alacakaranlık çöküp miyop gözlerinin karoyla maçayı ayırt etmesi imkânsız hale geldiğinde kalkabilir. Kaybederse intikam andı içer, kazanırsa başkalarına içirtir, parkın kuralları basittir ve hemencecik öğrenilir. İkinci yolu ise, elbette, yaşamakta olduğu Merkez'dir. Tabii Merkez'i eskiden de biliyordu ama kent kadar değil, çünkü buraya birkaç kez, kızıyla, birkaç parça alışveriş yapmak için gelmişti ve nereye hangi yoldan gidildiğini bir türlü anlayamamıştı. Şimdi Merkez bir bakıma ona ait, ona ses ve ışıktan oluşan bir tepsi içinde sunuldu, içinde istediği kadar gezinebilir, insanı yormayan müziği ve davetkâr sesleri dinleyebilir. Eğer daireyi görmeye geldiklerinde diğer taraftaki asansöre binselerdi, yukarıya yavaş yavaş çıkarken, yeni galeriler, mağazalar, yürüyen merdivenler, buluşma noktaları, kafeteryalar, lokantalar yanında pek çok yeni, aynı derecede ilginç ve şaşırtıcı şeyler de görebilirdi, sözgelişi bir atlıkarınca, at yerine roketleri olan başka bir atlıkarınca, bir bebek bakımevi, bir çocuk yuvası, bir aşk tüneli, bir asma köprü, bir

korku tüneli, bir astrologun çadırı, bir bahis dükkânı, bir atış alanı, bir golf pisti, lüks bir hastane, daha az lüks başka bir hastane, bir bowling salonu, bir bilardo salonu, bir langırt salonu, devasa bir harita, bir gizli kapı, üzerinde yağmur, rüzgâr, kar, istediğiniz her doğa olayını yaşayın, yazan başka bir kapı, porselenden bir duvar, bir Tac Mahal, bir Mısır piramidi, bir Karnak tapınağı, kesintisiz çalışan gerçek bir su kemeri, bir Mafra manastırı, bir keşiş kulesi, bir fiyort, pamuk gibi bulutların gezindiği bir parça gökyüzü, bir göl, gerçek bir palmiye ağacı, bir dinozorun iskeleti, diğerininse canlı gibi duran bedeni, Everest tepesiyle tam takım halinde Himalayalar, içinde yerlileriyle bir Amazon nehri, taştan bir sal, bir İsa heykeli, bir Troya atı, bir elektrikli sandalye, bir idam mangası, trompet çalan bir melek, bir iletişim uydusu, bir kuyrukluyıldız, bir galaksi, büyük bir cüce, küçük bir dev, sözün kısası, Merkez'de doğup büyüseniz ve asla dışarı çıkmasanız bile seksen yılda ancak tamamını keşfedebileceğiniz bir acayiplikler silsilesi.

Kentin gökyüzüne ve çatılarına boş boş bakmayı yetersizlikten, parkları ve bahçeleri henüz zihinsel olarak o dilsiz çaresizlik veya dehşetli bıkkınlık aşamasına gelmemiş olmasından, Isaura Madruga'yı ruhsal ve fiziksel doyum için ziyaret etmeyi de yukarıda anlatılan geçerli nedenlerden ötürü bir kenara bırakan Cipriano Algor için, hayatının geri kalanını esneyerek ve kafasını ruhundaki hücrenin duvarlarına vurarak geçirmek istemiyorsa, geriye kalan tek yol, uğradığı deniz kazasından sonra sahiline vurduğu bu adayı keşfetmek ve sistemli olarak araştırmaktı. Bu nedenle her sabah kahvaltıdan sonra kızına alelacele, Akşama görüşürüz, dedikten sonra mesaiye gider gibi yola çıkıyor ve bazen en üst kata, bazen en alt kata, asansörü o günün gözlem programına göre kimi zaman yüksek hızda, kimi zaman düşük hızda çalıştırarak, koridorlardan ve pasajlardan geçerek gidiyor, engin salonları aşıyor, sayısız mağazanın kıyısından dolaşıyor ki bunlarda yenecek, içilecek, vücuda veya ayağa giyilecek, saçlara ve

cilde sürülecek, kulaklardan sallanacak, parmaklara geçecek, bileklerden dökülecek, takılacak ve sökülecek, dikilecek ve çözülecek, yazılacak ve silinecek, toplanacak ve çıkarılacak, şişmanlatacak ve zayıflatacak, uzatacak ve kısaltacak, dolduracak ve boşaltacak her şey var, üstelik bunları saymak da anlamsız olur çünkü demin sözünü ettiğimiz seksen yıllık süre, Merkez'deki mağazaların kataloğunu oluşturan, A4 boyutunda 1500'er sayfalık elli beş cildin okunması için bile yeterli değil. Cipriano Algor sergilenen mallarla pek ilgili değil elbette, satın almak onun sorumluluğu veya kaygısı değil, bu iş parayı kazanana, yani damadına, ve kazanılan parayı yöneten, kullanan ve harcayana, yani kızına ait. Onun işi elini ardına atıp dolaşmak, orada burada durmak, bazen bir güvenlikçiye yolu sormak, ama karşılaşsa bile asla Marçal'a değil, yoksa aile bağlarını, daha da önemlisi Merkez'de yaşamanın en büyük ve tartışılmaz kazancını, yani müşterilerin emrinde olan tüm hizmetlerden ücretsiz veya çok indirimli fiyatlarla yararlanma hakkını açığa vururdu. Sözünü ettiğimiz hizmetleri, biri bir asansörden, diğeri öbür asansörden olmak kaydıyla, iki farklı yerden görebildiğimiz kadarıyla uzun uzun ve ayrıntılı biçimde anlattık, ancak nesnellik ve eksiksiz bilgi verme kararlılığı adına her iki durumda da otuz dördüncü katın ötesine geçmediğimizi hatırlatalım. Bunun üstünde, hatırlayacağınız gibi, on dört katlık bir evren daha var. Hayli meraklı kişiliğe sahip bir insanla ilgilendiğimizi hatırlatarak, Cipriano Algor'un ilk araştırmalarından birinin esrarengiz gizli kapı üzerine olduğunu söyleyelim, tabii kapının esrarı çözülemedi çünkü zilin ısrarla çaldırılmasına ve kapının birkaç kez vurulmasına rağmen, açıp ne istediğini soran olmadı. Ancak olay yerinde çıkan seslerden veya daha büyük olasılıkla kapalı devre kameralara yansıyan görüntülerden ötürü gelen bir güvenlik görevlisine kim olduğu ve orada ne yaptığına ilişkin bir kısa künye okumak zorunda kaldı. Cipriano Algor otuz dördüncü katta oturduğunu, buradan öylesine geçerken kapıdaki tabelanın ilgisini çektiğini anlattı, Sadece meraktan, dedi,

yapacak işi olmayan bir insanın duyacağı meraktan. Güvenlikçi ondan nüfus cüzdanını ve Merkez kimlik kartını istedi, iki karttaki resimleri karşılaştırdı, bir büyüteç yardımıyla iki belgedeki parmak izlerini inceledi ve omzunda taşıdığı çantadan bir el bilgisayarı çıkardıktan sonra Cipriano Algor'dan aynı parmağını ekrana bastırmasını istedi, bu sırada da, Merak etmeyin, dedi, bu sadece bir formalite, ama bence bir daha buraya gelmeyin, bir kez meraklanmak yeterlidir, hem o kapının ardında gizli hiçbir şey yok, bir zamanlar vardı ama artık kalmadı, O zaman neden tabelayı kaldırmıyorlar, diye sordu Cipriano Algor, Bir tür tuzak, Merkez sakinlerinin en meraklılarının kim olduğunu öğreniyoruz. Görevli Cipriano Algor birkaç metre uzaklaşana kadar bekledi, sonra bir meslektaşına rastlayana dek onu uzaktan izledi, rastladığı meslektaşına da izlediği fark edilmesin diye görevi devretti, Ne yaptı ki, diye sordu Marçal Gacho, ilgisiz görünerek, Gizli kapıyı çalıyordu, Bu ciddi bir suç değil, günde kim bilir kaç kez oluyor, dedi rahatlayan Marçal, Evet ama insanların meraklı olmamayı, her yere burunlarını sokmamayı öğrenmeleri gerek, bu sadece zaman ve eğitim meselesi, Veya güç kullanma, dedi Marçal, Bazı çok aşırı durumlar dışında artık güç kullanmak gerekmiyor, adamı sorguya alabilirdim ama öğüt vermekle yetindim, biraz psikoloji kullandım, Peki, ben peşinden gideyim artık, adamı gözden kaybetmemek gerek, Şüpheli bir durum görürsen bana haber ver ki raporuma yazayım, sonra ikimiz birden imzalarız. Diğer güvenlikçi ayrıldıktan sonra Marçal uzaktan takibe devam etti, kayınpederi üstteki iki katı gezene kadar işini sürdürdü, sonra adamın peşini bıraktı. Yapabileceği en iyi şeyin ne olduğunu düşünmüştü, ya ona gidip Merkez'de dolaşırken dikkatli olmasını söyleyecekti, ya da adamı kendi haline bırakıp daha ciddi bir suç işlememesi için dua edecekti. İkinci seçeneği tercih etti, ama Cipriano Algor olayı yemekte gülerek anlatınca akıl hocalığı rolünü üstlendi ve ona güvenlikçilerin ya da ziyaretçilerin dikkatini çekecek bir şey yapmamasını öğütledi, Eğer burada yaşıyorsan

takınabileceğin en doğru davranış budur. Ardından Cipriano Algor cebinden bir kâğıt parçası çıkardı, Bazı posterlerdeki sloganları not aldım, umarım bir casusun veya müşterinin dikkatini çekmemişimdir, Ben de umarım, dedi Marçal aksi aksi, Müşterilerin bakması ve okuması için asılmış posterlerdeki sözleri not almak şüpheli bir eylem mi, diye sordu Cipriano Algor, Posterleri okumak normal ama kâğıda geçirmek değil, normal olmayan her şey de, en iyi olasılıkla, anormallik kuşkusu doğuruyor. Bu âna kadar konuşmaya katılmamış olan Marta babasına, Yazdıklarını okur musun, dedi. Cipriano Algor kâğıdı masanın üstüne koyup düzelttikten sonra okumaya başladı, Cesur olun, hayal kurun. Kızına ve damadına baktı, ikisini de yorum yapmaya niyetli görmeyince devam etti, Hayal kurmanın heyecanını yaşayın, bu ilkinin bir çeşitlemesi sayılır, diğerleri de şöyle, bir, harekete geçin, iki, evinizden çıkmadan güney denizlerini kucaklayın, üç, bu son fırsatınız değil ama en iyi fırsatınız, dört, biz hep sizi düşünüyoruz, artık siz de bizi düşünün, beş, arkadaşlarınızı da getirin, eğer bir şey alacaklarsa, altı, bizimleyken başka yerde olmak istemeyeceksiniz, yedi, siz en iyi müşterimizsiniz ama bunu komşunuza söylemeyin, Bunu dışarıdaki panoya da yazmışlardı, dedi Marçal, Şimdi içerde, demek müşterilerin hoşuna gitmiş, diye karşılık verdi kayınpederi. Bu tehlikelerle dolu keşif gezinde başka neler buldun, diye sordu Marta, Anlatacak olursam uyur kalırsın, Tamam işte, uyut beni, En çok hoşuma giden, diye başladı Cipriano Algor, doğa olaylarıydı, O neymiş, Yalnızca hayal et, Tamam, deneyeceğim, Kabul masasına gidiyorsun, biletini alıyorsun, ben ücretin sadece yüzde onunu ödedim çünkü Merkez sakini olduğum için yüzde kırk beş, altmış yaşın üstünde olduğum için de bir o kadar daha indirim yaptılar, Demek altmış yaşın üstünde olmak iyi bir şey, dedi Marta, Evet, ne kadar yaşlıysan o kadar çok kazanıyorsun ve zengin ölüyorsun, Sonra ne oldu, diye sordu Marçal sabırsızca, Sen hiç oraya girmedin mi, diye sordu kayınpederi hafif bir şaşkınlıkla, Hayır, öyle bir yer

olduğunu biliyordum ama hiç gitmedim, zamanım olmadı, O zaman neler kaçırmışsın hayal bile edemezsin, Çabuk anlatmazsan yatmaya gidiyorum, tehdidini savurdu Marta, Tamam, bileti aldıktan sonra sana bir yağmurluk, bir şapka, balıkçı çizmeleri ve bir şemsiye veriyorlar, hepsi parlak renklerde, istersen siyahı da var ama onun fiyatı farklı, sonra bunları alıp bir soyunma odasına gidiyorsun, orada hoparlörden bir ses çizmeleri, yağmurluğu giyip şapkayı takmanı söylüyor, ardından koridor gibi bir yere geçiyorsun, burada dörderli sıra oluyorsun ama etrafında hareket edecek kadar yer kalıyor, herhalde otuz kişi kadar vardık, bazıları benim gibi ilk kez geliyorlardı, bazıları daha önce birkaç kez girmişti, bir avuç insansa yağlı müşteriydi belli, hatta içlerinden biri, Uyuşturucu gibi bu, dedi, bir kez denedin mi bırakamıyorsun. Sonra ne oldu, dedi Marta, Sonra yağmur başladı, hafifçe atıştırıyordu, derken hızlandı, hepimiz şemsiyelerimizi açtık, o sırada hoparlörden yürümemizi söylediler, bundan sonrasını anlatamam, orada olmanız gerekti, yağmur bardaktan boşanırcasına yağmaya başladı ve aynı anda fırtına çıktı, şemsiyeler ters döndü, şapkalar başımızdan uçtu, kadınlar gülmemek için çığlık atıyor, erkekler çığlık atmamak için gülüyordu, rüzgâr iyice hızlandı ve kasırgaya dönüştü, insanlar yerlere yuvarlandı, güçbela doğrulur doğrulmaz tekrar savruldu, yağmur tufana döndü ve yirmi otuz metre yolu ancak on dakikada alabildik, Peki sonra ne oldu, dedi Marta esneyerek, Sonra geri döndük ve bu kez kar yağmaya başladı, hafifçe dökülürken tipi bastırdı, göz gözü görmüyordu ve bazılarının şemsiyesi hâlâ açıktı ki onlar hiçbir şey göremiyordu, sonunda soyunma odasına geri döndük ve orada pırıl pırıl güneş vardı, Soyunma odasında güneş mi vardı, diye sordu Marçal kuşkuyla, Orası artık soyunma odası değil sayfiye yeri gibiydi, Bunlara doğa olayları mı diyorlardı, diye sordu Marta, Evet, İyi ama bu dışarıda her gün yaşayabileceğin bir şey, Giysileri geri verirken tam da bunları söyledim ama keşke hiç ağzımı açmasaymışım, Neden, Gediklilerden biri bana acıyarak

baktı ve, Sizin için üzülüyorum, bir türlü anlamıyorsunuz, dedi. Marta kocasının da yardımıyla sofrayı toplamaya başladı. Yarın veya öbür gün kumsala gideceğim, dedi Cipriano Algor, Ben oraya bir kere gittim, dedi Marçal, Nasıldı peki, Çok sıcak ve tropik, su da ılık, Peki kumlar, Kum yok, plastik bir kaplama var ve uzaktan bakıldığında gerçek görünüyor, O halde dalga da yoktur, İşte orada yanıldın, denizdeki gibi dalga üreten bir makine var, Hadi canım, Evet, İnsanlar neler de buluyor, Ya, sorma, dedi Marçal, insan üzülüyor bile. Cipriano Algor ayağa kalktı, biraz dolandı, kızından bir kitap istedi ve tam yatak odasına girerken, Tekrar aşağı indim, dedi, artık zemin titremiyor ve kazıcıların sesi gelmiyor, Marçal da karşılık verdi, İşleri bitmiştir herhalde.

Marta kocasına Merkez'e taşınmalarından sonraki ilk izin gününde gidip diğer evlerinden kendince gerekli bulduğu bazı şeyleri almalarını önerdi, Normalde insan taşınırken her şeyini beraberinde götürür, ama biz böyle yapmadık, üstelik oraya ara sıra gideceğimizden eminim, hem fena mı olur, geceyi kendi yatağımızda geçirir ertesi sabah geri döneriz, senin eskiden yaptığın gibi. Marçal buna karşın sonunda nerede yaşadıklarını karıştıracakları bir işe girmek istemediğini söyledi, Baban bize Merkez'de gezinirken çok eğlendiği izlenimini vermeye çalışıyor ama onu tanıyorum, maskesinin altında, aklının bir köşesinde başka şeyler döndüğünden eminim, Bana Isaura'nın evinde olanlarla ilgili hiçbir şey söylemedi, bu konuda ağzını bıçak açmıyor ki bu hiç onun tavrı değil, öyle ya da böyle, istesin ya da istemesin, bana sonunda her şeyi anlatır halbuki, bu yüzden eve geri dönmemizin ona yardımcı olacağına inanıyorum, hiç değilse Buldum'u görmek ister, o zaman da Isaura'nın evine gider, onunla konuşmak için bir fırsatı olur, Tamam, madem öyle istiyorsun gideriz ama söylediklerimi unutma, ya burada yaşayacağız ya da orada, iki yerde birden yaşamaya çalışmak hiçbir yerde yaşamamaya benzer, Belki biz sonunda böyle olacağız, Ne demek istiyorsun, Hiçbir yerde yaşamayacağız, Herkes bir eve ihtiyaç duyar ve biz de bunun istisnası değiliz, Sahip olduğumuz ev elimizden alındı, Ama hâlâ bizim, Ama eskisi gibi değil, Artık bizim evimiz burası. Marta çevresine bakındı ve, Gerçekten bizim evimiz olabileceğini sanmıyorum, dedi. Marçal omuz silkti, şu Algor'ları anlamak mümkün değildi ama yine de onları dünyalara değişmezdi.

Babana söyleyelim mi, diye sordu, Tam giderken söyleriz, böylece oturup kukumav kuşu gibi düşünerek kanını zehirleyecek zamanı bulamaz.

Cipriano Algor kızı ve damadının sinsi planlarını öğrenemedi. Marçal Gacho'nun ve onunla aynı vardiyada olan tüm meslektaşlarının izni kaldırıldı. Yerleşik güvenlikçilere, kurumun en güvenilir çalışanları oldukları için, eksi beşinci kattaki yeni soğuk hava depolarının inşaatı sırasında çok uzun ve ayrıntılı inceleme gerektiren birtakım bulgulara rastladıkları bilgisi emanet edildi, Şimdilik erişim kısıtlı, dedi güvenlik şefi, birkaç gün içinde orada jeologlar, sosyologlar, arkeologlar, antropologlar, bilirkişiler ve halkla ilişkiler yetkililerinden oluşan bir ekip çalışmaya başlayacak, hatta birkaç felsefeci de çağırmışlar, nedenini sormayın. Durakladı, karşısında sıraya girmiş yirmi adamın suratlarını inceledi ve devam etti, Size şimdi anlattıklarım veya gelecekte bu konuyla ilgili öğrenecekleriniz konusunda hiç kimseye tek söz edemezsiniz, buna eşleriniz, çocuklarınız ve aileleriniz de dahil, sizden kesin suskunluk bekliyorum, anlatabildim mi, Evet efendim, diye bir ağızdan cevapladı yirmi adam, Güzel, mağaranın girişi, mağara olduğunu söylemedim değil mi, gece gündüz dört saatlik nöbetler halinde sürekli gözetim altında tutulacak, bu çizelgede nöbet saatleri var, şu anda saat beş ve biz altıda göreve başlıyoruz. Adamlardan biri elini kaldırdı, eğer mümkünse mağarayı kimin bulduğunu ve keşiften bu yana kimin koruduğunu öğrenmek istiyordu, Biz saat altıdan itibaren güvenlikten sorumlu olacağız, dedi, herhalde bundan önce meydana gelmiş olabilecek güvenlik ihlallerinden sorumlu tutulamayız, Mağaranın girişi bu sabah, hafriyat yapılırken ortaya çıkarıldı, çalışma derhal durduruldu ve yönetime haber verildi, o zamandan bu yana inşaat bölümünden üç mühendis devamlı olarak olay yerinde, Mağaranın içinde bir şey mi var, diye sordu başka bir güvenlikçi, Evet, dedi şef, içindekini kendi gözlerinizle görebileceksiniz, Tehlikeli mi, silah taşıyalım mı, diye sordu aynı güvenlikçi,

Bildiğimiz kadarıyla tehlikeli bir durum yok ama hiçbir şeye dokunmayın ve fazla yaklaşmayın, temas etmenin nasıl sonuçlar doğuracağını bilmiyoruz, Bizim için mi orada bulunan şey için mi, diye sordu Marçal, Hem sizin hem de onlar için, O halde mağaranın içinde birden fazla şey var, Evet, dedi şef ve yüzünün ifadesi değişti. Sonra kendini toplamak için çaba gösteriyormuş gibi devam etti, Eğer başka sorunuz yoksa talimatlarınızı vereceğim, öncelikle silah konusuna değineyim, bence coplarınızın yanınızda olması yeterli, ihtiyacınız olacağından değil kendinizi daha güvende hissedeceğinizden, cop dediğiniz bu üniformanın bir parçasıdır ve insan copu olmadan kendini çıplak hisseder, ikincisi, nöbette olmayan tüm görevliler sivil giyinip katlarda devriye gezecek, eğer bir şekilde mağarayla ilgisi olan konuşmalar duyarsanız, gerçi duymanıza pek ihtimal vermiyoruz ama siz yine de kulak kabartın, hemen merkezi güvenliğe haber verecekseniz, onlar da gerekli işlemleri yapacak. Şef tekrar durakladı ve sözlerini bitirdi, Bilmeniz gerekenler bu kadar, talimatlarınızı sakın unutmayın, ödünsüz gizlilik istiyorum, kariyeriniz söz konusu. Güvenlikçiler nöbet çizelgesinin başına toplandı, Marçal dokuzuncu nöbette olduğunu, yani yarından sonraki gün sabah saat ikiyle altı arasında görev yapacağını gördü. Yerin otuz kırk metre altında gündüz mü gece mi bilemezsiniz, güneş gibi parlak lambaların insanın gözünü iğne gibi delen huzmelerinden başka hiçbir ışık olmaz. Asansörle otuz dördüncü kata çıkarken Marçal gizlilikten ödün vermeden Marta'ya ne kadar açılabileceğini hesaplıyordu, bu yasak ona çok saçma gelmişti, insanın ailesiyle sırlarını paylaşması bir hak bile değil, yükümlülük olmalıydı, ama tabii bunlar lafta kalacaktı çünkü işe neresinden bakarsa baksın emir demiri keserdi ve o söyleneni yapmak zorundaydı. Kayınpederi evde değildi, çocukça araştırma gezilerinden birine çıkmıştı muhakkak, çevresinde gördüklerinin anlamlarını arıyordu ve bunları ne gizli olursa olsun bulup çıkaracak kadar açıkgözdü. Marta'ya görevinin geçici olarak değiştiğini, sivil kıyafetler

giymesi gerektiğini ama bunun sadece birkaç gün süreceğini söyledi. Marta nedenini sordu, kocası gizli olduğunu söyledi, Onurum üzerine yemin ettim, dedi kendini haklı çıkarmak için oysa bu pek doğru değildi, güvenlik şefi böyle bir şey istememişti, böyle formüller başka zamanlar ve başka durumlar için saklanır, ama biz zaman zaman hiç düşünmeden bunları kullandığımızı fark ederiz, belleğimiz de aynı duruma düşer bazen, çünkü ondan istediğimiz, bize sunabileceklerinin yanında acınacak denlidir. Marta cevap vermedi, gardırobu açtı, Marçal'ın iki takım elbisesinden birini çıkardı, Bu olur mu, dedi, Gayet iyi, diye karşılık verdi Marçal, bu çok önemli konuda hemfikir oldukları için memnundu. Ona her şeyi şimdi anlatıp kurtulmayı düşündü, hem meslektaşlarının yerinde olsa açıklamayı hemen yapmak zorunda olacaktı, Ben altıdan ona kadar nöbetteyim, hiçbir şey sorma, konu gizlidir, diyecekti, bu yüzden aklından geçen cümlenin sadece saatlerini ve tarihini değiştirdi, Yarından sonra sabah ikiyle altı arasında nöbette olacağım, hiçbir şey sorma, konu gizlidir. Marta merakla ona bakıyordu, Ama o saatlerde Merkez kapalı, Ben de Merkez'in içinde olmayacağım zaten, Dışarıda mı nöbet tutacaksın, Hayır, içerde ama Merkez'in içinde değil, Anlamadım, Bana bu konuda soru sormazsan çok memnun olacağım, Tek öğrenmek istediğim bir nöbetin aynı anda hem içerde hem dışarıda nasıl tutulabileceği, Yeni soğuk hava depoları için yapılan kazılarda nöbet tutacağım, başka şey söyleyemem, Petrol mü bulmuşlar, elmas madeni mi, yoksa dünyanın merkezini işaretleyen bir taş mı, diye sordu Marta, Ne bulduklarını bilmiyorum, Ne zaman öğreneceksin, Nöbete çıktığımda, Veya senden önce nöbet tutan meslektaşlarınla konuştuğunda, Konuyla ilgili birbirimizle konuşmamız da yasaklandı, dedi Marçal ve uzaklara baktı çünkü bu sözler de doğru sayılamazdı, şefin verdiği talimatların bir bölümünün anlık ihtiyaçlar doğrultusunda serbest çağrışımla uyarlanmasıydı, Anlaşılan gizemli bir iş bu, dedi Marta, Evet, öyle görünüyor, dedi Marçal, ceketinin altından gömlek manşetlerinin

ne kadar görüneceğini ayarlamak için abartılı bir çaba gösterirken. Sivil giyindiğinde olduğundan yaşlı gösteriyordu. Yemeğe gelecek misin, diye sordu Marta, Bildiğim kadarıyla gelebilirim, ama gelemeyecek olursam da telefon ederim. Karısı başka sorular bulup çıkaramadan evden ayrıldı, sonu gelmez sorulardan kurtulduğu için memnundu ama konuşmanın kendi adına dürüstçe geçmediğinden ötürü de rahatsızdı, Hayır, ben sadece görevime bağlılık gösterdim, diye kendini kendine savundu, ona en baştan konunun gizli olduğunu söyledim. Bu savunmasının ateşliliğine ve akılcılığına rağmen Marçal hâlâ kendi kendini ikna edememişti. Cipriano Algor bir saat kadar sonra, korku tünelindeki dehşeti tam olarak üzerinden atamadan eve döndüğünde Marta ona, Marçal'ı gördün mü, diye sordu, Hayır, görmedim, Görseydin bile tanımazdın herhalde, Neden, Üstünü değiştirmek için eve uğradı, şimdi sivil dolaşıyor, Bu ilk defa oluyor, Gelen emir böyleymiş, Güvenlik görevlisi sivil giyindiğinde artık güvenlikçi değil casus olur, diye açıkladı babası, Marta ona bildiklerini anlattı, bilginin azlığından dolayı çok kısa sürdü bu anlatı ama Cipriano Algor'un ertesi gün gitmeyi düşündüğü Amazon nehrine olan ilgisini köreltmeye yetti, Bu garip bir durum, ama ne yalan söyleyeyim, ilk günden beri burada tuhaf bir şeyler döndüğünü hissediyordum ben, Nasıl ilk günden beri, diye sordu Marta, Daireyi ziyarete geldiğimizde zeminin titremesi, yeraltında işçilerin kazı yapması, hatırlamıyor musun, Her kazı sesini duyduğumuzda bir şeylere yoracak olsak kafayı üşütürdük, unuttun mu, öbür evin mutfak duvarından dikiş makinesi sesi geldiğini sanmıştık da annem zavallı bir terzinin pazar günleri çalışma günahı nedeniyle sonsuza dek lanetlendiğini ileri sürmüştü, Ama ben bu sefer haklı çıktım, Evet, öyle görünüyor, diye kocasının sözlerini tekrar etti Marta, Bakalım geri döndüğünde ne diyecek, dedi Cipriano Algor. Başka bir şey öğrenemediler. Marçal daha önce verdiği cevaplarda ısrarcı oldu, bunları defalarca yineledi, sonunda konuyu kapatmaya yönelik bir girişimde

bulundu, Bu emir bence de çok gülünç ama elimden bir şey gelmez, bu yüzden söylenecek başka söz yok, Hiç değilse neden sivil devriyeye çıktığını söyle, diye sordu kayınpederi, Devriyeye çıkmıyoruz ki, sadece Merkez'e göz kulak oluyoruz, Her neyse, Bakın size söyleyebileceğim başka bir şey yok, lütfen üstüme gelmeyin, dedi Marçal öfkeyle. Karısına neden sessiz kaldığını, neden onu savunmadığını sorarcasına baktı ve karısı buna karşılık, Marçal haklı baba, dedi, daha fazla üstüne varma, sonra Marçal'a dönüp alnına bir öpücük kondururken de, Bizi affet, dedi, Algor'lar olarak sıkboğaz etmede üstümüze yoktur. Yemekten sonra sadece Merkez sakinleri için kurulmuş televizyon kanalında bir program izlediler ve odalarına çekildiler. Işıklar söndüğünde Marta tekrar özür diledi, Marçal karısına bir öpücük verdi, ama şefkat gösterisini ikinci ve üçüncü öpücükler şeklinde sürdürmedi çünkü tam o anda fark etti ki işler kontrolden çıkarsa karısına olan biten her şeyi anlatabilirdi. Bu sırada Cipriano Algor ise ışığı yanık halde odasında oturuyor ve derin derin düşünüyordu, sonunda karara vardı, Merkez'in derinliklerinde neler yaşandığını öğrenmek zorundaydı, eğer orada da bir gizli kapı varsa, bu sefer kapının ardında hiçbir şey olmadığını söyleyemeyeceklerdi çünkü. Marçal'ı tekrar çapraz sorguya almanın anlamı yoktu, hem zaten oğlan bir emir almışsa ve bunu harfiyen uyguluyorsa bunun için övülse yeriydi, ailelerin uzmanlık alanı olan ve her biçim, her şiddette tezahür edebilen çeşitli duygu sömürülerine, ben senin kayınpederinim, sen benim damadımsın, her şeyi anlatmalısın işkencelerine maruz bırakılmamalıydı, Marta doğru söyledi, diye düşündü, biz Algor'lar adamı iyi sıkboğaz ederiz. Yarın Amazon'u ve içindeki yerlileri kendi hallerine bırakıp Merkez'i bir uçtan öbür uca arşınlayacak, insanların konuşmalarına kulak kabartacaktı. Sırlar özünde kilit şifreleri gibidir, tam içeriğini bilemesek de altı basamaktan oluştuğunu, bazı sayıların tekrar edilebileceğini, olasılıklarınsa ne kadar fazla olursa olsun sonsuza ermediğini biliriz. Hayattaki her şey gibi bu da bir

sabır ve zaman meselesidir, sağdan bir sözcük, soldan bir sözcük, yukardan imalı bir laf, aşağıdan anlamlı bir bakış, ortadan ani bir suskunluk gelir ve duvarda incecik çatlaklar açmaya başlar, iz sürme sanatının inceliği her parçayı bir araya getirmek, pürüzlü kenarları gidermektir, bir an gelir ki hepimiz kendimize tüm sırların gizli umutlarının, hedeflerinin, niyetlerinin, ne kadar uzak ve ne kadar imkânsız olursa olsun, bir gün sır olmaktan çıkmak olup olmadığını sorarız. Cipriano Algor soyundu, ışığı söndürdü, uykusuz bir geceye hazırlandığını düşündü ama beş dakika içinde öyle yoğun ve derin bir uykuya dalmıştı ki, kapanan son kapının aralığından Isaura Madruga bile bakmayı başaramadı.

Cipriano Algor normalden geç saatte odasından çıkarken dadı işe gitmişti bile. Uyku sersemliğiyle kızına günaydın dedi, kahvaltı sofrasına oturdu ve tam o anda telefon çaldı. Marta telefonu açmaya gitti ve hemen geri döndü, Sanaymış. Cipriano Algor'un kalbi bir an tekledi, Bana mı, kim arıyormuş ki, diye sordu, gelecek cevabın, Isaura, olacağına inanmıştı bile, ama kızının cevabı farklıydı, Satın alma bölümünden arıyorlar, müdür yardımcılarından biri görüşecekmiş. Telefonun beklediği kişiden gelmemesinin hayal kırıklığı ve Isaura'yla ani bir yakınlaşmanın nedenini Marta'ya anlatmak zorunda kalmamanın rahatlaması arasında bocalayan Cipriano Algor, arayan Isaura olsa da Buldum'la ilgili bir şey sordu diye durumu geçiştirebileceğini düşünerek telefona gitti, adını söyledi ve kısa süre sonra kibar satın alma müdür yardımcısı hattın öbür ucunda duyuldu, Merkez'e yerleştiğinizi duyunca çok şaşırdım, gördüğünüz gibi, burada her kapının ardında şeytan gizlenmiyormuş değil mi, eski bir sözdür bu ama eski sözlerin çoğunun aksine hâlâ doğrudur, Haklısınız, dedi Cipriano Algor, Aramamın nedeni bu akşamüstü gelmenizi rica etmekti, size bibloların parasını ödeyeceğiz, Hangi bibloların, Anket için bize teslim ettiğiniz üç yüz heykelciğin, Ama onlar satılmadı ki, neyi ödeyeceksiniz, Beyefendiciğim, dedi satın alma müdür yardımcısı kendisinden

beklenmeyen sertlikte bir sesle, izin verirseniz bu karar bize ait olsun, ama bilmeniz gerekir ki şu durumda olduğu gibi ödeme yüzde yüzden fazla bir zarara da yol açacak olsa Merkez kimseye borçlu kalmaz, bu bir ahlak ve anlayış meselesidir ki artık aramızda yaşamaya başladığınıza göre bunu daha iyi anlayacaksınız, Öyle olsun, benim burada anlayamadığım zararın nasıl yüzde yüzden fazla çıktığı, İşte insanlar tam da böyle şeyleri hesaba katmadıkları için aileler parçalanıyor ve yuvalar dağılıyor, Keşke önceden haberim olsaydı, Anlatayım, öncelikle size heykelciklerin bedelini eksiksiz olarak ödeyeceğiz, Tamam, buraya kadarını anladım, İkincisi anket için de ödeme yapmamız gerek, yani kullanılan malzemelerin bir bedeli var, verilerin analizi için birçok insan çalıştı ve bu insanlar daha kârlı işlerde görevlendirilebilirdi, buradan bir kaybımız oldu, sonuçta zararımızın yüzde yüzden fazla olduğu ortada herhalde, çok ince hesaplamaya gerek yok, Benim yüzümden Merkez para kaybettiği için özür dilerim, Bu mesleki bir risktir, kimi zaman kazanırsınız kimi zaman kaybedersiniz, ama bu kayıp önemli bir sonuç doğurmadı, büyük meblağlardan söz etmiyoruz, Tabii ben de, dedi Cipriano Algor, kendi ahlak ve değer yargılarımı öne sürerek insanların satın almadığı ürünler için para almayı geri çevirebilirdim ama açıkçası paraya ihtiyacım var, Bu yeterli bir neden, hatta en iyi neden, O halde bugün öğleden sonra uğrarım, Beni bulmanıza gerek yok, kasaya gitmeniz yeterli, bu artık kapanmış olan şirketinizle son para alışverişimiz olduğu için bizi en iyi biçimde hatırlamanızı tercih ederiz, Teşekkür ederim, Hayatınızın bundan sonraki günleri zevkli geçer umarım, bunun için en uygun yerdesiniz, Ben de böyle düşünüyordum zaten, Talihin size gülümsemesinden yararlanın, Yararlanıyorum. Cipriano Algor telefonu yerine koydu, Heykelciklerin parasını ödeyecekler, dedi, yani tam zarara uğramadık. Marta başını salladı, teslimiyet, itiraz, kayıtsızlık ve daha birçok anlama gelebilecek bu hareketten sonra mutfağa girdi. İyi değil misin, diye sordu kapı eşiğine gelen babası, Bir şey yok,

yorgunum biraz, hamilelikten olabilir, Biraz halsiz gibisin, dalgınsın, daha fazla dışarı çıkman, yürüyüş yapman gerek, Nasıl, senin gibi mi yani, Evet, benim gibi, Sen orada gördüklerinle gerçekten ilgileniyor musun, diye sordu Marta, ama cevap vermeden iki kez düşün, Bir kez düşünmem yeterli, hayır, beni kesinlikle ilgilendirmiyor, sadece ilgileniyormuş gibi yapıyorum, Kendini kandırıyorsun herhalde, Sen artık başka türlü bir kandırmacanın olmayacağını bilecek kadar büyüdün, bazen başka şeyler hissetsek de biz özünde sadece kendimizi kandırabiliriz, başka insanları değil, Bunu duyduğuma sevindim, Neden, Çünkü senin için Isaura Madruga bağlamında düşündüklerimi doğruluyor, Ama durum değişti, Daha da iyi, Eğer uygun olursa sana anlatırım, ama şimdilik Marçal gibiyim, ağzımdan laf alamazsın.

Cipriano Algor'un ağız arama operasyonu sonuçsuz kaldı, öğle yemeği sırasında buluşan üçlü, adı konmamış bir anlaşma yapmışlar gibi, kazılar ve yeraltından çıkanlar konusuna hiç değinmediler. Kayınpeder ve damat evden aynı anda ayrıldı, Marçal dinleme ve casusluk işine devam edecek ve bunda kuşkusuz en az sabahki kadar başarısız olacaktı, Cipriano Algor ise hayatında ilk defa Merkez'in içinden satın alma bölümüne ulaşmaya çalışacaktı. Bir güvenlik görevlisi ona dünyanın en doğal şeyiymiş gibi yol tarifi verince, fotoğrafının ve parmak izinin bulunduğu kimlik kartının ona Merkez'de hareket kolaylığı sağlayacağını anladı, Bu koridordan devam edin, yolun sonunda tabelalar göreceksiniz, oradan kolayca bulursunuz, dedi güvenlikçi. Şimdi zemin kattaydı, yolculuğun bir aşamasında bodrum katına, mutlu günlerinde, her ne kadar bu mutluluk satın alma müdür yardımcısıyla paylaşılmıyor olsa da, tabak çanak boşalttığı yere inmesi gerekecekti. Bir ok ve bir yürüyen merdiven gideceği yolu gösterdi. Aşağı iniyorum, diye düşündü. Aşağı iniyorum, aşağı iniyorum, diye tekrarladı, sonra, Ne salaklık, elbette aşağı iniyorum, merdiven dediğin bu işe yarar, tabii yukarı çıkmazsa, zaten aşağı inmeyen merdivenler yukarı çıkar, yukarı çıkmayan merdivenler

de aşağı iner. Cevap verilemez, mantıksal olarak hiçbir biçimde çürütülemez bir sonuca vardığını sanıyordu ki, bir yıldırımın parlaklığı ve hızıyla kafasından yeni bir düşünce geçti, Aşağı in, evet, aşağı in. Cipriano Algor bu gece Marçal'ın nöbetinde ona eşlik etmeye karar verdi, ikiyle altı arasında, hatırlayacaksınız. Her durumda söyleyecek birer çift sözü bulunan sağduyu ve ihtiyat hemen devreye girdi ve yolunu dahi bilmeden bu denli ücra ve korunaklı bir yere nasıl ulaşmayı düşündüğünü sordu, buna karşılık adam, Talihin olasılıkları ve çeşitlemeleri ne kadar fazlaysa da sonsuz değildir diye cevap verdi ve ekledi, gözünü karartıp incir ağacına tırmanarak tepedeki inciri koparmak, ağacın altına yatıp incirin ağzına düşmesini beklemekten iyidir. Tabela ve okların yardımına rağmen iki kez kaybolduktan sonra satın alma bölümündeki kabul masasında kendini tanıtan Cipriano Algor, yakın zamana kadar tanıdığımız adam değildi artık. Elleri tir tir titriyordu ama beklemediği bir para almanın basit heyecanından değil, çok daha aşkın konularla ilgilenen beyninin gönderdiği emir ve talimatların alıcılarına anlaşılmaz, karmaşık ve çelişkili bir halde ulaşmasından. Merkez'in ticari bölümüne döndüğünde biraz daha rahat hissediyordu kendini, huzursuzluğu içine çekilmişti. Ellerin yapacaklarını düşünme yükünden kurtulan beyin şimdi hileler, oyunlar, aldatmacalar, kaçamaklar, taktikler ve tuzaklar üretmekle meşguldü, hatta bir ara, kontrol etmekte bunca zorlandığı bir bedeni otuz dördüncü kattan esrarengiz kazının yapıldığı yeraltına indirmek için telekinezi yöntemine başvurmayı bile düşündü.

Önünde daha saatler olsa da Cipriano Algor daireye dönmeye karar verdi. Aldığı parayı kızına vermeye çalıştı ama kızı, Sende kalsın, benim ihtiyacım yok, dedikten sonra, Kahve ister misin, diye sordu, Evet, iyi olur. Kahve yapıldı, bir fincana döküldü ve içildi, görünüşe bakılırsa şimdilik aralarında başka söz edilmeyecek, Cipriano Algor'un zamanında düşündüğü ancak bizim kayda geçirmediğimiz gibi, bu dairenin sakinlerini suskunluğa

yöneltmek gibi sinsi bir gizilgücü var. Bu arada, Cipriano Algor'un beyni telekinezi fikrini zorla terk edeli beri bir bilginin peşinde, bu bilgi olmadan, gece için planladıkları, kabaca bir tabirle, haybeye gidecek. İşte bu yüzden, görünüşte fincandaki kahveyi dalgın dalgın karıştırıyor da olsa, Kazının ne kadar derinde olduğunu biliyor musun, sorusunu ortaya attı, Neden sordun, Hiç, meraktan, Marçal söylemedi. Cipriano Algor sıkıntısını elinden geldiğince gizlemeye çalışarak biraz uyuyacağını söyledi. Bütün günü odasında geçirdi ve ancak kızı onu yemeğe çağırdığında çıktı, Marçal sofraya oturmuştu bile. Öğle yemeğinde olduğu gibi akşam yemeğinde de kimse kazıdan söz etmedi, ancak yemekten sonra Marta kocasına, Nöbet saatine kadar biraz dinlensen iyi olur, yoksa hiç uyuyamayacaksın, dedi, kocası da buna karşılık, Daha çok erken, uykum yok, demişti ki Cipriano Algor bu beklenmeyen fırsatı yakalayarak sorusunu yineledi, Kazı ne kadar aşağıda, Neden soruyorsun, Hiç, meraktan, bir fikrim olsun diye. Marçal cevap vermeden önce biraz duraksadı, ancak bu bilginin çok gizli olarak sınıflandırılamayacağını düşünmüş olacaktı ki sonunda, Giriş eksi beşinci kattan, dedi, Ben kazıcıların çok daha derinde çalıştığını sanıyordum, Eksi beşinci kat da yerin on beş, belki yirmi metre altında, dedi Marçal, Haklısın, epey derindeymiş. Konuyu tekrar açmadılar. Marçal bu kısa konuşmadan ötürü sinirlenmemiş gibiydi, bilakis, kafasını sürekli meşgul eden bir muamma hakkında herhangi bir sırrı açığa vurmadan veya tehlikeli alanlara girmeden biraz konuşmuş olmak onu rahatlatmıştı neredeyse. Marçal normal bir insandan daha korkak değildir ama dört saatini bir delikte, ölüm sessizliği içinde, arkasında neler olduğunu bilmeden geçirmek için pek de hevesli değil. Biz böyle durumların eğitimini görmedik, demişti bir meslektaşı, umarım şefin sözünü ettiği uzmanlar yakın zamanda gelir de bu işten kurtuluruz, Korktun mu, diye sordu Marçal, Hayır, korkmadım herhalde ama söylemedi deme, oraya indikten sonra sürekli biri arkandan gelip elini omzuna koyacakmış gibi

hissediyorsun, Bundan kötüsü de olabilir, Açıkçası bu omzuna konacak ele bağlı, ben dört saatimi kaçmak, sıvışmak, oradan uzaklaşmak için duyduğum imkânsız bir arzuyu savuşturmakla geçirdim, Bilgilenmek silahlanmak gibidir, hiç değilse beni neyin beklediğini biliyorum, Hayır bilmiyorsun, bildiğini sanıyorsun ama yanılıyorsun, dedi meslektaşı. Şimdi saat gecenin bir buçuğu, Marçal bir öpücükle Marta'ya veda ediyor, karısı, Nöbetin bittikten sonra sallanma, diyor, Tamam, hemen eve geleceğim ve söz veriyorum yarın sana her şeyi anlatacağım. Marta kocasıyla birlikte kapıya gitti, tekrar öpüştüler, sonra salona döndü, birkaç şeyi düzeltti ve tekrar yattı. Uykusu yoktu. Kendini avutmaya çalıştı, merak edilecek bir şey yoktu, başka görevliler de aşağı inmiş ve sağ salim dönmüştü, zaten en dehşetli ve gizemli olaylar küçücük ve önemsiz bir şeyden çıkardı, uzaktan baktığında yedi başlı ejderha gibi görünen şeylere yaklaştığında duman, hava, yanılgı, inanılmaza inanma arzusundan başka bir şey olmadığını görürdü insanlar. Birkaç dakika geçti ama uyku hâlâ odaya uğramamıştı, Marta bari ışığı yakıp bir kitap okuyayım diye düşündüğü sırada diğer odanın kapısının açıldığını duydu. Babasının gece kalkma alışkanlığı olmadığı için sesleri dikkatle dinledi, tuvalete gidecekti herhalde, derken usulca atılan adımların küçük hole doğru yöneldiğini duydu. Belki de mutfağa gidip su içecektir, diye düşündü. Ancak kapı kilidinin başka hiçbir şeye benzemeyen sesini duyduğunda yataktan fırladı, sabahlığını kaptığı gibi dışarı çıktı. Babasının eli kapının kolundaydı. Nereye gidiyorsun bu saatte, diye sordu, Hiç, dışarı çıkacaktım, dedi Cipriano Algor, İstediğin yere gidebilirsin, bu yaştan sonra izin alacak değilsin elbette ama hiç değilse haber ver, evde senden başka yaşayan yokmuş gibi davranma, Kapı önünde hoşbeşle zaman kaybedemem, Neden, saat altıyı geçiririm diye mi korkuyorsun, dedi Marta, Madem nereye gideceğimi biliyorsun sana açıklama yapmama gerek yok, Hiç değilse damadının başına açabileceğin dertleri düşün, Demin de belirttiğin gibi artık kendi hatalarının sorum-

luluğunu üstlenebilecek yaştayım ve bunlardan ötürü Marçal sorumlu tutulamaz, Ama patronları böyle düşünmeyebilir, Beni kimse görmeyecek, biri görecek olursa da uyurgezer olduğumu söylerim, Şaka yapılacak zaman değil, Tamam, ciddi olacağım, İyi edersin, Orada bir şeyler dönüyor ve ben bunu öğrenmek istiyorum, Her ne dönüyorsa sonsuza dek gizli kalamaz ki, zaten Marçal da nöbeti bittiği zaman bize her şeyi anlatacak, Bu çok iyi ama ben tasvirlerle yetinemem, her şeyi kendi gözlerimle görmeliyim, Madem öyle git ve bana daha fazla eziyet etme, dedi Marta gözyaşları içinde. Babası kızına yaklaştı, kolunu omuzlarına attı ve sarıldı, Lütfen ağlama, dedi, en kötü şey ne biliyor musun, buraya taşındığımızdan beri eskisi gibi olmamamız. Kızını öptükten sonra evden çıktı ve kapıyı usulca örttü. Marta gidip bir battaniye ve kitap aldı, koltuklardan birine oturup dizlerini örttü. Ne kadar bekleyeceğini bilmiyordu.

Cipriano Algor'un planı çok basitti. Eksi beşinci kata kadar servis asansörüyle inip orada kendini talihin ve yazgının kollarına bırakacaktı. Silahsız da savaş kazanılmıştır, diye düşündü. Sonra tamamen tarafsız bir yaklaşım benimsemek için ekledi, Tabii çok daha fazlası kaybedilmiştir. Servis asansörlerinde, belki sadece mal indirip çıkarmak için yapıldıklarından olacak, kapalı devre kameraları yoktu, belki çok küçük ve görünmez kameralar vardı ama bunların çektiği görüntüleri izlemesi gereken görevli de büyük olasılıkla kapılarla ve mağazaların olduğu katlarla ilgiliydi şimdi. Yanılıyorsa da kısa süre içinde öğrenirdi. Öncelikle, zemin kat ve üstündeki konutların yeraltındaki on katla birlikte bir blok oluşturduğunu varsayarak, Merkez'in iç cephesine en yakın asansöre binmesi gerektiğine karar verdi, böylece yeraltında, özellikle de ilgilendiği kat olan eksi beşte, bulmayı beklediği binlerce kutunun ve kolinin arasında iz sürmek zorunda kalmazdı. Bu beklentisine rağmen eksi beşinci katta tek bir kutu veya malın bile bulunmadığını görünce pek şaşırmadı, kazıya giriş çıkışı kolaylaştırmak için ortalık temizlenmiş olabilirdi. İki sütunun

arasında kalan bir duvar parçası yıkılmıştı ve kazıya buradan giriliyordu. Cipriano Algor saatine baktı, iki kırk beşti. Katta loş bir ışıklandırma bulunsa da, onu yutmak üzere olan devasa canavarın içindeki karanlığı giderecek herhangi bir düzenek olup olmadığına ilişkin bir ipucu yoktu. Fener getirecektim, diye düşündü. Daha sonra, karanlık bir yere girerken, içerdeki nesneleri hemen görebilmek istiyorsa, karanlık bölgeye girmeden önce gözlerini kapaması, girdikten sonra açması gerektiğini okuduğu geldi aklına. Evet, diye düşündü, en iyisi böyle yapayım, gözlerimi kapatıp arzın merkezine balıklama dalayım. Bir tarafa balıklama dalacağı yoktu. Sol tarafında, zeminle neredeyse aynı düzeyde bir ışık öbeği vardı ki yaklaştığında ışık dizisi olduğu ortaya çıktı. Bu ışıklar, bir sahanlığa inen toprak bir rampayı aydınlatıyordu, sahanlıktan sonra da başka bir rampa aşağı uzanıyordu. Sessizlik o kadar koyu ve kımıltısızdı ki Cipriano Algor kendi kalp atışlarını duyabiliyordu. Hadi bakalım, diye düşündü, zavallı Marçal'ın ödünü patlatıyoruz. Rampadan yürüdü, ilk sahanlığa geldi, ikinci rampadan da inip başka bir sahanlığa geldiğinde durdu. Önünde duran iki büyük spotun ışığı mağaranın içini aydınlatmaktansa biçimsiz ağzını ortaya çıkarmıştı. Bir açıklıkta iki küçük kazı makinesi duruyordu. Marçal ise alçak bir banka oturmuştu, yanındaki masada bir fener vardı. Cipriano Algor son sahanlığın yarı karanlığından çıktı ve yüksek perdeden, Korkma, benim, diye seslendi. Marçal ayağa fırladı, ya ne yapacaktı, umursamazca, Merhaba, hoş geldin, gel mağarayı gezdireyim, mi diyecekti. Kayınpederi burnunun dibine dek geldiği zaman Marçal, hâlâ konuşmakta zorlanarak, Ne işin var burada, niye böyle aptalca bir iş yaptın, diyebildi, ancak beklentilerin ve mantığın aksine sesinde öfke yoktu, kendisine kötü bir cin musallat olmadığını anlamış bir ölümlünün doğal ve beklenen rahatlamasının yanında, ayıplanacak bir tatmin, belki günün birinde itiraf bile edebileceği bir minnet duygusu vardı. Ne işin var burada, dedi tekrar, Şöyle bir bakmaya geldim, dedi Cipriano Algor,

Anladığım kadarıyla biri seni burada görürse başımın nasıl derde girebileceğini, hatta işimi bile kaybedebileceğimi hiç düşünmemişsin, Onlara kayınpederinin bunadığını, ne yaptığını bilmediğini, deli gömleği giydirilip tımarhaneye tıkılacak zincirlik bir deli olduğunu söylersin, Epey inandırıcı olurum. Cipriano Algor mağaraya baktı ve, İçerdekini gördün mü, dedi, Evet, Neymiş, Git kendin bak, istiyorsan feneri de alabilirsin, Sen de gel, Olmaz, ben de yalnız girdim, Bir yol veya işaret var mı, Hayır, sol tarafta durman ve duvarın dibinden hiç ayrılmaman yeterli, aradığını mağaranın sonunda bulacaksın. Cipriano Algor feneri yaktı ve yola koyuldu. Gözlerimi yummayı unuttum, diye düşündü. Spotların dolaylı ışığı önündeki üç veya dört metreyi aydınlatıyordu, ondan sonrası bir vücudun içi gibi zifiri karanlıktı. Yumuşak ama değişken bir eğim vardı. Cipriano Algor büyük bir dikkatle, elini devamlı sol duvarda tutarak inmeye başladı. Bir yerde sağ tarafında bir platform ve duvar olduğunu sandığı bir şeyler gördü, Dönerken bakarım, diye kararlaştırdı ve toprağın, molozun döküldüğü bir düzlük olacağını düşündü, inişini sürdürürken. Otuz kırk metre yol aldığını düşünüyordu. Dönüp mağaranın girişine baktı. Hayli uzakta görünüyordu. Aslında çok ilerlemedim, diye düşündü, yönümü kaybettim sadece. Telaşın ısrarla sinirlerini yoklamaya başladığını hissetti ve o zamana kadar Marçal'dan çok daha cesur, kat kat daha iyi olduğunu düşünmesine rağmen artık kuyruğunu kıstırıp gerisingeri kaçmaya yatkın olduğunu hissediyordu. Duvara yaslanıp derin bir nefes aldı, Kaçmaktansa ölürüm daha iyi, dedi ve tekrar yürümeye başladı. Bir anda duvar önünü kesti, sağa kıvrılıp dik açı yapmış gibi duruyordu. Mağaranın sonuna geldiğini anladı. Ayağının sağlam basıp basmadığını anlamak için ışığı yere doğrulttuktan sonra iki adım attı, üçüncü adımını atmak üzereyken dizi sert bir şeye çarpınca adım yerine çığlık attı. Darbenin etkisiyle titreyen fenerin ışığında bir anlığına taş banka benzer bir nesne ve üzerinde oturan birkaç insanın silueti belirip kayboldu. Cipriano Algor'un

uzuvlarından yakıcı bir titreme geçti, adamcağızın cesareti yıpranmış urgan gibi tel tel çözüldü, ama içinden kendine gelmesini emreden bir ses yükseldi, Unutma, ölürsün daha iyi. Fenerin titrek ışığı beyaz taşı kat etti, birkaç parça koyu renk kumaşı aydınlattı, sonra yükselerek bankta bir insan figürünün oturduğunu ortaya çıkardı. Bunun yanında aynı koyu renk giysilere bürünmüş beş kişi daha oturuyordu ve hepsi süpürge sopası yutmuş gibi dimdik konumdaydı. Mağaranın pürüzsüz duvarı, içlerinde gözlerin bir avuç toz oluverdiği gözyuvalarından en fazla on karış uzaktı. Nedir bu, diye mırıldandı Cipriano Algor, nasıl bir kâbus bu, kimdi bu insanlar. Biraz daha yaklaştı ve feneri kuruyup büzülmüş kafalara doğrulttu, bu erkek, bu kadın, bu yine erkek, bu yine kadın, bu bir başka erkek, bu bir başka kadın, üç kadın ve üç erkek vardı, kafalarını oynatmasınlar diye boyunlarına dolanmış urganın kalıntılarını gördü, feneri aşağı indirdiğinde aynı urganın bileklerine dolanmış olduğunu da fark etti. Ondan sonra yavaşça, çok yavaşça, hakikati aydınlatmak için geldiği halde kendini göstermek için hiç acelesi olmayan bir ışık huzmesi gibi, Cipriano Algor yine fırına girdiğini gördü, işçilerin fırında bıraktığı bankı gördü ve oraya oturdu, Marçal'ın sesini duydu ama bu kez sözcükler farklıydı, ısrarla ve endişeyle uzaktan sesleniyordu, Baba, iyi misin, ses ver. Ses mağaranın içinde yankılanıyor, yankılar duvarlardan sekip birbirini kovalıyor, eğer Marçal bir anlığına susmazsa Cipriano Algor'un yankılara karıştırdığı sesini duyamayacağız, İyiyim, merak etme, şimdi çıkıyorum. Korkusu geçmişti. Fenerin ışığı buruşuk suratları bir kez daha yaladı, dizlere konmuş bir deri bir kemik elleri tekrar okşadı, hatta Cipriano Algor'un elini takip ederek karşısındaki bir insan olmasa ibadet ediyormuş izlenimini verecek bir saygıyla ilk kadının alnına dokunmasını aydınlattı. Cipriano Algor anlamıştı, orada yapılacak başka bir şey yoktu artık. Yukarıya yolculuk zor ve sancılı oldu. Marçal onu karşılamak için inmişti, elini uzatıp kayınpederine yardım etti, mağaradan çıktıklarındaysa birbirlerine

sarıldılar ama sarılmaları ne kadar sürdü bilemediler. Tüm gücü tükenen Cipriano Algor banka çöktü, başını masaya yasladı ve sessizce, omuzları fark edilemeyecek kadar hafif titreyerek ağlamaya başladı. Ağla baba açılırsın, ben de ağlamıştım, dedi Marçal. Bir süre sonra, iyi kötü toparlanan Cipriano Algor ses çıkarmadan, onu ne kadar sevdiğini anlatmak için başka yol yokmuş gibi damadına baktı, sonra, Bunun ne olduğunu biliyor musun, diye sordu, Evet, bir yerlerde böyle bir şey okumuştum, diye cevapladı Marçal, Ve biliyor musun ki, gördüğümüz şey o okuduğun şey olduğu için aslında gerçek olamaz, Biliyorum, Ama ben oradaki kadınlardan birinin alnına kendi elimle dokundum, yanılgı değildi o, gerçekti, şimdi tekrar aşağı insem aynı erkekleri, aynı kadınları, aynı taş bankı ve onları banka bağlayan aynı urganları göreceğim, Madem bunlar o insanlar değil, çünkü onlar hiç yaşamadı, o halde kim bunlar, diye sordu Marçal, Bilmiyorum ama onları gördükten sonra anladım ki gerçekte var olmayan şey, bizim var olmadığını söylediğimiz şeydir. Cipriano Algor yavaşça ayağa kalktı, dizleri hâlâ titriyordu ama genel anlamda gücünü toplamıştı. Aşağı inerken, dedi, bir duvar ve bir düzlüğe benzer bir şey gördüm, şu spotlardan birini çevirirsen, cümlesini bitirmesi gerekmedi, Marçal bir kolu yavaşça çevirerek spotlardan birini döndürdü, mağarayı boydan boya kesen ancak yan duvarlara değmeden duran dikine bir duvarın dibi aydınlanmıştı. Düzlük yoktu, dik duvarın yarısından bir geçiş vardı sadece. Tek bir eksik var, diye mırıldandı Cipriano Algor. Birkaç adım attı ve aniden durdu, İşte burada, dedi. Yerde büyük kara bir leke vardı, zemin bir ateş uzun süre yanmış gibi kararmıştı. Artık onların var olup olmadığını sormanın anlamı yok, dedi Cipriano Algor, kanıtları burada, herkes kendine bir ders çıkarmalı, ben çıkardım. Spot eski yerine döndü, karanlık da öyle, ardından Cipriano Algor, Yanında kalmamı ister misin, diye sordu, Teşekkür ederim ama kalma, dedi Marçal, eve dönsen iyi olur, Marta meraktan aklını yitirmiştir, olabilecek en kötü şeyleri hayal ediyordur, Yakında görüşürüz

o halde, Görüşürüz baba, bir sessizlik oldu, ardından, bir yanıyla meydana çıkan, diğer yanıyla içine kapanmak isteyen ergenlere özgü bir yarı utangaç gülümsemeyle, Geldiğin için teşekkür ederim. özel kitap grubu

Cipriano Algor eksi beşinci kata ulaştığında tekrar saatine baktı. Dört buçuk olmuştu. Servis asansörü onu otuz dördüncü kata götürdü. Kimseye görünmemişti. Marta ona kapıyı sessizce açtı ve aynı sessizlikte kapattı, Marçal nasıl, diye sordu, Merak etme gayet iyi, çok iyi bir kocan var, Peki ne bulmuşlar, Önce oturup bir soluklanayım, dayak yemiş gibiyim, yaşlanıyorum demek ki, Ne bulmuşlar ki, Aşağıda altı ölü insan var, üç kadın ve üç erkek, Hiç şaşırmadım, böyle bir şey bekliyordum zaten, kazılar sırasında sık sık insan kalıntıları çıkar, benim anlamadığım olaya niye bu kadar gizem kattıkları, bunca güvenlik önlemi aldıkları, kemiklerin bir yere kaçacağı yok, üç beş parça kuru kemiği çalmaya kimse tenezzül de etmez, Benimle gelseydin anlardın, hatta istiyorsan hâlâ zamanın var, Ne saçmalık canım bu, Benim gördüklerimi görseydin saçmalık demezdin, Ne gördün ki, kimdi o insanlar, O insanlar bizdik, dedi Cipriano Algor, Ne demek istiyorsun, Oradakiler sendin, bendim, Marçal'dı, Merkez'di, hatta bütün dünyaydı, herkesti, Biraz daha açık konuşur musun lütfen, O zaman can kulağıyla dinle. Öykünün anlatılması yarım saat sürdü. Marta babasını bir kez bile sözünü kesmeden dinledi. Öykünün sonunda tek söylediği, Haklısın, onlar biziz gerçekten, oldu. Marçal dönene kadar bir daha konuşmadılar. Marçal geldiğinde Marta ona sımsıkı sarıldı, Şimdi ne yapacağız, diye sordu, ama Marçal'ın cevap verecek vakti olmadı. Cipriano Algor sert bir sesle konuşuyordu, Ne yapacağınıza kendiniz karar vereceksiniz çünkü ben gidiyorum.

Eşyaların burada, dedi Marta, pek bir şey yoktu zaten, en küçük bavula sığdırdım, gören de gerçekten üç hafta kalmak için gelmişsin sanır, İnsan hayatının bir aşamasında artık sadece kendi bedenini taşımakla yetinmelidir, dedi Cipriano Algor, Güzel söyledin ama ben taşıyacağın o bedeni nasıl geçindireceğini merak ediyorum, Zambaklar gibi, ne sıkıntı çekerler ne güneşe dönerler, Bunu da güzel söyledin ama zambaklar bu yüzden ancak zambak olabiliyorlar, Azgın bir şüpheci ve kusturucu bir kötümsersin, Baba yapma lütfen, ciddiyim, Özür dilerim, Dehşete kapılmanı anlıyorum, ben de kapıldım üstelik aşağı bile inmeden, o erkeklerin ve o kadınların sadece insan kalıntısından çok daha fazlası olduğunu anlıyorum, Devam etme lütfen, onlar insan kalıntısından çok daha fazlası olduğu için ben burada yaşamak istemiyorum artık, Peki ya biz, ya ben, diye sordu Marta, Siz ne yapacağınıza kendiniz karar vereceksiniz, ben kararımı verdim, hayatımın geri kalanını bir taş banka bağlanmış, boş bir duvara bakarak geçirmeyeceğim, Peki nasıl yaşayacaksın, Heykelcikler için verdikleri para var, o bir iki ay yeter, sonrasına bakarız, Ben sadece paradan söz etmiyorum, beslenmen ve giyinmen de gerek, yalnız kalacaksın onu diyorum, Olur mu, Buldum var, arada sırada sen de ziyaret edersin, Baba, Efendim, Ya Isaura, Isaura'nın konumuzla ne ilgisi var, Aranızdaki durumun değiştiğini söylemiştin, nasıl ve ne şekilde değiştiğini söylemedin ama değiştiğini biliyorum, Doğru, değişti, Yani, Ne yani, Birlikte yaşayabilirsiniz. Cipriano Algor cevap vermedi. Bavulunu aldı ve, Ben gidiyorum, dedi. Kızı ona sarıldı, Marçal'ın ilk izin gününde geleceğiz ama

sen beni o zamana kadar habersiz bırakma, eve gider gitmez telefon et, ev ne durumda, Buldum nasıl hepsini anlat. Bir ayağını kapının eşiğine atan Cipriano Algor durdu, Marçal'a benim için sarıl, dedi, Sen sarıldın zaten, vedalaştınız da, Olsun, sen bir daha sarıl. Koridorun sonuna vardığında tekrar döndü. Kızı hâlâ kapıdaydı, bir elini sallıyor, diğer eliniyse ağlamamak için ağzına bastırıyordu. Yakında görüşürüz, dedi ama kızı onu duymadı. Servis asansörüyle otoparka indi, minibüsü bulması ve üç hafta hareketsiz kaldıktan sonra çalışıp çalışmayacağını öğrenmesi gerekiyordu, akünün sağı solu belli olmazdı, Marş basmazsa tadından yenmez, diye düşündü. Ancak korkuları gerçek olmadı, minibüs yükümlülüklerini yerine getirdi. İşin doğrusu birinci ve ikinci denemede çalışmamıştı ama üçüncü marşta bambaşka bir motormuş izlenimini veren bir gümbürtüyle hayata geçti. Cipriano Algor birkaç dakika sonra caddeye çıkmıştı, trafik açık değildi ama yakınacak hali de yoktu, sonuçta bir yerden bir yere gitmesini sağlayan yine trafikti. Trafiğin bu kadar yoğun olmasına şaşırmamalıydı, arabalar pazar günlerine bayılırdı ve bir araba sahibinin bu psikolojik baskıya direnmesi mümkün değildi, arabanın orada görünmesi yeterdi, konuşmasına gerek yoktu. Sonunda kent geride kalmıştı, banliyölerin ardından gecekondu mahallesi görünecekti, gecekondular üç haftada yola kadar ilerlemiş olmalıydılar, yok, daha bir otuz metreleri vardı, ardından Sanayi Kuşağı, kesintisiz üretimi ibadet haline getirmiş birkaç fabrika dışında kıpırtısızdı, ondan sonra da sevimsiz Yeşil Kuşak ve onun sakil, iç sıkıcı, boz bulanık seraları, çileklerin rengini kaybetmesine şaşmamalı, yakında çileğin dışı da içi gibi bembeyaz olacak, zaten bu beyazlık yüzünden insanın ağzına saman gibi bir tat veriyor. Sol tarafımızda, uzakta, o ağaçların arasında, evet, demet gibi duran o birkaç ağacın orada, araştırmamız gereken önemli bir arkeolojik alan var, güvenilir bir kaynaktan aldım bu bilgiyi, insan böyle şeyleri her zaman birinci elden öğrenemez. Cipriano Algor nasıl olup da üç hafta boyunca gökyüzünü veya yıldızları,

otuz dördüncü katta boynunu şekilden şekle sokup yukarılara bakmak dışında görmeden üç hafta geçirebildiğini hâlâ anlamıyordu, oysa bir yerlerde bu nehir vardı, evet kokulu ve pisti, bu köprü vardı, evet eski ve kırık döküktü, şu harabeler zamanında birilerinin eviydi, bu köyde doğup büyümüş ve çalışmıştı, ortadan geçen şu sokağı ve bir yanda kalan bu meydanı görmüştü ömrü boyunca, şu insanlar, şu kadın ve şu adam, Marçal'ın anne ve babasıydı, onları bu öyküde ilk kez görüyoruz, karşımıza alıp baktığımızda çizildikleri kadar kapkara olmadıklarını anlıyoruz, oysa bunun aksini kanıtlayacak pek çok şey yaptılar, görünüşe aldanmanın en kötü tarafı budur işte, bizi hep kötü yönde aldatır. Cipriano Algor kolunu camdan çıkardı ve onlara en iyi dostlarıymış gibi el salladı, sallamasa daha iyiydi, şimdi onlarla alay ettiğini düşünecekler, halbuki adamcağızın amacı bu değildi, Cipriano Algor şimdi çok mutlu çünkü üç dakika sonra Isaura'yı görecek ve Buldum'u kollarına alacak, daha doğrusu, Isaura'yı kollarına alacak ve Buldum ikisinden de ilgi görmek için üstlerine sıçrayacak. Meydanı geçti ve hiç beklemediği bir anda Cipriano Algor'un kalbi sıkıştı, biliyordu, yaşayıp görmüştü, bugünün baldan tatlı olması yarının acılığını gidermezdi, bu çeşmenin suyu bugün ne kadar bol olursa olsun insanın yarın çöldeki susuzluğuna deva olmazdı, İşim yok, işsizim, diye mırıldandı, bu sözleri Marta ona nasıl geçineceğini sorduğunda da hiçbir kaçamak cevaba, söz oyununa başvurmadan söylemesi gerekirdi, İşsizim. Cipriano Algor aynı yolda, aynı noktada, Merkez'den artık çanaklarını almayacakları haberiyle dönerken yaptığı gibi yavaşladı. Hem varmak istiyor hem varmış olmayı istemiyordu, bu iki isteğin arasında Isaura Madruga'nın sokağı yer alıyordu, hemen şuradaki evde oturuyordu kadın. Minibüs bir anda şaha kalktı, bir acı frenle durdu, Cipriano Algor aniden minibüsten fırladı, merdivenleri soluk soluğa tırmandı ve kapıyı çaldı. Bir kez değil, iki kez, üç kez çaldı. Kimse kapıyı açmaya gelmedi, kimse içerden seslenmedi, Isaura kapıya çıkmadı, Buldum havlamadı,

yarınki çöl bir gün erken gelmişti. İkisi de evde olmalı, bugün pazar, iş güç yok ki, diye düşündü. Dudağını büküp minibüse geri döndü ve kollarını direksiyona dayayıp düşünceye daldı, aslında yapılacak şey komşulara sormaktı ama kimsenin hayatı hakkında fazla bilgisi olsun istemiyordu, ne de olsa birine bir şey sorarken kendimize ilişkin çok önemli bilgileri de açık ederiz, neyse ki birçokları, Isaura Madruga'yı gördünüz mü, gibi görünüşte masum bir soruya cevap verirken sorunun arkasında yatan gizli niyetleri fark edecek kadar açıkgöz olmuyorlar. İki dakika daha düşündükten sonra evin önünde park halinde bir minibüste oturmasının, umursamaz bir tavırla kapı komşusuna Isaura'yı sormaktan daha fazla şüphe uyandıracağını anladı. Etrafta dolaşayım, diye düşündü, belki onlara rastlarım. Köyde yaptığı araştırma sonuçsuz kaldı, Isaura ve Buldum yer yarılmış içine girmişti sanki. Cipriano Algor eve gitmeye karar verdi, öğleden sonra tekrar uğrardı, Bir tarafa gittiler herhalde, diye düşündü. Minibüsün motoru eve döndükleri için neşeli şarkılar söylüyordu, sürücüsü dut ağacının en üst dallarını görebiliyordu. Bir anda, kara bir yıldırım gibi, Buldum tepenin başından koptu ve havlayarak, sıçrayarak minibüse doğru deli gibi koştu, Cipriano Algor'un kalbi yerinden fırladı, köpeği çok sevdiği için değil, bu kadar ileri gitmezdi, ama Buldum'un yalnız olmayacağını, yalnız olmadığı için de yanında dünya üzerinde tek bir kişi bulunabileceğini anladığı için. Minibüsün kapısını açtı, köpek kucağına sıçradı, dolayısıyla ilk kucaklanan o oldu, adamın yüzünü yaladı ve önünü kapattı, oysa tepenin başında şaşkın bir Isaura Madruga duruyordu, şimdi lütfen her şey dursun, herkes sussun, kimse kımıldamasın, sözümüz kesilmesin, en vurucu âna geldik, minibüs tepeyi tırmanıyor, kadıncağız ancak iki adım atabildikten sonra duruyor, bakın, iki elini göğsüne bastırıyor, bakın, Cipriano Algor bir rüya âlemine dalar gibi minibüsten iniyor, Buldum onun peşinden geliyor ve ayaklarına dolanıyor, ama merak etmeyin, kötü bir şey olmayacak, böyle vurucu bir sahneyi rezil rüsva

etmenin en iyi yolu, esas oğlanın bir köpeğe takılıp yere kaplanması olurdu, bakın şu öpücüğe ve şu kucaklaşmaya, öpücüklere ve kucaklaşmalara, kaç kere hatırlatmamız gerekecek, yakıp kavuran bu aşkın aynı zamanda yanması ve kavrulması gerekli, bu hep böyleydi, her zaman böyle oldu, ama kimi zaman daha çok farkına vardık bunun. İki öpücük arasındaki boşlukta Cipriano Algor, Burada ne yapıyordunuz, diye sordu ama Isaura hemen cevap veremedi, verilmesi ve alınması gereken başka öpücükler vardı, bunların her biri ilki kadar acildi, sonunda nefesini toparlayıp, Buldum gittiğin gün kaçtı, diyebildi, bahçe çitinin altından bir delik kazıp buraya geldi, bir türlü geri götüremedim, kim bilir ne zamana kadar seni bekleyecekti, ben de en iyisi buraya su ve yiyecek getireyim, ara sıra arkadaşlık edeyim dedim, buna ihtiyacı olduğundan değil ya. Cipriano Algor ceplerini yoklayıp evin anahtarlarını buldu, bu sırada hâlâ, Beraber girelim, ikimiz de girelim, diye düşünüyordu, eve yöneldiğindeyse kapının ardına kadar açık olduğunu fark etti, işte insan uzun bir yolculuktan döndüğünde kapılar böyle olmalıdır, nedenini sormasına gerek kalmadı, Isaura açıkladı, Marta gitmeden önce bana bir anahtar bırakmıştı, ara sıra gelir evi havalandırırım diye, ama Buldum burada kalmakta ısrar edince ben de her gün gelmeye başladım, sabah dükkâna gitmeden önce, akşamüstü iş bittikten sonra. Ekleyeceği bir şey var gibiydi ama dudakları sımsıkı kapanarak sözcükleri bastırdı, Dışarı çıkmayacaksınız diye, buyurdu, ancak sözcükler toparlanıp, güçlerini birleştirdi ve Isaura'nın tek yapabildiği utanarak başını eğip asi sözcükleri çıkarırken sesini iyice alçaltmak oldu, Bir gece senin yatağında yattım, dedi. Şimdi bir şeyi açıklığa kavuşturmalıyız, bu adam bir çömlekçi, dolayısıyla el işçisi ve ancak mesleğini yapmaya yetecek kadar bilgi birikimi ve sanatsal eğitimi var, orta yaşları çoktan geçmiş, insanların kendi duygularını, hatta başkalarının duygularını bile bastırmalarının gayet normal karşılandığı zamanlarda yetişmiş, duyguların ifade edilmesini veya bedensel isteklerin zincire vurulmasını

doğru bilmiş bir adam, her ne kadar onun sosyal ve kültürel kademesindekilerin büyük kısmı duyarlılık ve zekâ konusunda eline su dökemezse de, adı geçen eylemin gerçekleştiği eve doğru tüm hızıyla giderken hiç bedensel yakınlık kurmadığı bir kadının onun yatağında yattığını söylediğini duyunca çarpılmış gibi duruverdi, dönüp hayretler içinde bu cesur yaratığa baktı, hemen itiraf edelim, erkekler asla kadınları anlayamayacaklar, neyse ki, nasıl olduğunu anlamasa da bir biçimde doğru sözcükleri bulup söyleyiverdi, Artık başka yatakta yatmayacaksın. Durum tam da bu sözü gerektiriyordu, eğer tutup karşılıklı anlaşma yapmışlar gibi, Madem sen benim yatağımda yattın ben de senin yatağında yatarım, deseydi o ânın bütün büyüsü bozulacaktı. Isaura deminki sözünden sonra Cipriano Algor'a sarılmıştı, nasıl bir mutlulukla sarıldığını hayal etmek zor olmasa gerek, ancak adamın aklına bir anda gelen düşüncede arzuların yeri yoktu, Minibüsten bavulumu almayı unuttum, dedi. Bu gereksiz ve anlamsız hareketin sonuçlarını kestiremeden, Buldum ayağının dibinden ayrılmadan minibüse gitti, kapıyı açtı ve bavulu çıkardı. Mutfağa girdiğinde neler olacağına, yatak odasına adım attığında neler söyleneceğine ilişkin sezgiler belirmişti içinde, ama bunlardan Isaura, titrememesi için çok özen gösterdiği sesiyle, Temelli mi döndün, diye sorunca emin olabildi. Bavul yerdeydi, birinin onu açmasını bekliyordu, ama bu gerekli iş biraz ertelenebilirdi. Cipriano Algor kapıyı kapattı. Hayatta bazı anlar vardır ki, cennetin kapılarının açılması için bir kapının kapanması gerekir. Yarım saat sonra, gelgitin çekildiği bir kumsal kadar sakinleşen Cipriano Algor, Merkez'de olanları, mağararın keşfini, gizli kapaklı dönen işleri, güvenliğin artırılmasını, kazı alanına yaptığı ziyareti, içerdeki karanlığı, korkuyu, taş banka bağlı ölü kadın ve erkekleri, ateşin küllerini anlattı. Isaura ilk başta, minibüsün tepeyi tırmandığını gördüğü zaman, Cipriano Algor'un ayrılığa daha fazla dayanamadığı için geri geldiğini sanmıştı, bu fikir tahmin edebileceğiniz gibi kadının sızılı kalbini çarptırmıştı, ama

şimdi, başını adamın omzuna dayamış, adamın eli belini kavramış halde otururken iki neden de haklı geliyordu, üstelik olayı dayanılmazlık bağlamında inceleyecek olursak iki nedenin buluşup birleştiğini görürüz, bir çelişkiye yol açmazlar. Isaura Madruga mitolojiler, efsaneler ve rivayetler konusunda pek bilgili değildir, ama konunun özünü kavraması için, iki basit sözcük yeterli olmuştu. Bu sözcüklerin hangileri olduğunu biliyoruz ama bir daha yazarsak da bir şey kaybetmeyiz, Onlar bizdik.

O akşamüstü, sözleştikleri üzere, Cipriano Algor Marta'yı arayarak sağ salim geldiğini, evin hiç boş kalmamış gibi olduğunu, Buldum'un mutluluktan delirdiğini ve Isaura'nın sevgilerini gönderdiğini söyledi. Nereden arıyorsun, diye sordu Marta, Evden elbette, Peki Isaura, O da yanımda, konuşmak ister misin, İsterim elbette ama önce bana neler olduğunu anlat, Ne demek istiyorsun, Isaura'nın orada olması ne anlama geliyor, Niye, hoşuna gitmedi mi, Lafı geveleyeceğine soruma cevap versen olmaz mı, Peki, Isaura benimle kalıyor, Peki sen kiminle kalıyorsun, Duymak istediğin buysa söyleyeyim, birlikte yaşıyoruz. Diğer uçta bir sessizlik oldu. Ardından Marta, Çok sevindim, dedi, Sesinden pek anlaşılmıyor, Ses tonumun bu sözcüklerle ilgisi yok, başka sözcüklerle ilgisi var, Bunlar hangi sözcükler, Yarın, gelecek, Gelecek için düşünecek zamanımız var, Kendini kandırma, gerçekleri görmezden gelme, bugünün ikimiz için de geride kaldığını çok iyi biliyorsun, Sizin durumunuz iyi, biz de burada başımızın çaresine bakarız, Hayır, ben iyi değilim, Marçal da iyi değil, Neden, Eğer orada gelecek yoksa burada da yok demektir, Biraz daha açık konuşur musun lütfen, Olur, içimde büyüyen bir çocuk var, eğer günü geldiğinde böyle bir yerde yaşamak isterse bu onun seçimi olur ve karışamam, ama onu burada doğurmak istemiyorum, Bunu daha önce düşünecektin, Zararın neresinden dönülse kârdır, sonuçları değiştirmeye yönelik hiçbir şey yapamayacaksak da, oysa bu durumda yapabileceğimizi bile düşünüyorum, Nasıl, Öncelikle Marçal ve ben uzun uzun konuşmalıyız,

sonra bakacağız, Dikkatle düşünün ve aceleye getirmeyin, İyi düşünülmüş kararlar da hatayla sonuçlanabilir baba, üstelik bildiğim kadarıyla aceleye getirilmiş işlerin kötü sonuçlanacağı hiçbir yerde yazmıyor, Umarım asla hayal kırıklığına uğramazsınız, Ben bu kadar hırslı değilim, bu sefer hayal kırıklığına uğramasam yeter, şimdi izninle baba kız konuşmasına son vermek istiyorum, Isaura'yı telefona çağırır mısın lütfen, ona söyleyecek çok şeyim var. Cipriano Algor telefonu uzattı ve dışarı çıktı. Şurada çömlek atölyesi var, içinde bir çamur topağı kurumayı bekliyor, öbür tarafta fırın ve içinde üç yüz heykelcik, ne akla hizmet yapıldıklarını sorup duruyorlar, beride yığılı duran odunlar günün birinde fırına taşınmayı boş yere bekliyorlar. Marta da diyor ki, Burada gelecek yoksa orada da yoktur. Cipriano Algor bugün mutluluğu tattı, itiraf edilen bir aşkın karşılık bulmasının huzurunu yaşadı güneşli bir gökyüzü altında, oysa şimdi fırtına yaklaşıyor, şüphe dalgaları yükseliyor, biliyor ki kemerlerini sonuna dek sıksalar bile Merkez'den üç yüz heykelcik için aldığı para en fazla iki ay yeter, tezgâhtar Isaura Madruga'nın kazandığı parayla sıfırın arasındaki farkın en fazla başka bir sıfır olabileceğinin de farkında. O zaman ne olacak, dedi dut ağacına, o da karşılık verdi, O zaman, sevgili dostum, yarın olacak.

Dört gün sonra Marta tekrar aradı, Yarın akşam geliyoruz. Cipriano Algor kafasından çabucak hesapladı, Ama Marçal'ın izin günü değil ki, Evet, değil, O zaman, Sorularını biz gelinceye kadar sakla, Gelip sizi almamı ister misiniz, Zahmet etme, bir taksiye atlar geliriz. Cipriano Algor Isaura'ya ziyaretin garibine gittiğini söyledi, Tabii, dedi, izin günleri mağaranın keşfiyle ortaya çıkan birtakım bürokratik karışıklıklar nedeniyle değişmiş olabilir, ama o zaman da sorularını gelişimize sakla demezdi, Bir gün göz açıp kapayıncaya kadar geçer, dedi Isaura, yarın öğreniriz. Ancak gün Isaura'nın sandığı kadar çabuk geçmedi. Düşünerek geçirilen yirmi dört saat uzun bir süredir, yirmi dört saat diyoruz çünkü uyku her şey değildir, geceleyin aklımızda başka düşünceler

vardır muhakkak, kapalı perdeler arkasında cirit atan. Cipriano Algor, Marta'nın doğmamış çocuğu hakkındaki kategorik sözlerini unutmamıştı, Onu burada doğurmayacağım, mutlak ve açık bir ifadeydi bu, anlam karışıklığına hiç yer yoktu, hasbelkader bir araya gelip bir cümle oluşturdukları halde kendi kendilerinden bile emin olmayan söz öbeklerinin tutarsızlığı yaşamıyordu içinde. Mantıksal açıdan irdelendiğinde tek bir sonuç çıkarılabilirdi, Marta ve Marçal Merkez'den ayrılacaklardı. Ayrılırlarsa büyük hata yaparlar, dedi Cipriano Algor, sonra nasıl geçinecekler, Aynı soruyu bizim için de sorabilirsin, dedi Isaura, ama ben endişeli duruyor muyum, Sen çaresizleri gözeten ilahi bir kudret olduğuna inanırsın, Hayır inanmam, ama hayatımızda kendimizi olayların akışına bırakmamız gereken aşamalar olduğuna inanırım, direniş gösteremez gibi hissederiz ama bir an gelir ki ırmağın bizim istediğimiz yöne aktığını fark ederiz, kimse görmemiştir bunu ama biz biliriz, ırmağın kıyısında bekleşenler ha boğuldu ha boğulacak derken biz o sırada yüzme rekorları kırıyoruzdur, Umarım bu da böyle bir aşamadır. Yakında öğrenecekti. Marta ve Marçal taksiden indiler, bagajdan birkaç kutu çıkardılar, ama Merkez'e taşınırken götürdükleri kadar çok değil, Buldum sevincini dut ağacının çevresinde iki kez çılgın gibi dönerek gösterdi ve taksi yokuştan inip kentin yoluna dönerken Marçal, Artık Merkez'in güvenlik görevlisi değilim, işimden istifa ettim, dedi. Cipriano Algor ve Isaura şaşırmış görünme ihtiyacı duymadılar, zaten görünseler çok yapmacık olurdu, ancak bir soru, hayatta sorduğumuz onlarca anlamsız sorunun en seçmelerinden birini sorma gereği hissettiler, Doğru yaptığından emin misin, ve Marçal cevapladı, Doğru mu yanlış mı bilmiyorum, ben sadece yapmam gerekeni yaptım üstelik yalnız değildim, iki meslektaşım daha istifa etti, biri yerleşikti diğeri dışardan, Peki Merkez nasıl bir tepki verdi, Uyum sağlayamazsan seninle çalışmazlar, ben de uyum sağlamayı bırakmıştım, bu iki cümle yemekten sonra söylendi, Uyum sağlamayı ne zaman bıraktığını düşünüyorsun, diye sordu

Cipriano Algor, Mağara benim için bardağı taşıran son damlaydı, senin için olduğu gibi, İki meslektaşın da mı bu yüzden istifa ettiler, Evet. Isaura kalkmış masayı topluyordu ki Marta, Şimdi kalsın, dedi, sonra birlikte toplarız, önce ne yapacağımıza karar verelim, Isaura'ya kalırsa, dedi Cipriano Algor, kendimizi olayların akışına bırakmalıymışız, ırmağın bizim lehimize akmaya başladığı bir an mutlaka gelirmiş, Mutlaka demedim, diye itiraz etti Isaura, kimi zaman dedim, ama siz yine de bana bakmayın, aklımdan öylesine geçiverdi, Bence güzel bir fikir, dedi Marta, üstelik içinde bulunduğumuz duruma da uygun, Ne yapacağız o halde, diye sordu babası, Ne yapacağın konusunda sana akıl vermemi beklemiyorsun herhalde, Herkesin kendi yoluna gitmesi gerektiğini mi düşünüyorsun, Hayır, hiç de değil, sadece bizim nedenlerimizle senin nedenlerinin aynı olmayabileceğini söylüyorum, Bir öneride bulunabilir miyim, dedi Isaura, buna hakkım olup olmadığını bilmiyorum gerçi, ben sadece altı gündür bu ailenin bireyiyim ve hâlâ deneme süresinde olduğumu hissediyorum, arka kapıdan içeri süzülmüş gibiyim, Sen aylardır aramızdasın, o meşhur testi olayından beri, dedi Marta, söylediklerinin geri kalanınaysa babamın cevap vermesi uygun olur, Ben de sadece bir öneri getirmek istediğini duydum, olur olmaz bir yorum yapmam yersiz kaçabilir, dedi Cipriano Algor, Neymiş önerin, diye sordu Marta, Kendimizi olayların akışına bırakma hayalirnle ilgili, dedi Isaura, Devam et, Bu dünyanın en basit hareketi, Anladım ne olduğunu, dedi Cipriano Algor, Neymiş, diye sordu Isaura, Onlarla gitmek, Evet. Marta derin bir nefes aldı, İyi fikirler üretmek konusunda kadınlara her zaman güvenebilirsiniz, Ama acele etmemeliyiz, dedi Cipriano Algor, Ne demek istiyorsun, diye sordu Isaura, Senin bir evin var, işin var, Ne olmuş, Bir anda her şeye sırt çevirmek ne kadar doğru, Ben zaten her şeyi bırakmıştım, her şeye sırt çevirmiştim o testiyi göğsüme bastırdığımda, göğsüme bastırdığımın testi değil sen olduğunu anlamamak için erkek olmak gerek, bu son sözcükler ani bir gözyaşı ve hıçkırık

patlamasında boğulmuştu. Cipriano Algor çekinerek uzanıp koluna dokundu ama kadın daha fazla ağlamanın önüne geçemedi veya belki de buna ihtiyacı vardı, bazen döktüğümüz gözyaşları yetmez, Lütfen, deriz onlara, devam edin.

Hazırlıklar ertesi günün tamamını aldı. Marta ve Isaura önce bir evde, sonra öbür evde ne kadar süreceğini ve nerede noktalanacağını bilemedikleri bir yolculukta gerekebilecek şeyleri topladılar. İki erkek minibüsü yüklerken Buldum neşeli havlamalarla onlara eşlik etti, yine bir taşınmanın söz konusu olduğunu anlıyordu ama köpek beyninin bilgeliğinden midir nedir, onu bu sefer terk edeceklerini aklına bile getirmiyordu. Yolculuk sabahı güneş külrengi gökyüzünü yüzünü göstermeden aydınlattı, gece yağmur yağmıştı, bahçenin orasında burasında birikintiler vardı ve kökleriyle toprağa sonsuza dek bağlanmış dut ağacının yapraklarından hâlâ su damlıyordu. Çıkalım mı, dedi Marçal, Evet, çıkalım, dedi Marta. İki erkek öne, iki kadın arkaya ve Buldum tam ortalarına olmak üzere minibüse doluştular, tam Marçal motoru çalıştırmak üzereydi ki Cipriano Algor apansız, Dur, dedi. Minibüsten inip fırına yürüdü, Nereye gidiyor, dedi Marta, Ne yapacak, diye mırıldandı Isaura. Fırının kapısı açıktı, Cipriano Algor içeri girdi. Kısa süre sonra belirdiğinde ceketini çıkarmış, ağır bir şeyleri taşımakta kullanıyordu, birkaç heykelcikti herhalde, başka bir şey olamazdı, Herhalde anı olsun diye götürüyor, dedi Marçal ama yanılıyordu, Cipriano Algor evin kapısına gitti ve heykelcikleri yere koymaya başladı, ıslak toprağa dikkatle yerleştiriyordu, hepsini koyduktan sonra tekrar fırına yöneldi, bu sırada minibüsün diğer yolcuları da inip yardıma gittiler, kimse soru sormadı, teker teker fırına yönelip heykelcikleri aldılar ve çıktılar, Isaura minibüsün arkasından sepet, çuval gibi bir şeyler bulmaya çalıştı ve sonunda üç yüz heykelcik teker teker evin önüne dizildi, bundan sonra Cipriano Algor atölyeye girdi ve raflarda dizili duran kusurlu heykelcikleri de indirdi ve bunları sağlam, kusursuz kardeşleriyle buluşturdu, yağmur bunları çamura

dönüştürecekti sonunda, güneş de toza, ama bu hepimizi bekleyen bir yazgıdır, heykelcikler sadece evin kapısını beklemiyor, atölyenin de güvenliği onlarda, sonuçta ortada üç yüzden fazla palyaço, soytarı, Eskimo, mandarin, hemşire, sakallı Asurlu var, gözlerini dört açmış tehlike kolluyorlar, Buldum henüz bunların hiçbirini devirmedi, Buldum çok akıllı ve duyarlı bir köpek, insan gibi neredeyse, kimsenin ona ne yapıp ne yapmayacağını söylemesi gerekmiyor. Cipriano Algor fırının kapısını kapattı ve, Evet, artık gidebiliriz, dedi. Motor çalıştı ve minibüs yokuştan aşağı indi. Yola vardığında sola döndü. Marta gözleri yaşlı olmamasına rağmen hıçkırıyordu, Isaura ona sarılmıştı, Buldum ise koltuğun bir köşesine kıvrılmış önce kimi avutacağını bilemiyordu. Birkaç kilometre sonra Marçal, Öğle yemeği için durduğumuzda bizimkilere mektup yazarım, dedi. Sonra, Isaura'ya ve kayınpederine seslenerek, Merkez'in duvarında o çok büyük afişlerden biri vardı yine, ne yazdığını tahmin edebilir misiniz, diye sordu. Hiçbir fikrimiz yok, dediler, bunun üzerine Marçal, bir şiir okur gibi yüksek perdeden konuştu: PLATON'UN MAĞARASI ÇOK YAKINDA AÇILIYOR. DÜNYADA EŞİ BENZERİ OLMAYAN BU OLAYDA YERİNİZİ ŞİMDİDEN AYIRTIN.